

Nona Sekretaris

0

Nona Sekretaris

romané
Suparto Brata

Babon crita saka:
Valley of the Dolls
karangane Jacqueline Susann (1966)

Gambar samak:
Rafael

Crita iki ora pareng diterjemahake ing
bahasa Indonesia.

Crita iki wis tau dipacak kadi crita sambung
ing majalah Jaya Baya 1984.

**Penerbit NARASI Jogjakarta
2010**

BEBUKA

NOVEL *Nona Sekretaris* iki garapane Sdl. Suparto Brata taun 1983-1984. Nalika samana kahanan tontonan ing Indonesia ora nggebyah kaya saiki. Televisi swasta durung ana, sing ana mung televisine negara, yakuwi TVRI. Kuwi wae anggone siyaran ora saben jam sedina muput. Diwatesi wiwit sore nganti jam tengah wengi. Mung ing dina Minggu lan prei ana siyaran esuk lan awan. Mula golek tontonan panggung, ora gampang jaman samana. Yen kepengin nonton seni panglipur sing genah wong ya kudu lunga menyang gedhong panggung kang sumedhiya ing kutha. Upamane gedhong bioskop (kanggo nonton crita film), lan gedhong sandiwara. Utawa kudu made panggung pentas dhewe dhisik, kaya ta tumrape wong duwe gawe apa perayaan agustusan. Tumrape seni pentas tradhisional anggone main padha ngedegake tobong dhewe ing papan-papan kang jembar ing sawenehe kutha, terus anggone main pentas sing nonton kudu tuku karcis ing lokete. Seni pentas kaya dene ludruk, kethoprak, lenong, sandiwara, isih akeh kang diudi bebarengan kanggo wadhab panguripane para seniman pentas. Mengkono uga pentas musik, ora gampang ditonton ing televisi kaya saiki. Yen arep pentas ing panggung ya kudu dirancang pindhah-pindhah ing kutha ngendi suwe sadurunge, merlokake manajemen kang ruwet-renteg lan dana kang ora murah. Kang mengkono mesthi wae merlokake panyengkuyung panitya pentas sing mantep, sing profesional, sing anggone keklumpuk bandha (upamane anggone ngedol karcis uga suwe sadurunge pentas wis ditawakake) merlokake organisasi kang cakrak trengginas. Kajaba pentas lakon tradhisional lan musik nyanyi, nalika samana uga ana pentas sing digabung antarane seni musik lan tari, kang uripe uga sarana pentas pindhah saka kutha siji lan liyane. Ing sajroning puteran pentas kaya mengkono kuwi, para seniman bisa urip mubra-mubru, kondhang, lan dadi idholane para pangerame ing kutha-kutha sing diparani. Yen jenenge wis kondhang, arep pentas nyang kutha ngendi wae sing arep nonton mesthi bludag, dadi jaminan panitya utawa organisasi sing mbandhani mesthi bathine. Mula akeh para mudha seniman joged lan nyanyi kang padha kepengin nggayuh kondhang lan mubra-mubrune ngaurip liwat seni pentas profesional mengkono mau.

Hubungan telpun barang uga durung gampang, ~ hp utawa handphone seluler durung modhel ~ kabeh telpun kudu liwat tilpon hubungan serat kawat, bisane mung

mlebu ing omah-omah, kuwi wae yen passedhiyane serat kawat ora cukup, angel wong pomahan njaluk sambungan telpun. Nanging uga wis ana bribike telpun liwat hawa kaya radio, jenenge *handy talky*, wujude gedhe marga minangka nampa lan ngirim sinyal radio. Sing duwe lagi wong sing wis pepak banget bandhane lan kuwasane.

Nalika kuwi uga lagi dikembangake teknik VCD. Supaya pentas-pentas (utawa tontonan apa wae, upamane bal-balau apa film crita) bisa ditonton ing layar televisi ing omah, bisa sarana masang VCD ing pesawate, wong bisa tuku VCD-ne. Teknik mengkono lagi anyakan dikembangake, mula akeh para seniman tari lan nyanyi sing ora gelem direkam ing VCD, marga dikuwatirake kewasisane mligi kang elok-maelok tari lan nyanyi mau banjur bisa ditengeri lan disinau dening sing padha nonton, terus ditiru lan dienggo nyaangi seniman pentas tari-nyanyi sing wis kondhang, lan kuwi ateges mateni panguripane para ahli pentas tari-nyanyi sing wis kondhang mau.

Peradhabane jalma manungsa, miturut sawenehe *futuristik* kondhang Alfin Toffler, jare diperang dadi telung gelombang prahara. Sing sepisanan abad tetanen, kapindho abad industri, lan ka-telu abad informasi. Manut perangan peradhaban kuwi, crita lelakon ing novel iki sajake abad informasi durung kacak, isih nglakoni ing pucuke akir abad industri. Kemajuan teknik industri ing novel iki isih padha disujanani daya ampuhe minangka peradhabane jalma manungsa. Crita nepungake majune prekara teknik industri sing ngowahi kahanan isih dadi prekara, ditampik apa dicakake. Kabeh owah-owahan mesthi ndadekake prekara, ana sing dirugekake, lan ana sing beja. Ing crita iki teknik industri VCD lagi arep midid sumemp yok ing peradhaban jalma manungsa Indonesia.

Novel iki ngandhakake lelakone para seniman pentas joged lan nyanyi lan organisasi kang profesional ngadani pentas seni mengkono mau jaman abad industri, durung jaman abad informasi. Teknik siyaran televisi durung anjrah murah mblader kaya mengkene iki. Babone lakon diilhami saka buku crita *Valley of the Dolls* karangane Jacqueline Susann (1966). Sdl. Suparto Brata anggone ngarang direreka dicocoge karo swasana lelakon ing Indonesia nalika samana (1984). Kanthi mengkono para maose bisa mbayangake kepriye lelakon lan masyarakat bangsa Indonesia nalika samana. Padha karo njingglensi sejarahe sosial bangsa, nyengsemake marga dienam ing lelakon sastra, tanpa ngrasa jeleh, seje yen karo nyinau piwulang sejarah kang garing mekingking.

Penerbit.

NONA SEKRETARIS

romané
Suparto Brata

*

SIRTU teka ing Jakarta sasi Agustus 1984. Njujug ing omahe kancane bapake ing Kebon Nanas. Kancane ngarang. Kerep diparani bapake yen pinuju menyang Jakarta. Sirtu wis tau dijak mrono lan tepungan karo keluwarga Kebon Nanas kono. Klakone pitepungan nganti cukup akrab kuwi wis telung taunan kepungkur. Saiki bapake wis ora ana. Sirtu teka ing Kebon Nanas ijen.

Sadurunge Sirtu pancen wis layang-layangan. Mratelakake yen Sirtu arep menyang Jakarta nyambutgawe. Dene marang keluwarga Kebon Nanas, Sirtu mung nyuwun tulung gelema dadi jujugan lan nggolekake kos-kosan sing murwat kanggo dheweke. Njaluk sakamar ijen, ana lawange metu bebas tanpa ngganggu sing duwe omah. Mangan njaba. Lan nalika Sirtu teka, keluwarga Kebon Nanas kono wis duwe congcongan pondhokan. Ana telung calon, nanging sing sreg dhewe sing ana ing Jalan Tambak. Ora mbuwang wektu, esuk teka saka Pulo Gadung, sorene Sirtu diterake nontoni pondhokan ing Lurung Tambak. Cocog. Calon liyane diwurungake tanpa ditontoni. Sirtu pancen wis nggegem karep niyat urip neng Jakarta sangu kendel lan cepet nemtokake langkah yen ngadhepi pilihan. Ora kesuwen nimbang-nimbang. Lan esuke boyong menyang pondhokane, ing Lurung Tambak.

Kamare cukup amba, lan ana lawange metu sing kuncine dipasrahake Sirtu. Dadi Sirtu bebas lelungan, tanpa ngganggu sing duwe omah, Bu Harini. Karo dene Sirtu mondhol tanpa mangan, dadi srawung karo keluwarga kono mung yen nyang mburi lan masrahake sandhangan regedan. Wis dirembug sing ngumbahi sandhangane Sirtu pembantune Bu Harini.

Kabeh mau cocog manut rancangane. Warung sing cukup resik ya ana, cedhak.

Esuke dheweke metu menyang warung, golek sarapan. Nalika lagi mangan, ana cah wadon luwih enom tinimbang Sirtu mlebu warung cet ijo, pesen sarapan. Weruh Sirtu mangan ijen, cah wadon mau terus nyedhaki, lan nyapa nganggo basa Jakarta.

“Ijen wae, kowe?”

Sirtu waspada. Bocah mau ~ satemene praene lan tindak tanduke pancen isih mbocahi, mung dandanane kang niru-niru wong diwasa kaya gedhang karbitan ~ katone ora duwe niyat ala. Anggone nyapa grapyak lan sajake jujur.

Sirtu manthuk.

“Yen ngono dakkancani. Ora apa-apa, ta?” Sadurunge Sirtu ngidini, cah wadon kuwi wis srog lungguh ing kursi sacedhake Sirtu. Terus menehi sasmita marang pelayan warung. “Duwekku gawanen mrene!”

Sirtu nutugake muluk. Ora duwe karep ngomong karo kanca tunggal meja sing isih ngenteni porsine.

“Kowe wong anyar neng kene, ya?”

Sepisan maneh Sirtu waspada nyawang bocah mau sadurunge manthuk.

“Mung kapinujon liwat terus mampir, apa omahmu cedhak-cedhak kene?”

Sirtu kepeksa nyawang cah kuwi maneh, naksir-naksir. Apa ta karepe cah mau?

“O, ora susah gumun. Aku langganan mangan sarapan yah mene ana kene. Jam yah mene ora patia rame, lan panggonane bawera. Aku seneng. Aku kenal sing padha kulina njajan neng kene. Lan aku ora tau weruh kowe. Malah arang banget aku weruh wong wadon ijen kaya aku ngene iki mrene. Mula anamu ing kene gage narik kawigatenku. Ora papa ta, tepungan? Apa maneh yen kowe bakal kulina mrene, aku seneng, bakal duwe kanca. Gelem ta nampani salam pitepunganku?”

Sirtu ora bisa nulak tangan sing wis diacungake marang dheweke. Lan ora perlu nulak. Sirtu cepet mbiji yen bocah wadon iki bisa ditampa dadi kancane.

“Julaeha!” cah mau nyebut jenenge.

“Sirtu.”

“Sapa?”

“Sirtu.”

“Aku durung tau krungu jeneng kaya ngono. Kowe wong saka ngendi, ta? Suwaramu alus ngono, kira-kira wong keturunan Menak, ya?”

“Aku wong saka Jawa Tengah. Tekaku lagek dhek wingi. Manggon ing omahe Bu Harini. Bisa uga kandhamu bener. Kowe lan aku bisa kekancan, marga yen ora ana owah-owahan, aku ya bakal dadi langganan warung kene. Lan butuh kanca grenang-greneng

sajrone mangan,” Sirtu ngomong nganggo logat Jakarta. Tembung-tembunge mbrodhol kaya mimis mortir ing medhan perang Libanon, sing kala samana lagi campuh rame antarane milisi Kristen nglawan Hisbullah.

Julaeha ngguyu ngakak, nggeguyu anggone salah nerka. Jebul wong anyar kuwi bisa omong agal, ora tansah alus kaya wong Menak ing Tasikmalaya. Banjur ngacungake tangan maneh. Lan durung nganti tepungan limang menit wong loro wis salaman ping pindho. Julaeha marem atine.

“Aku ngreti, aku nggraita, aku krasa, mesthi bisa memitran karo kowe. Saoranane kanca grenang-greneng nalika sarapan. Nanging saiki aku yakin, kene bisa memitran rapet. Aku ngrasa cocog karo caramu mbrondong aku. Ayo, aku dak uga mangan, wetengku wis klikikan. Jenengmu mau sapa, kok aneh emen keprungone?”

“Sirtu. Jangkepe Sirtu Mekarndalu.”

“Sirtu Mekarndalu! Apike! Kowe kerja apa kuliyah?”

“Nyambutgawe. Nanging durung oleh penggawean. Karepu iki mengko utawa sesuk aku arep menyang Harmoni, nyang Biro Jasa. Kana bisa nyalurake tenaga kerja kang butuh penggawean. Kowe? Wis cekel gawe apa isih sekolah?” Sirtu wis mesthekake yen Julaeha mesthi wis pinter golek dhuwit, ndulu nyandhang lan macake thor-thoran kaya mengkono.

“Dodol swara. Nyanyi. Suwaraku apik, ili getihku lan tratap jantungku kebak wirama. Eman durung konangan cukong kang bisa ngurbitake aku. Dadi saiki isih nimbrung-nimbrung gawe grup barengan. Grupku Pat Manunggal. Kowe mesthi durung tau krungu, wong kasete durung metu. Sipate isih amatiran. Nanging wis ngrekam sepuluh lagu. Lumayan oleh dhuwit panjeran.” Omonge kandheg marga sendhok isi sega mak telep mlebu ing cangkeme.

Sirtu ngrungokake kanthi bungah. Ketularan swasana gumbira kang diambahake dening kanca sarapan.

“Suwaramu apik ora?”

Sirtu gedheg.

“Eman, lho! Rupamu ayu mrakati. Yen swaramu apik, kowe mesthi diuber-uber cameraman TV! Njoged? Njoged jaipongan apa dhangsah rege, isa ora?”

“Dilèske njoged srimpi wiwit klas telu SD nganti klas telu SMP, isih durung bisa pacakgolu. Lan wiramane nggandhul!”

“Ah, upamane rupaku kaya kowe, wis dhek wingi-wingi manager tontonan El Dorado ngontrak aku. Èh, èh, jam pira saiki? Aku kudu latihan. Kowe golek gawean jaremu mau? Rupamu sing ayu kuwi satemene wis bandha. Nanging luwih becik kudu ngati-ati, aja kejeglong jirete wong lanang hidhung belang. Prayoga kursusa ketrampilan nyanyi lan menari. Saiki wong Indonesia lagi edan lagu-lagu lan jejogedan. Yen bisa nguwasani loro kuwi, kowe bisa enggal dadi brewu. Lolyop utawa Rinto Harahap mesti gelem nampa kowe. Èh, wis, ya, daktinggal dhisik. Sesuk ketemu maneh ing kene! Utawa aku bisa dolan nggonmu? Ah, kudune kowe bisa nyanyi, terus kene bisa madeg swara duet! Wis! Wis!”

Lucu polahe cah kuwi. Penculat-pencolot, saka kursi kene, menyang kasir, bali nyedhaki Sirtu, ngombe kari-karine teh ing gelase, terus tangane njawil janggute Sirtu nanging diarah ora kenane, terus rerikatan metu saka warung karo muter-muter nggawe dolanan dhompete ing tangan tengen, lakune jenthit-jenthit sajak karo diembani wirama rege. Sirtu kudu ngguyu ndeleng patrape kancane sing anyar kuwi.

*

“NYANG Harmoni? Ayo bareng. Aku ya ngumpul mrana esuk iki. Anu, grupku dikanggokake pagelaran Normasari. Jare Amos aku kudu teka menyang Pentas Artis ing Harmoni kana,” omonge Julaeha kaya manuk thilang ngoceh ing wayah esuk.

Kuwi kedadean ing Warung Ijo, papan sing padha karo wingi. Kahanane prasasat mbaleni dina kang kapisan Sirtu ing kono. Nanging dina iki Sirtu siyap lungan.

Sirtu menganggo roke abang manda-manda, ora nyolok. Rok yasan dina lebaran kepungkur, bedahane Modiste Kuwungsari. Mbokmenawa wis tau dikumbah ping patbelas, warnane abang wis ora katon anyar, ewasamana Sirtu isih sae nganggo.

Julaeha esuk kuwi nulungi Sirtu tenan. Mbarengi numpak bis kota menyang Harmoni. Upama ora ana Julaeha, embuh wae priye dadine Sirtu. Jakarta prasasat kaya kwali dhawet kebak cendhol. Rame tenan. Wong numpak bis kota cempla-cemplo, gonta-ganti penumpang. Racake padha ora tepung. Lan saben wong ngreti kapan mudhun, bis endi sing dipilih. “Urip neng Jakarta ora ngreti lijn bis kota lan ora gelem numpak bis kota, bisa co tho. Kajaba yen uripe wis mewah,” tuture Julaeha nalika Sirtu ngesok

gumune. Wong anyaran kaya Sirtu ngono bisa lholhak-lholhok thok numpak bis kota. Tujune Julaeha trengginas ngglendheng kancane sing lagi lungguh ndomblong yen wayahe kudu mudhun. Bis kota ora gelem kesuwen ngenteni wong mudhun. Urip neng Jakarta, numpak bis kota, rasane kaya uber-uberan. Kudu cepet, kudu royokan lan wani dhesekan. Mudhun jleg, Julaeha ngajak nyabrang dalan, terus ngenteni bis kota liyane. Wangune bis luwih gedhe. Nanging rayahane, suksukane, kesusune, padha wae.

Sanajan wis diembani dening Julaeha, sesuk Sirtu durung karuhan bisa mbaleni numpak bis kota kaya kuwi. Sakjane dheweke kanji. Upama bisa ngono Sirtu emoh numpak bis kota kaya kuwi. Jinja! Kamangka urip ing Jakarta ora numpak bis kota bisa cotho, jare Julaeha mau!

“Delengen Kantor Pentas Artis. Tujuanku esuk iki mrono, nglumpuk karo grupku. Kowe melu aku apa?” ujare Julaeha nalika isih ana njero bis kota, karo nudingi gedhong sing arep diparani Julaeha. Isih seneng lunga dikancani utawa ngancani Sirtu.

“Ora. Aku melu mudhun, nanging aku tetep arep menyang Biro Jasa Kartika. Kiraku panggonane ora adoh saka kene! Alamate wis dakgegem.”

Ing halte candhake wong loro padha mudhun saka bis kota. Ora bisa suwe-suwe kumpul. Irama metropolitan wiwit nyetrum Sirtu. Wong tansah kesusu. Julaeha nengen, mbaleni panggonan kang wis kliwatan. Dene Sirtu mlangkah ngiwa, sadurunge nyekel pituduh kang kena dianut. Pokok mlangkah dhisik, lan pisah karo Julaeha. Meh ora kober pamit pisah saking ramene dalan Harmoni.

Rada suwe sidane Sirtu lagek nemokake Kantor Biro Jasa Kartika. Gedhonge cilik yen katandhing karo gedhong sakiwa-tengene, nanging platarane jembar, nganggo emperan kang cukup bawera. Ing emperan kono akeh wong lanang wadon padha ndelengi pengumuman sing dipasang dening Biro Jasa Kartika. Ing batin Sirtu nggraita, “É, iki ta kantore!”. Kantor kuwi wis suwe cemanthel ing atine Sirtu, marga kerep banget pasang pariwaru ing layangkabar Jakarta kang sumebare nglanjak tekan Sragen, kutha asale Sirtu.

Ing ngarep kantor ana Hiace biru anyar, ditunggoni wong lanang klambi biru laut. Sirtu nyawang sabrebetan lan gage mlengos ethok-ethok ora nyandhung pandeng. Nanging ngreti tenan menawa mrivate wong lanang ing Hiace kuwi nyoroti dheweke.

“Aja kejeglong jirete wong lanang hidhung belang”, welinge Julaeha keprungu. Sirtu ngrasa luwih waskitha. Lan nutugake langkah menyang emperane kantor kanthi tata.

Nalika samono saka njeron kantor ana wong wadon nom-noman lima diiringake wong lanang siji. Ayu-ayu, nyandhang penganggone apik-apik. Wong-wong mau marani mobil Hiace biru.

“Ayo, Dar! Wonge kurang siji, nanging ditinggal wae wong wis setengah jam kliwat saka wektu kang ketetapake,” ujare wong lanang sing nggiring kuwi.

“Yen kurang siji, mbok dijangkepi wong klambi abang kuwi!” wangulan sing jeneng Dar ndhugal. Suwarane dibanterake pamrih ben keprungu dening Sirtu.

“Iya, jane,” ujare kambi sedhela ngetut penyawange Dar. “Nanging ~ ah! Kowe ki kebacut olehmu mata kranjang! Ayo, Wong Ayu-ayu, numpak Hiace kene! Iki Bu Artati wis ngarep-arep banget tekamu! Mulyati ki apa, ndadak kasep barang! Yen ora bisa mbok kandha ora bisa!”

Sirtu sedhiluk melu wong-wong ing emperan ndeleng pengumuman-pengumuman. Isine anane lowongan penggawean kanthi syarat-syarat apa sing dibutuhake, lanang apa wadon, umur pira, weton sekolah endi. Nanging Sirtu gage ninggalake emperan, lan kanthi tata kaya-kaya wis kenal karo kantor kono, mbukak lawang pir-piran. Sing rinasa dhisik dhewe adheme hawa. Banjur ruwangan kantor kang gilar-gilar lan sepi. Kahanane tintrim, beda banget karo gemrenggenge lan slira-slirine njaban kantor. Jogane mengkilap, nganti kaya-kaya isih teles lan lunyu. Ing ruwangan kono ana wong wadon-wadon isih enom ngadhepi meja gedhe-gedhe cekli, ewuh karo gaweane dhewe-dhewe, ana maneh sing iwut ngladeni relasi.

Paling ngarep ngedhangi dalam mlebu ana meja lapis kaca, ana tulisane tumata: *Ndhaftar Ing Kene*. Nanging nalika Sirtu mrono, lagek suwung. Sirtu kepeksa mandhog lan plingukan.

Weruh ana Sirtu, sawenehe pegawe wadon, enom lan ayu, gita-gita marani, ing tangane nyengkiwing kertas gaweane. Isih adoh, dheweke wis nyapa Sirtu kanthi grapyak lan semanak.

“Wah! Kowe kasep! Lagek wae padha budhalan, durung ana limang menit kepungkur! Olehe padha ngenteni wis nganti cengklungen, kowe ora teka-teka. Padha ora

sabar iki mau!” ujare karo terus mapan lungguh ing kursi papane nyambutgawe, yakuwi sing mejane lapis kaca lan panggonane wong kudu *ndhaftar*.

Sirtu ora gage omong. Ngrungokake omelan karo ngangkat alise.

“Nuwunsewu. Aku ora dhong karo wicaramu. Aku koksengguh sapa?” Sirtu takon.

“Kowe rak Mulyati, ta? Sing nglamar dadi paragawati kanggo pameran busanane Artati Rias?”

“O, dudu! Aku lagi arep ndhaftaraké golek penggawean!”

“O, nyuwun ngapura yen ngono! Dakkira sing melu ndhaftar paragawati wingi. Ah, ah! Golek penggawean? Eman! Upama tekamu limang menit luwih esuk ngono, dakkira ora nguciwani kowe ngganti sing jeneng Mulyati mau. Kepara wong-wong mau seneng kokeloni. Lan kowe kontan oleh pegawean!”

“Aku ora gela. Aku ora ketarik dadi peragawati.”

“Lo, bayarane gedhe! Dietung jam-jaman. Gek yen awake apik lan rupane ayu kaya kowe ngono mesti dienggo terus karo Bu Artati. Lungan menyang manca negara wis dadi lenggan, padha karo yen aku saba Pasar Blok M! Eman! La terus, apa penggawean sing kok ancas? Apa ana penggawean sing kokrasa cocog ing dhaftar pengumuman ing emper kana mau?”

“Aku ora kober nginguk dhaftar tawa gawean ing emper kono.”

Pegawe mau mesem sayang, ndudut sawenehe blangko formulir rangkep, terus dilebokake ing mesin tik. “Sapa jenengmu?”. Lan sabanjure nginterviu Sirtu sing terus diketik. Rampung, dheweke maca maneh isen-isene formulir, suwarane mantep. Sirtu dikon ngrungokake lan yen ana sing geseh karo kahanane dikon kandha.

Bener! Kabeh wis cocog. Terus formulir kuwi diparap, lan didudurake marang Sirtu supaya ditandhatangani ing bagean sing ditempeli matre.

“Iki gawanen menyang kasir kana. Wenehna kasir karo mbayara. Kanggo lamaran Sekretaris klebu kategori akademis, ongkose ndhaftar rong puluh ewu rupiyah. Wis nyepaki dhuwit ta, Kowe?”

“Terus, kapan aku kira-kira oleh gawean?”

“O, yen sekretaris paling akeh dibutuhake. Akeh lowongan! Coba mengko ndelenga dhaftar pengumuman ing emper kana, yen ana sing kokcocogi balia mrene

maneh. Cekake yen sing didhaftar neng kana ki paling dibutuhake tenan. Bisa dina iki uga dijodhokake karo sing mbutuhake. Nanging kosik, daktakokne Nani, mbokmenawa ana lowongan sing kudu ndang diisi.”

Muni mengkono, pegawe mau banjur ngangkat telpun, muter nomer. Sadhela omong-omong, wangulan saka sisih kana sajak mbranyak. Telpun diseleh.

“Ana! Ana kantor sing kepengin ndang oleh tenaga sekretaris. Gawanen dhisik formulir kuwi ing loket. Sawise mbayar, mengko mbalika mrene nggawa rangkepan kang daktahan iki marang Nani. Kae, sing lungguh neng pojok, klambine ijo, meja nomer sewelas!”

Sirtu ngleksanani apa pakone pegawe kuwi. Esuk kuwi wis metu dhuwit rong puluh ewu kanggo ndhaftarke thok! Sawise netepi syarat kuwi kabeh, banjur ngadhep pegawe sing jeneng Nani.

Nani, sing lungguh ngadhepi meja nomer sewelas, wonge ya ayu. Rasane Jakarta iki akeh wong ayu, lan kabeh padha cekel gawe. Sirtu kepengin nyambutgawe kaya ngono kuwi!

“Apa kowe kesusu tenan kepengin oleh penggawean?” pitakone Nani.

“Wis genah.”

“Ora. Karepku ki yen sekretaris kaya kowe ngene iki akeh banget kang butuh. Rong dina telung dina engkas mono mesthi anane lowongan kanggo kowe.”

“Mbakyu sing nampa aku mau wis telpun mrene, jare dina iki ana sing mbutuhake aku,” pandhesike Sirtu.

“Iya. Nanging satemene sing dibutuhake dudu sekretaris tenan. Juru ketik sing bisa administrasi sithik-sithik. Kiraku yen sing duwe kepinteran kaya kowe, lan rupa kaya ratu luwes ngono, luwih cocog ngleboni prusahakan multinasional utawa prusahakan patungan manca negara. Kantor sing bonafide kaya ngono rong minggu telung minggu engkas mesthi ana sing mbutuhake kepinteranmu. Mula yen kowe gelem sabar.....!”

“Ah, kepinteranku kuwi mung asile kursus-kursus ngetik neng ndesaku kana. Ora duwe pengalaman. Administrasi gampang-gampang ya durung karuwan aku bisa nandangi. Wis, ben, yen ana sing butuh saiki, daklebonane.”

Nani nimbang-nimbang, banjur njupuk amplop isi dhokumen. Karo maca isine dhokumen, dheweke nari Sirtu. “Sing butuh iki sawenehe kantor *impresario*. Sing

dibutuhake bangsane juru ketik. Isa ngetik cukup, sanajan jenenge iya sekretaris. Dakkira ora kena dienggo ngasah karier. Kantore lan urusane cilik-cilikan, ora kena dibelani kanggo nyusun karier!"

"Cilik gedhe rak ora ana bedane kanggone wong sing selak kepengin nyambutgawe."

"Ana gesehe. Adate gedhe-cilike prusahakan merbawani gedhe cilike bayarane karyawane."

Sirtu ora komentar apa-apa. Dheweke kudu cepet nemtokake pilihan! Ora oleh kesuwen nimbang-nimbang. Milih sepisan dadi!

"Priye?"

"Wis ben arep dakcoba ngleboni sing saiki. Ana kalonggaran kang sepisanan, aja dilirwakake!"

"Oke! Dakgawekake layang ater-ater, kowe bisa enggal mara mrana. Kantor Pentas Artis, panggonane cedhak kono wae, kok. Mlaku ora kesel!"

Kantor Biro Pentas Artis! Rak kantor sing diparani Julaeha mau! Sirtu dadi saya karep anggone arep ngleboni lowongan mau. Kebeneran mengko yen bisa sakantor karo Julaeha. Mulih lan budhal bisa bareng!

*

TATA rakite Kantor Biro Pentas Artis beda karo Biro Jasa Kartika. Ora amba gilar-gilar, nanging tetep cekli ngresepake. Beda karo kantor-kantor sing tau dideleng Sirtu ing Sragen. Sirtu ngarep-arep bisa ketemu Julaeha, nanging kuciwa, kok ora katon. Malah wong-wong sing nyandhang artis kaya kancane mau ya ora katon. Sing ana kahanan kantor kang ora akeh pegawene, meja sing ana mesin ketik mung loro, lan sing kebeneran juru ketik sing ana kono ngetik tangane grothal-grathul, nduduli tute siji-siji. Kaya nalika ana ing Kartika, Sirtu terus njujug wae marang wong sing paling cedhak saka lawang mlebu. Sing ditakoni iki wong lanang. Sirtu kandha yen kepengin ketemu karo dhirekture. Wong mau nyasmitani sawenehe wong lanang lemu, nganggo dhasi, lagi ibut ngecek sawenehe dhaftar karo juru ketik sing sijine. Marga wis dimanggakake, Sirtu wani jumangkah marani mrono.

Weruh ana wong wadon enom mara marang panggonane, wong lanang nganggo dhasi sing lagek repot kuwi gage mrentah wong wadon sing ngetik.

“Atik! Ana dhayoh, temonana. Sajake artis anyakan kaya esuk mau, arep nglamar melu main Normasari. Tampiken wae sanajan ayu rupane. Aku dakmlebu, kuwatir yen ora bisa nampik! Dakrampungne ngengrengi layang basa Inggris iki,” omonge cukup terang. Sawise meling ngono, kambi sajak repot, wong lemu mau gage mbukak lawang kaca, mlebu kamar karo ninggal sambat, “Hèh! Ora ana Lilis kok ya co tho ta ya!”

Juru ketik sing diparani Sirtu wis rada tuwa. Nanging sajak dipercaya karo Dhirektur. Lan pantes. Marga satindak-tindake katon tanja lan mumpuni. Malah Sirtu wis ngira yen kuwi dudu juru ketik, nanging nduwe kalungguhan kang luwih dhuwur ing kantor kono. Ngetik marga kepeksa!

Sirtu manthuk minangka salam kurmat, terus menehake layang saka Biro Jasa Kartika, dikantheni omong, “Manut Biro kuwi kene mbuthake pegawe. Aku dikirim mrene dikon ngiseni lowongan mau.”

“Saka Jasa Kartika? Lo, kok cepet timen! Lagek mau esuk dakkirimake panjalukane kene! Oh! Dakkira kowe artis!” wangslane pegawe mau. Ulate owah, saka nyureng dadi sumeh. Sawise maspadakake layang ater-ater saka Biro Jasa Kartika, nyocogake jenenge Sirtu barang, banjur ngadeg, lan ngajak Sirtu ngadhep marang Dhirektur, mlebu ing kamar kaca.

Isih mentas ngenep lawang wis dipapag tembung srengen, “Priye, ta, Atik, kowe ki?! Kok malah kok jak mrene?!”

“Anu, Pak. Menika Dhik Sirtu, gantosipun Lilis, kiriman saking Biro Jasa Kartika.”

“O! Nanging aku isih repot banget iki. Priye yen terus kok wenehi gawean sing digarap Iin? Ngiras kokuji ketrampile. Ngetik rak bisa, ta? Ya, wis ngetik-ngetika kana dhisik. Garapane Iin kae baginen loro. Aturen, Tik. Kon lungguh nggone Lilis. Yen uwis gek kowe mengko ndang mrenea, ngrampungake ngecek jeneng-jeneng iki!” Suwarane bantas lan kereng, cocog karo gedhene awake. “Kene! Syarate salaman karo aku sik, gek nyambutgawe mrana!”

Sirtu gurawalan nampani tangane Dhirektur.

Dadi, pegawe sing diundang Atik, bali ngajak Sirtu metu. Sadurunge mbukak lawang, Atik diceluk bali, Sirtu wis kebacut ana ngarep lawang, adoh saka Dhirektur.

“Tik! Surat-surat sing numpuk kae konen ngetiki. Golekna sing gampang lan cendhak. Isih durung wani bengesan ngono mesthi durung duwe pengalaman, ngetike mesthi durung lancar. Jasa Kartika kok cepet timen ngirimke wong, genah iki cakupan sakecandhake, marga layange kene njaluk wong sacepet-cepete! Cilaka ngene iki! Tambah wong, ora ngrampungake gawean! Wah, cotho tenan ditinggal Lilis!”

“Mangke menawi taken gaji kadospundi, Pak?”

“Bocah isih murni ngana, mongsok wania takon-takon kaya ngono. Nanging yen takon ya wangslana gajine mbejaji separone Lilis. Kepara kurang!”

Sirtu dikon lungguh ing panggonan kang dienggoni Atik mau. Layang-layang sing diketik Iin dipilih, terus ana layang telu sing gampang lan cendhak-cendhak, dipasrahake Sirtu.

“Iki mejane Lilis, mula jangkep ana telpune, mesin ketik, blangko-blangko surat. Bocahe wis metu marga kawin, melu sing lanang. Surat-surat iki tikana. Wis dakpilih sing cendhak-cendhak kok. Lan sing basa Inggris ben diketik Iin wae, wong ora pati kesusu. Rak bisa ta maca tulisan tanganku iki? Aku ora biyasa ngonsep. Adate ya Lilis sing ngengreng. Aja kesusu, anggere bener. O, iya, modhele layang ngene. Dadi alamat sing dituju lan isine kabeh ing sisih kiwa. Cakake tirunen iki. Aku dhewe kurang paham,” kanthi jlentreh Atik ngandhan-ngandhani pegawe anyar sadurunge bali ngadhep Dhirektur.

Atik bali ngadhep Dhirektur. Dhirektur, Baharudin Jarum, nutugake ngecek jeneng-jenenge artis sing bakal melu pagelaran Normasari.

“Repot ora duwe pembantu kang mumpuni ngene iki, Tik. Aku ngreti, iki dudu gaweanmu. Kowe wis nyambutgawe kanthi becik lan setya. Wis dakpasrahi bab tata buku lan dhuwit. Bagus tenan. Mung marga kepeksa ora ana uwong kowe rong dina iki dakpanjer ngladeni aku. Lilis ora ana. Danang kudu ngawasi gladhen ing Cempaka Putih. Barnawi ~ Jane wong kuwi pinter, nanging olehe sok ngglonjom marahi aku ora wani ngeculake dhewe. Hèh!” sambate Baharudin.

Banjur nutugake nyambutgawe karo Atik. Rampung ngecek jenenge artis kang melu pentas Normasari, banjur gawe layang. Atik sing ngengreng, Baharudin sing milihi layang kanggo sapa lan masalahe apa. Layang-layang basa Inggris kepeksa mung dicathet dhisik, marga sing ngengreng kepeksa Baharudin dhewe. Gaweane wong loro sak esuk

kuwi upama ana Lilis beres mau-mau. Biyasane Lilis sing ngrampungake kabeh bab kesekretariatan.

Atik nyambutgawe tanpa sambat sanajan satemene ngengreng layang kuwi rekasa banget tumrap dheweke. Sipate pancen meneng. Nanging Baharudin sing kuwalahen, pijer-pijer ngresula, kewetu sambate. “Iki mau gara-gara Lilis metu! Eman, cah kuwi atine kok keras emen ngadhepi Normasari. Sakjane pancen dudu salahe Lilis!” Saben-saben nemu bab kang angel dibengkas, muncul maneh sambate. “Biyen ana Ugra. Jan kena diendelake tenan gawene! Wis pirang taun, ya, lungane Ugra saprene? Hèh, hèh, ayo Tik, saiki etungen pajek kang bakal dibayar yen kene nganggo Senayan. Telung sasi maneh, lo, pagelarane! Dadi gedhonge kudu dipesen saiki! Gawe layang maneh! Wah!”

Nguthek anggone padha nyambutgawe, diselani nggresaha Sang Dhirektur. “Huh, huh, kapan aku kober maca surat-surat sing lagek teka kuwi. Kae, isih daktumpuk neng kabinet.” Uga diselani unine telpun krang-kring, kang kudu dijawab. “Halo! Norma, kena apa? Iya, iya! Wah, dina iki bisa uga aku ora bisa ngawasi. Danang rak ana? Mengko bengi? Mengko wae daktelpun maneh!” Dalah unine bel telpun kuwi wae dina iki dianggep ngganggu gaweane!

Lawang kaca didhodhog saka njaba, lan sadurunge diidini, Iin mlebu nggawa layang-layang lembaran tik-tikan.

“Apa Iin?” pitakone Dhirektur sora. Sajak ngemu rasa jengkel diganggu Iin.

“Anu, Pak, serat-serat ingkang dipunketik sampun rampung sedaya. Menika!”

“Hèh, apa?! Mokal!!”

“Kok cepet, In?” kanthi sabar Atik melu-melu takon. Dheweke uga ora percaya.

“Dipunketik Sirtu. Cepet, kok, ngetikipun. Sing basa Inggris menapa dipunlap, telas. Yen Mbak Lilis mawon kintene mboten saged kados niki. Cepet, driji sedasa, mboten tolah-toleh, mriplate manther dhateng sing diturun!”

Baharudin sawang-sawangan karo Atik. Nyaut layang-layang sing digawa Iin, ditliti, terus bali nyawang Atik. “Iya, hé, Tik. Apik, ora ana salahe! Ya, Allah, aku pancen arep diparingi tenaga kang becik! Kelangan Lilis, nemu cah iki! Ah, bener Norma! Wong mumpuni dadi sekretaris ora mung Lilis, thok! Angger gelem mbayar cukup, saora-orane padha karo Lilis, mesthi bisa oleh wong kaya ngono. Iki omonge Norma, lo, Tik! Kowe ora oleh meri yen wong anyar kuwi diwenehi fasilitas cukup kaya Lilis! Lan kowe, Iin!”

Atik uga nliti layang-layang kang mentas diketiki Sirtu. Manthuk-manthuk marem. Iin sing mentas ngetik kanthi rekasa, lan rumangsa nemokake asil karyane Sirtu, mriplate kencar-kencar seneng. Apa omonge Dhirekture ora gawe serike atine, malah kepara gawe mbedhedhege atine.

“Saiki cah kuwi nyambutgawe apa?”

“Nata blangko-blangko serat ing mejanipun Lilis.”

“Celuken mrene! Atik, ayo dirembug pisan apa gawean sing kudu dicandhak lan fasiliti apa sing dadi hake. Beres, saiki aku ndang bisa mriksa layang-layang ing kabinet sing disortir Iin kuwi!”

Dina kuwi tutuge saawan Sirtu ngrampungake ketikan layang-layang sing dingengrengi Atik. Lan ana maneh layang sing kudu digawe, redhaksine digarap Sirtu dhewe, adhedhasar cathetane kang didhikte dening Baharudin. Pancen yen gawe layang biyasane mengkono. Baharudin kandha apa karepe, dicathet dening Lilis, terus sing ngrampungake Lilis nganti tekan ketikan. Baharudin kari tandhatangan wae.

Dina kuwi Sirtu wis genah ditampa nyambutgawe melu Kantor Pentas Artis. Jam kantore sing lumrah jam sanga nganti jam papat sore, disela ngaso awan kanggo mangan. Nanging Baharudin wis kandha yen ora mokal Sirtu nyambutgawe nganti bengi, lan sok melu ngurus-ngurus metu saka kantor kono. Dadi kudu siyaga tandang gawe kapan lan ing papan ngendi wae! Fasilitas? Gaji? Ora susah kuwatir, Baharudin wani mbayar pantes lan sumbut karo penggaweane.

Sirtu klakon apa kang dienthenta mau esuk. Mulih nyambutgawe ora numpak bis kota. Diterake mobil bareng karo Atik. Sak mobil wong loro, sing nyopiri Karman.

“Prayoga ajara nyetir mobil, Sirtu,” tuture Atik.

“Priye ta?”

“Yen kowe bisa nyetir dhewe, bisa uga gaduhane mobile Lilis bisa kok lungsur. Lilis ya nggawa mobil dhewe.”

Sirtu nyoba mbayangake wong sing jeneng Lilis sing diganteni palungguhane. Mesthine wonge lantip lan sarwa mubra-mubru! Kena apa mung marga kawin wae kok metu saka gawean? Apa bojone sing ora ngolehake? Gek bojone wong kepriye?! Mesthine tetep bisa nguja Lilis, sing dhek isih prawane biyasa nyetir mobil dhewe!

Lan sabanjure budhal-mulih nyambutgawe Sirtu ora numpak bis kota sing suksukan lan sarwa kesusu kuwi! Sirtu pancen kanji tenan! Njit-njiten! Nyambutgawe budhal-mulih dipapag lan diterake Karman, lan Sirtu uga bebas nganggo mobil kuwi disopiri Karman, sopir kantor, angger kanggo keperluan dhines.

*

SORE, bubar magrib, Sirtu menyang Warung Ijo kang papane ora patia adoh saka pondhokane. Mlaku wae ora kesel. Mangan bengi neng kono. Pancen yen bengi ora tau ketemu Julaeha. Nanging jare Julaeha iya mangan ing kono yen bengi. Sirtu rada disesuwe anggone mangan, ing pamrih ben ketemu kancane. Selak kepengin ngabarake lelakone mau esuk. Lan uga kepengin ngreti kabare kanca kuwi priye dene mau esuk kok ora ketemu neng Kantor Pentas Artis. Nanging manut swasanane kantor kang kenceng methethet mau, kaya-kaya kok ora pantes ana klumpuk-klumpuk artis. Ana sisih ngendi anggone nglumpuk wong nggone sumpeg ngono? Tegese yen katandhing karo bawerane Biro Jasa Kartika! Apa Julaeha goroh, ora mrono nanging marga kepengin ngeterake Sirtu numpak bis kota terus ethok-ethok perlu kumpul ing Biro Pentas Artis? Nanging mokal yen kaya mengkono. Ndulu sorot mriplate kang lempeng lan wani, Julaeha dudu tipene wong dhemen apus-apus. Lan ing bab kuwi apa perlune apus-apus wong Sirtu ya prasaja wae, dudu wong sing kena diapusi barang-barange sing aji!

Bengi kuwi Julaeha ora muncul ing Warung Ijo. Dientenana sewengi muput ya mangsa tekaa. Sirtu bali nglanthung. Ing batin nduga Julaeha bisa uga lagi latihan ing studio rekaman. Embuh ing ngendi. Tekan ngomah dikandhani Bu Har, jare awan mau digoleki kancane. Wis genah Julaeha! Cah kuwi wis weruh omah pondhokane Sirtu.

Sirtu ngentekake sisa dinane karo maca buku. Pradangga pancen duwe koleksi buku wacan Inggris, sing nulung banget kanggone Sirtu bisane ngomong Inggris. Saiki, ing omah pondhokan, Sirtu ora lali nggawa buku ngono dienggo macan.

*

SARAPAN esuk ing Warung Ijo, lagi ketemu Julaeha. Sirtu wis dandan ayu, siyaga budhal menyang kantor. Julaeha teka langsung njiwit janggute Sirtu, jare gemes weruh manise Sirtu.

“Priye latihane Pat Manunggal?” Sirtu dhisik sing tambuh. Selak kepengin krungu umuke Julaeha. Mesthi bakal mamerake begjane anggone gladhen nyanyi lan tari wingi.

“Busèt! Kanca-kancaku ngianati aku! Pat Manunggal tetep dianggep dening Normasari, nanging sing lanang thok! Tegese aku ora katut! Edan! Jare marga Normasari sing duwe karep ngono!”

“Lo, priye ta?! Olehe nampik tekamu ya ana Kantor Pentas Artis kana?” Sirtu mbayangake rak kantor udreg ngono yen nampike kuwi ana ing kantor.

“Ora! Aku ditampa pegawe kana. Digathukake karo Pak Bahar bareng pegawe mau ngreti aku klebu artis. Nanging Pak Bahar ora nemu jenengku ing dhaftare. Jeneng Pat Manunggal ana, nanging Julaeha ora. Marga aku ngotot, banjur dikon nemoni dhewe wae nyang studio Normasari. Kepeksa aku numpak bis kota maneh menyang dhaerah Cempaka Putih.”

“Adoh kuwi?”

“Adoha dikaya ngapa isih wilayah Jakarta ya dakanggep cedhak! Kuwi ora dadi soal. Ing Cempaka Putih ketemu Amos, tindhihe Pat Manunggal. Karepe dheweke ora gelem nampa aku. Dakgugat! Dakonek-onekake! Saking aku isih ngajeni Norma. Bareng dheweke nyedhak, nepsuku dakempet. Kanthi sumeh dakterangake yen aku anggotane Pat Manunggal. Perjanjiane, yen siji dianggo, liyane ya dianggo, lan asile dibagi rata. Dene saiki Norma mbutuhake kanggo *background* pagelarane mung wong lanang telu, ya ora papa, aku ora melu. Nanging aku rak tetep anggota Pat Manunggal, lan duwe hak nampa bagian hasil. Norma dhewe daktawani suwaraku lan jogedku, ora gelem. Jare sing melu wis akeh, bisa uga honorariume wis ngungkuli anggaran. Aku kandha ora papa, nanging yen ndhaftar Pat Manunggal, jenengku kudu dikatutake. Lan aku tetep bakal teka ing studione Norma, murih gegayutanku karo anggota grup liyane tetep ora gothang.”

Sirtu melu kesereten anggone ngulu sega ngrungokake crita sedhihe mitrane.

“Atiku lara ngono ditampik Amos. Awas! Ing sawijine dina, aku mesthi bisa males ukum, ngipatake Amos saka panggonan rejekine!” ancamane Julaeha.

Sanajan lelakone nelangsa, nanging Julaeha anggone crita isih tetep mawa semangat makantar-kantar.

“La terus, priye kowe saiki?”

“Ya tetep teka nonton gladhen ing studione Normasari, marga kontrakku nyawiji karo Pat Manunggal nganti sasi Oktober, isih telung sasi maneh. Anggonku sregep mrana ora mung marga aku anggotane Pat Manunggal kang tetep kudu oleh bathon honorarium,

nanging aku bisa sinau gratis cara-carane menyanyi, ngapalake lagu lan jejogedan ing kana. Artis kaya Kuntum, Ratiharum, Puspita Dewi, Maria Agni, pancen padha wasis ing nomer tarine dhewe-dhewe. Kuntum kuwi *choreografer*. Yen ngajari sabar! Aku seneng nomer pagelarane Puspita Dewi. Lagune anyar! Apik ngono!” Crita ngono kuwi kaya-kaya Julaeha lali karo nasibe. “Priye, kowe bali menyang Harmoni maneh?”

“Iya,” suwarane Sirtu wis mbleret, ora sida niyat pamer suksese wingi. Mesakake Julaeha yen langsung dipameri dheweke wis oleh gawean.

“Wani budhal dhewe? Wis apal ganti-gantine bis kota?”

Sirtu mung manthuk. Ngempet, yen ora kepeksa dheweke ora arep crita wis nyambutgawe neng Biro Pentas Artis. Liya dina wae diblakani. Lan supaya gampang aja nganti keprucut ing tembung, Sirtu pamit lunga dhisik sadurunge Julaeha rampung sarapan.

*

“WAH, judheg aku! Judheg! Basa Inggrisku ora mlaku yen gawe layang. Kowe bisa gawe layang bahasa Inggris?” pitakone Baharudin marang Sirtu.

“Cobi kemawon, Pak. Menapa ingkang dipunkersakaken?”

“Ngene. Wangsulana layange *Holiday on Ice* iki. Kandhakna yen fasiliti gedhong kanggo *ice skating* ing Surabaya ora ana. Dadi mokal main pentas ing kana. Iki layange lan alamate ing Amerika.”

Sirtu nggawa layang kuwi metu. Limalas menit Sirtu bali menehake layang garapane wis tik-tikan.

“Hèh? Wis rampung? Wah, hebat! Hebat! Sinau neng ngendi korespondensi Inggrismu?!” Baharudin ngacungake tangane, nyalami Sirtu, digemek kenceng, digoncang-goncang! Katone seneng banget!

Nyambutgawe anyaran pancen nyenengake. Akeh pengalaman anyar kang nengsemake. Dina kapisan wingi Sirtu wis gawe cingake wong sakantor. Ewa dene akeh misteri sing durung kaungkap, njalari Sirtu kepentin ngawruhi. Upamane bab Lilis. Dikondhangake dadi sekretaris kang pinter lan mumpuni sakabehe penggawean kesekretariatan. Kaya apa ta ya rupane wong mau, kanca-kancane kabeh kok ngelem lan ngajeni banget? Mesthine dadi anak mase Baharudin. Mula bareng ditinggal lunga, kantor coho. Kena apa kok tega ninggal Biro Pentas Artis? Prekarane jare kawin, manut

tuture Atik. Nanging apa ya kuwi sebab-sebab kang wigati? Kawin rak ora bisa ujug-ujug, dadi sadurunge metu saka penggawean wis ndhedher penggantine. La iki kok ora! Sajake olehe metu dadakan. Metu karepe dhewe apa ditokake? Yen metu karepe dhewe ora dadi soal, nanging yen sekretaris anak mas mara-mara ditokake, rak sawenang-wenang. Kang kaya mengkono bisa dibaleni, sapa ngreti bisa dipatrapake marang penggantine, marang Sirtu?! Sirtu kepeksa kudu nyinau bab kuwi, ing pamrih supaya slamet anggone nyambutgawe. Dheweke kepengin nyambutgawe sing sregep, ora wedi rekasa, apa-apa bisa, nanging iya ora arep golek rai supaya dikasihi dening kepalane. Cekake dheweke emoh dadi pangalembanane Dhirekture marga pinter anggone ngathok! Emoh kaya Drs. Pambudi, golek pangkat, golek palungguhan ing dhinese ora marga kewasisan lan kepettohelane nyambutgawe, nanging marga pintere setor rai marang Gubernur utawa Walikota! Nanging Sirtu iya emoh disiya-siya kaya Lilis, yen bener Lilis ditokake tanpa taha-taha lan tanpa sebab kang gumathok.

Sirtu lagi uthek mbenakake pita mesin ketik, drijine ireng kabeh, kesaru tekane Baharudin metu saka kamare, mlaku sajak bungah kaya Dursasana mentas menang perang karo bala Sabrangan. Marani panggonane Sirtu karo ngacungake layang kang mentas dibukak saka amplode.

“Hèh, Lilis! Lilis! Delengen! Layange Ugra! Ugrasamsi! Ugra arep bali mrene! Arep bali mbiyantu aku! Hebat! Iki wacanen! Dheweke wis bosen dadi wartawan perang kluyuran neng Birma, Kamboja, Vietnam! Saiki arep mulih menyang Indonesia! Lan takon apa aku bisa nampa dadi pegaweku kaya biyen? Wis genah bisa, iya, ta? Wong genah aku montang-manting kaya ngene! Oh, kowe dudu Lilis!”

“Kula Sirtu, Pak!”

“Iya! Sirtu! Lilis wis ora ana! Kowe wong anyar, ora tepung Ugra! Sapa ya sing kelingan Ugra? Oh, Atik! Iin! Ugra, Tik! Ugra arep bali nyambutgawe ing kene maneh! Ha-ha-ha, suksese Normasari limang taun kepungkur mesthi diambilan yen dibantu Ugra! Hooo!!”

Dina kuwi jeneng Ugrasamsi ngumandhang ing Kantor Pentas Artis. Sirtu dicritani Atik, jare Ugra wonge simpatik, awake lencir, rambute lurus, lan sikape sopan. Akeh bintang pentas kang kepikut karo omonge terus gelem nggamblok karo rombongan

artis sing diembani dening Pentas Artis. Mula Baharudin Jarum ya sayang banget marang Ugrasamsi.

“La kena apa kok terus metu lan pisah karo Pentas Artis, Mbak?” pitakone Sirtu.

“Ana sipate sing aneh. Dheweke dhisike dikon gawe resensi pancingan supaya daya tarike rombongan pentas tambah. Pranyata wawasane ing tulisane apik, dielem wong akeh, lan ana sing kandha bakate Ugra nulis apik. Sajake dielem ngono kuwi klebu marang atine. Mula nalika ana penerbit majalah golek tukang tulis alias wartawan, dheweke gage nglamar. Ditampa. Kepeksa nyopot saka kene. Jarene wis pindhah-pindhah saka majalah menyang layangkabar, ngono apa priye, aku ora mudheng! Lan terus dikirim menyang manca negara!”

Ugrasamsi dadi kembang lambe. Luwih maneh Baharudin, anggone ngumukake keprigelane Ugra ora entek-entek. Sesasi engkas Ugra teka! Dadi sadurunge pagelaran Normasari kawiwitan! Isih ana wektu Ugra golek sutresna sing gelem nonton Normasari *show!* Ugra mesthi pinter masarake, embuh gawe resensi embuh pasang iklan! Akale pinter wong kuwi! Saking kumrungsunge atine Baharudin nganti ana relasi kang mertamu mrono ora digape utawa disepelakake. Cekake nomor siji wektune iki Ugrasamsi!

Ana sawenehe agen tukang nglantarake artis, embuh ngono, embuh kolportir golek iklan, pokoke wong lanang nom-noman maratamu mlebu kamare Dhirektur. Nalika samono Sirtu kebeneran rampung ngetik layang, nggawa map arep diladekake marang Dhirektur. Dheweke mlebu wae sanajan isih ana dhayoh.

“Apa wis kok pikir maneh kok koktampik!? Kudune kowe bisa crita marang bapakmu suksese pagelaran Normasari telung taun kepungkur!”

“Uwis! Nanging bapak masrahake marang aku. Lan aku, nuwunsewu Pak, ora wani nampa!”

“Kowe mengko getun tembe mburine!”

“Kanca-kancaku ya padha karo aku. Ora sarujuk! Normasari wis kuna!”

“La yen ngono gunemmu, aku ya bakal nulak usul-usulmu!” raine Bahar abang kaya ulese raine wayang Raja Mandura nesu.

“Lo, Pak! Iki rak mung gegayutan bab Normasari.....!”

“Wis, urusan liyane ya batal! Cekake aku ora gelem maneh nyambutgawe bebarengan karo grupmu! Kapok!” sentake Baharudin srengen marang dhayohe. Nesu banget sajake.

Sirtu ragu nerusake jangkahe. Nanging Baharudin nyasmitani supaya mape diladekake marang dheweke. Sirtu maju. Nglirik dhayoh nom-noman kuwi, raine katon pucet.

“Dadi priye aku iki, Pak?” pitakone dhayoh mau. Isih enom, omonge logat Batak.

“Ya wis kuwi! Aku kapok, dadi wis ora ana gegayutanku maneh kowe!”

Nomnoman mau ngadeg alon, sajak ngrumangsani kekalahane. Klambi biru lengen dawa kang lungset, nguwatake sikep kang nglokro. Arep ndhebat maneh, nanging keyakinane menang wis ora ana. Kluntrung-kluntrung metu saka kamar kono. Sadurunge langkah kang pungkasan isih kuwat noleh.

“Apa aku bisa nyilih telpun?”

“Telpun? Ana! Bisa! Ing mejane sekretarisku iki! Kana, Sirtu, silihana telpunmu.”

Nomnoman mau ndhisiki menyang meja, sirahe ndhingkluk. Apa kira-kira ngrasakake paite usaha kang gagal? Ah, mesakake!

“Wis, aja dipikir dawa-dawa. Aja dirasa-rasa mundhak ngrekasa! Pak Baharudin suwarane pancen bantas. Nanging ora duwe karep ngancurake usahane liyan. Srantekna sedina rong dina engkas, mengko dheweke rak gelem nampa kowe. Atine lembut kok, biyasane. Saiki dheweke lagi kemaruk karo pegawene lawas kang arep balik mrene. Kowe ora perlu sedhih!” Karo mlangkah njejeri lanang nglokro mau Sirtu terus wae ngomong nglelipur. Marga katone wong mau sedhih banget.

“Kowe omong apa marang aku?” nomnoman mau ndengengek lan mandeng Sirtu. Mripat kang sumorot mau ngrasa naksir-naksir wujude Sirtu.

“Ora piye-piye. Omonge Pak Bahar kang keras mau lo, aja dilebokake ati nemennemen. Kuwi telpune!”

Nomnoman kuwi ora gage nyekel gagang telpun sing dituding Sirtu, nanging saya adreng anggone nyawang Sirtu, seneng weruh rupa kang endah.

“Kowe krasan nyambutgawe cedhak singabarong kuwi?”

“Krasan maneh, wong Pak Bahar mung gedhe bleger thok, nanging atine becik. Wis gek gage nganggoa telpun!”

Wong lanang mau niyate nelpun dadi ragu. Muter nomer alon-alon. Mrilate ora pegat nyawang sekretaris kang sulistya. Sajake panglipure Sirtu bisa katrem ing atine ora mung marga suwarane kang lembut, nanging uga polatane kang grapyak. Saiki pratingkahe katon bali cakrak, ora nglentruck maneh. Sawise rampung telpun, wong mau ngucap maturnuwun. Ora enggal lunga, mriplate nggoleki apa-apa ing pesawat telpun.

“Nggoleki apa?”

“Anu, telpun iki nomer pira?”

Sirtu nuduhake nomere.

“Aku oleh ya, telpun mrene?” ujare karo nyathet nomer telpun sing disebut Sirtu.

“Sakarepmu.”

“Terus aku arep ngomong karo sapa?”

“La karo sapa! Karo Dhirektur ya bisa, wong bisa diskakel saka kene.”

“Ora, maksudku karo kowe. Jenengmu sapa?”

“Sirtu! Utawa kandha sekretaris ngono wae rak uwis.”

“Sirtu! Iki wae, manis diucapake, kaya wonge.”

Sirtu nanggapi karo mesem ora sandhea. Wis kulina dielem wong lanang.

Lan tenan. Awane Sirtu ditelpun wong kuwi. Logat Batake cetha.

“Aku wong sing gagal mau, lo! Jenengku Bathara, Sirtu. Bener ya, Pak Bahar ora ngincim-incim aku? Ora ngrasani aku? Aku ora dielek-elek?”

“Oh, kowe! Ora! Ora! Percayaan aku!”

“Mau dheweke kapok tenan lo, karo usahaku. Nganti aku meh wegah nerusake gaweanku nyambutgawe bebarengan karo Pak Bahar! Aku butuh kekuwatan kanggo gemregah. Aku butuh omongmu, Sirtu. Marga kowe sing ngreti lagehane Dhirekturmku!”

“Ora, ora yen Pak Bahar ngigit-igit. Wis, ta, ikhtiyara maneh.”

“Iya! Iya! Jenengku Bathara. Bathara Nainggolan. Oleh, ya, aku nelpun kowe maneh, Sirtu?”

“Telpuna sakarepmu!” Sirtu mbayangake rupane Bathara kang memelas.

“Kowe yen mulih jam pira?”

“Jam papat.”

“Numpak apa?”

“Diterake mobil kantor.”

“Omahmu ngendi? Oleh ta aku maradhayoh mrana?”

Sirtu nuduhake alamat omahe tanpa nggraita ala.

“Jenengku Bathara Nainggolan, aja lali.”

*

SORENE, nalika Sirtu arep budhal mangan menyang Warung Ijo, ngarep-arep bakal ketemu Julaeha lan arep mblakani yen dheweke wis nyambutgawe melu Baharudin Jarum, kepapag wong numpak sepedhah motor clilang-clileng nganglangi omah pondhokane. Bathara! Sirtu ora lali karo klambine kang biru lungset. Kaya-kaya semangate kang nglokro isih cemanthel ing kono. Mara-mara Bathara wis adhep-adhepan karo dheweke.

“Hé, arep menyang endi?” Sirtu ndhisiki nyapa. Rasa welas isih ngramu ing lagune suwara.

“Arep menyang nggonmu. Endi omahmu?”

“Kuwi! Nanging aku arep ngisi weteng dhisik. Kowe wis madhang durung?”

“Lo, ayo! Aku ya wis luwe, kok. Ayo dakgandholke!”

“Warung lenggananku cedhak kene wae, kok!”

“Ayo, ta, nggandhol! Aku duwe warung sate kang enak. Neng Matraman kana.”

Sirtu ora kabotan. Terus nyengklak ing mburine Bathara.

Warung sate ing Matraman ora luwih gedhe tinimbang Warung Ijo. Kepara ndhelik. Bathara pesen sate rong puluh, sajak anggak arep nraktir Sirtu. Nanging ing batin Sirtu arep mbayari. Dheweke rumangsa, sing ngajak mangan mau dheweke. Bathara mung sadrema ngeterke. Dadi sapa sing wani ngajak, kudu wani cucul dhuwit. Apa maneh ngreti yen nasibe Bathara dina kuwi lagi apes.

Omongan ing meja mangan isih prekara gawean kang nglengkara. Bathara sanajan wong Batak, swara kagoke ora nuduhake patrap ugal-ugalan. Bisa uga marga isih nandhes disentake Baharudin mau, semangate brontak nglawan dadi luruh ngalahsan. Lan katon mlenggong nalika Sirtu ndhisiki ngetokake dhuwit mbayar panganan kang uwis padha diemplok.

“Lo, aku rak sing pesen sate!”

“Alah, suk wae yen rejekimu mrenthel, aku traktiren.”

“Iki jan aneh banget!” nomnoman kuwi gedheg-gedheg.

“Kena apa?”

“Bathara Nainggolan ditraktir cah wadon! Bathara Nainggolan putrane Paradha Nainggolan sing duwe Nainggolan Motors, ditraktir kancane wadon!”

“Ah, ora sah dipikir dawa! Wong nasibmu lagi apes! Karuwane aku sing isih rumangsa beja!” Anggone muni ngono Sirtu karo ngelus gegere Bathara, nuduhake akrabe lan tuluse atine anggone gelem nraktir.

Lan Si Batak kuthuk kuwi ora kakehan menika, nggandholake Sirtu bali menyang pondhokane. Sirtu nulak kanthi alus supaya Bathara ora mampir ing omahe. “Aja dadi atimu, ya, ibu kosku galak, ora wayahe jam sanja ya aja sanja!”

*

LAGI esuke Sirtu ketemu Julaeha ing Warung Ijo. Diblakani yen Sirtu nyambutgawe dadi sekretarise Baharudin Jarum, Julaeha erame jamak.

“Wah, kowe pinter banget ya! Yen ora pinter mangsa gampanga ngono ndang cekel gawe! Priye ta olehmu ngangsu kaprigelan lan ketrampilan?”

“Ah, biyasa wae. Wong nggonku ndesa, ora ana sekolah dhuwur sekretaris, dadi ya les ngetik telung sasi, ditambah les basa Inggris nem sasi. Yen basa Inggris mono nalika ana ing SMA rak diajari, dadi mung kari nglanyahake lan nyinau korespondensi wae. Ya mung kuwi sangku lunga menyang kutha motropolitan iki.”

Julaeha gedheg-gedheg, isih nyawang kanthi eram. “Aku iki wiwit lair ana kene, nanging ya kaya dina iki, kerep wae ora cekel gawe apa-apa! Durung ngreti sesasi engkas oleh dhuwit saka ngendi!”

“Nanging kowe isih enom banget. Umurmu udakara enembelas taun mlaku.....!”

“Aku wis pitulas! Meh wolulas!”

“Wolulas, upama aku percaya, sakjane durung wayahe golek penguripan dhewe! Kena apa kowe ora sekolah dhisik? Utawa les-les kaya aku biyen?”

Julaeha ngguyu wagu sadurunge mangsuli, “Aku ki lola wiwit umur sepuluh taun, nalika isih klas papat. Nutugake sekolah nganti tamat dibayari lan numpang mangan nggone Bu Lik, nutugake sekolah menengah dakrewangi ider dodol panganan. Klebune rak hebat ta yen saiki aku bisa urip kaya ngene? Bisa ngontrak kamar dhewe kaya kowe, lan ora dadi gawene liyan.”

“Oh, apuranen!” kawetu pambengoke Sirtu lirih. Saiki ganti dheweke kang eram marang sepakterjange mitrane.

“Lan kowe ngreti apa sing nyagaki uripku?! Dodol swara! Suwaraku apik. Aku bisa menyanyi kaya Cica, kaya Hetty. Mula dakgenjot, dakpredi lan marsudi babagan seni swara iki! Aku yakin, kanthi swaraku, swara anugrahe Gusti Allah, uripku bakal kepenak! Mesthi! Aku mbesuk dadi wong kondhang, kok, Sirtu?”

Sirtu katut melu mbedhedheg atine krungu wicarane Julaeha kang semangat nyritakake lelakone lan angen-angen gegayuhane!

“Aku bakal dadi penyanyi kang kondhang! Aku bakal dadi Normasari! Dadi Puspita Dewi! Aku ora beda karo wong-wong kuwi, rak iya, Sirtu?”

Sirtu manthuk-manthuk, setuju bakal ngeling-eling omonge Julaeha. Lan gage ngadeg, marani meja kasir, arep mbayar enteke sarapan. “Enteke sarapane kancaku pisan!” ujare.

“O, aja, Sirtu! Aku isih kuwat mbayar sarapanku. Dakcritani rekasane uripku ora ana pamrihe supaya kowe welas! Aja nulung wong sing ora butuh pitulungan! Kuwi marahi ora becik. Saora-orane kanggoku pitulungan kaya ngono marakake aku ngalem, terus onya. Urip ora bisa jejeg yen ora dituwak wong liya! Nggampangake. Ngurangi gregete perjuwangan. Tenan, Sirtu! Aku arep nembung njaluk tulung kowe, yen aku mbutuhake! Nanging aja kok tulungi yen aku isih bisa gemregah, bisa ngglawat,” ujare Julaeha kang jebul mbuntuti Sirtu uga arep mbayar sarapane.

Sirtu nggragap. Eram, nampa tuture Julaeha ngono kuwi. Sabrebetan, ndulu blegere awak, anggone mbocahi lan dandanane kang kandel pulasane, Julaeha kaya gedhang karbitan, wowohan kang dibrangas supaya katon mateng. Nanging krungu omonge iki mau, genah yen dheweke jero segarane. Kuwi mung bisa kumucap yen anggone nglakoni urip pancen kanthi lara lapa lan dhuwur graitane. Sirtu bisa nampa tuture kancane mau kanthi jembare ati, lan ngajeni.

*

UGRASAMSI njedhul ing kantore Baharudin Jarum luwih cepet tinimbang janjine. Ewa samono, wong sakantor wis siyaga nampa kapan wae dheweke teka. Marga satemene tata-tata nampa Ugrasamsi kuwi wis diiwiti saka nalikane Baharudin ngabarake bakal baline Ugra saka manca negara. Wong sakantor wis padha ngreti priye

tindak-tanduke Ugra ing kantor kono. Wis kulina srawung kaya nalikane Ugra isih dadi andhahane Baharudin. Meja lan kamare sing lawas, ora susah diprentah Dhirektur wis padha dicepakake. Pancen saprana-saprene Wakil Dhirektur kuwi durung ana sing nggajuli. Baharudin ora ngangkat wakil anyar. Dhek samana panceen Lilis wis mrantasi gawe. Dene Danang sing saben-saben manggon ing kamar lan mejane, iya migunakake marga kepeksa, upama yen lagi nemoni artis utawa tamu kang perlu diajeni, yen pinuju dheweke kudu ngemban gawean sing mesthine diayahi Wakil Dhirektur. Danang dhewe ora ngenggoni kamar lan meja kuwi, marga wis duwe meja dhewe kang cukup kepenak.

Dalah Sirtu, ora rinasa uga melu cepak-cepak kaya kancane. Durung tau tepung Ugra wis melu ngajeni sadurunge wong kuwi njedhul ing kantore. Sirtu nyusun angeng-angene tepung lan srawung karo Ugra saka omong-omong rerasane kancane.

Nalika Ugrasamsi pribadi muncul ing kantor, pegawe kono wiwit tukang sapu, pelayan, carakan, sopir, juru tulis, Iin, Danang, Barnawi, Atik, kabeh wae padha mapagake lan melu rubung-rubung salaman grapyak. Gayeng! Kabeh wis padha tepung! Kaya kramean climen. Gembrenggeng, kabeh polatane padhang, atine rena, ora ana sijisijia kang katon suntrut utawa ngambeg, meri utawa drengki. Baharudin dhewe anggone mapag nganggo ngekep pundhake barang, lan omonge sumringah ora ditutup-tutupi saking renane.

“Delengen, Ugra, delengen! Ora ana sing owah. Kabeh pancet *home-sweet-home* kaya nalika koktinggalake! Mejamu, kamarmu, kanca-kancamu nyambutgawe sing wis kaya sedulur dhewe kuwi! Aku ora tedheng aling-aling, panceen kantor iki tetep dakreksa, dakjaga, sawasanane daklestarekake kaya biyen kae, ing batin aku tansah ngajab balimu! Kantor iki kandhangmu sing koktresnani. Sing wis kokdadekake panggonan kang kepenak, koktata kaya karepmu manut rasa-pangrasamu! Ora owah, iya ta? O, kowe panceen dakarep-arep! Aku ngreti kowe mesthi bakal bali mrene, marga kene panceen susuhmu, susuh yasanmu dhewe! Kowe bisa wae mabur ing awiyat, kekejer kaya manuk branjangan, nanging penclokanmu mesthi ing susuhmu! Marga branjangan ninggalake susuh ana ing lemah, bakal bali nyang lemah. Kowe ninggalake kanca-kancamu kang rumaket lan kulina kokjak megawe ing kantor kene! Mangsa kuwata suwe ana ing panggonan liya! Rak ya ngono?”

Pancen ora tedheng aling-aling, Baharudin Jarum blak-blakan tenan mangayubagya baline Ugra. Pidhato jlentreh kuwi mau satemene isih kecekaken. Durung kemput!

Wong sing ora akeh obahe mapag muncule Ugra mung Sirtu. Ewuh tumrap dheweke arep melu anut grubyug kanca-kancane, wong durung tepung karo Ugra. Nanging arep ora melu magita-gita ya repot, wong sing lagi teka kekuwatane narik kawigaten kaya wesi sembrani dene kanca-kancane dadi dom sak kothak! Dheweke nyoba nggrayah-grayah map lan kertas arep api-api ribet dening gawean, nanging tingkahe kuwi malah kagok, ora cundhuk karo lire kahanan. Aèng. Ngrasa lelewane ora jatmika, tangane nggrelili, mape mrucut, lan ceblok kethetheran! Ah, ngisin-isini. Sirtu gage mbenakake sikepe, ora melu mapagake nanging ngadeg ing panggonane lan madhep marang dhayoh agung kang bakal bali jumeneng dadi Wakil Dhirektur ing kantore. Lambene, pipine, ditarik dadi esem wagu. Sirtu nalika kuwi kok kaya wong ndesa tenan, wong ndesa sing lagi weruh sepisanan wong manca negara sanja ing desane.

“Lilis nyang endi kok ora ketok?”

“O, Lilis metu. La wong bocah ora ngreti kepenak. Rewele eram. Yen wis dadi karepe emoh diwaoni, emoh dieluk. Gek kowe rak ngreti atine kerase eram! Lagek wae kok metune! Ndak!”

“O, apa marga Normasari maneh?” ujare Ugra karo mlaku alon tumuju kamare, arep liwat panggonane Sirtu kang ngadeg njjejer.

“Ya! Priye ya?! Pakewuh kok pancen! La iki gantine Lilis. Tepungna. Jenenge Sirtu. O, sedhela maneh kowe wong loro bakal kerep srawung lan nyambutgawe bareng. Mula sing rukun!” ujare Baharudin Jarum.

Ora eling priye kawitane, mara-mara tangane wis digegem Ugra. Sirtu saya angglong atine. Ndhredheg kabeh kaya wong pasa ngenteni dhenge bedhug buka!

“Sing krasan nyambutgawe neng kene, ya,” ujare Ugra kaya marang adhine wae.

Sirtu lali apa tembung wangslulane. Sing genah dheweke manthuk.

Sajake Ugra durung wiwit nyambutgawe. Lagi mertamu lan nglanyahake nyambutgawe, mbaleni cara lawas. Sak esuk kuwi tamune omong-omong ngecuprus karo Dhirektur. Banjur metu bareng, jare menyang Studio Normasari ing Cempaka Putih. Baline wis sore, wayahe kantor tutup.

“Aku mengko mulih bareng kowe, Atik,” welingi Ugra. “Anu, aku durung duwe pondhokan, isih manggon ing Hotel Sukabumi Jatinegara. Bareng, ya?”

Lan Ugra kepeksa jejer Karman sing nyopiri mobile, marga ing bak mburi dienggo wong wadon-wadon. Critane akeh. Penak wae noleh bak mburi, crita marang Atik. Sing dituju tembunge marang Atik, nanging saben-saben mripat pandeng tolehane ndilat rupane Sirtu.

Sirtu wis rada apil lan ora trataban maneh atine. Wani takon, apa pikolehe dadi wartawan neng manca negara?

“Ya ngene iki. Bandha ora kecekel, bojo ora kecandhak. Mula bareng kontrakku rampung, gage wae aku bali nggamblok maneh karo Pentas Artis,” swarane penak, ora ana kagoke babar pisan. Pancen blater!

“Kanthy ancasan bisa cepet oleh bandha?” Atik nggodha.

“Lan bojo!” sing digodha nanggapi ndhagel.

“Iya, wong kumpulanmu neng kene artis ayu-ayu. Neng Kamboja paling-paling ngekep mortir! Kuwatir digranat anak buahe Heng Samrin! Ngono andhekna kalis wae, atine ora kecanhol wong ayu!”

Sing diomeli ngguyu nggleges. “Selot-selote rak nyanthol, Tiiik-atik!”

Nalika pisah karo kanca-kanca kantor, pikirane Sirtu nyanthol marang katrangane Baharudin marang Ugra bab Lilis. Kok beda karo jawabane Atik. Jarene Atik wingenane kae Lilis metu marga kawin, melu bojone. Iki mau kok Lilis jare rewel, atine keras, ora kena dieluk. Apa Lilis bisa duwe mobil lan nyetiri dhewe kuwi uga klebu watak sing dikarepake Baharudin mau? Lan Baharudin Jarum ngrasa kuwalahen, Lilis dianggep rewel, terus dicopot? Tumindake Baharudin bodho yen Lilis dicopot sawise akeh posisi kantor sing dikuwasani. Ditinggal Lilis genah yen Bahar cotho! Nanging Ugra mau kok nyenggol Normasari barang bab metune Lilis? Ana gegayutane apa?

Embuuh, pikiran kok mblayang ngothak-athik Lilis, sekretaris kang jabatane saiki dienggoni dheweke. Apa mosik atine Sirtu iki klebu njagani sikepe yen kasuse Lilis tumepa tumrap dheweke?

*

WATARA ngarepake isa, Sirtu metu saka pondhokane saperlu mangan neng Warung Ijo. “Dhiin! Dhiiin!” keprungu uni klakson sepedhah motor. Bathara wis nunggu

ing pinggir lurung ngedhang dheweke. Mesin sepedhah montore mati, mretandhani wis suwe anggone ngenteni.

“Wis suwe?” Sirtu takon. Ora ketara njengeke swara gumun.

“Sore iki aku sing mbayari,” wangsulane Bathara njujug prekarane.

Sirtu ngguyu krungu pangicime wong lanang Batak iki. Sajake kaya isin tenan wingi kae ditraktir wong wadon. Kamangka ngotote ngajak mangan sore kuwi ngetarani yen Bathara mung iseng kepengin ketemu lan srawung karo Sirtu. Sirtu ora nampik kepriyea wae pamrihe Bathara, jer kekancan kuwi lumrah ing kutha gedhe kaya Jakarta. Sirtu dhewe ya butuh tepungan.

“Apa dina iki wis ana rejeki mlebu sakmu?” Sirtu ngguyoni.

“Ana lan ora ana, pendheke kowe dakrudapeksa nampa piwalesku. Ganti daktraktir, ben bot.”

“É, ngaya njaga prajamu, ta, anggitmu! Ayo, kepara cepet. Weteng wis klikikan harene!”

“Nyang restoran ngendi iki?”

“Pancet nggone wingi wae. Potang-petunge ben timbang. Kuwi yen dhuwitmu cukup. Yen ora cukup, ya tetep neng kana wae, aku isih kuwat norogi, kok.”

“Apa kowe ora kepengin restoran kang luwih abyor, sing menune luwih apik lan mirasa? Utang traktir rak ya ana anakane? Dadi daksaur utangku pokok lan anakane.”

“Mbendholmu! Ora! Restoran sing dhek wingi kuwi cukup pantes lan sabobot kanggo wong kaya awake dhewe iki.”

Ing restoran sing dhek wingi, pesene panganan ya kaya wingi. Sirtu tetep nampik dibestelake panganan kang luwih larang. Sajrone sapatemon kuwi, Bathara takon-takon luwih njlimet bab pribadine Sirtu. Lan Sirtu mangsuli apa pitakone Bathara kanthi jujur. Isih prawan, durung duwe pacar, saka ndesa, durung genep sesasi neng Jakarta, dudu sarjana, sinaune ngranggeh karir mung saka kursus-kursus. Pance ora ana wewadi kang perlu ditutup-tutupi, wong niyate srawung karo wong Batak kuwi rak marga memitran. Babar pisan ora ana kretek atine Sirtu kang neka-neka. Ora beda kaya srawunge kanca-kanca saklas dhek isih sekolah ing Sragen biyen.

Mulih saka restoran, nalika mudhun saka gongcengan, Sirtu weruh klebate Julaeha metu saka pekarangan pondhokane. Nalika kuwi panggonane rada remeng-remeng, sunar lampu lurung ora patia terang nyoroti panggonane Sirtu.

“Jul! Julaeha!” panyapane Sirtu.

“Ha, Sirtu! Aku takon ibu kosmu jare kowe menyang Warung Ijo. Arep daksusul mrana!”

“Oh! Iki ditepungke dhisik, kancaku. Bathara. Lan iki Julaeha!”

Bathara lan Julaeha salaman.

“Aku duwe perlu liya, Sirtu. Kalilana nyingkir dhisik!”

“Ora mampir dhisik?”

“Jaremu wingi ibu kosmu kereng?”

“Lan yen kowe kepengin digemprong, bengi-bengi kok maradhyah menyang nggonku! Iki mau satemene ya mung lamis-lamis lambe!” ujare Sirtu nglucu. Angel ditebak endi sing bener, oleh apa ora oleh maradhyah bengi-bengi neng pondhokane Sirtu.

“Iya, aku ya prasakan! Wis sesuk wae dakampiri maneh, ya, yen arep mangan? Wektune lan enggone kaya iki mau!”

“Apa kowe bisa oleh rejeki kaya dhek mau kok wani janji-janji nraktir aku maneh?”

“Yen mung nraktir Sirtu, rejeki mesthi anane!”

“Aja sumbar dhisik! Wong nyatane dhek wingi kowe ya apes ngono! Nanging ora papa yen kowe bisa mapag kaya mau. Lupute dhuwitmu, aku rak isih bisa ngutangi dhisik, hi-hik-hik!”

“Aku Bathara.....!” swarane ditindhih kemrontonge uni kenal pot bocor! Bathara wis nyetarter sepedhah montore kang wis kawak, terus nggeblas nrutus Lurung Tambak mangidul.

“Kowe kok wis cepet srawung raket karo wong lanang? Apa kanca kantormu?” pitakone Julaeha kang sabar ngenteni. Ngreti yen dheweke ora dipaelu karo wong lanang kancane Sirtu. Genah, ngetarani banget, ketarike banget marang Sirtu.

“Dudu. Wingi kuwi dheweke rak mrucut anggone mburu rejeki, diunen-uneni dening Pak Bahar. Aku ngrasa welas! La kok sorene terus nggoleki alamatku mrene.

Terus dakkon ngeterake mangan pisan. Ayo, mlebu ngomah. Sik, dakbukake lawange. Kuncine dalgawa, kok!"

Sirtu mbukak lawang kamare, ngurupake lampu. Julaeha ngetutake mlebu. Sarana padhangge lampu, isine kamar katon cetha. Ana lemarine siji, tempat tidur nganggo klambu, lan meja tulis karo kursi makan loro. Lumrah kaya kamar pondhokane wong wadon ijen nyambutgawe ing Jakarta.

"Iki bisa kanggo wong loro!" aloke Julaeha.

"Pancen mbayarku kanggo pondhokan wong loro, dhobel. Nanging aku ora arep golek kanca."

Julaeha karo rengeng-rengeng marani meja tulis, ing kono ana buku ditata jejer-jejer. Dijupuk siji, dibukak, novel basa Inggris. Ing kaca siji ana tempelane *ex libris* kang mratelakake yen buku mau duweke Pradangga Praba. Gege ditutup, lan dibalekake ing panggonane.

"Priye gladhen ing Normasari Show? Ana majune?"

"Biyasa. Aku isih tetep dinggurake. Mrana mung nuruti unine kontrak karo Amos. Pat Manunggal saiki mung diperlokake lanange, dikon dadi *background* muncule Normasari dhewe. Ngayang-ayangi obah mosik jogede Normasari karo lagune pisan. Aku kancrit, wong ora dikanggokake. Nanging aku ora kari melu nyinau lagu-lagune Puspita Dewi. Apik tenan lagu kuwi. Dakira cocog karo swaraku."

"Apa sing kokrengeng-rengengake mau?"

"Persis! Kowe kok ya seneng lagu? Apik ta mau melodine?"

"Coba, lagokna maneh!"

Julaeha menyanyi kambi jejogedan. Swarane njengek-njengek tekan, lan cocog karo wirama jogede. Sok-sok yen jogede lali, lagune dibaleni, diapilake. Sirtu nyawang kanthi renane ati. Dene Julaeha pancen seneng jejogedan karo nyanyi-nyanyi ngono! Sajak ora duwe kesel!

"Apik! Apik! Engatase mung obah-obah samurwate nuruti ambane kamar, joged lan swaramu wis ketara yen apik! Aku seneng nonton olehmu jejogedan," pangalembanane Sirtu metu saka teleng ing ati.

"Hèh, Sirtu! Ngene! Perluku mrene mau pancen ana karepku kang wigati. Yen dhek wingi aku emoh kokbayari mangan, nanging saiki aku butuh pitulunganmu."

“Kowe butuh dhuwit?” pangethoke Sirtu. “Pira?”

“Ora! Dudu dhuwit sing dakbutuhake. Kowe rak nyambutgawe nggone Pak Bahar. La pagelaran Normasari iki rak produksine Pak Bahar. Mbok aku tulungana supaya bisa melu pagelaran iki, Sirtu. Kowe bisa cedhak Pak Bahar. Yen bisa mbujuk Pak Bahar aku rak bisa kok elokake Normasari Show! Mula coba rimuken Dhirekturmu supaya aku bisa melu pagelaran iki.”

“Wah! Aku wong anyar, Jul. Ora wani aku nguthek-uthek dhinesku. Aku isih kudu njaga tingkah lakuku dhewe supaya bisa tetep migunani tumrap Baharudin Jarum. Aja nganti aku diarani rewel kaya Lilis. Aku bisa cilaka. Dadi bab penggawean aku ora wani nguthik-uthik dhisik, Jul. Apuranen wae.”

Sirtu mangsuli karo unjal ambegan jero. Rada cuwa ora bisa nglebakake atine kanca. Banjur sambunge, “Kowe njaluk tulung wae kok magepokan karo dhinesku, ta, Jul. Upama bab dhuwit ngono.....”

“Stop! Sirtu! Aja kok teruske. Tenan, aku dina iki ora butuh dhuwit. Nanging karier! Eman, marga satemene kowe bisa ngomong marang Pak Bahar. Lan pantes-pantes wae, wong kowe sekretarise! Mula kalonggaran iki daktuturake kowe. Dene kowe ora bisa, ya ora papa. Liya wektu rak ana maneh kalonggaran kaya mengkono. Tenan! Aku ora meksa!”

“Kowe aja kapok nembung njaluk tulung aku, ya!”

Julaeha mrecing. Saka ngadeg, dheweke marani tempat tidhir, terus nggeblagake awake ing kasur empuk, nyawang pyan. Tangane dolanan penebah.

“Kowe ngreti kena apa aku kepengin supaya Pak Bahar ngomongake bab aku marang Normasari? Marga Pak Bahar kuwi tresna marang Normasari. Mula gelem mroduksi pagelaran Normasari! Pancen telung taun kepungkur wong loro kuwi sukses gawe pagelaran. Aku kelingan isih klas siji, merlokake nglumpukake dhuwit kanggo nonton! Nanging dinane iki, sakjane Normasari Show wis klebu donya kang mungkur! Marga grup pagelaran liyane wis mblader. Akeh sing niru-niru suksese Normasari biyen, nanging saiki wis dibeciki kana kene nganti kaya ciptakan anyar. Isih embuh-embuhan, apa pangalaman sing biyen kuwi isih bisa ngangkat pagelaran kang saiki. Yen wong liya kira-kira wis ora gelem mbandhani pagelaran Normasari Show. Nanging marga kajaba ngelingi suksese biyen, Baharudin Jarum kasmaran marang Normasari, mula priye-priyea

Normasari ya dipengake temenan! Wong kaya Pak Bahar mesthi wis baleg ngalkulasi kaya ngono kuwi. La ya marga kasmaran kuwi, aku duwe greget melu nggabung pagelaran Normasari Show sarana rembuge Pak Bahar. Dene Pak Bahar, oleh kabar bab ketrampilanku saka kowe, marga kokojok-ojoki. Rasa-rasane aku bisa melu pagelaran iki. Aku wis nyinau kabeh nomer-nomer joged lan lagu kang digladhi ing studione Normasari ing Cempaka Putih kana.”

Sirtu mung ndomblong. Dheweke malah ora ngreti crita kaya sing dipiyak Julaeha bab Baharudin Jarum karo Normasari kuwi! Maklum, wong anyar. Saiki kawruhe bab Dhirekture saya tambah.

“Apuranen aku, Jul. Aku isih durung wani mbancahi utawa urun rembug marang Pak Bahar. Aku pancen jirih yen bab nyenggol pegawean. Manut rerasane kanca-kanca, Lilis, sekretaris lawas sing saiki dakgenteni panggonane, jare metune ya marga prekara kang sepele. Jare Pak Bahar, sekretarise kuwi nggugu karepe dhewe, atine keras, rewel. La yen Pak Bahar rumangsa dakganggu marga usul-usulku, mengko gek aku dicopot saka kantore, kaya Lilis.”

Nalika pamit mulih, diuntapake Sirtu nganti tekan plataran, Julaeha kandha, “Beja ya, kowe! Sanajan tekamu ing Jakarta durung ganep seminggu, wis oleh penggawean kang mapan. Lan duwe lancur. Jakarta ora sepi meneh kanggomu! Kanggoku sapranasaprene Jakarta sepi temen! Ora ana wong sing nresnani aku. Isih cilik wis ditinggal wongtuwa. Wis gedhe kepengin ditresnani wong, kok ya durung ana sing noleh! Hm, lowung lo, nduwe Bathara ngono! Kena dienggo anget-anget ati kang atis!”

“Jul! Bathara kuwi mung kanca biyasa, kok. Srawung karo dheweke mung adhedhasar padha butuh mangan bareng.”

“Ala-la-la! Iya saiki butuh mangan bareng! Wong lagek dhek wingi kenale! Selotselote butuh.... turu bareng!”

“Hiss!! Gendheng ki! La yen kowe butuhmu nemen, ya kae Bathara jaken mangan bareng, sesuk sore dheweke janji mrene! Temonana, wong kowe wis dakkenalke ngono. Yen wis kulina, kana jaken apa wae rak gelem!”

“Wah! Ora bisa, Sirtu! Aku rak ya prasakan! Kowe apa ora nyetitekake mau, dheweke keplayu nggenjrit bareng aku nyedhaki lan nyalami dheweke? Sajak aku ki bangsane sundel bolong ngono! Kudu diinggati srawung karo aku sing sundel bolong

ngene iki! Nanging kang kaya mengkono kuwi ora mung Bathara, Sirtu! Meh kabeh wong lanang weruh aku, dakcedhaki, kipa-kipa anggone ngadoh!”

“Ah, ya ora, ta! Kuwi mung saking prasakanmu! Ora-ora, yen wong lanang sing normal kuwi sifate ngedohi wong wadon! Mengko mesthi ana wektumu ditresnani wong lanang, Jul! Wong umurmu lagi saumure jagung.....!”

“Nanging aku rumangsa wis suwiii benget ora ana wong sing nresnani aku, Sirtu. Nganti ing batin dakincim, suk aku yen wis kondhang, yen wis sugih, wong-wong lanang bakal dakkon nyembah dlamakanku! Tenan kuwi!”

“Ah, kok suwi benget ki pirang taun! Umurmu saiki wae isih pira? Akeh sing nganggep kowe durung wayahe sir-siran!”

“Wis pitulas mlaku! Meh wolulas jé! Ing jamane wongtuwane kene biyen umur samono rak wis nyusoni anake! Beja ya wong jaman biyen ki. Isih enom-enom wis ngrasakake katresnan! Suk kowe kawin umur pira, Sirtu?”

“Aku durung mikir nganti samono!”

“Nanging rak wis tau sir-siran ta? Wis ana sing nganti ngambung kowe?”

Sirtu mbrabak abang raine, keri krungu tembung-tembunge Julaeha kang ceplas-ceplos saru. Omong lekoh! Tujune plataran omah peteng, Sirtu isih kober gedheg, embuh konangan kancane ngomong embuh ora. Dhek ana Sragen biyen, isih sekolah, Sirtu ya seneng pacok-pacokan karo kanca-kancane. Nanging durung ana sing wani omong saru kaya Julaeha kuwi! Apa kudu kaya Julaeha iki wong srawung ing kutha gedhe, wong diwasa?

Sanajan ing petengan, Sirtu ngreti yen Julaeha mrecing lan ngguyu nggleges, nalika muni, “Aku pancen durung tau. Mung ing angen-angen ki kepengiin banget disiri wong lanang, terus diaras! Kaya Batharamu kuwi, ora apa-apa lo, yen srawung nganti ngambung kowe! Wong mung nuduhake gematine srawung ngono we, kok!”

“Julaehaaa!” panjerite Sirtu gemes. Ngono karo njiwit sakecandhake, kena pupune terus diuntir.

“Athoo! Sirtu iki, lara! Ora apa-apa ta, ngomong ngono, wong awake dhewe rak wis cukup umur! Lan Bathara ketoke gagah, ora papa yen nganti tekan ngambung!”

Ngomong ngono Julaeha karo mbales njiwit Sirtu, kena lengene. Banjur mencolot ngaduhan, terus klewes-klewes ngadahi Sirtu, ngedhahi Sirtu, awe-awe tangan. Cah kuwi

sakjane pancen isih cilik, isih enom, polahe isih pencolat-pencolot. Nanging omonge kok olehe lekoh! Kesusu mateng wae! Embuh, priye uripe Julaeha kuwi! Mondhoke ana ngendi, priye kahanan urip sakupenge! Apa ya kudu kaya ngono wong wadon urip ing Jakarta? Wani kecak reged, wani lekoh? Ah, Sirtu ora preduli. Priye-priyea Julaeha apik marang dheweke, grapyak, lan Sirtu yakin tenan, perjuwangan uripe atos lan galak! Kuwi perlu diajeni!

*

SIRTU bali mlebu kamare sawise nguntabake Julaeha. Batine nggrundel, “Gendheng Julaeha, ki! Bocah ora mbocahi!” Pikrane terus kalut! Apa dheweke wis tau diambahung wong lanang? Ora papa ta yen nganti..... tekan ngambung! Sirtu eman medhot lamunane, lungguh ing tempat tidhure, ora ngglawat apa-apa malah terus ngglethak. Ngalamun karo ngglethak pancen penak!

Sirtu kelingan Pembudi. Ya, wong lanang siji kuwi sing wis tau ngekep lan ngaras dheweke! Liyane ora ana sing wani! Lan Sirtu ya ora ngarep-arep. Wong kanca lanang dhek sekolah biyen umur-umurane meh padha karo dheweke, gek masyarakat kutha cilik, mongsok wania keladuk tekan samono sesrawungan karo dheweke. Paling-paling Supardi, anake Camat Sambungmacan utawa Sumberejo kae wani nggandheng dheweke nalika mlaku suk-sukan nonton bareng menyang bioskop Garuda. Ngono wae nyang ati wis trataban. Pardi, Sirtu tansah kelingan cah lanang kuwi, marga yen budhal lan mulih sekolah mesthi diterake mobil VW kecamatan! Embuh Camat Sambungmacan embuh Sumberejo, pokoke sawetane Sragen.

Kutha Sragen mrasuk ing angen-angene. Kutha cilik ing tengah Pulo Jawa. Adoh pesisir lor, adoh pesisir kidul, ngetane lan ngulone saya luwih adoh banget maneh nglanjake pesisir, lan lete ngetan lan ngulon ya meh padha. Kutha Sragen persis ing tengah-tengah Pulo Jawa. Ing kutha kuwi, ing Kampung Krapyak, Sirtu urip karo ibune lan bulike. Sirtu pancen lair ing kono, turun-temurune wong Sukowati sing saiki jeneng Sragen. Dhek isih cilik, malah sok seneng nyolong-nyolong adus kali karo kanca-kancane. Sragen, kutha kang sepi banget yen dibandhing karo Jakarta!

Satemene lungane menyang Jakarta ya dialang-alangi dening ibune.

“La kowe kok duwe pikiran oncat saka Sukowati. La priye mengko Drs. Pembudi? Apa kowe wis pamit? Apa wis oleh palilahe?”

“Embu! Aku ora preduli! Pokoke aku kepengin menyang Jakarta, arep nyambutgawe! Arep migunakake kabisanku! Wong arep nggayuh urip kepenak, ya kudu krengkang-krengkang lan grayang-grayang nyambutgawe. Nyambutgawe sing migunani tumrape wong liyane. Kuwi amanat kersane Allah nganakake aku ing ngarcapada.”

“Neng Jakarta ki melu sapa?”

“Kanca-kancane bapak biyen! Aku isih kelingan kok sing ana Kabon Nanas!”

“Ah, aja! Kowe cah wedok, kok, lunga menyang kutha gedhe dhewekan! Karo dene gegandhenganmu karo Drs. Pembudi kepriye?! Kowe aja nggugu karepmu dhewe.”

“Ora papa ora, Bu! Wong aku wis diwasa, duwe ijazah SMA, wis lulus lès ngetik, steno lan bisa basa Inggris! Cukup kanggo sangune wong urip neng Jakarta! Pirsanana ta iklan sing dipasang dening Kantor Biro Jasa Kartika ing koran Jakarta kuwi. Saben-saben rak dibutuhake Sekretaris, sing pinter ngene-ngene-ngene! La mangka aku bisa ngleksanani syarat-syarate kabeh kuwi!”

Ibune tetep ora mrayogakake, nanging Sirtu keras banget karepe ninggalake Kutha Sragen! “Aku bosen urip neng Sragen iki, Bu! Mongsok nyang donya sepisan urip mung nguthek wae neng Sragen! Donya ki amba, lo, Bu!”

Wiwit lulus SMA biyen, ibune pancen wis mrayogakake Sirtu srawungan raket karo Drs. Pembudi. Ibune ngarep-arep gek endang ana tembung Sirtu dilamar. Drs. Pembudi kuwi jare cekel gawe ana ing Kantor Walikota Semarang. Pegawe negeri, pangkate dhuwur wong sarjana. Pembudi saploke srawung diarep-arep tembung panglamare marang Sirtu wis kerep teka menyang Sragen, nginep ing omahe Sirtu. Biyasane nggawa mobil plat abang. Mobil dhines. Wiwit sasi Juni kepungkur, rong sasi sadurunge Sirtu budhal menyang Jakarta, jare mobil dhines kuwi wis dituku, dadi duweke dhewe. Pembudi umuk jare mobile kurang apik, arep diijolake karo sing luwih apik, tukar tambah.

Umuk-umukan kaya ngono kuwi sing marahi Sirtu tumus rasa ora seneng, lan kaya disabet-sabeta awake ~ kaya jaran dhokar disabeti kusire supaya lakune endang-endang ~ supaya enggal lunga saka Sragen! Sirtu ora kuwat ngrungokake wong lanang umuk mencit-mencit ngunggulake awake dhewe kaya mengkono kuwi! Sanajan srawunge cukup raket, nanging Sirtu babar pisan ora duwe rasa dhemen marang Drs. Pembudi. Anggone ngrahapi srawung raket, marga Pembudi dianggep putrane sanake

ibune ~ Sirtu ora ngreti urute silsilah saka ngendi ~ mula lumrah wae kerep nginep ing omahe, wong dhinese nyambutgawe adoh ing Semarang. Nyang Sragen mung wayahe ana dina longgar. Lan Sirtu gelem ngrahapi klenceran ing Sragen, gelem dijak nonton bioskop wong loro ijen barang, marga Pembudi pancen wis cekel gawe, duwe pametu. Nraktir nenonton apa memangan marang sanake sing isih lagi lulus SMA wis salumrahe. Nanging bareng Pembudi wiwit nuduhake adrenge kawigaten tumuju jejodhohan, lan Sirtu wiwit nintingi karaktere Pembudi, Sirtu banjur kipa-kipa kumudu-kudu enggal nginggati rumakete srawung karo Drs. Pembudi. Lunga saka Sragen!

Sajrone srawung karo Pembudi, Sirtu wareg ngrungokake umuk. Jare Pembudi paling dikasihi dening Gubernur. Tau marak Gubernure nyuwun supaya dheweke diangkat dadi bupati Sragen. Adate yen Pembudi sing ngadhep dhewe bisa keturutan. Terus nyuntak rasa pangrasane, mbesuk yen dadi bupati ing Sragen, manggone neng Krapyak kono wae, kumpul karo maratuwane, ben asmane bapak, Pradangga Praba, saya aji! Pengarang kondhang duwe mantu bupati kepala dhaerahe Sragen! Lo, rak uwis, ta?!

Sirtu ora ngreti priye carane nyambutgawene Pembudi. Sok-sok dina Jumuwalah wis teka ing Krapyak, mulih Senen esuk! Dadi pegawe negeri kuwi kok gampang timen oleh wektu prei! Kuwi diumukake dening Pembudi, nyambutgawene kepenak, bejane gedhe, gampang munggah pangkat lan blanjane saben taun mundhak! Angger pinter setor rai ngomong marang panggedhene, apa-apa dadi gampang. Kudu kerep ngetok. Lan aja lali, apik marang wong-wong personalia sing nggarap unggah-unggahan pangkat lan blanja. Yen diunggahke blanjane aja lali karo wong-wong kuwi! Kudu diujuri!

Ibu lan Bulike iya pegawe negeri, guru, sambat rekasane eram golek undhak-undhakan pangkat, undhak-undhakan gaji. Kok beda banget karo umuke Pembudi. Ibu lan Bulike genah jujur, marga Sirtu weruh lan nyekseni uripe ing saben dinane. Bareng kabegjane Pembudi jare cembla-cembla munggah pangkat, mundhak gajine, apa kuwi ora mung umuke wae? Sirtu ora ngandel yen wong tansah begja kaya Drs. Pembudi sing ngumukake kabegjane awake dhewe kuwi.

Mengkono kuwi penggaweane Drs. Pembudi! La terus nyambutgawene kapan?! Apa?! Sirtu kok ora ngreti babar pisan. Sirtu pancen ora tau nyambutgawe dhines kantoran. Sing dingreteni bab nyambutgawe ya mung bapake. Bapake kuwi biyen jare nyambutgawe! Ngarang! Nanging kok beda banget karo nyambutgawene Drs. Pembudi.

Bapake biyen tangine panceن ya awan. Nanging wiwit adus lan sarapan jam sanga esuk, terus nyekel mesin ketik. Tèk-tèk-tèk-tèk, terus ngetik nganti wayah asyar. Bengi wiwit maneh nganti embuh jam pira, Sirtu ora tau ngreti, marga mesthi wis luwih dhisik turu. TV wis rampung siyaran, bapake isih tèk-tèk-tèk-tèk. Tau nalika Sirtu tangi arep budhal sekolah, kalah dhisik karo tangine bapake. Bapake wis mlaku-mlaku ndelengi pitik ingon-ingone.

“Lo, kok wis wungu, Pak?”

“Wo, ora tangi! Wong durung turu, kok! Ilham lagek cemanthel ing mesin tik, dadi eman leren!”

Bapake ngaraaang terus wae!

Saka mbandhingake wong lanang loro kang tau cedhak dheweke kuwi, Sirtu banjur mrenthul karepe arep nyoba nyambutgawe. Arep ngrasakake nyambutgawe iku kepriye. Rekasane priye, senenge priye!

“Dadi uwong kuwi sing produktif,” ujare bapake. O, akeh maneh pituture bapake kang klebu ing atine. Kang wosse wong kuwi kudu nyambutgawe, kudu nggethu supaya apa sing dikarepake klakon. Mlebune menyang ati ora krasa, nanging bareng bapake wis ora ana, saiki dadi kekuwatan batin kang ngububi semangate Sirtu kanggo urip.

Bareng lulus SMA, kanggo ngisi urip, Sirtu lès ngetik lan steno ing prapatan Kuwungsari. Sanajan ala nganggur nanging disinau kanthi semangat methentheng. Lan lès privat Inggris ing Mrs. Yvonne Tan ing Karangdawa. Yvonne kuwi asline wong Amerika. Dikawin Dhokter Tan nalika Tan sinau ing Yale University. Ing kutha cilik kaya Sragen sing arang banget anane wong kulit putih, Yvonne bisa oleh kasenengan rawung karo Pradangga Praba, marga loro-lorone padha maca novel-novel Amerika. Loro-lorone kerep ijol-ijolan utawa silih-silihan buku wacan. Yen menyang Jakarta kerep wae Pradangga nggawa oleh-oleh buku anyar kanggo Yvonne. Jare Yvonne, dheweke iya lagi nulis novel kang akeh gepok senggole karo sejarahé Kutha Sragen. Nanging durung rampung nalika Pradangga tumekaning palastra. Marang Yvonne iki Sirtu sinau ngomong Inggris. Dadi ya lunyah. Ditambah kabisan lan ketrampilan saka lès-lès kuwi, niyate arep nyoba nyambutgawe ing kutha kang adoh saka Sragen saya adreng. Tingkah polahe Pembudi kang kari-kari kuwi saya dadi jalaran! Dadi jalarane saya adreng anggone kudu lunga saka Sragen, ngadahi rawunge karo Pembudi.

Wong lanang Drs. Pembudi kuwi kerep wae dianggep kaduk wani kurangajar, cluthak, wani ngrudapeksa ngekep lan ngambung dheweke kanthi nyolong-nyolong. Sirtu pancen ora wani nulak utawa bengok-bengok nalika dikekep peksa. Nanging gragapan, bingung, lan rumangsa kepeksa. Nanging marga njaga becike pasrawungan, Sirtu tansah mangapura. Mangapura peksan!

Ana maneh sing ora disenengi Sirtu cedhak awak karo Drs. Pembudi. Sajane wis dititeni kawit wiwitan. Ajeg-ajegan angger wis cedhak pepet-pepetan ngono kuwi, Sirtu terus ngganda kringete wong lanang. Kringet kang kecut lan ledhis, nyegrok irung. Kepeksa nyumpet ambegan. Keplepegen. Bingung rasane.

Ngganda kringet ngono kuwi ora mung yen cedhak Pembudi, nanging uga nalika cedhak Supardi, Maridi, Ngadiman ~ kanca-kanca sekolah sing tau cedhak dheweke nalika sinau bareng ngarepake ujian pungkasan. Mula sajane Drs. Pembudi ora ngijeni nduwe ambu kringet ledhis kang mengkono. Nanging dadi kurban diedohi dening Sirtu marga anggone arep ngepek bojo Sirtu! Mula Sirtu banjur rada cegek karo wong lanang. Emoh cedhak-cedhak. Emoh srawung rapet nganti sesenggolan kulit. Malah tutuge diputusake Ssirtu kudu ninggalake Kutha Sragen, istimewane nytingkiri gesreke awak karo Drs. Pembudi! Saya judheg bareng Drs. Pembudi saya kerep meksa lungguh pepet-pepetan, sesenggolan, malah wani ngrangkul lan ngambung! Sidane judhege ora kena disayuti, mbedhal ora karuhan bareng Pembudi nduweni pakulinan elek marang dheweke, yakuwi saya kerep ngekep lan ngarasi lambene! Ora kuwat maneh, Sirtu terus merat menyang Jakarta! Merat saka pangubere Pembudi! Merat saka Sragen!

Lan apa bakal merat saka srawung karo wong lanang, merga tansah eling ambune kang kecut angger cedhak? Kena apa mau ditakoni Julaeha kok kipa-kipa? Pancen, Sirtu tansah krasa kuwatir angger cedhak karo wong lanang sing sajak arep ngesiri dheweke. Nanging karo Bathara ora, marga Sirtu mung rumangsa welas ndeleng wong sing gelem nyambutgawe keras kok gagal! Ah, nanging Bathara lagi rong dina kenal, ora perlu digape. Lan Jakarta dudu Sragen, Sirtu kudu ngowahi watake kang mbetengi dhiri kaya Dewi Sinta nalika ditinggal Lesmana nguber kidang emas! Dewi Sinta sepatu bakal nampik wong sapa wae sing nyedhaki, nalika ditinggal Lesmana sing diutus nyekel kidang emas; lan sepatane Dewi Sinta kuwi minangka ngimbangi sepatane Lesmana anggone ngencepake planangane ing wit randhu ~ terus dadi erine wit randhu ~ marga

dicelathu dening Sinta anggone ora gelem ninggal Sinta karana Lesmana ~ si adhi kaipe ~ arep ndhemeni Sinta! Meteg awake dhewe, saiki ing Jakarta, Sirtu wis dadi wanita diwasa. Kudu wani dicedhaki wong lanang. Dhek biyen neng Sragen, anggone pijer-pijer ngganda kringet kecut ledhis ambune wong lanang, kuwi rak mung prasakane dhewe, anggone isih dhere, durung dadi wanita diwasa, tansah nulak yen dicedhaki wong lanang. Yen prasakan kaya neng Sragen kae dibacut-bacutake pangujane, bisa-bisa Sirtu dadi kaya Julaeha, rumangsa kasepen ora ana wong lanang sing nyedhaki dheweke! Ah, emoh! Lan nyatane tanpa disadhari Sirtu ya wis brubah, rong dina iki dheweke cukup cedhak pepet-pepetan awak karo Bathara, wong lanang Batak, ya ora krasa ngambu ledhis kringete kaya yen cedhak Supardi apa Drs. Pambudi kaya dhek neng Sragen kae. Sirtu ing Jakarta, ~ tanpa diteteg-teteg tanpa dipeksa-peksa prasakane ~ ora disadhari, wis brubah dadi diwasa, ora sirikan cedhak karo wong lanang.

Sirtu ngrasa seneng nyadhari prubahan prasakane kuwi. Dheweke ora kalis karo wong lanang. Manut apa crita-crita roman sing diwaca, klebu buku crita karangane bapake, yen wong wadon koncadan kasengseman cedhakan karo wong lanang, apa suwaliike, wong lanang ora dhemen cedhakan karo wong wadon, uripe bakal katrajang rasa sepi nglangut garing-mekingking. Urip kang sengsara.

Pepenginane nyambutgawe menyang Jakarta, dudu kutha gedhe liya nanging Jakarta, marga Sirtu pancen ora tau lunga menyang endi-endi kajaba Jakarta. Dheweke wis makaping-kaping diajak bapake lunga menyang Jakarta, yakuwi yen bapake ngurus honorarium karangan-karangane. Meh saben sasi bapake lunga menyang Ibu Kota, saka ngomah sangu karangan. Tekan Jakarta nemoni redhaksi-redhaksi kalawarti tumrap bocah, menehake karangan-karangan anyar lan njaluk honore sing wis dipacak. Watara pitung taunan akir umure bapake pengasilane ngengarang kuwi mrenthel banget, marga anane Inpres (Instruksi Presiden) buku wacan kanggo bocah. Kamangka pancen sadurunge ana modhel buku wacan tumrap bocah sing diimpresake, Pradangga Praba seneng ngengarang ngono kuwi. Sinambi kalane nganggur sawise bapake wegah sudagaran. Ndadak ana proyek Inpres buku wacan bocah! Dhal-dhel sapirang-pirang buku kang kababar entuk Inpres. Ora ngira ngengarang ngono dadi sumbere pametu kang gedhe banget. Ngungkuli pametune ibune lan bulike Sirtu kang dadi guru negeri nganti pirang-pirang taun. Saka asile penerbitan buku wacan Inpres tumrap bocah-bocah, ing

kampunge saiki keluwarga Pradangga Praba kesuwur ndadak dadi brewu. Omahe dibangun apik, dhuwite saperangan ditanjakake dadi sawah lan kebon ingon-ingon pitik iwan. Meksa isih turah didepositokake ing bank. Lan produksi karyane Pradangga Praba terus nyumber wae.

Pradangga Praba tinggal donya nalika Sirtu anyak sekolah ing SMA. Nanging uripe Sirtu meh ora ana owah-owahane, marga tinggalane bandhane Pradangga Praba wis kebacut cukup. Ibune tetep isih ngajar. Bulike sing ora kawin, uga isih tetep mulang. Sawah wis ana sing nggarap, maro, lan kari ngundhuh asile. Dene ingon-ingon kang uga aweh bathi wis dirumat ajeg dening Sandiman, bocah Nglorog kang melu keluwargane istimewa ngurusi pitik uga tetep ngleksanakake pakaryane. Ora ana sing owah!

Eman, sing owah mung buku. Buku karangane bapake kang wis dituku dening pemerintah lan disebarake ing sekolah dhasar sa Indonesia, buku sing wis “nyugihake” Pradangga Praba, prnyata ora ana tilase tumrape pendhidhikan bangsa Indonesia. Marga, ing salawase iki, para murid sekolah dhasar nganti sekolah menengah atas, ora diajari lan dikulinakake maca buku ing pamulangan. Wis sekolah 12 taun suwene, ora ngreti carane nikmati lan pigunane buku. Eman banget!

Dadi nganti oleh penggaweian ing Biro Pentas Artis, sesenggolan kulit karo wong lanang, apa maneh senggolan ati, isih tangeh! Tau ing batine, sok-sok Sirtu kuwatir, mengko gek dheweke kebanjur sengit karo saben wong lanang! Wasana kalis! Kasepen ati! Nanging ora! Nyatane iki mau dheweke ngrasa seneng srawung raket karo Bathara, lan nggragap trenyuh nalika dipathak Julaeha Sirtu kok wis wani-wani raket karo wong lanang Jakarta. Yen ngono sipat sumuci-sucine ati nampik kena asmara, kudu diowahi. Sakjane ora papa ngomong lekoh kaya Julaeha, ben atine ora kebanjur-banjur kalis karo ati lanang! Sirtu seneng, tanpa dipeksa, kaya manut kodrate, Sirtu wis bisa ngrasakake dhemene srawung karo Bathara. Pepet-pepetan awak ora ngganda kringet ledhis.

*

AWAN kuwi ana rapat ing kantore. Dudu Baharudin apa andhahane kang diutus menyang studione Normasari, nanging Normasari sing teka ing kantor Pentas Artis. Sakjam sadurunge kahanan kantor wis ibut nyiyapake bakal anane rapat. Sirtu metu karo Karman, tuku jajan keleman dicawiske kanggo nyamikan rapat. Nalika bali, njaluk diterake menyang toko kembang. Mulih wis nggawa buket-buket anggrek lan anyelir.

Wong kantor padha seneng weruh Sirtu mlebu mondhong kembang seger. Kembang panceñ nduweni sulak sumringah ngrenggani kantor kono.

“Wah, hebat kowe, Sirtu. Lulis biyen ora tau eling ngrengga kantor iki nganggo kembang! Nonton sesawangan kantor kang ajeg ngene wae panceñ bosen! Yen sok-sok direnggani warna-warna abang ijo alam kaya dene kembang ngene, rasane rak seger!” wisike Atik ngalembana.

Direwangi Iin lan Atik, sedhela wae kantor kang bakal dienggo parepatan, istimewa kamare Ugra, merga mengko rapate ana ing kono, dadi adi peni ngresepake.

Wong-wong sing arep rapat, durung padha teka nalika kantor direngga kaya mengkono. Nyamikan tukone Sirtu kang bakal dadi suguhan dipasrahake marang Atik lan Iin. Dene Sirtu dhewe nyepak-nyepakake bahan rapat. Sing dirembug bab pagelarane Normasari, luwih mligi bab gedhene wragat lan akehe artis kang katut digebyagake. Wingi Baharudin wis prentah marang Sirtu dikon nyepakake dhokumen sing ana ing tangane Pentas Artis, lan saiki Sirtu nyepakake kuwi kabeh.

Jebul sing padha arep rapat meh bareng tekane. Baharudin Jarum mlebu menyang kantore dhisik dhewe, nganggo klambi putih lengene dawa lan dhasi biru sawarna karo clanane. Awan kuwi rambute katon luwih klimis, langkahe mantep lan biyase praupane katon gumbira. Sagebyaran katon luwih enom tinimbang lagi ngendon ana ing kantor sedina-dinane. Sirtu kelungan omonge Julaeha, yen Baharudin ketaman rasa tresna marang Normasari. Pawujudane nalika kuwi nyasmitani yen rerasane Julaeha kuwi ana benere. Kaya apa ta ya bleger lan rupane Normasari? Citra pribadine kok nganti bisa nggogrogake ati lanang kang saben dinane asikep teges kuwi? Sirtu durung tau weruh lan kepethuk Normasari sanajan ing dinane kuwi pagelaran Normasari dadi pujere kegiyatan Biro Pentas Artis.

Mlebune Baharudin dietut dening Ugrasamsi. Kaya padatan, wong lanang kang cepet ngrayuk kuwasa dadi bayangkarine Biro Pentas Artis kuwi jumangkah amba lan rikat. Dedege pideksa, sorot mrivate mranani kaya ngajak memitran marang saben uwong sing srawung karo dheweke.

Wong lanang loro kuwi mlebu kantor iring-iringan sajak kesusu. Baharudin nyalami karyawane ngiras nyasmitani yen tamu-tamune wis padha teka, lan parepatan

gage diiwiti. Para karyawan diangkah siyaga, luwih-luwih sing kajibah ngladeni parepatan.

Rada sawatara suwene, ing lawang mlebu keprungu greneng-greneng swara wadon. Muncul sing sepisanan sawenehe wong wadon ayu, sikepe mateng, nganggo klambi sarwa ijo, potongan prasaja nanging warnane kang cetha mau njalari penganggo mau katon abyor. Mesthine ya kuwi Normasari.

“Wah! Kantormu kok apik saiki!” ujare wong mau marang sadhengah karyawan kang cedhak. Suwarane empuk mirenani. Sajake kabeh karyawan kono dianggep wis kenal karo dheweke.

Wong mau ora ijen. Diiringi wong wadon loro isih enom-enom. Ayu-ayu, nganggo gayane dhewe. Sandhang penganggone ora kalah karo sing ndhisiki laku. Sijine nganggo blus putih ngisoran biru tuwa, njalari wong mau kaya arep pesta utawa nekani upacara resmi. Mung gawane tas cangklong lan map ing tangane mratandhani yen sing ngono kuwi wong kantoran utawa pamulangan. Dene sijine kang narik pandulu dhisik dhewe rambute sing diingu dawa, diore, dibandholi. Klambine ijo kembangan. Mlebune wong telu nyandhang abyor kuwi gawe mblerete sandhangane para karyawan kang genah prasaja.

“Sirtu, dhaftar seniman lan seniwati sing melu pagelaran wis kokcepakake?”
Baharudin merlokake takon ngono.

“Sampun. Wonten ing map ijem menika.”

“Bagus. Kowe mengko ya melua mlebu. Mbiyantu aku ngelingake apa-apa sing kudu daksebut. Lan notulen, aja lali. Sanajan wis direkam.”

“Kantormu bregas saiki, ya, Mas!” tamu wadon sing paling tuwa nrambul wae. Lakune wis tekan mejane Sirtu.

“Ah, mung wingenane dak kon ngapur! O, iya, Norma, kenalna iki Sirtu, sekretarisku sing anyar. Aku rak wis kandha, Lulis wis ilang saka kantorku. Yen isih, mundhak kowe ora gelem mrene.”

“Ya ngono! Aku pancer wis sumpah emoh ketemu dhapure sekretarismu sing dhisik! Dakrima aku emoh tilik mrene! É, manis uga ya sekretarismu sing iki! Mulane kowe ora tau ngendhangi aku gladhen, la wong ana panorama kang ngresepake pandulu!

Sapa jenengmu, Cah Ayu?” dhayoh kuwi kambi ngulurake tangan marang Sirtu. Sikepe anggep.

Sirtu nyaut uluran tangan kuwi karo nyebutake jenenge lirih. Lan pranyata kuwi cukup keprungu, nyatane ora kudu mbaleni. Embuh yen Normasari ora preduli, sapa wae jenenge.

“Sing krasan ya, nyambutgawe neng kene. Yen kurang apa-apa njaluke wae karo Dhirekturmu. Njaluka mobil rak diwenehi, Dhirekturmu kuwi wong loman kok, yen karo wong ayu-ayu sing gelem ngalem!”

“Norma! Norma! Aja digarahi, ta! Ayo, kana enggal menyang kamare Ugra kana. Kabeh wis dicepakake ing kana kok!”

Sanajan adhep-adhepan karo Normasari Sirtu kaya ketemu guru matematika sing kereng, nanging isih kober nglirik mrana-mrana. Saka lirikan mriplate Sirtu weruh Ugra lagi omong-omong gegojegan karo wong wadon sing rambute diore. Ora mung grapyak ing omonge, nanging uga dibarengi mlaku karo lengene ngrangkul bangkekane wong wadon cedhake. Si Rambut Diore bebas banget yen ngomong marang Ugra tangane srawahan karo nyablek-nyablek lengene Ugra. Weruh Bahar lan Norma mlebu kamar rapat, wong loro mau uga mlaku mrana enere, lakune empet-empetan. Lengene Ugra diprenahake ngrangkul bangkekane wong wadon mau. Ngaleme eram, Si Wadon!

Nalika rapat, Bahar diapit Ugra lan Sirtu. Dene kiwane Sirtu Danang. Pihak Normasari diapit wong wadon loro gawane. Nalika disebut jenenge, Sirtu ngeling-eling tenan. Sing nggawa map aran Ratih, sing ijo nganggo bandho aran Kuntum Ambarsari. Ratih sajake ngrangkep dadi sekretarise Normasari, dene Kuntum dikondhangake dadi pranata joged utawa *choreographer*.

“Dadi anggarane wis nglanjak nganti satus selawe yuta rupiyah!” mengkono manut cathetan kang diwaca Baharudin Jarum. “Kira-kira wis rekasa banget arep diundhakake maneh!”

“Priye, Ugra? Kutha ngendi wae kang bisa kita lanjak? Lan kaping pira bisa gebyagan? Aku njaluk sing wis positip,” ujare Normasari.

“Sing wis mangsuli gelem: Bandung, Jogya, Surabaya, Medan lan Ujungpandang. Surabaya ora wani telung bengi. Jare mentas wae warga kutha diperes nonton

pertandhingan tinju nasional. Jogya mung sewengi. Kene main wayahe udan, pasaran rada sepi.”

“Kuwi ora bener! Dudu jalaran! Marga sing nonton kene wong sugih-sugih, udan dudu alangan wong padha duwe mobil!”

“Iya, nanging ing Surabaya maine ing gedhong Surabaya Indah, plataran parkire ciyut. Ora mokal yen padha numpak becak. Nanging becak rekasa banget nrajang kutha, marga sistem lalu-lintase njelehi banget. Sajurusan.”

“Terus main neng Senayan bisa ora?”

“Bisa, angger nggone ora dibutuhake pemerintah. Dakrensanakake telung bengi! Kuwi sewane wis paling akeh!”

“Bagus!” Normasari ngelem ketrampile Ugra. “Ing sasi-sasi Desember adate upacara-upacara nasional wis mendha. Ora kaya ing wulan Agustus nganti Nopember, ora ana minggu tanpa upacara nasional! Yen wis ngono kuwi gedhong budhaya ing kutha-kutha gedhe kerep dibutuhake pemerintah!”

“Nanging Desember nyedhaki natal, akeh film-film apik dienggo nutup taun,” grundele Ugra. “Nanging aku wis nyoba nggandheng panitia-panitia wengi *Old and New* ing Ujungpandang.”

“Hebat! Terus Paradha wani mborong meneh kanggo *nite-club* NAC ora, kaya dhek anu kae?”

“Wis daktawakake, nanging nampik! Wingenane anake ngomong dhewe mrene,” ujare Baharudin Jarum nyelani.

Sawise omong bab anggaran lan pagebyagan, rapat ngrembug bab para pamain lan nomor pagelarane.

“Pokoke aku emoh Puspita Dewi! Gentinen wong kuwi!” ujare Normasari karo nggebrag meja. Mriplate mendelik. Malih ala yen pinuju ngono. Ketok tuwane.

Sajake kabeh wis padha ngreti yen Normasari ora gelem nganggo Puspita Dewi. Kamangka Puspita Dewi wis kebacut ngisi sawenehe nomer pagelaran kang cukup dawa. Setengah jam metu ing pentas, njoged lan menyanyi. Joged ciptakane Kuntum, dilaras manut lagu karangane Normasari dhewe. Puspita Dewi wis apal lan mranani, marga dheweke pancen seniwati joged kang wis duwe jeneng ing kalangane para artis. Kabeh

urutan gebyag wis digladhi apik, runtut, dina maine kari rong wulan maneh, la kok mara-mara Normasari kagol, ora gelem nganggo Puspita Dewi!

Ugra nyoba ngelus atine Normasari. Danang aweh pamrayoga becike gladhi pagelaran diterusake ngono wae supaya ora njugarake pagelaran, “lan sawatara kuwi kene golek wong penggantine.” Baharudin wis wiwit krungu Normasari uring-uringan karo Puspita Dewi ngerih-erih Normasari supaya disabari ngadhepi Puspita Dewi. Nanging yen atine wis kecenthog ngono kuwi Norma emoh dierih-erih tenan. Apa pocape kudu dituruti. Sanalika!

“Pokoke aku emoh, emoh lan emoh! Saiki luwih becik rapat iki golek gantine Puspita Dewi. Goleka artis Ibu Kota sing kerep muncul ing TV. Utawa nemoni Artati Rias. Kana biyasane akeh artis lagu lan laku kang nganggur, terus ngatut-ngatut melu dadi peragawati marga rupane ayu! Isa ta, Dhik Ugra nemoni Artati sajrone seminggu iki? Ben prekara Puspita Dewi iki enggal rampung!” ujare Normasari. Wanita iki bisa nyuwara bantas lan atos!

Rapat dadi sepi! Ora ana sing wani cemuwit. Padha ora bisa nyuyuti kanepsone Normasari. Dene pihake Baharudin Jarum, Ugra utawa Danang, ora ana sing sanggup golek seniwati panggung kang cepet bisa ngganti Puspita Dewi.

“Yen ora ana sing sanggup golek, ya wis nomere Puspita Dewi dikethok wae. Beres!” Normasari cumuwit maneh.

“Lo aja! Kosik ta, sabar! Produksi iki bisa buyar ora karuhan!” pambengoke Baharudin Jarum setengah mbrebes mili. “Ugra! Apa kowe ora duwe wawasan seniwati ing dhaerah sing bisa dibedhol mrene? Adate rak akeh seniwati ing dhaerah kang ora bisa mekar terus mlayu menyang Ibu Kota arep mburu kariere? Kabisane kurang-kurang sithik ora papa, mengko dilanyahake ing kene. Adate wong anyar sregep sinau! Kowe biyasane sugih kenalan cah ayu-ayu! Coba golekana ing perguruan-perguruan tari ing Jakarta iki!”

“Ora bisa, Pak! Aku wis mubeng, muded! Prekara Puspita Dewi iki rak wis telung dina kepungkur dadi onya. Aku wis nabyak rana nabyak rene!”

“Danang? Munia, Nang! Bojomu rak wis ora butarepan ta, yen kowe lunga sore?”

“Sami mawon, Pak! Kula malah sampun mlebet dhateng markasipun Swara Mahardika menapa, kok!”

Baharudin mriplate abang! Anyel banget, dene Normasari mung nulak thok, nanging ora menehi pituwas kang tanja! Puspita Dewi kudu dicopot, nanging ora bisa nggolekake gantine! Genah yen anggone nyopot Puspita Dewi marga congkreh pribadi! Ora ana dhasar kang maton prekara karier! Baharudin uga anyel marang andhahane, Ugra lan Danang, olehe miskin kenalan seniwati! Pencerang-pencereng mriplate nabrak Sirtu.

“Sirtu! Kowe bisa nulung ora? Iya, kowe durung omong apa-apa sajrone rapat iki! Omonga! Omonga! Kowe duwe kenalan seniwati joged ora?!” pitakone Baharudin sentak. Angger nggebrag wae. Wis ora preduli maneh, Sirtu kuwi sapa lan tugase apa. Getih wis kebacut umob tekan embun-embunan!

Sirtu ndengengek semu gumun, kok dheweke diwenehi kalonggaran ngomong ing rapat kang wigati kuwi. Dheweke rak mung kajibah notulen. Dadi ya glagepan!

“Omonga, Sirtu!” suwarane saya sora, atine saya mangkel!

“Anu, Pak! Enggih!” Sirtu njumbul lan gragapan. Dheweke kudu muni, sauni-unine. Suwarane ndhredheg. “Anu, Pak. Nuwunsewu. Kula namung badhe ningali dhaftar personalia seniwati ing pagelaran menika. Cobi pun jinggleng!”

“Iya! Iya! Priye? Iki prekarane golek gantine Puspita Dewi, lo!” suwarane wong dhasi biru mbranyak kaya Raja Mandura ngurus onyane pepacangane Wara Sumbadra.

“Ing pagelaran nomer sekawan, sri panggung Normasari dipuniringi Pat Manunggal. Pat Manunggal rak tiyang sekawan. Kok ingkang ngiringi Normasari namung tiyang tiga. La ingkang satunggal pundi?”

“Wo, kuwi prekaraku dhewe! Nomer kuwi aku kudu katon wadon ijen! Dadi pujere pandeng sing nonton bakal marang aku! Lan rak wagu yen pengiringe joged campuran lanang wadon!” pamunggele Normasari kethus.

“La inggih! La sing wedok niku rak nganggur. La mbok dipuncobi kangge nggantosi Puspita Dewi!” Sirtu cepet ngomong mbancahi tuture Normasari. Suwarane dadi bantas, teges, lan mumpuni. Dheweke kesusu mbancahi kuwatir yen apa sing lagi digagas wektu kuwi ilang, terus omonge dadi nggladrah.

Sanalika kono wong banjur meneng kabeh, kepranan karo tuture Nona Sekretaris kang adreng. Kok wani ngomong teges ngono marang Normasari!

“Menapa mboten wonten ingkang ngurusi seniwati ingkang menika?” pitakone Sirtu saya kendel.

Ugra sing ndhisiki mecah sepi. “Haha! Aku wis weruh bocah wadon kuwi! Isih cilik! Biyen dakanggep adhike salah sawijine seniwati sing melu gladhen. Nanging jebule duwe gegayutan karo Amos. Apa kira-kira kecongkah digladhi ngganti nomere Puspita Dewi? Angel lo! Ruwet! Gek joged lan nyanyi diijeni jare!”

“O, Julaeha! Inggih! Inggih, kula inggih semerap! Larene nggih mesthi dugi kok, yen gladhen. Cryose margi kontrake kalih Amos taksih tigang wulan. Dados yen Amos sakancane diengge, lare niku nggih mesthi angsal bagean pengasilan!” ujare Danang. “Leres, larene alit. Sambotene umure tesih enim sanget!”

“La iya, apa ora kaningaya ngongkon dheweke dadi sri panggung nomere Puspita Dewi?” Ugra mbaleni pitakone. “Piye Dhik Danang? Kowe sing ngreti.”

“Nanging tinimbang nomer kuwi dibethot, apa ora prayoga Si.... Sapa janenge kuwi mau dijalaj nggajuli nomor kuwi mau? Seniwatine wis ana, lan jare mau ya kerep ngestreni gladhen joged,” rembuge Sirtu.

Sedhela meneng. Ora ana sing njawab. Sirtu gage nyambung pretikele, marga sajake wong-wong perlu katrangan luwih jlentreh. “Kowe mau rak ngremling bab anggaran kang wis mepet banget. Golek seniman liya rak ya ateges perlu tambahan honorarium. Dene yen sing ditarik seniwati lokal, tegese sing wis kulina melu grupe kene, bab honorarium rak kena digamblok-gamblokake karo sing dicopot lan liya-liyane. Pendheke kena diatur.”

“Aku mupakat! Aku kenal Julaeha. Dheweke ya nyolong-nyolong melu gladhen sinambi nonton ing studio. Kiraku gampang ngajari bocah kuwi!” Sing kandha ngono kuwi panata joged Kuntum!

“Priye yen dicoba bocah kuwi?” pitakone Baharudin Jarum njaluk mupakatane Normasari.

Normasari ngangkat bau lan alis. “Sakarep! Anggere dudu Puspita Dewi!”

Kanggo sawatara, bab Puspita Dewi bisa diselehake. Lan rapat rampung pas wektune ngaso awan. Tamu-tamu pamitan, lan dililani. Normasari mlaku metu jejer karo Baharudin, sinambi umyek omong-omongan. Dene Ugrasamsi agahan marani Kuntum, imbal wicara karo main mata. Sajake Ugra nawani mangan awan bebarengan ing sawenehe restoran. Ratiharum iya dijak pisan, nanging jebul Normasari mbutuhake kanca

lungan. Dadi Ugra mung sekalihan karo Kuntum. Wong loro iki iya mlaku renteng-renteng kaya sarimbit nyabrang ruwang kantoran.

Sirtu paling kari metu saka kamar sawise ringkes-ringkes cathetan-cathetane. Tekan njaba dipapagake Danang.

“Sirtu! Maturnuwun, kowe ngrenahake karuwetan iki mau. Normasari wateke pancen keras! Keras nemen! Sakjane Puspita Dewi ora duwe kesalahan apa-apa. Jogede mulus, suwarane becik. Saking akeh sing ngalembana, nganti keprungu Normasari. Normasari banjur mrina. Dheweke ora gelem diungkuli apike. Ing pagelaran iki Normasari kudu dadi sri panggunge, pancere pangalembana. Pangalembana kudu tumuju marang dheweke. Mula dadakan wae dheweke mbethot nomere Puspita Dewi. Tanpa ampun. Kaya dhek mecat Lilis.”

“Lilis? Lilis sapa?”

“Lilis sekretaris kene biyen. Sing kokganteni.”

“O? Jare metune merga kawin, melu bojone?!”

“Iya. Pancen kawin kuwi dienggo alasan sing digiyar-giyarake marang kanca-kancane. Nanging aku ngreti tenan, metune dadakan kuwi marga padu regejegan karo Normasari! Lilis ora gelem ngalah, marga rumangsa dipercaya dening Pak Bahar. Emoh dikongkon sembarangan kaya bature Normasari wae. Bareng dilapurake marang Pak Bahar, pranyata Pak Bahar kepeksa mbelani Normasari, marga pancen lagi arep mroduksi pagelaran karo Normasari. Normasari saya gedhe sirahe! Nuntut supaya Lilis dipecat! Bahar ora bisa mbantah apa-apa maneh!”

“Apa bener, jare Pak Bahar kasmaran karo Normasari?” pitakone Sirtu.

“La ya wis genah! Wis ora dadi wewadi! Mula kabeh mau meneng, ora padha mbancahi omonge Normasari.”

“Yen ngono aku mau kaduk wani kurang duga, ya? Omong ceplas-ceplos tanpa kuwatir yen dicopot kaya Lilis!”

“Iya. Nanging tiwas kebeneran! Ora ana sing wani kaya ngono, rapat iki bakal mumet ora bar-bar! Ayo, kowe mangan menyang endi?” pangajake Danang akire.

“Alah, thik ngajak aku barang? Mengko sing neng ngomah ora butarepan?”

“Edan, Pak Bahar ki! Bojo-bojo dikatutke nyang rapat barang!” ujare Danang.
“Ayo, daktraktir kowe!”

Saiki gamblang tenan tumrap Sirtu lelakone sekretarise Pak Bahar sadurunge dheweke! Lilis, nasibe lagi apes. Sifat sawenang-wenang kaya mengkono apa iya bakal tumama marang dheweke? Sirtu saya waspada.

Danang isih ngenteni Sirtu. Sirtu tetep ora gelem dijak metu mangan bareng dheweke. Sawise cathetan-cathetan disinggahake dening Sirtu, terus Nona Sekretaris iki mlaku marani Iin lan Atik. Danang iya isih ngedhang ana kono. Sajake Iin lan Atik iya ditawani arep ditraktir.

“Ayo, Sirtu. Jare Danang iki rapat mau sukses marga praktikemu. Mula saiki Danang ngajak kene mangan-mangan!” ujare Atik.

Marga dijiyat-jiyat, sidane Sirtu ya gelem dijak mangan ditraktir Danang, wong bareng-bareng karo kanca-kanca wadon liyane. Ora ngijeni. Ora kepenak yen nampik.

Sajrone mlaku, Sirtu takon, “Usulku mau priye? Apa seniwatine ya pancen bisa digarap kanggo gajule Puspita Dewi?”

“Julaeha? O, pinter cah kuwi! Aku kenal tenan kok! Bakate kandel. Dakkira mbesuke bisa dadi artis kang menjila! Mung wae pancen isih enom, lan durung ana tangan sing nggarap!” wangsulane Danang.

“Lan bakale digarap Danang, Sirtu! Wis rong dina iki dheweke pijer-pijer nyebut jeneng Julaeha wae!” Atik nrambul melu nggodha. “Lan marga kowe wis nulung sarana munculake jeneng Julaeha ing rapat mau, saiki Danang gelem nraktir awake dhewe!”

“Hiss, ojok ngono ah! Guyon-guyon mengko yen nganti keprungu wong mburi sida ora karuhan aku mengko!” aloke Danang.

*

BUBAR aso, Ugrasamsi mlebu kamare Baharudin Jarum, nyuntak uneg-unege atine. Nalika samono Sirtu isih ngadhep Dhirektur, didhikte dikon gawe layang marang Rumantang Siang Bandung. Baharudin lan Sirtu kepeksa meneng marga tekane Ugrasamsi.

“Timbang urip neng hotel, mbok aku disilihi dhuwit kanggo kontrak omah. Manggon neng hotel genep setengah taun rak wis yutan ongkose. La yen dienggo ngontrak omah rak rada ngirit.”

Sawise dietung-etung, Dhirektur Bahar setuju.

Sirtu wis bali menyang panggonane, ngengreng layang kang mentas didhikte Baharudin, nalika Ugrasamsi metu saka kamar Dhirektur. Liwat ing mejane Sirtu, Ugra mandheg, terus kandha, “Kowe duwe kenalan sing bisa tulung nggoleke omah kontraknan?”

Sirtu nyawang Ugra, gumun. Kena apa bab kontrak omah barang ditakokake Sirtu? Nanging humore Sirtu gage muntab, “Apa aku memper dadi tukang makelaran omah?”

Ugra mendeliki Sirtu. Nanging uga kaget dhewe kok nganti takon ngono marang Sirtu. Salah alamat! “Oh, apuranen aku! Ora teges babar pisan! Saking bingungku! Ana hotel ki ora penak. Tangi kawanan banyune jedhing entek. Hotel liya bisa uga ora, nanging hotelku brengsek tenan. Karo maneh aku kepengin duwe rumahtangga dhewe. Kaya lumrahe wong Indonesia. Aku mau wis kandha karo Pak Bahar, ongkose hotelku setaun oleh daksilih dhisik, dakenggo ngontrak omah. Saking senengku iki mau terus daktuturake marang kowe! Nuwunsewu lho, ya!”

Pancen rada nyleneh saka padatan. Sajrone tepungan watara seminggu iki Ugra ora tau ngomong prekara pribadine marang Sirtu. Sabene mung bab-bab ngenani dhines Ugra gelem ngomong karo Sirtu. Kuwi wae arang banget, marga Ugra rumangsa dudu wenange ngongkon Sirtu. Karo dene Sirtu tansah katon ibut megawe. Ora akeh wektu kanggo ngomong. Gek wayahe ngaso awan, Sirtu wis kulina barengan mangan karo Atik lan Iin ing Restoran Maju ora adoh saka kantore. Dene Ugra embuh menyang endi, nanging mesthine restoran kang luwih pantes kanggo para dhirektur. Mangka wayah ngaso ngono, yen mangan, ~ mangan bareng saenggon ~ kalonggaran kanggo ngraketake memitran, ngenang pribadi-pribadi.

“Kowe rak ya mondhol, ta, ing Lurung Tambak kae? Dudu nggone wongtuwamu?” Ugra luwih semanak pitakone. Bisa uga kanggo mbusak salah tingkah kang mentas katindakake.

“Mondhol. Oleh kamar dhewe, duwe lawang metu bebas, lan mangan njaba,” wangslane Sirtu ganep.

“La aku ya kepengin omah dhewe ngono kuwi. Sing ora gumantung marang praturan hotel, praturane wong liya. Aku kepengin ngatur omahku dhewe. Yen bisa ya omah ing dhaerah kana, utawa luwih ngidul sithik dhaerah Manggarai,” omonge Ugra.

“Sewane watara limang yuta setaun. Goleka sing wis ana telpune, dadi sawayah-wayah aku butuh hubungan karo Ugra, gampang! Pasang telpun anyar biyasane rekasa!” panyelane Baharudin Jarum kang wis ngadeg ing ngarep lawang kamare lan krungu omong-omonge Ugra marang Sirtu.

“Na, kuwi, Pak Bahar wis tutur dhewe!”

*

DHIN! DHIN! Kuwi kodhe bel Yamahane Bathara. Wonge wis mbegagah ing sadhel, ngedhang metune Sirtu, ing pinggir Lurung Tambak kaprenah panggonan kang remeng-remeng.

“Héé! Wis suwe?” panyapane Sirtu kang budhal metu saka omah arep mangan.

“Suwea yen wis ketemu kowe ya terus kaya oleh obat! Rasa jengkel lan cengklungen terus ilang plas!”

“Saiki genten giliranku lo sing mbayari! Janji dhisik. Yen kowe nulak, aku emoh nggongceng kowe. Arep golek warung dhewe.”

“Kowe kok kuwatir emen aku suda dhuwitku, Sirtu? Aku ya mampu, lo, Sirtu!”

“Gak! Yen gak gelem ya wis! Iki prinsip!”

“Oké! Oké! Beneran gak ngetokake dhuwit! Pokok dibarengi wong ayu ngene dhadhaku rak wis mbedhedheg! Seger sumyah!”

Sirtu ora preduli. Angger perjanjian mbayar mangan gantian dimupakati, dheweke ya gelem melu. Dheweke ora gelem kepotangan apa-apa marang Bathara. Wong Sirtu ya pancen perlu mangan, perlu kanca.

“Priye kabare Pak Bahar? Apa kira-kira wis lali karo uring-uringane marang aku?” pitakone Bathara nalika wiwit lungguh ing pojoke restoran prapatan Matraman.

“Dakkira wis lali. Biyen kowe urusan apa, ta, teka mrana?”

“Anu! Apa iku.....,” wangslane rada glagepan. Sajake isih njarem utawa jinja kena sentake Baharudin Jarum sing duwe watak sok brangasan. “Anu....., kon ngedolake karcis pagelaran Normasari produksine Biro Pentas Artis dhewe. Pentas suk November, kudu dakpasarake saiki. Rekasa mayokake, wong Normasari kuwi wis klebu angkatan tuwa. Saiki bintang-bintang cilik kaya Dhian Mayasari, Ida Sanjaya, Nuning Fanani, padha mlethek kaya serengenge bangun esuk. Padha baleg-baleg, duwe gaya lan ciri pribadi, gairah semangate manut wirama jaman kang lumaku. Mula muncule disubya-

subya dening masyarakat nom-noman kaya aku lan kanca-kancaku ngene iki! La kok dikon nawakake Normasari Show, ya ora kontak! Normasari klebu angkatan lawas. Normasari kuna! Aku muni ngono ing ngarepe Pak Bahar, ndadak wonge muntab nepsune! Rak lumrah ta wong nawakake barang kuwi kudu ngrungokake panjaluke masyarakat kang arep tuku?”

Sirtu ngguyu sumela, “Mesthi wae kowe disrengeni! Marga Pak Bahar kasmaran karo Normasari. Ngono, kok kowe nyacad sri panggung tuwa kuwi!”

“O, iya? Nanging bisnis ya bisnis, aja disangkut-sangkutake asmara. Nanging priye, sajake tetep diterusake apa pagelaran kuwi?”

“Tetep! Pasaran wis dibiyantu dening Ugra, pegawe anyar nanging trampil masarake karcis. Wonge bagus rupane, grapyak tangkepe marang kanca-kancane!”

Sirtu lan Bathara ora tau kentekan crita. Sinambi mangan, gentenan wae sing ngomong. Bathara tansah ngigit-igit arep ngajak Sirtu mangan ing papan kang luwih becik. Sing ana band-ne, dadi musike ora metu saka kaset ngono. Sing sorote lampune abyor maneka warna. Sing nganggo diselani tontonan. Dene Sirtu sing dicritakake bab sing remeh-remeh sing dialami saben dinane. Tingkahe kancane sing neng kantor. Sopir Karman sing bojone meteng maneh. Danang sing bojone butarepan banget nganti Dhirekture ngreti lan kanca-kancane seneng nggodha. Bathara diajak mlebu donyane Sirtu. Prasaja banget, nanging dicritakake kanthi lucu. Ora sendheya Bathara wis mrasuk ing jagade Sirtu.

“Hèh, awan mau Wakil Dhirekturku, ya sing pinter masarake karcis mau, sambat golek omah marang aku. Apa bisa aku nulung nggolekake omah! Ya dakwangsuli, la prejenganku mongsok kaya makelar omah?! Klincutan dheke! Nanging wonge apik, kok! Dheweke pancen temen golek kontrakan omah. Yen bisa ing dhaerah Manggarai. Sing ana telpune. Kontrakane watara limang yuta setaun. Upama aku mrangguli omah kang kaya mengkono, ya mesthi daktulung! Yen omah mbejaji samono kuwi rak ya wis gedhe, ya?”

“La aku apa makelar omah?”

“Ah, embel, kowe ki! La kowe rak nyambutgawe srabutan, kandhamu biyen. Sok golek nasabah asuransi, dadi agen golek artis, agen travel biro, ngedolke karcis pagelaran

seni! Dadi makelar omah rak mathuk uga? Apa kowe bisa nulung aku? Anu, karepu aku golek omah kanggo Wakil Dhirekturku!"

"Makelar omah aku pance dudu. Nanging yen nulung kowe kira-kira aku bisa."

"Ah, kowe ki aja sembranan! Aku ngomong tenan! Aku mesakake kok karo Wakil Dhirekturku. Wonge grapyak, gek apik atine. Tenan kowe gelem nulung aku?"

"Aku ana omah, nanging ing Lurung Melawai, cedhak Pasar Blok M. Tawakna Wakil Dhirekturmu yen gelem. Nanging elinga, sing daktulung kowe. Upama dudu kowe sing njaluk tulung ya ora dakculake omah iki!"

"Tenan apa? Ana telpune? Duwe lawang metu tanpa ngganggu tetanggane?"

"Ayo ta ditiliki mrana saiki, bubar mangan. Dadi aku ora susah crita priya-priye!"

"Adoh saka kene?"

"Blok M. Ya lumayan!"

"Anggere bali tekan ngomahku gak bengi-bengi, aku gelem. Nanging tenan, lo, aja ngapusi aku!"

Omong-omong spontan kuwi dadi temenan. Bubar njajan, Sirtu ora diterake mulih, nanging digandholake dhisik menyang Melawai. Dhaerahe kiwa, sanajan cedhak karo Pasar Blok M kang rame, caket kantor Walikota Jakarta Selatan.

Bathara terus wae mlebu menyang pekarangane. Omah mau malah duwe plataran, ana garasi mobile barang. Nalika samana sepi kaya ora ana sing manggoni. Nanging marga tanggane mepet kiwa-tengen, lan reja dening bocah-bocah dolanan, mula suwunge omah mau ora katon ngeglia. Sepedhah montor dijlagrag, Sirtu dikanthi Bathara marani lawang kang tutupan.

"Omahe sapa iki?"

"Omahku. Aku sing manggon kene. Arep dakkontrakake. Iki kuncine. Ayo, mlebu. Delengen, mbokmenawa cocog."

"Ah, kowe ki ngawur wae! Aja gawe ala aku lo, ya! Yen aku bengok-bengok, wong-wong ngarepan kuwi bakal nulungi aku!" ujare Sirtu karo ngedohi Bathara.

"O, babar pisan ora ana niyatku ngganggu kowe, Sirtu! Aku pance arep nawakake omah iki. Nanging saprene ora ana sing kecocogan rega, dadi ya tetep dakenggoni," Bathara muni ngono karo mbukak lawang, lan nyeklekake lampu. Omah dadi padhang.

Marga Bathara ngacarani mawa tata krama kang becik, Sirtu gelem jumangkah mlebu, sanajan atine tetep ora kepenak.

Omah mau pancen ora ana sing nunggu. Lan Sirtu kepeksa percaya yen Bathara manggon kono ijen, marga saenggon-enggon mung ana barang-barange wong lanang: clana, sepatu, tegesan rokok. Prabote ora akeh, nanging klebu prabot kang larang. Ana telpune. Sasetel meja kursi tamu ing ruwang ngarep. Ana dhipane kang kasure acak-acakan. Rak buku. Kamare ana loro, isine tempat tidhur karo lemari saben kamare. Uga kahanane kamar kuwi ora kopen sanajan barang-barange apik-apik. Jedhinge, pawone, kabeh ganep.

“Iki kowe dhewe sing manggon kene?”

“Iya. La sapa maneh?”

Sirtu rada ora percaya. Engatase mung agen srabutan kok bisa manggon ing omah lan prabot kang becike kaya ngono! Nanging, ora arep percaya ki ya piye, wong nyatane Bathara mlebu omah kono kanthi bebas, nggawa kuncine, lan tingkah polahe sajak wis kulina. Kok bisa manggon omah wutuh lan ganep samubarange ngono mung ijen. La wongtuwane, sedulure, keluwarga liyane padha menyang endi? Ora ana tandha-tandha yen kono dienggoni wong liya. Ora ana rok, apa kebaya, apa barange wong wadon liyane katon ing omah kono.

“Apa iki keluwargamu lagi mulih menyang Sumatra?” pitakone Sirtu.

“Keluwargaku sapa? Aku manggon kene ijen. Embuh mbesuk yen kowe gelem ngancani aku manggon kene, aku ora ijen maneh!”

Bareng Sirtu nginguk garasi, pranyata ana mobile. La yen iki genah yen dudu barange Bathara.

“Kok ana mobile?”

“O, duweke Tigor, tangga ngarep kono! Titip, timbang garasiku kosong.”

Sirtu manthuk-manthuk, nanging atine ora gampang nampa omonge Bathara.

“Priye? Apa kira-kira Wakil Dhirekturmu gelem manggon kene?”

“Tenan? Iki arep kokkontrakake? La kowe manggon neng ngendi, terusan?”

“Blaka, ya, Sirtu. Omah iki satemene ya omah dagangan. Nganti saprene sing ngenyang kontrak isih durung cocog wae. Karepu wong aku nampa biyen kaya ngene, saprabote lan telpune, karepu ngontrake ya karo prabote barang!”

“Kiraku dhestun cocog karo wong saka pindhahan hotel, wong neng hotel kana rak ya manggon wong thok. Tanpa prabot. Aku yakin Wakil Dhirekturku gelem ngontrak omah iki. Mung, yakuwi mau, kekuwatane mung limang yuta setaun. Apa kowe setuju?”

“O, yen kowe sing dadi perantara aku cocog lan setuju wae. Pira wae angger rumangsamu murwat, aku setuju!”

“Lo, aja ngono! Aku kandha tenan, iki!”

“Tenan, kok, Sirtu. Yen samono ya pancen dakculake. Karo dene omah iki wis suwe arang dakendhangi. Aku kerep manggon ing omah Lurung Sriwijaya kana. Dakbènake suwung ngene bèn enggal payu.”

“La yen ngono priye, ya, enake, supaya Wakil Dhirekturku bisa nontoni omah iki?”

“Wis ngene wae. Kunci kuwi gawanen. Sesuk, kapan wae yen ana wektu, Wakil Dhirekturmu jaken nontoni omah iki. Kowe bebas njaluk undhakan rega. Pendheke limang yuta kuwi aku mupakat, lan dhuwite sing menehake marang aku kudu kowe. Mengko komisimu pira dicatur kari wae. Priye?”

“Wah, kowe ki niyate arep ngulu-ulu aku! Ora, aku pancen mung arep tetulung. Ora niyat golek komisi utawa makelari omah iki. Dadi cekake yen Wakil Dhirekturku cocog, mengko dhuwite dakkayaraké kowe, ngono ya? La surat-surate kepriye?”

“Aku pasrah kowe wae. Terus terang wae aku ora tau ngontrakake omah, dadi ora ngreti perjanjian-perjanjian ngono kuwi. Aturen pisan, ya?”

“Kowe ki kebaneten, kok. Duwe barang mbejaji yutan ora kokopeni! Kaya-kaya kok turah emen bandha!”

“Gak ngono, Sirtu. Aku pancen ora baut ngurusi kontrakan omah. Gak bakat aku! Bakat maklaran ngedolke karcis, dadi agene para artis, dol-tinuku montor, dadi kolportir barang cap-capan apa pariwarra ing koran, adate aku bisa mlaku lan kurup. Nanging maklaran omah utawa real-estat, sajake aku ora bakat. Oleh siji iki wae anggonku nawak-nawakake nganti kesel dadi open-openanku, ora payu. Aku nglokro, nganti dakpanggoni dhewe wae. Idhep-idhep tanja timbang wis dituku rugi ora kanggo. Lan wegah ngopeni, wong wis pirang-pirang sasi ora ana sing nontoni. Ana ning ora nyocogi. Mula sakjane wis ora arep daktawakake. Wis, bubrah-bubrahan dakenggoni dhewe, kadhang-kadhang. Yen ora kowe, cekake ora daktawani!”

“La yen dienyang karo Wakil Dhirekturku, kurang saka limang yuta, priye?”

“Aja kurang, Sirtu. Kowe wis kebacut blaka kekuwatane dheweke limang yuta. Lan aku ya wis kebacut ngreti. Dadi ya limang yuta kuwi sing kudu daktampa. Dene yen kowe njaluk komisi, kuwi gampang. Ora-ora yen kontrak samono kuwi kelarangen. Yen kemurahen iya! Karo maneh aku janji, saliyane komisi, kowe bakal dakjak mangan ing panggonan kang mewah! Kowe kudu gelem! Kuwi klebu janjiku, dakomongke wiwit sadurunge payon kontrakan omah iki!”

“Oké! Rembug iki rak wis jeneng kedadean, ya? Mung wae kepeksa wurung yen Ugra wis oleh cong-congan dhewe, lo, ya! Hèh, wis bengi! Ayo, terna aku mulih. Endi kuncine! La kowe mengko nginep ngendi?”

“Turu nggone Bapak, Lurung Sriwijaya. Ora perlu kok sumelangake. Sesuk sore kene ketemu maneh. Aku kepengin krungu putusane. Lan yen kedadean, kowe dakjak mangan nyang restoran kang mewah. Komisimu wutuh.”

Bab komisi Sirtu ora melik. Dene pangajake Bathara nggereng genteng menyang restoran mewah, Sirtu pancen kepengin. Kepengin ngrasakake mangan ing restoran mewah, restorane para dhirektur kaya panggonan sing Kuntum diajak Ugrasamsi. Embuh ati wadon kuwi kok ndadak meri karo Kuntum Ambarsari sing diajak dening Ugra mangan awan! Embuh, mau awan kok atine nelangsa nyekseni Kuntum diajak Ugra, dene dheweke mung trima diajak Danang! Rasa nelangsa mau sapandurat ora nggrenjel, saiki kok rinasa njarem lan tansah eling kedadean mau awan! “*O, memelas timen kowe, Sirtu Mekarndalu!*” panalangsane atine.

Ah, ora! Kena apa kudu nelangsa! Sesuk rak diajak Bathara mangan ing restoran mewah? Sirtu ya bisa kok mangan neng kana! Sirtu ya sae kok mangan ing restoran kang abyor!

Sepedhah montore distarter, Sirtu nyengklak ing mburine. Metu saka plataran, sadurunge ninggalake omah, Bathara mampir tangga cakete.

“Hèh, perlu apa maneh?” aloke Sirtu, sumelang.

“Dak kandha Tigor dhisik. Dadi sesuk utawa kapan yen kowe mrene nggawa tamu kang arep ngontrak omah kuwi, Tigor lan kluwargane ora curiga. Aku sesuk ora bisa melu ngeterake, dadi perlu dakkandhakake Tigor saiki.”

Sirtu ora ngreti apa sing diomongake Bathara karo tangga sing diparani kuwi, marga omonge nganggo basa Batak. Mung nggumunake, Tigor lan bojone, ketara banget anggone ngajeni Bathara. Saben-saben mocap, padha manthuk-manthuk sirahe karo ngguyu kurmat andhap-asor. Kaya Bathara kuwi drajate luwih dhuwur katimbang kaluwargane Tigor. Nalika salaman ditepungake karo Sirtu, Sirtu barang katut diajeni banget kae.

Ing tengahé laku nalika mulih, Bathara bengok-bengok omong karo sing digandholake. “Mengko yen kontrakan omah kedadean, kowe daktraktir menyang *nite club*, ya?”

Angine nampes sepedhah montore. Sanajan wis mbengok, nanging tetep ora didhenger dening Sirtu.

“Apa?! Ora krungu!?”

Bathara mbaleni omonge, bengoke luwih seru.

“Gak krungu! Mung idumu muncrate saya deres ngraupi raiku!”

Nalika mandheg ing Lurung Tambak lagi genah apa sing dikarepake Bathara. Yakuwi bakal ngajak Sirtu menyang *nite club*. Nanging Sirtu wis ora nggatekake, *nite club* kuwi apa lan kepriye. Sing dadi punjere gagasan, Sirtu wis seneng bisa nulungi Ugra! Kira-kira bakale akeh kedadean anyar kang nyenengake tumrap Sirtu marga olehe omah Ugra cepet srana pitulungane Sirtu, srawunge Ugra karo Sirtu bisa saya raket. Sirtu wis ora patia nggatekake pangajake Bathara. Apa wae diiyani wae.

*

WIS kliwat jam sepuluh bengi nalika kamare Sirtu dithothok uwong.

“Sapa, ya?!”

“Aku. Julaeha!”

Lawang dibukak. Dhayohe mlebu kamar bareng angin wengi kang nrobos.

“Toblas tenan, kowe ki! Mangan menyang endi wae, Sirtu! Karo Bathara, ya? Wis, wis! Mulai nyanthol! Ati-ati lo, rème aja ngeslong! Sangsaya suwe sangsaya bengi mulihmu. Aku ora gumun yen seminggu engkas kowe mulih ngebyar!”

“Kowe ki ngomong apa, ta, Jul? Yen mung arep muni ngono wae mbok ora susah nothok lawang bengi-bengi! Aku kesel saiki, Jul!” wancahe Sirtu.

“La aku mau wis mrene bali ping telu, jé, kamarmu kothong terus! Aku ya jengkel! Duwe kanca siji digondhol Batak nganggo Yamaha butut! Huh! Yen sulistiya kaya kowe ngono sajane golek Batak sing nganggo Corolla DX rak bisa, ta, Sirtu!”

“Sing digondhol ki ya sapa?! Stop! Yen kowe isih ngomong prekara Batak ngono kuwi, luwih becik metua! Aku ora arep ngrungokake! Aku arep turu!” Muni ngono mau kanthi kasar Sirtu njorogake Julaeha bali menyang arah lawang. Sirtu ya bisa tumindak kasar.

“Oh, ora! Ora! Apuranen aku! Dakkira kowe nampa kasenengan sore iki mau, dadi daksembranani! Niyatku mrene duwe perlu liya! Kepengin wadul! Wadul bab nasibe awakku! Sajake lintangku wis arep abyor! Ngreti apa kang dakalami sore mau, Sirtu? Sore mau, esuke durung!? Oh, beja tenan aku! Aku wis ngira aku bakal beja, dadi sri panggung, lan kondhang!”

Sirtu isih cemberut. Ora gampang malik ulat. Terus terang wae isih ora percaya karo malike tetembungane kancane.

“Ya sokur yen kowe ngalami seneng!”

“Kowe ora kepengin ngreti kabegjan apa kang nyandhung nasibku sore iki mau?”

“Aku ora preduli. Nanging yen kowe seneng aku ya melu seneng. Yen kepengin andum seneng ya critaa bab awakmu. Aja ngala-ala wong liya, aja ngelek-elek aku sing mung bisa gandholan karo Batak sing nduwensi motor butut! Mengkono uga yen kowe ketliweng, susah, ya critakna kesusahanmu ben aku melu ngreti lan prihatin! Aku dakmelu mingseg-mingseg nangis ora papa. Ning aja ngatutake aku dadi kurban kacilakan kaya sing koksandhang.”

“Iya, iya, iya, Sirtu Cah Ayu! Aja mrengut! Aku arep kojah!” kandha ngono Julaeha karo ngrangkulake lengene kiwa marang gulune Sirtu sing lungguh ing dhipan, tangane tengen ngelus-elus janggute Sirtu, kaya patrape sedulur wadon sing kepengin banget nglelipur sekele atine mbakyune. “Dak lampu bengi-bengi ndhodhog lawangmu saking mbedhedhege atiku, kepengin nyuntak marang kowe! Marga kowe akeh sing wis ngreti. Anu, mau awan, Mas Danang nyeluk aku. Kowe rak wis kenal karo Mas Danang, wong saka Biro Pentas Artis kok! Apik wong kuwi. Aku diceluk, dijalal dikon menyanyi lagune Puspita Dewi! Dhek samana, pembantu-pembantu utamane Normasari kaya dene Kuntum Ambarsari lan Ratih iya ana kana, melu nyekseni. Aku ya menyanyi. Lagu sing

dakrengeng-rengengake wingi kae. Kabeh nyetitekake. Aku saya gaya. Daktiru carane Puspita Dewi menyanyi. Lenggak-lenggoke barang. Rampung, ndadakna wong-wong mau padha ngeploki, ngalembana! Aku disalami. Wong-wong kuwi dhewe padha salaman sajak suka. Aku terus digawa menyang studio gedhe, diadhepake Normasari, dilapurake yen bisa nggenteni Puspita Dewi! Aku ditari apa gelem nggenteni Puspita Dewi, terus wae dakanthuki! Normasari kepentin krungu swaraku. Aku menyanyi ing studio gedhe. Neng studio gedhe! Percaya kowe? Aku mesthi wae ya ngupadaya saapik-apike. Lan terus dimupakati dening Normasari! Oh, Sirtu! Aku saiki oleh nomer dhewe ing pagelarane Normasari! Nggenteni Puspita Dewi sing wis dicopot rong dina kepungkur!” Rampung omonge sing ngethuprus, banjur wae pipine Sirtu diambung samoh-mohe! Sengooook-ngok!

Sirtu ora bisa polah, mung klincutan, nanging ya ngetogake wae polahe kancane kuwi. Ora arep ngalangi. Lan ya ora arep mada, utawa mbongkar priye satemene dhasare lelakon kuwi. Dibènake Julaeha ngrangkul nguyel-uyel Sirtu, ngarasi Sirtu marga senenge atine! Terus terang wae, ing batin Sirtu uga melu seneng banget. Upayane nulung kanca kasil!

“Kok terus bisa malih kaya ngono kuwi kepriye?” Sirtu api-api takon.

“Iki genah ketlitene Mas Danang. Meneng-meneng dheweke nyetitekake aku. Aku rengeng-rengeng, aku polah-polah dhedhelikan nirokake tingkahe Puspita Dewi dikonangi, ditengarani. Mula bareng ana lowongan, mangka klebu nomer sing wigati, aku terus diusulake ngleboni nomer mau. Sasore iki mau Kuntum sing ayu, sing awake nggitar, ngajari langkah-langkah sing kudu dakjogedake! Lan aku ora arep nguciwakake! Daktuduhake yen aku duwe bakat! Bakatku sing dakleluri sesidheman nanging temen-temen, saiki mau dakpamerake! Cita-citaku dadi penyanyi, dadi sri panggung, bakal klakon! Hi-hi-hi! Oh Sirtu! Oh Sirtu!”

“La kontrakmu karo Pat Manunggal kepriye? Saiki bakale rak moncer kowe?”

“Sawatara ora dakuthik-uthik. Nanging genah Amos mati langkah! Biyen nyepelakake aku, saiki aku bakal luwih kondhang. Dhek anu kae, nalika Normasari ora mbutuhake wong wadon kanggo ngembani jogede, aku disingkang-singkang dening Amos! Aku dikipat-kipatake! Saiki titenana! Ana kalonggaranku munggah panggung, arep dakgencet! Ganti Amos sakancane dakpojokake!”

“Lan bakale jenengmu dipasang nganggo huruf lampu neon ing ngarepe gedhong pagelaran!” Sirtu melu mbedhedheg.

“Mesthi! O, iya! Nalika aku ditakoni lan dicathet dening Ratih, jenengku dakeja Julaehaque! Suwarane tetep jeneng Betawi asli, nanging tulisane kaya jeneng Prancis. Julaehaque! Ketoke luwih intelek, rak iya, ta?”

“Mengko rak diarani ponakane Zia Ul Haq,” omonge Sirtu kepranan atine, karo nyebut jenenge presiden Pakistan.

*

SIRTU sawengi natas meh ora bisa turu mikirake bakal olehe kandha marang Ugrasamsi bab omah! Mesthine bakal saya kerep omong-omong karo Sirtu. Ugra wong lanang kang luwes srawung, Sirtu wis maspadakake wiwit tepungan sepisanan biyen. Kancane akeh lan akrab. Marang Wong Ayu Kuntum wae akrabe kaya ngono.

Kanthi jasane kontrakan omah iki, mesthi Ugra terus gelem srawung karo dheweke. Lan Sirtu uga ora bakal kaku nanggapi tangkep grapyake wong lanang kapercayane Baharudin Jarum iku! Nanging olehe nawakake omah enake digawe omong ala nganggur! Ben ora ngetarani yen Sirtu nggatekake tenan marang Ugra. Mengko Ugra mundhak gedhe sirahe! Lan Sirtu isin yen nganti Ugra rumangsa digatekake ngono!

“Nanging yen ora enggal daktawakake, mengko selak Ugra duwe congcongan liya! Cilaka yen nganti ngono!” umyek dhebat ing pikirane.

Atine dadi kesusu! Kepengin ndang awan, ndang ketemu Ugra!

Apa kang diangen-angen sawengi kuwi ora adoh bedane karo nyatane.

Wis pirang-pirang dina iki Ugra yen budhal menyang kantor ora dipapag Karman, dadi ora samobil karo Sirtu. Sirtu ora bisa ngempet maneh. Weruh kledhange Ugra mlebu menyang kamar kantore, gage wae dheweke nyusul! Tembe mburi yen ngelingi pratingkah kuwi Sirtu isin dhewe. Nanging nalika samono, mlebune Sirtu menyang kamar kantore Ugra kaya dom ketarik dening wesi sembrani. Upama ora ana bab kontrakan omah ngono, ora sae Sirtu tumindak mengkono. Pancen saprene Sirtu tansah mageri awake yen srawung karo Ugra. Ora wani mlebu kantore Ugra yen ora ana prekara dhines. Omonge diwatesi, dikendhaleni tenan. Mula esuk nalika gage nusul mlebu kamar kantore Ugra kuwi kecathet tenan ing atine kadidene mbedhale jaran kreta kang

medhotake kendhali. Eram dhewe, Sirtu, kok bisa dheweke limpe kaya mengkono! Ora bisa ngendhaleni grudhaning atine! Grudha atine marang Wong Lanang Ugrasamsi!

“Mas, kowe isih butuh omah kontrakan?” tanpa antan-antan salam ‘sugeng rawuh’ apa ‘sugeng enjing’ omonge terus nrombol wae.

Tujune Ugra wong lanang sing pinter srawung, jembar wawasane lan akeh pengalamane ngadhepi wong wadon ayu kang ronggeh pakartine. Cepet nangkepi grapyak, sajak ora ngungun babar pisan karo polahe Sirtu kang beda karo adate. Ora ana grenjele srawung langka. Ndadekake lega atine Sirtu, lan ora perlu klincutan.

“Iya! Endi? Kowe duwe congcongan apa?”

“Ana. Nanging ing dhaerah Blok M.”

“Lo, ya malah kebeneran. Kapan kene bisa nontoni?”

“Kapan-kapan bisa. Saiki ya bisa. Kuncine dakgawa kok!”

“Bagus! Kapan ya enake? Kok cepet olehe apa omahmu dhewe?”

“Dudu. Kancaku butuh pindhah, wis oleh omah liya. La omah iki kesusu ditinggal, saprabote. Dhek wingi kuwi bareng daktakokake omahe, kuncine terus dipasrahake aku! Kapan wae kowe bisa, aku saguh ngeterake.”

“Enake mengko ngarepake ngaso. Saka kana kene bisa golek restoran kang enak pisan, mangan awan. Kowe wis tau menyang Lembur Keuring?”

Sirtu gedheg karo mesem. Atine seneng Ugra gelem nontoni omah dina kuwi. Luwih seneng maneh diajak mangan awan! Embuh kena apa dijanjeni Bathara mangan ing *nite club* Sirtu amem wae, nanging diajak Ugra mangan awan kok seneng. Dadi genah dudu rupa lan rasa panganane, lan uga dudu panggonane sing marakake senenge ati nganti kayaa arep lunjak-lunjaka awake kuwi, nanging marga.....*Wong Lanang Ugrasamsi!* Lan marga ati wadone Sirtu sing meri karo kabegjane Kuntum Ambarsari Si Kenya rambut diore sing dibandholi, sing dirangkul bangkekane dening Ugrasamsi Si Lanang nggantheng kuwi! Cathetan kuwi sing marahi Sirtu bingget ora bisa ilang saka atine nganti suwe ing tembe mburine.

Baharudin Jarum ngidini karyawane nontoni omah. Malah nawakake Mercedese, ben disopiri Ugra dhewe. Dene dheweke mengko ben diterake Karman mangan awan. Sanajan tuture prasaja wae, nanging Sirtu ngonangi wong tuwa kuwi ngangkat alise nalika sepisahan dijaluki idin Ugra arep nontoni omah sing ditawakake Sirtu. Obahe alis

kuwi marahi Sirtu mbrabak abang. Sajake wong tuwa kuwi ngreti ana lelakon liya kang lumaku ing sanjerone tingkah karyawane kang kasat mata.

Kaya kang diarep-arep lan dientha-entha dening Sirtu, Ugra cocog banget karo omah ing Lurung Melawai kuwi. Kepara gurawalan anggone naJogjani, bisa dinulu saka tuture Ugra kang umyeg ngudarasa bakal kepriye rencanane ngenggoni omah kuwi. Bakal ngajak ponakane bocah lanang saka ndesa. Yen perlu karo biyange pisan, marga ing ndesa ta wis ora duwe sawah. Yen bisa cepet-cepet wae pindhah, sadurunge ndungkap sasi anyar. Ugra ngesok dhredhah atine bakal rumangsa urip tenan yen wis bisa manggon omah dhewe ngono. Ora muspra nyambutgawe kekintranng kaya kitiran.

Omong-omong kuwi diterusake ing Lembur Keuring. Suwara kaset gamelan Sundha sing dirungokake ing tratraq pinggir kolam restoran mau nguculi bebandane urip kang nindhihi ati. Nglalekake yen urip ing Kutha Jakarta kang ruwet-bruwet. Ugra lan Sirtu ora lungguh adhep-adhepan kasingget meja kebak piring-piring panganan, nanging jejer mepet sadhingklik dawa, lan nyerot es kopyor ing wadhah degan wantahan kang mung sawiji. Panganan enak-enakan kang lumadi ing meja prasasat ora kepangan.

“Dadi nyambutgawe ing Biro Pentas Artis iki mung kokanggo tambel butuh, nyambung umur?”

“Ora nyambung umur, nanging ngiseni urip. Sanajan bayaranku akeh, lan Pak Bahar nguja aku marga aku dianggep paling cocog bisa mbiyantu usahane, nanging aku ora rumangsa lega. Ora bakal kalegan. Aku rumangsa dicencang, marga priye-priyea uripku tetep gumantung marang Pak Bahar. Marang Biro Pentas Artis. Aku kepengin ngadeg dhewe, ora gemantung menyang liyan nanging marang karyaku lan bejaku.”

“Ngedegake kantor *impresario* dhewe? Aku gelem mbiyantu!”

Ugra gedheg. “Bandhaku ora bakal nutut.”

“Upama mung sepuluh yuta ngono aku gelem urun.”

“Ora, Sirtu. Tangeh. Kowe ngreti dhewe dianggo prodhuksi Normasari wae sak mono kehe! Karo dene satemene bakatku ora istimewa ing babagan kaya ngene iki.”

“Pak Bahar ngelem kowe hebat banget mbiyantu piyambake!”

“Iya. Nanging pikiranku ora ngedab-edabi kaya Pak Bahar. Bapak kita iki duwe nalar kang landhep, mripat ati kang awas! Ya marga awase kuwi dheweke bisa nyekel lan ngrembakake kantor *impresario* mau! Meh kabeh uwong nampik dadi bandare

Normasari, marga kuwi merlokake bandha kang ora karuhan kehe, nanging dening Pak Bahar bisa direka kaya mengkono nganti bisa oleh bathi. Ayo, coba dititeni, dicekel Pak Bahar pagelaran iki mesthi mikolehi. Pandulu tembus kang kaya mengkono kuwi kang ora dumunung ing nalare saben wong, klebu nalarku.”

“Dadi, kowe kepengin usaha apa?”

“Aku duwe bakat nenulis.”

“Jaremu kowe bosen dadi wartawan. Dening Pak Bahar layangmu saka Birma dituduhake aku. Apa kowe kepengin bali dadi wartawan maneh?”

Ugrasamsi gedheg maneh karo nyerot es kopyor ing degan glundhung. “Aku kepengin urip bebas. Urip mardika, jare Ranggawarsita. Ngarang.”

“Ngarang? Apa tenan kowe duwe bakat ngarang?”

“Manut kiyakinanku mengkono. Urip dadi pengarang kuwi luhur lan ora gumantung liyan. Wiraswasta murni kang asile gemantung marang kreasine lan kasregepane dhewe! Yen duwe bakat ngarang ora ngarang, kuwi ateges ora ngajeni marang kodrate, ora ngajeni peparinge Gusti Allah. Kuwi dosa! Dosa banget!”

“Bapakku iya pengarang!”

“Oh, iya?! Sapa asmame?”

“Pradangga Praba.”

Ugra njengkerut alise, nyoba ngeling-eling. “Aku kok durung tau krungu jeneng mengkono ing antarane para pengarang Indonesia.”

“Oh, karangane bapak bangsane karangane Enid Blyton, Bung Smas, Dwianto Setiawan. Crita kanggo bocah. Mesthi wae luput saka panyemakmu wong kowe wis dudu bocah maneh! Nanging bapak ya kaya kowe ngono kuwi omonge. Mentes, jero. Bapak biyen tansah mituturi aku, yen ing donya iki sing paling diajeni uwong manungsa kang bisa nyipta! Nyipta apa-apa saka ora ana dadi ana. Kaya dene pengarang, pancipta lagu, pancipta radio, insinyir. Sing uga aji meh kaya kuwi wong sing bisa nemokake barang, kaya ta Columbus, Archimedes. Embuh iki pikirane bapak dhewe, merga bapak pengarang, embuh priye maneh,” ujare Sirtu karo mekarake dhadhane. Dheweke pancen eram marang pakarti lan karyane bapake. “Oh, Mas Ugra, ngaranga! Ngaranga wiwit saiki. Wiwit manggon ing omahmu mengko! Yen perlu dicap lan diterbitake dhewe, aku bisa mbiyantu pawitan. Aku ya kenal penerbit-penerbit bukune bapakku ing Jakarta kene.

Mengko daktepungake! Kabeh apik kok karo bapak. Lan mesti isih padha ngajeni aku, marga aku pewarise bapak!"

Ugra ngepuk-epuk pundhake Sirtu. "Ora, Sirtu. Aku rumangsa durung wayahe ngarang mengkono. Karepku durung kuwat mental. Isih sok ora wani nekad ngugemi pegawean ngarang thok! Ati isih sok mangro. Angen-angenku arep dadi pengarang durung ngrembaka ngebaki dhadha. Ngarang mono gumantung ilham. Lan ilham kuwi kaya wudun, ora gelem mateng lan njebrot yen durung wayahe! Daksrantekake sinambi mbiyantu Pak Bahar dhisik."

"Oh! Aku selak kepengin meningi Mas Ugra dadi wong kang misuwur!"

Sirtu ngrangkul bangkekane Ugra lan nyelehake sirah kang dibuntel rambut lembut kuwi ing pundhake Ugra. Atine seneng banget. Sapandurat dheweke ngrasa dadi wong wadon kaya Kuntum Ambarsari, wong wadon kang ngalem marang wong lanang Ugrasamsi, nanging gage gambar angen-angen kuwi dibusak! Sirtu kepengin ngrasakake senenge awan kuwi tanpa ngget-nggetan! Lagu Bajing Loncat suwarane Upit Sarimanah nganyut-anyut, swasana Tanah Priyangan mlepegi restoran kono.

Sadurunge pisah, sadurunge bali mlebu Kantor Pentas Artis, Ugrasamsi njanjeni ngajak lunga Sirtu piknik menyang Puncak minangka opahe ngolehake omah. Dipasake dina Minggu wae, lunga ijen wong loro! Budhal esuk banget, mulih sore.

*

BAYARAN kontrak omah kedadean ing dina Jumat sore, saka tangane Sirtu marang Bathara. Lakune rada aneh. Bathara babar pisan ora preduli prosedhur kaya kang lumrah. Dheweke emoh ketemu karo sing ngontrak. "Cekake aku mung ngreti saka kowe, Sirtu. Surat-surat perjanjian ya gawenen priye becike lan benere. Aku mung kari tandhatangan karo nampa dhuwite. Kabeh urusana dhewe, marga satemene aku ora ngreti tata cara bab kontrak omah kuwi."

Dhasar tukang nyambutgawe srabutan, makelar utawa agen asuransi, mula Bathara ngurusni kontrak-kontrak kang kango administrasine hukum, ya ora jegos!

Kepeksa Sirtu sing gawe surat perjanjian kontrak omah. Redhaksine dikarang dhewe, niru surat-surat perjanjian sing ana ing kantore. Lan ing dina Jumat kuwi, Sirtu nyepakake cek lan layang perjanjian kontrak sadurunge krungu tetenger "dhin-dhin" sepedhah montore Bathara. Kaya sore-sore kang kepungkur, Bathara mapag Sirtu

nganggo Yamaha butute, terus digoncengake menyang warung cilik ing pojoke Lurung Matraman. Ing kono, warung kuwi didhapuk dadi kantor. Transaksi kontrak omah, tandhatangan kwitansi lan surat perjanjian dilakoni ana ing kono. Bathara langsung wae tandhatangan tanpa diwaca surasane.

“Lo, wacanen dhisik, kowe setuju apa ora. Kok kaya wong wuta aksara wae!”

“Aku ora ngreti ngene-ngene iki, Sirtu. Aku percaya wae marang kowe.”

“Yen aku ngapusi lan gawe pitunanmu?”

“Aku gelem kok, kokapusi.”

Sirtu mesem. Pancen ora ana niyate ngapusi utawa gawe pitunane Bathara. Mung carane Bathara ora gelem ngreti surasane layang perjanjian kuwi apa bener marga percayane marang Sirtu, apa marga pancen ora ngreti prosedhure kontrak omah? Sirtu sangsaya welas yen bener Bathara ora ngreti kudu gawe layang perjanjian ngono. Welas! Iya saiki kebeneran sing dadi cucuk laku Sirtu. La yen liwat makelar biyasa kang adate srakah lan mentalan anggone golek komisi, Bathara rak bakal digorok tenan! Bisa dhuwite diedhel-edhel!

Wong loro pandeng-pandengan, keletan meja cilik kebak piring wadhab panganan. Sirtu nyawang klawan welas, Bathara murup seneng marga wis ditulung Sirtu nampa dhuwit kontrakkan omah.

“Kowe rak ngreti carane njupuk cek, ta? Ing Bank Pan Asia Jakarta Kota.”

“Iya, sesuk ben diterke kancaku. Aku ora mikir kuwi, Sirtu. Aku mikirke acarane kene sesuk.”

“Acara apa?”

“La aku rak janji, yen nampa dhuwit kontrak arep ngajak kowe mangan ing *nite club*. Dadi sesuk sore kowe siyagaa, ya.”

“Ah, kowe ki piye, ta?! Oleh rezeki kaya ngono wae wis arep royal!”

“Ora! Ora royal! Aku pancen wiwit sepisanan kok traktir mangan ana ing kene tumus gregetku nedya ngajak kowe mangan kang mirasa, mangan nggome wong sugih-sugih. Ora mung enek kene kaya ngene iki. Sesuk sore kowe dakampiri nganggo mobil. Budhal rada bengi, jam sanga ora papa. Kowe bisa dandan dhisik ing salon.”

Sirtu nyaguhi. Marga pancen ora ana kang perlu ditampik. Malah kepara kepengin. Dheweke durung tau mlebu *nite club*, dadi ya mupung ana kancane lan sing

ngajak, dheweke gelem. Karo dene saiki dheweke nyambutgawe ing panggonan kang wong-wonge pantes wae mlebu *nite club*. Ugrasamsi, Normasari, Kuntum, Pak Baharudin Jarum, rak wong-wong sing sadrajat pantes ngambah nikmati donyane *nite club*. Paling ora Sirtu kudu bisa sababag urip kaya Kuntum Ambarsari! Kuntum sing srawung raket asring gegojegan sembranan karo Ugrasamsi! Ati rada meri thukul ing graitane, marahi Sirtu saya anggreng anggone arep mlebu *nite club* sing diajari dening Bathara. Dudu dening kanca-kanca saka sapegawean kantore. Yen Sirtu durung tau weruh cara-carane mangan bengi ing kono, rak wagu. Yen ora diabani Bathara mau, Sirtu rak ora ngreti yen mlebu *nite club* kuwi, ~ mung arep mangan wae, ~ wong kudu mlebu salon dhisik, raine lan sirahe kudu divermak! Donya kang liya banget karo donyane Sirtu sedina-dina kang wis dilakoni saprene iki. Arep maju wae kudu dandan dhisik nyang salon! Donya lawas, donya ndesa kudu ditinggal. Sirtu arep maju ~ kepengin njajal ~ dadi wanita metropolitan!

Dadi sajrone seminggu iki Sirtu nampa ajakan loro, siji dina Sabtune, Bathara ngajak menyang *nite club*. Dina Minggune, Ugra ngajak menyang Puncak! Ora perlu ditanting-tanting gelem orane. Marga sajake garis uripe kudu ngambah marga kang mengkono! Sirtu kudu dadi wong wadon anyar ing kutha metropolitan!

*

DINA Sabtu sakesuk tanggap lan ulate Ugra marang Sirtu grapyak tenan. Makaping-kaping ngucapake maturnuwun. Marga Sirtu wis ngurusake omahe nganti tuntas. Sirtu wis ora nggagas. Dheweke luwih seneng ngrembug bab piknik dina Minggu esuke. Sesuk nggawa apa? Roti? Sangu apa maneh? Numpak apa?

“Luwih becik kowe nganggoa klambi abang. Utawa sing ana abange. Arep dakpotret ing alam perkebunan kang ijo. Mengko dadine foto bisa cetha bedane. Abangmu bisa nandhes,” ujare Ugra.

Lan sabanjure Ugra nyritakake kasenengane motret. Potret salon utawa potret seni, dudu warta utawa dhokumen. Nalika dadi wartawan dheweke diajari motret karo redhaksi seniore, lan dipeksa golek warta mawa foto. Nanging asil potretane meh ora payu kanggo pawarta. Arang dipacak ing layangkabare. Wong sing dipotret dudu pawarta! Malah ana majalahe putri-putri sing gelem macak potrete kanggo omlag. Ugra

dipisuh-pisuh nganggo layang dening redhaksine. Malah tau diinterlokal. Ditakoni sing ngirimake dheweke menyang Birma kuwi majalah putri mau apa layangkabare?

“Saiki aku wis bebas. Motret mung kanggo kelanganan, ora ana gepok-senggole karo pegawean! Cekake sesuk kowe dadi *photo-modhel-ku*.”

“Iya, nanging yen wis dadi apik aku diwenehi. Lan aja dikirimake marang majalah! Bisa repot aku mengko!”

“Lo, kena apa? Rupamu ki ayu, lo, Sirtu. Ayu, manis, merakati. Sing sapa nyawang kowe, apa maneh yen kok jak omong, mesthi sengsem! Nyawang kowe ki rasane donya dadi padhang lan ngresepake.”

“Ah, obrol! Kowe ngapusi! Lairmu ngelem aku, batinmu nggeguyu! Ngenyek!”

“Éé, kok ora percaya!”

“Nyatane, kowe grapyak karo aku kok lagek saiki? Biyen suthik nyedhaki aku. Malah nalika ana wong ayu-ayu mrene, kowe wis ora eling karo kanca-kancamu ing kene ngono! Kowe luwih sengsem marang Kuntum, lan ngawi-iwi aku! O, kowe kebangeten kok, Ugra! Suthik noleh aku!” panjerite Sirtu! Mèh wae! Mèh wae dheweke ngomong ngono! Wé, la, klakon kebablasen, kebukak wadi simpenan atine! Oh, Sirtu, sing eling! Empeten emosimu! Untung, mau ora nganti kawetu dadi pocapan! Mung jerit ing batin!

“Kowe ki ayu alami, kok, Sirtu. Sanajan anggonmu dandan prasaja, rai ora ditopengi bahan kosmetik, nanging tampilanmu ngeram-erami. Yen kowe manut kandhaku, terus tutugna caramu dandan modhel kaya ngono. Aja kakehan pulasan! Oh, ayumu bakal abadi!”

Sabtu mulih kantor rada gasik. Sirtu wis numpak mobile sing disopiri Karman, Ugra isih kober nginguk jendhelane mobil. “Tenan! Sesuk dakampiri esuuuk banget. Sadurunge serngenge mlethek.”

Diajak Ugra piknik menyang Puncak kuwi kang dadi atine nalika ana ngomah. Nganti wayah adus sore Sirtu lali yen Bathara arep ngajak mangan menyang *nite club*, lan apike kudu dandan menyang salon ayu. Bubar adus lagi kelingan yen kudu menyang salon ayu. Ngendi? Sirtu ora tau nggatekake anane wong bukak salon! Arep threthekan golek sing bukak sakiwa-tengene Lurung Tambak kono, kok wegah. Mula banjur diputus pisan, menyang *nite club* tanpa salon-salonan! Diarani wong ora genah ya ben! Wong pancen ora tau! Dhek lagi mlebu kantor Pentas Artis, dadi sekretaris biyen, ya ana sing

ngarani Sirtu wong ndesa marga raine ora dipulas. Nyatane saiki wong-wong ora ngarani ngono. Rikuh dhewe, mesthine. Lan apa kandhane Ugra mau? “Aja kakehan pulasan! Ayumu bakal abadi!” Gene isih ana wong kutha sing gandrung wong ayu tanpa pulasan!

Mangan ing *nite club* jam sepuluh bengi! Wahdhuh, rak wis kaliren! Wong Sirtu adate mangan jam pitu utawa wolu! Enake golek panganan dhisik menyang Warung Ijo. Dadi menyang *nite club* kuwi ora perlu mangan, nanging mung kepengin weruh kepriye njerone *nite club* kuwi.

Dadi Sirtu ora migunakake wektu telung jam sadurunge dipapag Bathara kuwi dienggo dandan ing salon, nanging golek sega menyang Warung Ijo. Wis suwe rasane dheweke ora tau mangan bengi ing warung kono. Setengahe dheweke ngarep-arep ketemu Julaehaque.

“Héé, Sirtu! Kok kadingaren, mrene!” panyapane Julaehaque. Pranyata wis ndhisiki lungguh ing warung kono. “Malem Minggu, ora duwe acara apa-apa? Rugi! Nona manis jare! Mongsok ora ana sing ngapeli? La Batak Yamahamu apa ora nyoba ngrayu kowe ngajak mangan bareng?!”

Sirtu mung klecam-klecem karo marani panggonane mitrane. Omonge landhep kaya ngono kuwi saiki wis ora rinasa gatel tumrap Sirtu. Biyasa! Weruh sandhang panganggone Julaehaque kang abang abyor kuwi, lan nitik rembugé kang sesumbar, genah yen si mitra duwe acara istimewa.

“Uwih, klambimu apik banget!” panyalathune Sirtu. Ora preduli karo ocehane mitrane kang ngandhut pasemon ngenyek mau.

“Sewidak ewu rupiyah iki, percaya kowe? Dhuwit *royalty* saka Amos terus dakgawa lan daktanjakake pisan menyang botik ing Duta Marlin. Apik tenan, ya?”

Pancen ngedab-edabi! Kathik raine ditindhihi wedhak, *eye shadow*, tata rambute hebat. Julaehaque katon semringah banget. Meh wae Sirtu takon arep pentas menyang endi. Nanging gage kecandhet marga kelingan sandhang panganggone Kuntum lan Ratih dhek rapat ing kantore biyen, ya sarwa mencorong kaya mengkono, nanging ora arep pentas. Nyandhang menganggo kaya mengkono wis lumrah kanggone para artis!

“Yen kowe genah ana acara, ya?”

“Genah! Aja kokborong kanggo nyambutgawe thok uripmu. Sisihna kanggo seseneng, ben ora cepet tuwa! Rugi! Kowe ki kebangeten anggonmu clingus! Mongsok

ayu kaya kowe kok ora duwe sirsiran! Dakgolekake apa priye? Aku wani yen nyomblangi kowe. Marga wonge mesthi marem kencan karo awakmu!”

“Acaramu apa?” Sirtu nyigeg omonge mitrane.

“Ya ora lucu yen nggongceng melu aku saiki!”

“Ora arep nggongceng! Mung takon thok!” ucape Sirtu njengek mrina. “Aku mung kepengin melu ngrasakake seneng kancaku saiki wis kecanthol wong lanang sing wis bisa aweh katresnan. Dicritani menyang endi anggone lumban asmara ngono wae aku wis seneng kok! Sing ngrungoke iki luwih seneng krungu crita kaya ngono tinimbang nyebutnyebut Jakarta iki kutha sepi kanggo atine!”

Julaehaque ngakak disemoni alus dening Sirtu.

“Pancen, Sirtu! Ngene iki Jakarta! Dhek wingi aku lagek sambat Jakarta iki sepi. Saiki atiku kemrungsung mbedhedheg, marga diajak wong lanang menyang Ancol! Oh, Ancol ing wayah bengi endahe ora jamak, Sirtu! Aku iki mengko mrana! Karo wong lanang pisan, dakkandhani! Ijen! Ijen, wong loro! Oh!”

“Sokur! Sokur yen kowe wis nemu dhemenane atimu. Nanging aja kejeglóng jirete wong lanang hidhung belang, lo! Rak mengkono pituturmu marang aku biyen kae? Pituturmu thukul subur ing atiku, apa subur uga ing atimu? Ana ngendi, ta, ketemumu?”

“Alah, Mas Danang, kancamu sekantor! Dakkandhani Sirtu! Dheweke wis wani ngekep aku ing kamar ganti! Dikekep lan diaras lambeku! Uwih, rasane! Munyeeerr! Jiwaku nglambrang menyang surga ka pitu!”

“La iki mengko, nyang Ancol kepriye rencanamu?” Suwarane Sirtu melu gemeter. Ora marga melu ngrasakake getere nikmat, nanging getere emosi kuwatir.

“Dakarep-arep kedadean kang luwih serem!”

“Iya! Yen mung tekan ngambung wae ya ora papa,” Sirtu nirokake tuture Julaehaque. “Wis, ah, aku dak cepetan anggonku mangan. Mengko mundhak ngganggu yen Mas Danangmu teka mapag aku isih ana kene, ketemu aku.”

“Lo, aja dhisik, ta! Ketemu kanca sekantor ana kene rak gayeng mengko!”

Nanging Sirtu tetep enggal nyingkir sanajan wis dipenggak. Dheweke enggal mulih. Ora kok merga ngridhuhi sing lagi arep sapatemon, nanging nglungani ketemu karo Danang. Sajake Danang lagi sengsem karo Julaehaque. Kamangka Sirtu ngreti Danang mono wis kluwarga. Bojone butarepan banget, kondhang tekan kantore. Rak

klincutan yen iki mengko ketemu Sirtu nalika arep bebadran sirsiran karo Julaehaque, mitrane Sirtu!

Adoh saka Julaehaque, Sirtu ngunandika, “*Kira-kira kudune aku dandan kaya ngana kae yen wong kencan. Apa maneh arep menyang nite club!*” Unjal ambegan landhung. Ya apa anane wae, ah, wong sing ngajak mung Bathara! Sesuk yen piknik menyang Puncak wae, nganggo klambi anyar tukon Jakarta mentas iki! Sesuk dheweke kudu katon ayu lan ngrangsang dicandra ing liyan. Marga sesuk piknik, gek sing ngajak Ugrasamsi!

*

DHIN! DHIN! Dudu unine bel Yamaha, nanging klakson mobil papagane Bathara. Sirtu ngrampungake anggone bengesan ing ngarep pengilon. Ora norak, nanging mung manda-manda. Ngorek-orek rai sabisane, wong nyatane ya kanthi ngaya Bathara olehe ngajak. Yen ora dandan mengko gek dikira ora ngajeni.

Lawang kamar dibukak. Bathara wis ana ngarepe, mapagake.

“Wahdhuh! Gagah temen yen ngene iki arèkku!” aloke Sirtu bareng manoni Bathara!

Dhasar nyata! Clanane ireng njanges, klambine putih plenik-plenik biru lengen dawa, nganggo dhasi biru plenik-plenik putih. Sapa ngira yen dheweke penggaweane srabutan?

“La aku asale rak ya panceñ gagah! Wis rampung anggonmu dandan?”

“O, olehku ngenteni wis wiwit mau sakjam kepungkur nganti cengklungen. Wis nganti angop ping sewelas, dakkandhani!”

“Kok ngono?”

“La tau tate jam wolu wis ngorok, saiki isih kudu trutusan metu saka ngomah. Meh wae turu lo aku, iki mau!”

“Upama turua ngono karuwan, dak nusul turu pisan!” ujare Bathara nggleges. Banjur nyasmitani Sirtu supaya mlaku ndhisiki marani mobil, dheweke ngiringake.

Lakune tumuli, lan Sirtu ngganda amrik saka wong lanang kuwi. Dudu ambu kringet kang ledhis! Sirtu ngakoni yen wis brubah! Cedhak wong lanang wis ora emoh, dititeni saka anggone ora tansah ngambu kringete wong lanang kang kecut ledhis, yen padha cedhak-cedhakan. Dhek ana Sregen biyen, ih! Saben cedhak wong lanang irunge

mesthi nyungir, ngempet aja nganti nyedhot hawa mambu kecut ledhis. Mbokmenawa biyen kae Sirtu pancen isih prawan kencur. Gek dipeksa-peksa cedhakan karo Drs. Pembudi, ya semu girap-girap, blingsatan. Emoh-emoh, nanging ya ora wani sentak penampike. Durung wani karo wong lanang! Saiki....? Kanthi senenge ati, sanajan marang Bathara Sirtu isih duwe rasa mesakake, anggone arep nyenyubya si lancur nyambutgawe srabutan iki kok ngaya timen. Mung marga nampa dhuwit mblegendhu saka kontrakane omahe.

Sopir mobil magita-gita anggone mbukakake lawang, karo kurmat andhap-asor tenan. “Sugeng dalu, Non. Mugi-mugi Gusti Allah maringi suka seneng dhumateng panjenengan ing dalu menika!”

Sirtu nggragap. Kok olehe eram, engatase sopir taksi utawa mobil carteran wae olehe andhap asor kok linuwih-luwih. Lan Bathara kok ya olehe anggak, dikurmati kaya ngono ora noleh ora manggut!

Lampu njero mobil diurupake. Sirtu mlebu dietutake Bathara. Gage krasa yen mobile ora kaya sing disopiri Karman. Mobil papagane Bathara nganggo AC. Lungguhane amba longgar empuk, dilapisi wulu wedhus gembel. Sirtu mbleseg.

“Kowe ki jan royal tenan, Bathara! Bathimu saka kontrak omah kuwi pira, kathik nyewa mobil eloke kaya ngene?”

“Ah, ora royal, wong lelungan karo tunangane!” banyolane Bathara.

Mobil mlaku, ora krasa kleser-klesere. Suwarane musik alon, base dheng-dheng kumandhang tekan njero dhadha, nganti kemrenggenge mesin mobil ora keprungu babar pisan. Ambune hawa njero mobil amrik seger.

Bathara nggandheng lengene Sirtu, nggegem tangane lan ngremet-ngremet drijine. O, iki jawane ngungrum! Sirtu kelingan Drs. Pembudi kang ya wis tau tumindak mengkono neng njerone gedhong bioskop Garuda nalika lampu anyak mati. Lumrah wae, ora gawe kemrenyase atine. Sirtu sabar wae, ora arep nglarang wong lanang ngremet-ngremet drijine ing petengan. Wong lanang mesthi ngono, angger ana kelonggaran! Supardi, Jaka, apa Harmono sing dijuluki calon lurah Gènmanggis kae, kanca-kancane lanang ing sekolah biyen upama ana kesempatan ngono ya mesthi ngono! Sing ora dikuwati Sirtu mung ganda kringete! Angger cedhak wong lanang, irunge mesthi ngganda ambu kang nylekit. Lanang sing saiki lungguh mepet dheweke, durung nularake

ganda nylekit mau. Bisa uga marga dibuntel wangи-wangian kutha. Ora! Sing luwih kuwat diyakini Sirtu, Sirtu sing wis owah! Ora mambu kringet ledhise wong lanang, marga saiki dheweke wis diwasa, wis wani karo wong lanang! Wani sirsiran! Ing kene, Bathara ing mobil lan Pembudi ing gedhong bioskop, rasa-pangrasane Sirtu ya beda. Gegeman tangane Bathara ngemu strum kang nyenengake.

“Sirtu. Aku wis matur bapak! Bengi iki aku nggawa tunanganku. Mengko kowe daktepungake karo bapak. Gelem ya?!”

“Ah, kowe ki aneh-aneh wae! Tepungan wong wadon durung nganti sesasi wis rumangsa cocog didadekake bojo! Nalarmu ki nyang endi, gek kepriye?!”

“Wis, pokoke aku mengko matur bapak yen kowe tunanganku! Yen perlu ya dapestakake pisan!”

“Kosik! Awake dhewe iki menyang endi? Kokpilihake mobil apik iki rak dudu mobil temanten, ta? Janjimu wingi rak arep menyang *nite club*? ”

“Iya, iya! Nyang *nite club*. *Nite club* NAC ing Lurung Blora. Lan aku mengko pokoke matur bapak yen kowe tunanganku! La iki, ta, awake dhewe saiki wis tekan! Ayo, mudhun, *Cah Ayu!*”

Lawang mobil dibukak dening portir. Metune penumpang mobil dikurmati kanthi andhap asor. Sajake pancen kaya mengkono patrape para portir anggone manggakake tamu. Sirtu rumangsa kaya ndara den ayu Bupati wae! Dhuwuuur drajat-pangkate rasane. Wondene Sirtu maspadakake, portir lan pamong pranata tamu sajake wis tepung banget karo Bathara, kang nalika metu saka mobil klambine wis dirangkepi jas. Bathara katon saya nggantheng. Portir lan pamong pranata tamu wawan rembug karo Bathara, kabeh sarwa andhap-asor marang tamune. Apa portir kang nganggo klambi seragam kuwi kanca-kancane Bathara nyambutgawe srabutan?

Ngungune lan gragapan cingak pitakonane atine dikayangapa, Sirtu ora gelem ngatonake ing semu. Diempet mbethethet, aja nganti badhar ketara anggone gumun. Anggak atine nguwasani tingkahe. Sanajan lagi sepisan ngambah *nite club*, nanging sikepe kaya wis kulina, ora lali pasang ulat sumeh. Lan marang Bathara ya sajak ngalem, saben-saben ngraket karo bisik-bisik, ora ketang anggone tumindak mengkono kuwi marga ngilangake rasa chila-cliline. Sirtu kelingan pituture bapake, yen lunga sarimbit

kudu nuduhake menawa sisihane kuwi wong sing dadi pangerane, wong wadon kudu dadi paragawati sing dicakake ing lelakon saktenane.

Nanging nalika mlebu menyang ruwangan kang remeng-remeng, dipapag karo pranata tamu kang gagah, nganggo seragam *black and white*, dhasine kupu-kupu, Sirtu rada nggregeli, tangane otomatis golek lawanan lengene Bathara kang pancen wis cumepak. Wong loro banjur katon gandhengan rapet. Dene panampa tamu ngacarani kanthi sikep kurmat.

“Keng rama sampun ngentosi wonten ing ruwang Andrawina,” kurmate marang Bathara.

Bathara mung manggut anggak, kaya ndara bupati marang andhahane.

Sirtu ora omong apa-apa. Pancen kudu ngakoni yen nalika kuwi dheweke ngambah papan kang aneh. Swasanane remeng-remeng, akeh wong menganggo apik-apik padha lungguh ngupengi meja-meja bunder ditaplaki putih. Pepadhange dibantu urupe lilin sing diseleh ing saben meja. Ing sisih kana ana papan kanggo pentas. Nalika Sirtu mlebu lan trutusan golek dalan digandheng dening Bathara, sawenehe wong ayu lagi menyanyi diembani musik nganyut-anyut. Bathara mlaku terus wae tanpa tolah-toleh, malah terus munggah menyang balkon. Wong-wong sing padha jaga sing diliwati wong loro kuwi padha atur kurmat pambagya lan nyebut jenenge Bathara! Wasanane anjog ing sawenehe ruwangan kang amba bawera. Ing kono kahanane luwih adi peni, luwih padhang. Ing ruwangan iki kajaba meja makan dikupengi kursi-kursi isih kothong, ana sofa lan meja apik cendhek lan kursi setelane sofa. Ing kursi iki ana sawenehe wong lanang umur sewidakan nganggo sandhangan bregas lagi nyeplusi buah anggur dipethik saka dhompolane, karo nyawang sing lagi nyanyi ing pentas ngisor.

“Bapak! Kula nyowanaken lare estri tunangan kula! Menika pun Sirtu Mekarndalu, ingkang sampun kula cariyosaken kala wingi menika!” ujare Bathara marang wong lanang kang lagi enak-enak ngematake urip kuwi. Bathara banjur noleh marang Sirtu, “Iki bapakku, Paradha Nainggolan!”

Sirtu kaya ditenung, maju adhep-adhepan karo wong tuwa mau ora bisa mratingkah liya, mung bisa marikelu lan manthuk aris minangka pangurmatan.

Dene Paradha dhisike nyawang Sirtu, namatake sedhela, banjur ngadeg lan tangane sakaro nyekel lengene Sirtu! Sirtu krasa wong lanang iki mbapaki tenan.

“Hèh, calon mantuku! Ya, pantes tenan! Bathara pancen pinter milih rupa! Ora nguciwani! Malah genah yen ayune murni tenan! Ora pulasan! Sapa jenengmu? Sirtu, iya ta? Manut lapurane wong-wongku kowe pancen prawan kang lantip lan prasaja! Tampanana restuku! Kowe dakrestoni dadi keluarga Nainggolan!” Swarane grapyak semanak. Lan nalika ing ukara wekasan Paradha ngambung bathuke Sirtu, Sirtu ora kuwawa apa-apa kajaba mung manut lan pasrah, ngulungake bathuke. Ana gebyar kilat! Ana tukang foto sing disewa ing ruwang kono.

Saka ruwang Andrawina kono wong bisa nonton kanthi kepenak nyawang papan pagebyagan. Penyanyi lan penari nyuguhake kabisane marang para tamu bisa ditonton cetha saka kono.

“Apa kowe ora kepengin wawancara karo bakal mantuku?” pitakone Paradha marang juru foto mau.

“Kasinggihan yen diparengake, Pak!”

“Sirtu! Iki wartawan koran Caraka. Kepengin ngreti bobot, bebet lan bibitmu! Ladenana wae. Wangsulana sabisamu lan sajujure manut karepmu!” ujare Paradha sawise padha potret-potretan mau kadidene upacara pitepungan. “Kowe ngombe apa? Ngaranana wae, putow, bir, brem? Lan kepenakna anggonmu jejakongan.”

Bathara lungguh ing sandhinge Sirtu. Sirtu rumangsa bisa ambegan longgar sawise Paradha bali nyawang nyetitekake tontonan ing papan pagebyagan. Dheweke mung pesen teh kanggo ngombene, digeguyu wong saruwangan Andrawina kono ora preduli. Teh diombe glegeg-glegeg dienggo ngglontor sesege napas.

“Bathara! Aku ora tanggungjawab karo lelakonku lan keluargamu ing bengi iki,” ujare Sirtu adreng. “Kowe nakalan. Ora blaka apa kang bakal kedadean. Kowe mojokake aku! Saiki aku ora bisa polah! Kepeksa aku mung manut-manut wae iki, kepeksa! Aku ora kepengin gawe gendra ana ing kene, ing ngarepe bapakmu lan disekseni kanca-kancane!”

Sirtu kober eling yen pas wektu kuwi, mesthine Julaehaque uga lagi lungguh jejer karo Danang, ing Ancol kana. Bisa uga swasanane luwih nengsemake tinimbang ana ing *nite club* keparat kuwi!

Durung nganti diwangsuli dening Bathara, wartawan nggawa kamera mau nrombol takon, “Asale saka ngendi, Nona?”

Sirtu gage pasang ulat mesem, sanajan atine sumpeg. “Saka ndesa ing satengahe Pulo Jawa. Sragen.”

“Wis suwe pindhah menyang Jakarta?”

“Lagi sesasi antarane.”

“Isih kuliyah apa wis nyambutgawe?” Terus wae maler pitakonan kaya mengkono. Wiwit sing prinsip, pribadi, nganti tekan sembranan lan saru, kang ngemu karep gegojegan. Kabeh diwangsuli Sirtu blak-blakan blaka suta, nanging ya kerep grothal-grathul kaya yen siswa maju ujian ditakoni guru pengujine. Yen wis jengkel wangslane cekak-cekak, malah sok mung gedheg lan manthuk.

Sakjane lagi seprapat jam lungguh ana ing ruwang Andrawina kono Sirtu wis bosen. Ora kok marga digadhang dadi mantune Paradha Nainggolan lan dicawise panganan kang aneh-aneh nanging durung nganggo sega. O, yen bab mangan pancen wiwit duwe karep melu Bathara menyang *nite club* Sirtu ora arep ngrewes. Mulane mau sore weteng wis diwaregi ing Warung Ijo. Nanging tontonane, swasanane, sawise weruh sagebyaran Sirtu wis lega. Ora cocog karo rasa-pangrasane Sirtu, banjur tumus rasa bosen.

Terus Bathara ngajak dhangsah. Dhisike Sirtu njenggirat, marga ora tau kepikir yen sajrone urip dheweke bakal dhangsah! Ngadeg pepet-pepetan karo wong lanang, rerangkulun sinambi ngematake wirama musik, diweruhi dening wong samono kehe! Ora tau mbayangake bakal nglakoni mengkono! Kulite mrinding kabeh nalika dibisiki diajak dhangsah! Nanging marga Bathara bola-bali ngajak, gek lungguhan meneng-menengan dilirik ‘bakal maratuwa’ neng ruwang Andrawina ya ora bisa jenak, rasane kidhung lan risi, mula wusanane Sirtu gelem ngadeg lan mudhun menyang papan dhangsahan kaya pasangan-pasangan liyane. Wonge kemruyuk kaya ing pasar esuk, uyel-uyelan kaya cendhol ing pangaron dhawet. Jare Bathara, angger mblusuk mrono mongsok ngretia yen wong bisa dhangsah lan ora! Yen mung ngadeg lan suksukan, Sirtu ya bisa. Sirtu mbatin, wong-wong satingkat karo masyarakat Ugra, mesthine ya biyasa dhangsah-dhangsah mengkono. Dadi ora papa saiki Sirtu latihan. Suk-suk yen dijak Ugra wis ora wagu maneh. Sirtu isih akeh sing kudu disinau urip ing tratas masyarakat klase Ugra.

“Jam pira awake dhewe mulih?” Sirtu takon. Dheweke wis bola-bali angop.

“Saiki lagi jam rolas! Tontonan lan suguhan sing gayeng ki mengko jam loro.”

“Jam loro!” Sirtu mendelik.

“Mula ta, ngicipana ngombe sing anget-anget. Putow utawa bir kuwi enak. Wetengmu ben dilapisi daya tadhah kang nggrangsang. Lan ayo dhangsah maneh. Kowe lagek sepisan ngono ngadeg.”

“Jam loro!” Sirtu isih mendelik.

Atine dadi ora karuhan! Dheweke biyasa melek nganti bengi yen ana novel karo nglanyahake basa Inggris. Nanging bengi iki dheweke kepengin enggal turu. Margane sesuk kudu tangi esuk. Terus terang wae, sakjane sing marakake enggal bosen ana ing *nite club* kuwi marga pikirane Sirtu kecencang arep lelungane sesuk menyang Puncak karo Ugrasamsi. Dheweke isih kudu ngirisi roti tawar lan gawe kopi susu ing termos kanggo piknik. Yen ora age-age mulih lan turu, sesuk rak krinan. Lan ing Puncak, ngantuk, rak prasasat pindhang turu! Wo, rugi!

“Aku wis ngantuk banget, ki! Ayo aku terna mulih dhisik. Mengko balia mrene maneh!”

Sawise kaping telu-papat Sirtu ngajak diterke mulih, Bathara kepeksa nuruti. Pamit marang bapake.

“Lo! Kuwi sirsiran modhel ngendi?! Wong enom yang-yangan, lagek wayah mene kok ngajak mulih! Apa patut? Kana, seneng-senenga dhisik! Dhangsah rerangkulau, *cheek to cheek*, karo omong-omong cilik wong loro, rak gayeng!”

O-alah! Wong dhangsah mau Sirtu tansah kepidak-pidak sikile! Yen ora kepidak ya midak! Apa nikmate dhangsah?! *Cheek to cheek*? Wiih, yen kesuwen kumpul cedhak wong lanang, ben wong kuwi Bathara, penyakite Sirtu bisa kumat! Luntur ambon-ambone wangi, muncul ganda kringet lanang asline sing ledhis, nyogrok irung. Paling-paling Bathara, sanajan dikrukupi jas, padha karo lanangan liya. Padha karo kanca-kancane sekolah biyen. Padha karo anak-anake Lurah Jagan apa Carik Tangen sing nggome pinggir Bengawan Solo, sing wis tau padha cedhak Sirtu nalika wayah prakarya, apa suk-sukan nonton pengumuman ujian. Sirtu keplegegen. Arep ambegan nyerot ganda ledhis, arep ora ambegan dheweke mesthi semaput neng papan dhangsahan kono! Huh, apa maneh *cheek to cheek*, bisa mati ngadeg!

“Nuwunsewu, Pak. Ora kulina melek bengi! Nguantuuuk banget!” Sirtu nrambul kandha. Duwe greget ngalem.

“O, iya?! Wong kowe nyambutgawe abot, ya, yen awan. Dadi sekretaris! Bar iki metua wae saka penggaweanmu. Gek enggal tunangan, apa dhaup pisan karo Bathara! Mantune Paradha Nainggolan ora sae nggaota dadi sekretaris. Nanging yen sekretaris sawenehe kumpulan sosial, kuwi ora papa. Anggere tujuane dudu nggaota golek dhuwit! Iya, iya, iya, dakidini kowe mulih. Mesakake, cah ayu-ayu ngono kok kepeksa nggaota! Nanging janji, ya, kapan-kapan kowe bali mrene ora ngantuk, lan nikmati tontonan iki kanthi trusing ati! Iki panglipur wuyung pucuking peradhaban manungsa metropolitan! Aja kongsi kowe ora melu ngicipi nikmate!”

Sajane omonge Paradha kuwi enak dirungokake. Sikepe akrab lan semanak. Sajrone Sirtu ana kono, kabeh ngomonge nganggo basa Indonesia kang alus, ora ana omong Batak babar pisan, dadi Sirtu ngreti kabeh apa sing diucapake. Uga Bathara marang bapake, ngomong nganggo basa Indonesia, sanajan kagoke Batak ora bisa keri. Kuwi kabeh njalari Sirtu rumangsa diajeni. Upama ora ana Sirtu ngono, mesthine wong-wong mau bebas nganggo basa dhaerah, basa ibu. Nanging embuh priye, Sirtu bengi kuwi penangkepe kok srei. Rasa jengkele ati terus muded wae, cepak muringe marang Bathara. Rumangsa diajeni, rumangsa diuja disesubya “*oleh hak istimewa*” dening Paradha Nainggolan, wong sing paling kuwasa ing papan seseneng kono, kudune Sirtu maturnuwun banget, nanging kok tansah ngrasa ana sing nyanthol ora bares karo tingkahe Bathara bengi kuwi. Apa? Embuh. Oh, anu. Bathara dudu wong sing kesrakat nggragapi uripe sarana nyambutgawe srabutan apa wae. Kuwi sing marakake Sirtu cuwa atine. Kuwi sing marahi keduwung, kenapa biyen kae kok dheweke ngrasa welas marang Bathara ing wiwitane srawung, kang akibate lelakon ing bengi kuwi.

Nganti mlebu mobil Sirtu ngejarake wae tangane dikanthi dening Bathara. Nanging bareng tekan njero mobil, lungguh jejer pepet-pepetan, tangan mau disendhal, lan Sirtu mencerengi Bathara. “Kowe wis edan-edanan bengi iki, Bathara! Rumangsamu ki aku kokanggep apa? Kokdadekake wayang saenake dhewe wae. Aku ki manungsa, Bathara, manungsa! Kang duwe rasa-pangrasa, nalar, kepribaden, lan liya-liyane! Mongsok kokpanjer, kokjejer, kaya aku iki topeng robot sing obah-obahe mung angger dipijet tombole! Edan kok kowe ki!”

“Lo, kosik ta, Sirtu! Kosik! Aku ki wiwit biyen wis nyoba blaka marang kowe yen aku kasmaran. Lan wis daktanting, daktimbang, dakuji, kowe lulus! Kowe wanita

sing dakgoleki, wanita sing ora sulap marang kasugihan, kadonyan, lan sikepe dhasarmu melas-asih manungsani, lan tetep ora owah, ora gelem nampa kasugihanku, ora gelem dakwenehi, gelem ditraktir ya kudu gelem nraktir, ngurus dhuwit kontrak omah ya resik ora ngenthit sapit-pita, sanajan kowe ngreti aku Bathara Nainggolan, anake Paradha Nainggolan! Kowe kuwi dakalem, lo, Sirtu, anggonmu pinter srawung. Iki mau rak genah, ta, bapak katon marem banget karo sikepmu. Bisa marikelu, bisa ngalem, nanging ya tatag wawan rembug karo sapa wae. Karo bapak, karo wartawan. Oh, hebat kowe bengi iki, Sirtu!"

"Aku ora sudi kokelem-elem ngono! Ora butuh ngarem-arem ramamu! Aku emoh koktresnani lan emoh dadi bojomu!"

"Lo! Priye, ta, Sirtu!? Bapak mengko rak duka setengah mati! Lan aku priye?! Aku ki kurang apa ta, Sirtu?! Aku rak ya bisa ngemong kowe? Wong lanang sing kaya apa sing kokgoleki? Lan dumuken apa kang ala ing pribadiku?"

"Aku ora golek wong lanang, lan aku ora weruh apa sing ala ing awakmu. Mung aku ora wani tanggungjawab apa kang wis klakon bengi iki! Yen aku ngguyu ya durung karuwan aku seneng, yen aku manthuk ya durung karuwan aku mathuk! Bengi iki awakku lan polahku kabuntel ing samudana, aja kok anggep temenan! Lan aku kapok, ora arep nyambung polah samudana iki! Kapok lungan karo kowe! Memitrane awake dhewe dicuthel samene wae! Aja nyedhaki aku maneh! Gak usah mapag aku yen arep mangan bengi. Cekake cuthel! Lalekna aku!"

"Oh, Sirtu! Mati aku yen ngono! Sirtu, Sirtu! Aku ora bisa urip tanpa kowe! Dakjaluk kanthi banget, Sirtu, aja kokinggati aku! Aja ngomong sing elek bab sesrawungan kita! Ora papa kowe saiki nesu! Nesua! Nesua! Nanging aja nyepatani kang ala-ala, kang misahake kowe lan aku! Aja, ya, Sirtu. Nesua saiki. Lan sesuk yen wis lerem, bali kaya wingi uni, aku seneng cedhak kowe lan kowe cedhak aku. Awake dhewe rak wis tau cocog ing ati lan pikiran! Kuwi dadekna paitan kanggo ngleluri donya kang edi peni, donya srawunge kowe lan aku! Ngrembakakna lan awetna, ya Sirtu, ya!"

Sirtu meneng. Wegah ngomong maneh. Apa sing wis diwudal mau wis cukup ngesok gagasan lan prasakane! Sok glogok! Ditampa karepmu, ora karepmu. Ora perlu diambil ora perlu dibaleni. Meneng cep! Malah dheweke banjur mbukak kaca penyingget antarane dheweke lan sopir, supaya apa sing kedadean ing bak mburi,

keprungu lan konangan dening sopir. Bathara dadi rikuh, ora sida omong dawa. Nyenggol Sirtu sepisan dikipatake, terus ora wani ngemek maneh. Wong Batak kuwi sabar. Saiki Sirtu nesu, ya disrantekake yen wis lerem lagi disenggol maneh. Aja saiki.

Tekan ngomahe Sirtu, mobil mandheg, lawang dibukak dhewe, lan kanthi kasar Sirtu metu. Jumangkah marani lawang pondhokane, ngliwati plataran rerikatan wae, ora preduli dietut apa ora dening Bathara.

*

TURU mung sakliyepan. Nanging tangi esuk ora aras-arasen, malah ndedel semangate. Nalika keprungu swarane mobil mandheg, Sirtu gage mencolot metu saka omahe, ngancing lawang kang diungkuri, terus mlaku nrincing marani mobil sing mapag. Mobil kantor sing biyasa disopiri Karman, disilihake marang Ugra kanggo piknik. Hawa esuk isih atis lan peteng, nanging dina Minggu Kutha Jakarta wis rame dening wong mlayu-mlayu esuk. Ugra ngurupake lampu ing njero mobil, mbukak lawang sopiran, nanging tetep lungguh ing mburi stir. Beda karo patrape Bathara mau bengi. Ugra nyawang Sirtu karo ngguyu. Untune katon putih, gedhe lan racak, nambahi ngganthenge wong lanang kuwi.

“Nggawa apa wae kuwi?”

“Alah, mung roti karo ngombe, dienggo sarapan neng ndalan mengko! Yen wayahe sarapan ora sarapan ki rasane kok priye ngono!”

“Wis ora ana sing kari?”

Sirtu mlebu ing bak ngarep, terus ndhesek sopire karo mangsuli kenes, “Wis! Wong sing arep dakjak piknik ya mung awakku dhewe, kok!”

Ing Puncak, Ugra nyewa sawenehing bungalow, kang akeh disewakake jaman-jaman. Ing kono keluarga sing nyewa bisa nganggo umbar-umbaran kaya omahe dhewe. Bungalow sing disewa Ugra ana tamane, ana bandulan nyepaki bocah-bocah yen arep dolanan, ana kolam padusane, plataran pasuketane amba lan mendhak-mendhukul. Gedhonge cilik cekli, ana kamar turune loro, ruwang kanggo lungguhan, pawon lan kamar mandhi. Mobil dilebokake ing kandhang, wong loro banjur mlebu omah.

“Kowe miliha, kamarmu sing endi?”

“Kamar loro-lorone kanggo wong siji, lan kamar siji kanggo wong loro!”
wangslane Sirtu ngemu karep luwih jero.

Lan pancen ora piguna milah-milahake kamar. Marga toh ora nginep. Mung disewa sajrone nem jam. Edan apa yen ngantia turu ing kono! Ora! Sanajan ngantuke nemen, Sirtu ora bakal turu. Dheweke kudu melek amba. Kudu nyawang alam kang endah. Kudu mlayu-mlayu ing kebon kang sukete ijo lan kandel. Kudu guyon karo Ugra. Kudu mlaku-mlaku ngudhuni jurang, liwat undhak-undhakan ciyut gegandhengan tangan karo Ugra. Sinambi ngomong, ngomong saakeh-akehe. Bali playon ing punthuk pasuketan, dioyak Ugra, Sirtu ndhisiki mlayu marani bungalow, karo ngguyu-ngguyu, kesele eram nanging kudu enggal tekan ngomah, wedi yen kecekel dening sing ngoyak, kasil ndhisiki mlebu omah, golek pandhelikan aja nganti kecandhak, o, muspra, mlayua menyang endi, langkahe Ugra ing mburine wis caket banget, wong lanang kuwi trengginas tenan! Sirtu mlayu menyang kamar, weruh kasur peturon terus wae ambruk mrono! Brug! Ah, gemandhule rasane sikil! Lan lega bareng wis dibrukake! Ambegane disuntak, ngangsa, menggeh-menggeh. Nanging Ugra ora aweh kalodhangan. Ugra tetep kepengin nyandhak dheweke. Nubruk awake kang wis gemluntung ing peturon empuk. Ugra ndekek. Iki mau sing dikuwatirake Sirtu! Saiki Sirtu kedekek! Tangane srawehan nyoba nulak, njorogake, misahake awake saka lendhetane awak lanang! Raket karo awak lanang kuwi sing dikuwatirake Sirtu! Nanging bareng karo rasa kuwatire kuwi uga tuwu rasa kepengine! Lan saya rekasa dheweke ngoncati awake Ugra kang terus nekad ngekek awake kang ringkih, kasenengane sangsaya mudal, guyu lan jerit kawetu bareng! Muspra dioncati, raine Ugra wis mrojol selane tangane, terus mara-mara ngaras gulune, nempel diusekake kulite! Keri! Sirtu njenggit, kagete eram! Kincal-kincal bangga! Nanging disembaani dening Ugra. Rai lanang kuwi, lambe lanang kuwi, nekad tenan nggoleki duweke, gulune, pipine, lathine, ~ cep! Sirtu ora swala maneh, ora ngguyu maneh, ambegane nggragap megap-megap kesumpet! Kamisesegen! Ilang graitane, entek dayane! Methentheng ngempet ambegan kang ndedel, nanging ilang pangretene!

“Kowe nenani!” suwarane Sirtu serak, rekasa, nalika bisa gèbès.

“Oh, apuranen! Apa ora oleh?”

“Aku ora ngreti. Aku durung tau dikekek lan dingene kake iki dening priya. Kowe kerep ya, nglakoni ngene?”

Ugra nglokro semangate. Copot anggone sesenggolan lathi, ucul oncat anggone ngruket Sirtu, terus gregah njenggelek saka anggone turon gluntungan. Gregah lungguh.

Nyawang Sirtu sing isih nggluntung, terus mlengos, lan nggeser lungguhe arep menyat saka peturon. Sajak gela karo tangkepe Sirtu sing sajak nerka ala tindak-tanduke kuwi.

Ngreti Ugra medhot tumindake lan arep oncat, Sirtu sumedhot gela. Gurawan tangane nahan nggujer Ugra supaya tetep ngekep lan aja uwal saka dheweke. Wis kebacut lungguh, supaya tetep lungguh ing kono, aja menyat. Aja medhot tumindake, tutugna adrenge karep sing mau, Sirtu kepengin nutugake. Nanging wis ora klakon maneh. Ugra wis kebacut mopo, wis kebacut menyat.

Sirtu rumangsa kapedhot methenthenge pengarep-arepe. Theh! Klimpreg! Kuciwa! “*Apa aku salah nglanggati? Apa aku salah ngomong? Adhuh, priye, ta, iki mau? Aku kok bodho banget! Kok ngucap ngono!*” panalangsane atine.

“Kowe isih murni banget, Sirtu!”

“Aku rak wis kandha!”

“Aku ngreti sadurunge kowe kandha.”

“Apa aku wagu?”

Ugra mung ndhingkluk karo gedheg.

“Kowe sajak gela bareng aku kandha sepisanan mau. Kena apa kowe ndadak takon ‘*apa ora oleh?*’. Kena apa kok ndadak kudu nembung oleh apa ora?” Nyoba nututi gelane aja kebacut-bacut, Sirtu nggregik supaya Ugra mbaleni nutugake tumindake nafsu birai sing mau sarana nyalahake Ugra anggone ndadak nembung takon-takon. Ngurus-ngurus ngono Sirtu uga karo nglendhetake awake marang wong lanang Ugra, nggregik ngupaya pakartine kuwi bisa mbalekake nafsune Ugra kang kabur bali njilma maneh. Sayang banget, grengsenge nafsu iki mau kok pedhot sadurunge kejot. Batine Sirtu ngayawara, “*Kudune kowe mau nekat nggulet aku! Ditutugake nganti rampung! Aku ora nampik, kok. Gage anyakana maneh! Gé! Gé! Gééé!*” Ngayawarane tanpa swara, mung sarana laku ngalem, nglèndhèt-nglèndhètake awak wadone marang Ugra.

Ugra tetep ndhingkluk, ora mangsuli.

Sirtu tangi cekekal, pulih kekuwatirane. Ugra sing wis menyat diglendheng bali lungguh maneh ing peturone. Sirtu lungguh ndhesek mepet Ugra, tangane loro pisan nggegem lengene Ugra. Priya iki ambune wangi. Mesthine dudu ambune kringete, nanging perfume. Sirtu saya ngrangsek nglendhetke awake, arep ngalem. Rambute sing nglewer nyang bathuk dikipatake, terus takon maneh, “Apa saben-saben kowe takon

ngono? Lan semangatmu banjur nglokro yen diwaoni?” Ing wewangenan Sirtu weruh Ugra ngrudapeksa Wong Ayu Kuntum tanpa takon-takon, nyarap terus! Sirtu ya kepengin dingonokake wektu kuwi. Mesthine iki mau Sirtu ora sah ngucap apa-apa, nanging terus wae nanggapi nafsu gairahe Ugra sarana laku. Kira-kira ngono patrabe Kuntum si rambut ngrembyak diore nglagati adreng karep nafsune Ugra. Ditanggapi kanthi nafsu sengsem uga, dirasakake tenan. Ora sah ngomong! Ah, bodho banget Sirtu iki mau. La wong ya ora pengalaman! Ya lagi sepisan iki Sirtu nduweni pepenginan spontan mengkono marang wong lanang. Biyen-biyen tansah mikir, dheweke bakal brontak nampik kipa-kipa yen nganti didekep wong lanang sing mara-mara arep ngrudapeksa dheweke mengkono. Sirtu wis nyepakake jurus-jurus mberot utawa nanggulangi kridhane wong lanang sing arep ngrudapeksa dheweke. Saiki mau kok ora! Saiki mau kok spontan mara-mara malah Sirtu sing ngethek. Sing nafsu. Lan..... gela, marga wurung klakon!

Jero ing batine, Sirtu klincutan dhewe!

“Sirtu! Ayo saiki mangan. Wetengku wis luwe.”

“Mas!” Nanging Sirtu ora wani nutugake gujeran tangane. Diculake. Klincutane wis mbrabak mudal ing rai. Isin lan kuciwa uleng-ulengan suntak ing wandane, meruhi Ugra sajak wis kembra, wis bali marang dhirine, lan wegah mangsuli sing ditakokake Sirtu. Weruh kaya ngono, Sirtu mbanting nggeblag awake nyang kasur! Atine cuwa! Isih ngarep-arep Ugra mbaleni ndekep dheweke, nindhihi dheweke, ngusel-usel ngaras lathine. Nanging mung sakemit banget pengarep-arepe bisa keturutan. Sing gumawang wandane Kuntum Ambarsari, mèlètake ilat marang dheweke, ngece, “*Kowe ora payu! Ora bisa ngalahake aku!*”

“Mengko yen wis mari sayahmu, nusula aku neng restoran pinggir lurung gedhe kana, ya!” gemlegere swarane Ugra ing ngarep lawang. Gemleger kaya watu antep nibani sirahe! Kumranyas dirasakake ing ati.

Sirtu mbrebel eluhe! Cangkeme kaya ditapuk-tapukana! Kena apa mau ngucap ‘*kowe nenani!*’? Sajak nuduh! Sajak nyalahake! Sajak menggak! Salah banget! Kudune Sirtu ora mengkono, nanging nanggapi karepe Ugra kanthi males ngrangkul. Ora usah ngomong, nanging kanthi laku kang ngububi kekarepane Ugra. Satemene Sirtu rak ngreti apa sing dikepengini Ugra ngajak dheweke piknik menyang Puncak kuwi? Rak ora mung kepengin lungguh jejer ing mobil thok? Lan apa ancuse nyewa bungalow sajrone enim

jam? Rak ora mung kepengin lungguh jejer ing kasur dhipane kono thok? Sirtu wis ngreti, lan wis rila kanthi senenge ati nuruti kabeh mau. Anggone semrinthil melu rak ya merga duwe pengarep-arep kaya ngono kuwi, ~ kaya nalika Julaehaque dijak Danang menyang Ancol? Getun! Kena apa, kena apa dheweke mau mrina lan kandha, ‘*kowe nenani*’? Kenapa ndadak sumuci-suci? Kenapa ndadak naker karepe Ugra, tenanan apa dolanan? Sakjane tenanan apa dolanan, rak ora dadi soal, ta, ~ ya saupamane mung dienggo pengalaman? Tenanan apa, dolanan apa, kok ndadak ditakokake? Nganti Ugra terus takon, ‘*apa ora oleh?*’. Wong genah kuwi sing diarep-arep, sing diangen-angen wiwit geleme dijak lunga piknik menyang Puncak! Kok tekan dhonge-ngedhong dipenggak! Getuuun!!

Ing sisih liya graitane nyalahke Ugra. Ugra upamane wong berjuwang ngono wis kari ngrebut kemenangan! La kok dialangi nganggo tutur ‘*kowe nenani*’ ngono wae terus luruh kekuwatane! Ugra kurang wani! Kurang wani ngrampungi gawe. Bisa uga sikep lan sipate kang mengkono mau kang marahi Ugra ora sukses uripe. Menek gunung nganti meh tekan pucuk, terus keplorot mung marga watu sapringkil! Mula dadi wartawan ya ora nganti tandhes, nyambutgawe ing Pentas Artis dianggep sukses ya mung bisa manggon ing hotel tanpa keluarga, golek bojo sanajan kenalane wong ayu-ayu akeh ya ora wani nglamar arep ngrabi! Sukses berjuwang nanging ora ngrasakake asile kang maton. Bab anggone Ugra berjuwang nganti olehe jodho, Sirtu metu ngresulane dhewe, la endi ana wong wadon kon pasrah tanpa nyoba-nyoba njajagi oleh kepasthian? Apa maneh sifate mung ngalangi gegojegan, kanggo ngrangsang lan ngiléni nafsune priya!

Ing sisih liya maneh ing atine Sirtu rumangsa seneng. Pranyata dheweke uga duwe seneng diambah wong lanang. Ora rumangsa dipeksa. Biyen nalika diambah Pembudi, Sirtu duwe rasa gething! Gething karo wong lanang! Gething karo tingkahe, gething karo ambune! Marga tumindake Pembudi, Sirtu dadi jinja, angger cedhak wong lanang kepengin nyingkir wae. Nganti atine dhewe kuwatir, mengko gek dheweke ki kepatuh benci wong lanang? Jebul ora! Ketemu Ugra iki, ora! Ora jinja. Nelangsane ati gage dipupus. Eling saiki awane durung entek, piknik durung rampung, Sirtu isih duwe pengarep-arep liya. Sirtu mesem! Wong lanang ki jebul ya bodho! Dibisiki yen dheweke durung tau dingene kake dening priya, terus wae percaya! “*Kowe isih murni banget! Aku ngreti sadurunge kowe kandha!*” Oh, embel! Bodho! La Drs. Pembudi ki apa dudu wong

lanang? Sirtu rak tilase Drs. Pambudi? Sirtu rumangsa dadi Kleting Abang tilase Yuyu Kangkang!

“Sirtu! Sirtu! Kok terus turu! Tangi! Dakenteni luwih sak jam kok ora nusul-nusul. Bareng dakinguk mrene jebul turu sajak kepenak tenan. Ya dakenteni! Saiki wis sore, wayahe mulih. Tangia, Sirtu, Cah Ayu!” Ugra nggugah lungguh ing dhipan panggonane Sirtu turu.

Sirtu melek. Tangi. Eling kabeh lelakon sadurunge. Dheweke keturon kanthi mesem. Saiki ngreti digugah lan ditunggoni Ugra, Sirtu nyambung eseme, molet ngalem, awake disenggol-senggolake Ugra! Awake didawakake, sikil lan tangane ngececeng. Ora isin-isin dicedhaki Ugra! Bubar molet, mrilate dieremake maneh, sajak ora sendhea. Kaya arep turu maneh!

“Sirtu! Tangia, Putri Ayu!”

“Jam pira, Mas?”

“Jam telu.”

“Sasi apa, taun pira?”

“Hèhèh, sasi? Taun? Kowe takon taun pira?”

“Iya. Mas Ugra eling dongeng Sewu Satunggal Dalu? Ana Putri sare satus taun?”
Mrilate Sirtu tetep merem.

“Iya. Aku kelingan dicritani guru basa Inggrisku ing SMP.”

“Putri mau lagi bisa tangi bareng dikapakake?”

“Diaras dening Pangeran Anom.”

“Aku rak Putri Ayu, ya, Mas? Turu satus taun. Saiki kowe dadia Pangeran Anom. Gage, priye anggonmu nggugah?” Omong ngono mau mrilate tetep dieremake, sanajan lambene kudu ngguyu wae.

Ugra sing wis cedhak, sing tansah nyawang sulistiyane Sirtu, ora kuwat maneh nahan hardhane atine. Tutuke dicedhakake marang lambene putri kang kudu ngguyu. “Putri! Tangi!” bisike karo ngaras alon.

Ing nalika kuwi, Sirtu kelingan swarane Julaehaque, “*Oleh yen mung tekan ngambung!*” Lan kuwi sing diugemi kenceng dening Sirtu. Ora oleh luwih!

Wong loro wis rukun maneh. Padha lungguhan ing kursi kamar. Ngrembug prekara kariere Ugra, anggone kepengin nulis novel.

“Ora bisa yen aku manggon neng Jakarta. Rame banget. Priye yen kita urip menyang kuthamu wae? Urip ing Sragen?”

“Sragen? Emoh! Aku ora arep bali menyang Sragen! Aku bosen urip sadawane umurku iki ing kutha cilik kono! Emoh, yen nyang Sragen, emoh! Kowe mongsok ora bisa ngarang neng omahmu kana? Ngijen rak sepi! Daktunggoni.”

Bali ing Sragen, Sirtu mbayangake bakal ketemu kanca-kanca lawas. Supardi anake camat Sumberejo, Harmono sing digadhang dadi lurah Gènmanggis, Paimin wis magang ing kantor Kabupaten, Rahayu sing nalika ditinggal Sirtu wis omah-omah karo pegawe Telkom kang omahe neng Mageru. Ah, bosen! Ketemu wong iku-iku wae!

“Urip neng Jakarta ki larang, Sirtu. Lan novelku ora bakal dadi yen kudu mikir golek dhuwit. Aku kudu ora diridhuhi mikirake ubenge ekonomi.”

“Aku sing golek dhuwit. Aku sing nyambutgawe. Yen Pak Bahar ora wani mbayar aku larang, aku bisa nyambutgawe ing prusahakan multi nasional,” ujare Sirtu ethes, kaya yak-yaka anggone arep ndhepani anggone urip jejodhoan karo Ugra ing Jakarta, aja ing Sragen.

Ugra gedheg, mesem. “Aku ora bisa urip mengkono. Yen aku neng Jakarta, ya kudu golek dhuwit, nyambutgawe, ora ngarang. Aku kepengin kaya ramamu. Nyepi neng Sragen, saben-saben lunga menyang Jakarta dodol asil karangane! Ideal banget!”

“Kapan-kapan kowe menyanga Sragen. Weruha Sragen. Karo dakjak sowan ibu. Weruh Sragen kang sepi, kowe bakal enggal bosen! Delengen dhisik sadurunge kokculake gawean ing Jakarta!” Omonge Sirtu nrecel.

Jam lima sore, mobil mudhun menyang Jakarta. Sirtu wis mepet wae ing sacedhake sopir. Keturon maneh! Ora melu nyekseni jejel riyele kendharakan macet ing ndalan. Pancen arip banget. Sedina awan iki mau rumangsane blas ora ngliyep babar pisan, mangka mau bengi ya meh babar pisan ora turu. Kajaba ngantuke banget, Sirtu uga nduwe rasa ayem. Sedina iki mau piknike lumaku gayeng, nglakoni pengalaman romantis nanging ngukuhi paugeman kang resik, ora kebablasen, winatesan cluluke Julaehaque “oleh yen mung tekan ngambung”, lan uga ngasorake pangecene Kuntum Ambarsari, “Aku payu, lan Mas Ugra dadi duwekku”. Keturon nglendheti Ugra ya angler wae, marga mau Ugra wis rembugan jlentreh bab arep ngarang novel ditunggoni Sirtu sing manggon saomah, ing Jakarta! Tegese rak Sirtu dadi bojone? Janji mengkono. Apa karo

Kuntum Ugra wis tau rembugan nganti samono jlentrehe? Mesthi durung. Mesthi ora. Ora bakal, wong tongkat estafete karesnan wis diulungake marang Sirtu. Ya ing bungalow mau!

*

ESUKE, tangi rasane awak kesel kabeh. Njarem. Otot-otote kaku. Nanging kelingan dhek Setu nunggak gawe-an, Sirtu gage tangi. Isih esuk, durung kasep. Isih kober ngresiki kamar, adus lan sarapan ing Warung Ijo kaya adate. Mung awak rasane njarem kabeh.

Lagek menyak jogane Warung Ijo wis dipapag dening Julaehaque! Gapyuk! Disusul gablogan tangan karo ngulungake koran esuk Caraka.

“Toblas! Toblas temenan kowe kuwi, Sirtu! Kok bisa, lo! Kok bisa nyimpen wadi! Nyimpen wong lanang samono gedhene! Huuuh, kowe! Mangkel aku! Wong nyang kancane dhewe kok ya tega-tegane ora gelem crita! Huuuh! Mangkel aku, mangkel tenan aku marang kowe, Sirtu!”

“His! His! Apa ta iki? Kepriye?!” Mak dhev atine Sirtu! Ana apa iki?! Apa lelakone karo Ugra ing Puncak wingi wis mbrabas tekan Julaehaque?! Cilaka! Mangka karepe pance arep diwadekake nganti Ugra digawa sowan marang ibune ing Sragen perlu nglamar dheweke lan ben nemtokake tumindake, karier endi sing arep dilakoni. Sing ngreti gegandhengane karo Ugra ora ana maneh kajaba wong loro, Sirtu lan Ugra. Ora, dhing! Pak Bahar sajake ya ngreti! Sirtu kelingan wong tuwa kuwi ngobahake alise nalika ngonangi Sirtu marani Ugra. Mesthine nggraita ana kedadean apa-apa ing atine wong loro mau! Lan genah gelem nyilihake mobil barang ngono! Apa bisa disimpen terus wadi kuwi? Edan! Saiki Julaehaque sajake wis kerembesan kabar kuwi! Saka ngendi kabare?! Mongsok saka Ugra dhewe? Kapan ketemune Ugra karo Julaehaque?

“Iki! Iki wakanen, wartamu neng Caraka! Gambarmu jelas!” Julaehaque mbeber koran ing meja.

Sirtu cepet maca irahane warta: *Putrane wong brewu Paradha Nainggolan wis milih jodho!* Terus ditulis nganggo huruf rada cilik: *Sirtu Mekarndalu, kapilih dadi jatukramane Bathara Nainggolan.* Blaik! Pawarta kuwi rinengga potrete Sirtu, lungguhan karo Paradha lan Bathara nalika ing ruwang Andrawina. Sirtu lagi dhong ngapurancang lan setengah tumungkul, sajak jinem marak ing ngarepe bakal maratuwa disandhingi

Bathara. Blaik! Blaik tenan! Kabar kuwi mesti njugarake gegandhengane karo Ugrasamsi! Sirtu rak diarani prawan mangro! Prawan geleman! Karo Bathara wis nyaguhi dadi bojone, kok isih bandrek bebadran karo Ugra! Rak dikira wong ora genah! Prawan bandhangan! Oh, blaik!

Lan banjure Sirtu mikirake ibune. Koran Caraka mesti wae tekan Semarang lan Sragen! Mesti geger keluwargane maca pawarta kuwi! Apa unine Drs. Pembudi marang ibune? Oh, wong lanang kuwi kejem! Tegelan! Ibune mesti dicelathu blak-blakan! Lan ibune bakal kisinan entek-entekan! Kaya diwudani ing ngarepe wong akeh! Dhasar Pembudi kaya ngana brangasane! Oh, blaik! Blaik!

Sirtu dhewe iya isin. Isin! Menyang Jakarta jare arep nyambutgawe, sangune kepinteran ngetik, steno lan bahasa Inggris, durung sesasi neng Jakarta jebul sing ditemu bojo! Sing payu ayune lan wadone! Wong wedok macem apa kaya ngono kuwi? Isin nyawang sorote serngenge sing madhangi dhirine!

“Kok meneng wae?! Sirtu? Kowe rak ora semaput, ta? Ayo, tampanana ucapan slametku! Jujur kok iki! Sanajan aku meri, nanging toh ora bisa aku nggenteni kabegjanmu! Gelem ora nampa tabikan saka kanca??”

“Oh, Julaehaque! Koran iki omong kosong! Goroh! Ora bener! Koran gendheng!”
Muni mengkono Sirtu karo trantanan golek lungguhan. Raine ditutupi tangane.

“Omong kosong? La iki genah nganggo potret cetha wela-wela ngene! Iki rak potretmu, lan iki Paradha Nainggolan. Rupa sing aku genah ngreti, saking kerepe Paradha dipacak ing koran, lan kowe daktepungi saben dina. Dene Bathara, sanajan aku ora patia kenal rupane, marga weruhku ing wayah surup apa bengi, nanging jenenge wis kerep koksebut nalika dheweke mapag kowe karo Yamaha butute. Kowe pancen wis srawung raket karo Bathara Nainggolan. Genah kabeh ngene, kok, fotone lan critane! Apa foto iki bisa goroh? Apa teknik montase foto pers kita wis mengkene majune nganti bisa dipalsu tempel-tempelan nanging ora ketara ngene iki? Nanging ya meksa mokal, yen Caraka wani gawe kabar sensasi kaya ngene! Caraka dudu layangkabar sensasi. Apa maneh sing dadi dongeng Paradha Nainggolan, wong brewu kang kesuwur duwe *nite club* NAC. NAC tegese *Nainggolan's Amusement Center*, dipacak nganggo lampu neon ing Jalan Blora! Paradha Nainggolan duwe Perusahakan Nainggolan Motors, sing nyukongi

Kumpulan Galatama Nainggolan Sakti! Ora, Sirtu, aku percaya layangkabar iki bener! Kowe sing aneh! Kowe kena apa? Kena apa tetep emoh blaka marang aku?”

“Oh, aku ora ngreti, Jul! Foto ing koran kuwi bener, ora kena diselaki. Nanging pawartane sing geseh. Bisa uga ora niyat gawe sensasi! Nanging aku genah ora bakal dadi bojone Bathara! Emoh! Bathara sing dakkenal raket Bathara sing nduweni Yamaha butut, dudu putrane wong brewu Paradha Nainggolan! Aku dudu tunangane Bathara! Kuwi sing ora bener disebut ing koran iki!”

“Hèh, Sirtu! Ora kliru ta pangrungonku? Kowe nampik dadi mantune Paradha Nainggolan?! Nulak dadi mantune wong sugih brewu sing nguwasani kabeh microlet sing ngglindhing ing Jakarta Wetan?! Huh, Sirtu! Iki sing jenenge sensasi! Dudu Caraka, nanging kowe sing gawe sensasi! Wong wadon kang ora bisa dituku nganggo dhuwit, sanajan kasugihane Paradha Nainggolan sathekruk! Bakal kedadean tenan. Lan ora mung ing crita-crita karangan! Hebat! Apa wis kok pikirake tenan?!”

“Uwis! Aku wis kandha karo Bathara!”

“Kok elok?! Apa sebabe, Sirtu?”

“Aku ora tresna, ora sengsem karo Bathara!”

“Wong wis daksekseni meh saben dina lunga renteng-renteng ngono, lo! Kowe karo Bathara! Aku koktilapake, koktinggal dhedhelikan karo dheweke, nganti saben-saben aku clingukan kelangan kowe nalika mangan sore ing Warung Ijo! Ngono kok kowe arep selak ora dhemenan? Malah sing kari iki nganti bengi kowe dhelikan karo Bathara, aku kainan kontrang-kantring nggoleki kowe!”

“Iya. Nanging mung kekancan golek mangan bengi. Ora dhelikan. Apa maneh dhemenan! Jan kuwi goroh! Aku ora sir karo dheweke!”

“Mung ora sir ngono? Mung kuwi sebabe kowe selak lan nulak? Luwar biyasa!! Sepisan engkas bakal ana crita mbludag ing koran, lelakone wong wadon Sirtu Mekarndalu mbeburu asmara! Dudu bandha, dudu bandhu, nanging sengseme ati! Ayo, salaman! Aku salut marang kowe! Sanajan geseh dhasar nalarmu karo nalarku, nanging dakajeni kejujuran lan kekendelanmu! Berjuwanga terus! Wong wedok kudu ya ana sing ngugemi kenceng gagasane! Hebat, kowe, Sirtu! Durung sesasi mlebu Jakarta, Ibu Kota wis kokgawe gejer! Horeg marga kridhane Sirtu Mekarndalu!”

Sanajan ora niyat, ora sengaja, Sirtu nyekethem kenceng tangan sing diacungake Julaehaque. Maksude Sirtu supaya Julaehaque nyigeg omongan prekara isine koran kuwi. Mula anggone nyekethem ora diculake. Digejem kenceng lan suwe, ngiras-ngirus Sirtu golek kekuwatan batin saka gegeman kuwi. Julaehaque diglendheng lungguh ing kursi cedhake.

“Aku arep sarapan dhisik. Kudu ngantor!”

“O, mangga! Kuwi, sega rames karemanmu wis diladekake.”

Sawatara Sirtu mamah, Julaehaque nutugake ngomong. “Tenan, Sirtu, dakajeni anggonmu ngugemi greget atimu! Aku seneng karo wong wadon kang mbelani tata nalare lan cita-citane dhewe. Dudu bandha sing kokerah! Hm! Aku ya wedok. Saoranane ya duwe rasa kaya kowe, emoh yen dikawinke peksan. Nanging aku pancen ngentha nguber tresna. Aku kepengin oleh jodho wong lanang sing bener tresna marangaku! Cita-citaku pancen kepengin kondhang sa Nuswantara, malah saidhenge donya! Lan sugih, ora kekurangan sawiji apa! Yen aku sugih, aku mesthi bisa tuku apa wae! Uga tuku wong lanang! Aku wis kesuwen mlarat! Kesuwen lola kesepen! Aku ya wis berjuwang, wiwit nalika ana SD! Aku ya kudu kasil kaya kowe, Sirtu, urip ing donya kang mubra-mubru!”

“Aku percaya, Jul. Aku ngreti yen kowe wis berjuwang wiwit cilik. Keciliken anggonmu miwiti. Nanging mbesuk yen kowe dadi, keturutan apa kang dadi karepmu, mesthi nikmat tenan rasane! Muga-muga enggal klakon!”

“Mesthi klakone!”

*

NALIKA dipapag Karman, ing mobil bareng karo Atik, ora ana komentar apa-apa sajrone laku. Atik mesthine ora maca koran esuk Caraka. Pepujine Sirtu ndremimil ing batin, muga-muga wong sakantor ora ana sing maca Caraka. Nanging genah yen tangeh lamun, wong Caraka kuwi layangkabar kang diwaca meh saben wong Jakarta! Sing paling diwedeni Ugra lan Baharudin Jarum. Yen ngantia wong loro kuwi maca apa kang kapacak ing Caraka, ateges ambyar wewangenane! Buyar lelakon kang dientha bebarengan karo Ugra wingi! Ambyar gegandhengane kambi Ugra! Ah! Sing wingi kae mung sedhela. Diarep-arep dina tutuge bakal luwih dawa, luwih nyengsemake! Nanging saiki? Sawise pawartane disebar koran Caraka? Dina sesuk wis ambleg! Koran keparat!

Wartawan edan! Upama bisa Sirtu kepengin nuntut wartawan nyakndhilan wingi, marga wis ngobrak-abrik uripe!

Tenan! Apa sing dikuwatirake mau klakon! Mlebu kantor, terus marani mejane, mriplate kanca-kancane wis mandeng dheweke! Krasa beda! Kanca-kancane mau katon cingak, eram, gumun! Durung nganti lungguh ing kursine, Baharudin Jarum kang wis teka luwih dhisik gage metu saka kamar kacane, marani Sirtu karo ngulurake tangan.

“Hèh, hèh, hèh! Sirtu! Slamet! Tampanana ucapanku! Puja pangestuku marang awakmu! Wiwit anyaran kowe mrene kae, kudune aku wis tanggap!”

“Lho!? Wonten menapa, ta?”

“Wis, ta! Aku wis ngreti! Wong sakantor kene kabeh wis ngreti!”

Lan durung rampung, Ugra ya wis ngadeg ing mburine Baharudin, disusul Danang, Iin, karyawan liyane. Atik uga banjur melu-melu. Kabar sing nalika mau durung keprungu, cepet banget mrembet! Atik wis nggawa Caraka ing tangane.

Sirtu pandirangan bingung. “Oh, emoh! Emoh! Kabar sing dipacak ing Caraka kuwi palsu! Goroh! Emoh, aku ora tunangan karo Bathara! Ora bener!”

“Ah, aja kaya ngono kowe, Sirtu! Wong begja ora kaya kowe dina iki!” pocapane Danang.

“Iya! Iya! Iya, Sirtu! Profisiat!” liya-liyane banjur padha pating brengok saur manuk.

“Ayo, kene mengko gek pesta! Mangan-mangan!”

“Pak Bahar mesthi gelem ngramekake!”

“Iya! Iya! Iki Sirtu, salamku!”

“Ora! Tenan, kok! Layangkabar kuwi goroh! Aku ora tunangan karo Bathara! Mung tepungan biyasa! Lan dhek Sabtu aku dijak menyang *nite club-e* bapake! Mung ngono! Wartawan kuwi sing salah tampa!” swarane Sirtu groyok. Wetune seret marga nggondhok-ondhok, arep nangis wae.

“Ah, mongsok! Mongsoek Caraka kliru nggiyarake warta! Digiyarake cetha wela-wela kaya ngono! Mokal yen ora bener!”

“Ah, embuh! Embuh! Aku emoh nampa ucapanmu kabeh! Emoh!” Sirtu lungguh kantep ing kursine, raine ditutupi. Dheweke rumangsa isin banget! Isin banget! Luwih-luwih marang Ugra! Oh, priye ya prasakane wong lanang kuwi? Wong lanang sing lagi

wangi nampa tali asihe! Ugra mesthi ngira yen Sirtu pinter banget slinthutan dhedhemenan! Pinter ngrai loro! Malem Minggu bandrek asmara kambi Bathara, Minggune saawan among tresna karo Ugra! Kok bisa nglakoni kaya ngono! Oh, oh, blaik tenan! Raine kaya dicecenges! Pribadine dadi kucem tanpa aji tumrap Ugra!

Sirtu ambruk, ora duwe daya! Atine kaya dijuwing-juwing!

Sawatara suwene kanca-kanca kantor kuwi padha ngrubung Sirtu. Tetep arep nyalami Ssirtu. Nanging marga Sirtu terus mengkeret karo nutipi raine, Baharudin Jarum aweh sasmita marang karyawane supaya padha mundur, bali menyang papan penggonane dhewe-dhewe. Gemrenggeng, padha rerasanan lan aweh komentar marang apa kang mentas kedadean!

Wasana mung kari Baharudin Jarum, Dhirekture. Wong tuwa iki kanthi wicaksana kandha sareh. "Sirtu. Kanca-kancamu kuwi kabeh padha melu gumbira! Ngrasa sokur dene kowe oleh kabegjan kang kaya mengkono! Lan dakkira padha sapantese kowe dadi mantune Paradha Nainggolan! Marga kowe ayu, mrakati, berbudi, luwes, pinter lan wasis! Wong kaya kowe pancen dadi uber-uberane wong sugih sing nyekel donya! Wis sapatute kowe mrasuk keluwarga brewu. Bathara ora salah milih kowe! Malah klebu waskitha! Dheweke ora keblasuk milih kowe dadi sisihane. Ora keplecuk, sanajan mbokmenawa sajrone uripe dheweke dirubung prawan-prawan ayu genit lan abyor. Ora mokal yen jakarane wong sugih kaya ngono kuwi kumpulane iya wong sugih kang ayu-ayu. Mesthi akeh anake wong sugih lan wong pangkat ing Jakarta iki kang sengaja ngrampek-ngrampek marang dheweke, supaya kepilih dadi jatukramane. Ora mokal! Nanging sajake durung padha kepothokan beja."

Baharudin mandheg anggone tutur. Ngatur napas, karo maspadakake Sirtu. Sirtungrungokake tuture Dhirekture. Nanging dheweke isih meneng wae. Isih nutipi raine. Ngreti tuture dirungokake, Baharudin ngomong maneh, "Bejane lagi nemplok ing awakmu! Kowe ora susah isin, Sirtu! O, kowe malah kudu seneng! Nyukuri bejamu! Aku, kanca-kancamu kabeh mau, ora ngece, ora ngiwi-iwi, nanging kanthi sajujuring atine nyalami kowe, mangayubagya anggonmu pepacangan! Bisa uga ana sing iri, nanging mesthi padha ngrasa yen irine kuwi dudu prenahe. Ora ana sing drengki. Kabeh blaka lan melu suka, dene kancane tunggal sakantor dadi mantune wong sugih dhewe sak Jakarta! Ayo, Sirtu, tuduhna patrapmu kang ksatriya! Aja isin! Tampanana salame kanca-

kancamu. Traktiren, pestaa ing kantor esuk iki. Aku mengko sing mbayari! Bukaken tanganmu, tuduhna esemmu. Donya esuk iki padhang, Sirtu. Nikmatana!”

Meneng sedhela, banjur kandha maneh. “Kowe mesthine terus metu anggonmu nyambutgawe ing kene. Blanjamu sesasi wutuh bisa kokjaluk marang Atik. Wis dakparap, kari realisasine wae.”

Kabeh omonge Baharudin dirungokake dening Sirtu. Nanging gagasane ngrembaka blayangan dhewe. Sing kagambar ing angen-angene mung Ugra! Dheweke rikuh banget karo Ugra. Pandugane wong lanang kuwi mesthi ala tumrap dheweke! Lan upama dikon ngomong blak-blakan marang Sirtu, swarane Ugra mesthi memper tuture Baharudin Jarum. Ngelem-ngelem Bathara lan kasugihane bapake, lan ngakon Sirtu nampa lamarane Bathara. Dene Ugra trima ngalah, ora gelem ngrebrut atine Sirtu, marga panceñ kalah sugih, kalah kuwasa, kalah ngaya. Ugra mung bujangan kang omah durung duwe, karier isih mangro, durung rumangsa oleh cekelan kang cocog karo bakate lan kena diantepi.

Oh, Ugra! Kabeh mau kliru! Sirtu nampik Bathara, marga ana Ugra! Sirtu ora golek kasugihan, ora golek maratuwa kang kuwasane ngudubilahi, ora golek liya-liyane maneh..... Sirtu golek ati kang cocog, Sirtu golek Ugra!

Ngreti Baharudin mandheg anggone tutur lan ngenteni wangslane, Sirtu mbukak raine alon. Golek suri ing tase. Ngipatake rambute kang moreh-moreh, dijungkati, lan katon rupane kang padhang lan tatag. Mesem marang Baharudin

“Mboten, Pak! Kula mboten badhe pesta, wong kula mboten tunangan kalihan sinten-sinten. Lan kula mboten medal saking pedamelan mriki. Kula taksih kepengin nyambutdamel wonten mriki, menawi panjenengan tansah marengaken!”

Baharudin nyawang gumun marang sekretarise kang ayu, lantip lan tatag kuwi. Ora percaya karo wangslane Sirtu. Gedheg-gedheg.

“Huh! Cah wedok-wedok saiki panceñ nggugu sakarepe dhewe! Kowe bisa keduwung yen karepmu kok gugu kebanjur-banjur! Luwih becik pikiren dhisik sadurunge tumindak!” Muni mengkono, Baharudin lunga ninggalake Sirtu.

Sedina kuwi swasanane kantore mamring. Bisa uga kuwi mung rasa-pangrasane Sirtu dhewe. Nanging Sirtu krasa yen wong sakantor padha ngedohi Sirtu. Dalah Baharudin ora undang-undang kaya sabene. Layang-layang kang dhek Setu durung

digarap, saiki wis ditik dening Sirtu. Uga ora ditakokake dening Baharudin. Sirtu kaya-kaya disiwak.

Marga sela gawean, pikirane Sirtu ngambra-ambra. Kepengin nerangake marang Ugra apa maknane kadadean mau esuk. Oh, ora marem rasane yen ora ngomong marang Ugra dhewe! Nanging saben-saben nglirik kamare Ugra, Sirtu mungkret atine. Dheweke ora kulina blakrakan mlebu kamar kono yen ora ana sebab-sebab sing ngenani dhines. Wong sakantor ngreti sekretaris tansah iwut nyambutgawe dadi tangan tengene Dhirektur, lan ora ana wektu kanggo kluyuran utawa omong-omong karo kanca-kanca. Apa maneh yen Baharudin ana ing kantor, genah yen Sirtu ora kober apa-apa kajaba ngladeni Dhirekture. Sithik-sithik, “Sirtu, gawekna layang marang Usis”, “Sirtu golekna layang-layang bab romongan *Holliday on Ice*”, “Sirtu...., Sirtu....!” Ora leren-leren!

Satemene wiwit Ugra bali mlebu nyambutgawe ing kantor kono, Sirtu ewa. Kabeh wong lawas wis tepung, dene Sirtu durung. Marga ewa mau Sirtu tansah ngempet ora srawung cedhak karo Ugra. Omong-omongan ala nganggur ing kamar kerjane Ugra iya sungkan. Lan terus dadi pakulinan ora tau mlebu kamar kono yen ora ana prakara dhines.

Saiki Sirtu kepengin ngomong karo Ugra. Ora prekara dhines. Rasane ewa banget. Nanging yen ora saiki kapan maneh? Kajaba ngono yen Sirtu ora enggal nerangake bab kang gegayutan karo Bathara, kuwatir mengko selak prasakane Ugra owah! Pangrengkuhe marang Sirtu owah! Nganggep crita ing koran kuwi bener! Oh, Ugra kok ya meneng wae! Sajak iwut ngurusi pegawean lan ora mreduli marang Sirtu! Huh!

Sirtu wis menyat. Ndadak jantunge mompa kuwat, dhagdhug-dhagdhug-dhagdhug! Disrantekake sedhela, pikiran ditata, unjal ambegan supaya sareh! Jumangkah alon marani kamare Ugra. Mripat pirang-pirang pasang rasane ngawasake Sirtu! Cep, sepi. Sing padha omong-omongan meneng kabeh! Sikil rasane dhengkelen. Mung suwara sepatune Sirtu ngambah jogan keprungu pating klothak! Hih, ngisin-isini! Ben! Babah! Ora arep sedhil! Sirtu tetep nutugake laku. Mbukak lawang, banjur bleng mlebu! Kebes, rasane! Kaya wong tekad-tekadan ambyur nyemplung kedhung! Sirtu kelingan dhek isih cilik dolan-dolan adus kali, byur-byuran karo kancane ing Kali Picing, ing guyangan sapi. Omahe cedhak Pasar Kebo, yen Paing kebone padha diguyang ing guyangan, yen ora wayahé pasaran Sirtu karo kanca-kancane padha adus kono! Wayah esuk bubar udan,

banyune santer, adhem-adhem bocah-bocah padha tekad-tekadan ambyur menyang kali. Byur! Cles! Banyu kali rasane anget! Kaya ngono kuwi rasane nalika Sirtu mlebu kamar kerjane Ugra.

Wis tekan njero, Sirtu kelangan akal! Dheweke weruh Ugra isih repot nulis, embuh ora ngreti Sirtu mlebu, embuh ethok-ethok ora weruh, embuh mlebune Sirtu dianggep sepele! Sirtu kelangan akal! Kelangan gunem!

“Mas! Aku ngganggu, Mas?” Cik angele suwara kuwi metu saka tenggorokan! Sakjane dheweke kepengin njerit! Njerit apa wae pokok bantas! Nanging sing metu kalem. Slamet, kalem! Dadi ora gawe gidhuh.

Ugra ndengenek. Weruh Sirtu, banjur magita-gita ngadeg lan manggakake!

“Oh, Sirtu! Ora! Ora ngrepoti. Lagek ngurusi bab video, nyang-nyangan kerja sama saka Surabaya! Mara lungguha! Kosik, *profisiat* dhisik tampanana!”

Sirtu mlaku alon nyedhaki kursi ing ngarepe Ugra. Eling yen pratingkahe nalika ing njaban kamare Ugra mau bisa disawang saka njeron kamar. Mesthine Ugra wis weruh kaet mau yen Sirtu tumindak mlebu menyang kamar kantore. Ning ethok-ethok ibut ndhingkluk. Sirtu kudu mathet emosine!

“Ah, la kowe ngono, Mas!” Sirtu nyuntak hawa ambegan sing nyesegei dhadha.

“Lo! La kepriye, ta? Rak bener. Kowe saiki dadi calon mantune wong sugih! Rak kepenak! Mau esuk Pak Bahar wis kandha, mesthine sedhela engkas kowe metu saka kene. Manut kabare Caraka, tunanganmu enggal wae anggone ngresmekake! Lan apa tega wong brewu kaya Paradha weruh calon mantune nyambutgawe golek dhuwit ing kantor utawa prusahakan liya?”

“*Stop!* Mandheg! Meneng! Kabar ing koran kuwi ora bener, aku rak wis bola-bali kandha! Kabeh mau kadadean kang dirudapeksa dhek Setu kepungkur! Aku dibujuki! Ora ngreti yen Bathara kuwi Bathara! Ora ngreti yen dijak menyang *nite club* kuwi arep ditemokake bapake! Sumpah! O, yen ngretia kaya ngono aku emoh! Aku pancer kepengin weruh *nite club* kaya ngapa. Nanging ora ngretia dicidhuk kaya ngono!”

“Mokal kowe ora ngreti sapa Bathara kok gelem dijak mrana. Apa kowe ditemu ing ndalan?”

“Mas! Kowe nyengguh aku wong sing gampangan ditemu ing ndalan kaya ngono kuwi?! Terus kaya apa awakku iki? Sabtu ditemu Bathara, dina Minggu koktemu lan kokgawa menyang Puncak?! Oh, inane awak mami!”

“Witekna, nyatane mengkono!”

“Apa kowe ngajak aku piknik Minggu esuk wingi tanpa rencana? Apa ndilalah liwat omahku, kapinujon aku metu terus kok jak lunga ngono wae? Oh, bisa uga Mas Ugra kulina, lan pengalaman, ngajak-ngajak wong wedok sing ditemu neng pinggir lurung. Nanging wong wedok kuwi mesthi dudu aku!” ngotot Sirtu mbudidaya ngangkat ajine dhiri. Saiki iki wektune dheweke kudu ngotot. Yen ora, bisa bilahi. Salawase wong lanang Ugra nganggep ampang marang Sirtu!

Ugrasamsi nggatekake sikep ringase Sirtu. Prawan ayu iki pancen isih murni. Gek tingkah laku lan lageyane resik. Sanajan Ugra kulina srawung karo wong wadon-wadon ayu lan seneng nyembranani, nanging sajrone pitepungan karo Sirtu, dheweke pancen duwe rasa ngajeni marang Sirtu. Ora wani grusa-grusu karo sekretarise Pak Bahar kang anyar. Mula diadrengi adu arep kaya ngono, Ugra mung bisa jinem. Apa omonge Sirtu ora ana sing diselaki? Malah dheweke saya ngajeni marang prawan kang merakati kuwi!

“Mas!? Apa kowe tetep ngira omongku palsu?”

Wis tandhes omonge Sirtu, kemput anggone ngudhal-udhal bab murnine srawungan antarane dheweke lan Ugra, lan yen srawunge karo Bathara kuwi mung adhapur memitran biyasa, nanging Ugra isih tetep ora mangsuli. Ora mbancahi lan tetep jinem. Mung mrilate tansah nyawang rupa ayu kang polah rongeh ing ngarepe. Dhisike digatekake omonge, suwe-suwe diematake lambene kang tipis, irunge kangngrungik, alise kang njlirit, rambute kang ireng ketel. Nengsemake!

“Kok meneng wae! Malah mesem! Kowe ki ngrungokake aku apa ora?!” Sirtu nggetak karo nggebrag meja. Jengkel banget atine weruh Ugra mung klecam-klecem, ora nanggapi serius.

“Huh?! Oh, iya! Aku ngrungokake! Dakrungokake! Kowe jebul kok canthas emen! Kaya Wara Srikandhi! Biyasane rak nyembadra!”

“Aku bisa luwih galak maneh, yen perlu?” panjerite Sirtu!

“Wis! Wis, Sirtu! Sareh! Sareh! Aku teluk. Aku percaya marang omongan kuwi. Aku wis percaya sadurunge kowe kandha. Dak mokalake apa sing ditulis ing Caraka,

marga dina Minggune aku isih nemoni atimu kang isih suci murni! Mokal yen kedadean ing dina Setune kaya kang dicritakake ing Caraka kuwi. Saora-orane kuwi mung kedadean njabane, fisike, nanging aku ngreti tenan atimu ora kecak rereget kaya ngono! Anggepanku marang kowe saiki padha karo anggepanku dhek wingi, ora owah ora gingsir, Cah Ayu!”

“Oh, Mas Ugra!” Sirtu angglong semangate, mara-mara dadi lemes.

“Lan aku isih duwe niyat sowan ibumu menyang Sragen! Kowe rak gelem ta, ngeterake? Karepu minggu-minggu ngarep, yen aku ngurus video menyang Surabaya, dak perlakake mampir Sragen.”

“Oh!” Sirtu mung bisa bekah-bekuh, cangkeme mewek, eluhe dleweran. Mung sirahe manthuk-manthuk minangka wangsuman. Tenggorokane saiki kaganjal sesenggruk kang mekak gurung, nganti ora bisa omong. Sirtu kang semenit kepungkur polahe kaya singa ngamuk, saiki bali dadi wong wadon kang lemes luwes merlokake pangayomane wong lanang cakrak! Mula nalika Ugra ngulurake tangan terus wae diranggeh, digegem kenceng kanggo mbalekake kekuwatan atine, lan ora enggal diculake!

Glèg! Nalika kuwi lawang kamar dibukak! Baharudin Jarum wis ana njero kamar. Nyawang gumun ngonangi sing lagi padha cekel-cekelan tangan.

“Iki priye, ta?!” panjelihe. Ora! Ora sida nesu. Wong tuwa kuwi enggal maklum karo apa kang kasat mata. Ngreti kepriye kekejere ati enom. Ulate saka cingak malih dadi esem. “O, kowe isih repot, Ugra?” Muni mengkono Baharudin arep gage bali mbukak lawang metu.

“Ora! Ora repot! Malah layang-layang bab ajakane Sunar VJW wis dakcepakake. La iki. Mangga, Pak, dirembug,” ujare Ugra gurawalan. Suwarane rada groyok. Setengahe kisinan.

Sirtu iya gage ngeculake gegemane. Raine mbrabak abang klincutan.

Baharudin isih cilang-clileng maspadakake Sirtu lan Ugra, apa pantes nutugake langkah rembugan karo Ugra, apa kudu nyrantekake sing padha cekel-cekelan tangan pethal. Nalika pandenge gathuk karo Sirtu, Baharudin gedheg-gedheg, sajak ana prekara kang nyanthol ing pikirane.

“Wonten menapa, Pak? Kula mboten ewet menapa-menapa kok! Mangga, ngendikan kalihan Mas Ugra. Kula dak wangsl dhateng meja kula.” Nanging Sirtu durung mingket saka ngenggon.

Baharudin isih ngati-atи tumindake. Jumangkah saya mlebu marani mejane Ugra, nanging isih karo nyawang Sirtu. Ambegan jero.

“Apa kandhamu mau?” wasanane Baharudin tambuh marang Ugra.

“Yen mung karo layang prasaku kurang mantep. Sadurunge mbandhani bebarengan gawe video, luwih becik dirembug pisan bab bathon bathine, lan tekan ngendi kene oleh campur tangan. Maksudku Sunar VJW dakundang mrene.”

“La ya kuwi sing dakkarepake. Kene kudu taren dhisik karo Norma. Dheweke biyen rak wis tau manti-manti, yen pagelarane iki aja nganti ana sing ngrekam! Marga yen direkam ateges kemoncerane panggung bakal surut! Wong sing dhemen nonton panggung padha mlayu menyang nonton video. Norma kuwatir yen panguripane cures! Kaya wayang kulit, marga dhalange padha gelem direkam, kasete laris, jenenge dhalange moncer, antuk dhuwit. Nanging ya mung sepisan kuwi. Saiki wong duwe gawe cukup muter kaset, lan ora nanggap wayang utawa dhalang maneh. La kuwi ateges dhalang mateni penguripane dhewe lan kanca-kancane!”

“O, pikiran ngono kuwi kliru! Saiki wong kranjungan nonton video, kene aja nganti mati klelep dening mbludage pasaran video. Kudu melu keceh ing ombyake kabudayan anyar, kabudayan kaset. Awake dhewe kudu bisa nguwasan lan apek bathi saka kuwi!” ujare Ugra.

“La kuwi, Normasari isih durung gelem ngreti,” Baharudin njlekitut jidhate.

“Mangga, Pak. Kula kepareng rumiyin,” pamite Sirtu, rumangsa yen anggone ana kono nggridhuhi. Apa maneh mrembet-mrembet nggunem bab mbandele Normasari barang. Normasari, Sripanggung kang lagek diunggul-unggulake dening Baharudin, diunggulake karana kasaput ing katesnan. Aja melu ngala-ala!

“Ora, Sirtu! Ora papa kowe krungu. Malah prayoga krungu,” pancegahe Baharudin. “Bener kandhamu, Ugra! Marga yen dudu kene sing mrodhuksi videone, bisa wae wong liya utawa Sunar VJW gawe video kaset pagelaran iki nganggo paraga liya. Pagelarane dhewe bisa uga ora apik kaya Normasari, nanging payune kaset laris. Wong liya untung, kene nyokot driji. Masalahe ngene. Aku mrene iki arep ngirimake dhokumen

bab iki marang Normasari dhisik supaya dheweke melu mikirake maneh. Aja angger nulak lan nesu wae. Untunge lumayan, finansial lan moncere jenenge. Normasari kudu nampa muncule budaya mekar-ngambare video iki kanthi dhadha kang jembar lan ati kang lodhang. Kemajuane teknik ora bisa dibendung, luwih becik kene dhestun kudu melu ambyur urun tanggap supaya ora kalindhes mati. Mau wis daktelpun, dakkon nyinau dhokumen sing arep dakkirim iki. Nanging saiki ora ana sing dikongkon mrana. Aku jam sewelas iki kudu rapat karo Ditjen Pariwisata ngrembug bab Festival Desember Artis-artis ASEAN. Apa kowe ana wektu lodhang?”

Ugra nyengkerut bathuke sadurunge mangsuli. “La Karman, rak ana, ta?”

“Hèh, iki dhokumen wigati. Aja sembrana. Aja kejodheran. Karo dene aku perlu ngepek atine Normasari, mula yen bisa dakulungake dhewe. Saora-orane kudu wong staf kita, supaya oleh kawigaten tenan dening Norma! Kowe rak ngreti ta, watake Norma?”

“Wah, la aku ya kudu ngurusi Miss Wui karo partnere sing kudu bali menyang Taiwan sesuk. Kontrake entek,” Ugra semune nulak dikon nemoni Norma.

Baharudin katon bingung. Kukur-kukur pipi ora sengaja. “Piye, ya, enake? Karepu yen wis oleh mupakate Norma, wis gelem tandhatangan, ndang kowe budhala wae menyang Surabaya, nemoni Sunar VJW.”

“Yen Karman bisa, mbok utusan dheweke wae!”

“Ora bisa. Norma mesthi nesu yen aku mung ngirimake sopir. Norma bisa mutung mung marga barang sepele. Aku ora wani sembrana.”

Sawatara wong telu meneng kabeh, mikir dhewe-dhewe. Mrigate Ugra gathuk karo Sirtu, banjur nemu pikiran.

“Upama Sirtu sing diutus, priye, Pak?” usule.

“Sirtu! Iya! Priye kowe, Sirtu?! Aku kongkonan sepisan engkas iki wae, sadurunge kowe ninggalake kene. Rak gelem, ta?”

Atine nratap. Embuh, saben krungu jeneng Normasari disebut Sirtu kok mesthi eling Lilis, sekretarise Baharudin biyen. Saiki wis terwaca tumrap Sirtu sebab-musababe Lilis metu saka Pentas Artis. Ditukari Normasari. Sirtu tansah rumangsa yen dheweke kuwi penggantine Lilis, ora mung palungguhane dadi sekretaris nanging iya regejegan utawa sesatron sing ketandangan dening Lilis. Sirtu nggenteni Lilis samubarange. Uga anggone ngadhepi Normasari.

“Priye, Sirtu?”

“Kula rak sampun matur, mboten badhe nilar pedamelan kula ing mriki. La mangga kersa, menawi badhe utusan kula,” mangsuli ngono lambene melu kadher kesetrum trataping ati.

“Yen ngono ayo menyang kamarku, dhokumene ana kana. Ugra, Karman konen ngadhep aku. Kowe rak arep metu saiki, nemoni Miss Wui?”

Tanpa ninggalake rembug liya lan ngenteni wangsluan kesanggupane Ugra, Baharudin Jarum bali rerikatan menyang kamare. Sajak wis ora duwe wektu maneh.

Sirtu nyawang Ugra, njaluk palilah arep ngetutake Dhirekture, pandeng kang katutan kasmaran. Ugra nglilani.

Ing kamare Dhirektur, Baharudin Jarum nerangake isine dhokumen. “Dakwanti-wanti tenan, sing bisa kowe ngrimuk atine Norma. Aja nganti kagol lan dheweke ngrumangsani dipeksa anggone ngrujuki idhe iki. Elinga, dheweke biyen tansah kipa-kipa yen karya tari-nyanyi ciptakane digawe kaset video, didol! Mundhak rahasia suksese ditiru dening liyan mung saka ndeleng solah bawane ing video.”

Sirtu manthuk karo rada rekasa ngulu idu. Nanging Sirtu pinter ngumpetake ridhuhe atine. Ora ngetarani. Rampung anggone njlentrehake isine dhokumen, Sirtu diolehi mundur nggawa map sing isine mentas padha dirembug kuwi. Lagi rong langkah ninggalake Baharudin, Dhirektur nyeluk balik utusane kuwi. Sirtu balik ngadhepi Baharudin sing durung mingket saka kursine. Sirtu ora bali lungguh.

“Menapa malih, Pak?” pitakone karo ngadeg wae.

“Ora papa! Mung kowe apa tenan mbatalake tunanganmu karo anake Paradha Nainggolan?”

“Mboten mbatalaken, Pak, wong kula dereng tunangan.”

“Maksudku kabar ing koran mau kokblenjani? Kowe emoh dadi mantune Paradha Nainggolan?”

“Inggih!”

“Kena apa kok koktampik?”

Sirtu ora mangsuli. Mung ngudhunake pandenge mripat saka Baharudin terus mengisor. Arep ngomong blakane ora kawetu. Ah, kok ya rikuh arep ngomong blaka

wae. Karo Julaehaque dheweke tataq wae ngadhepi. Karo wong tuwa iki kok kwanene mengkeret.

“Kowe dijanjeni apa karo Ugra?” Baharudin takon alon, suwarane mbapaki. Panyawange landhep ngiris raine wong ayu Sirtu.

Sirtu saklerapan ndilat nyawang Baharudin, nanging cepetan balik mandeng mangisor. Ora wani nyawang saktenane. Oh, Baharudin iki awas tenan!

“Kowe abot karo janjine Ugra! Lan koklabuhi nulak donya-branane Nainggolan! Hm!” Baharudin gedheg-gedheg kaya mau.

Dienteni, Baharudin ora ndang nyambung omonge. Sirtu marikelu, kaya mentas nglakoni luput lan disrengeni Dhirekture.

“Hm! Kowe isih enom, ora duwe pengalaman srawung karo wong lanang sajake. Lunga menyang Jakarta sangu kepinteran, rumangsa dadi lan kecoggaah ngadhepi Jakarta, ora ngretia atimu kecolongan! Angel nemokake bali. Bakal angel tamban-tambanane, marga kowe kasmaran marang Ugra!”

Rep sidhem premanem! Jagad rasane ambyar! Apa kaya ngene iki rasane ketaman bom nuklir? Sirtu ora bisa nggasas apa-apa. Dhenyute getih ing otot gulune krasa senut-senut, jantunge gumladhug kaya Gunung Merapi arep mbledhos. Saya jero anggone marikelu, lan ora kanyana mriplate kembeng eluh! O, Sirtu, apa lali niyatmu biyene, lunga menyang Jakarta ora bakal tawan-tawan tangis, ora bakal sesambat, sanajan bisa uga kudu nyambutgawe rekasa lan abot? Kena apa saiki eluhmu metu?

“Aku ngreti, Sirtu! Aku wis krasa wiwit sepisanan Ugra mlebu kantor iki! Kowe gupuh lan nggregeli nyekeli map, wusana jiblok! O, gampang wae nyetitekake prawan kasmaran kuwi! Wiwit kuwi aku ngreti, atimu kecanthol Ugra! Tutupana lemah sagunung anakan, wong sing nyawang tetep luwih waskitha!”

Mara-mara awake lemes! Kaya arep ora kuwat ngglawat. Mara-mara tangane Baharudin Jarum ngepuk-epuk pipe! Oh, anylese! Sirtu gage nyendhekake awake lan sirahe marang Bapak Dhirektur kang wis cumepak mepet ing cedhake, luhe saya deres iline, sesenggruk ing gurung mampeti wicarane.

Glèg! Lawang kamar dibukak uwong!

Nyut! Sirtu eling purwa wusanane lelakon, gage uwal saka Baharudin Jarum. Luh pampet padha sanalika. Sirtu lan Baharudin malih balik dadi sekretaris lan dhirektur!

“Bapak nimbali kula?”

“Iya! Terna Sirtu menyang Cempaka Putih, nemoni Normasari. Poma-dipoma aja nganti ora ketemu. Awan iki kudu ketemu. Wis, Sirtu Cah Ayu, budhala! Ndengengeka! Adhepana Normasari kanthi prawira!”

Sirtu bisa ndengengek kaya sing dikarepake Baharudin. Map sing kudu diwenehake Normasari dikekep ing dhadhane lan terus ndhisiki mlaku ninggal kamar. Jangkahe tlemek-tlemek kaya saben dinane, kaya lumrahe wong ayu luwes lumaku. Mampir mejane, nyaut tas cangklong, lan tanpa noleh ngiwa-nengen mlaku terus ngliwati panggonane Iin lan kanca-kanca liya. Wis ora preduli maneh apa rerasane kanca-kanca mau. Mlaku kenceng rikat ora kok terus manjaba, nanging tumuju menyang peturasan. Terus mlebu jedhing. Sawise pipis sapole, banjur mbukak-mbukak tas cangklonge, ngetokake wedhak lan pengilon, ngelus pipi lan bathuke. Lambene tetep ora dipulas, murni kaya dhek lagi teka anyaran biyen. Ngelus pipi kuwi wae ya arang banget dicakake. Nanging marga dina iki mentas kedleweran eluh, lan isih bakal adhep-adhepan karo Normasari, Sirtu merlokake menyang jedhing ngalusake rai, lan nata rambute. Kudu ora katon mentas nangis.

Metu saka jedhing cahyane wis sumringah, ndengengek kaya pakone Dhirekture. Tumuju marani mobile Karman kang wis nunggu ing sopiran. Babar pisan ora ngetarani yen mentas nangis lan dipukpuk Dhirekture!

“Wis, Pak Karman, budhal!”

Ing jabane Sirtu katon kaya adat saben, merakati, sugih esem, polatane jatmika. Ing jabane Sirtu bisa ndengengek lan ngilangake tilas kang kedadean ing kamar Dhirekture mau. Nanging ing batin, dheweke jempalitan, atine angel ditata. Hara coba, ing mriplate Karman, adegan apa sing dikonangi ing njero kamar mau? Pak Dhirektur ngadeg jejer mepet lan dilendheti sirahe sekretaris! Rak bisa wae Karman ngarani yen Sirtu kuwi wong wadon kang geleman. Adegan kuwi bisa ngrusak citrane Sirtu kadidene sekretaris kang lantip. Ngrusak citrane sekretaris Indonesia kang wis kucem lan durung bisa diresikake saka rerasan ala! Karman, embuh kapan-kapan mesthi ora bisa nyimpen apa sing dikonangi mau ing dhadhane dhewe. Mesthi rembes ing madyane pasrawungan! Oh!

Embuhs, ya, serngenge nasibe dina iki kok bureng timen! Prasakane tansah klincutan! Solah bawane wagu, lan sarwa kliur! Priye ta, kowe, Sirtu!?

Wis embuh, dheweke ora kober mikir!

Saiki sing kudu digagas sing arep diadhepi! Ora gampang, ngayahi tugas nemoni lan ngrimuk Normasari! Hara, priye panemune Karman bab iki? Bubar weruh Sirtu diempet-empet Pak Bahar, saiki dikon nemoni Normasari! Kabeh wis ngreti yen Normasari kuwi kelangenane Baharudin! Lan mau pakone marang Karman swarane Bahar atos lan bantas! Apa Karman ora nggraita apa-apa? Saora-orane Karman nggraita Baharudin nduweni bibit seneng marang Sirtu. Lan Sirtu nanggapi, wong nyatane gelem nglendhetake sirahe ing pondhake Bahar! Apa Sirtu diutus nemoni Normasari kuwi uga siyasat kanggo ngraketake Sirtu marang Bahar lan ngaduheke Bahar karo Normasari? Ah!

Sirtu nata ati, nata pikiran, priye carane mengko yen adhep-adhepan karo Norma. Sirtu nata-nata ukara kang matis, supaya rembuge marang Norma mengko cekak, aos, sopan lan mranani. Mau Baharudin wis manti-manti supaya Sirtu ngati-ati, aja nganti katon meksa. Bisaa dhokumen ditandhatangani Norma kanthi legane atine!

Nyawang mengarep, katon regemenge Karman methentheng. Mung katon sirahe saka mburi. Mesthine isih nggagas kang dikonangi ing kamar Dhirektur mau. Kanggo mbuyarake gagasane Karman, kudune Sirtu ngajak ngomong-omong sing grapyak ngono kambi Karman. Kuwi bakal netralake gegayutane bebrayan. Pikiran wis akon ngono, nanging arep nglakoni kok abot timen. Sirtu tetep meneng wae. Lambene kemancing terus. Arep caturan karo Karman kok angel golek ukara kang wiwitan! Karman tetep disatru.

Wis embuh kono, apa saunine!

*

GEDHONG panggung gladhen ing Cempaka Putih kuwi duweke Normasari. Pancen dienggo studio. Nalika Sirtu teka diterake Karman, bel tandha wayah aso pas muni. Gladhen dilereni. Para seniwati lan seniman diwenehi kalodhangan leren sajam lan didumi rangsum mangan barang. Pating dlajig lan grombol-grombol golek panggonan lan kanca dhewe-dhewe. Mlebune Sirtu mesthi wae enggal ketara marga seje dhewe penganggone. Konangan yen dudu anggota seniwati kono. Marga racake para seniwati

padha nganggo klambi senam tari warna ireng. Sirtu ngarep-arep ketemu Julaehaque, nanging ing kostum kang racak kaya mengkono rada rekasa mbedakake siji lan liyane.

Nalika lagek cilang-clileng mengkono, Sirtu weruh kledhange wong lanang nganggo clana putih, klambi biru mudha. Dudu seniman, wong ora nganggo kostum senam. Danang! Weruh klebate Danang, atine Sirtu dadi ayem, banjur nguncug marani dheweke lan nyapa.

“Hééé, kok dingaren mrene?! Karo Boss, ya?”

“Gak. Diutus *Herr Bahar!* Bu Norma ana, ya?” ujare Sirtu karo nirokake buku wacan pasionaon basa Jerman sing wis tau disinau dening Sirtu. ‘*Herr Bahar!*’ dadi lakone ing buku bab siji, mula murid-murid padha apal.

“Ssstt! Kowe aja ngundang ‘Bu’ marang dheweke. Norma ora gelem diundang ‘Bu’. Undangen Miss utawa njangkar wae Norma. Dheweke rumangsa isih enom, padha karo awak-awak ngene iki.”

“Sabarakane kene? Umure rak udakara sepuluh taun luwih tuwa katimbang aku!” ujare Sirtu njengek.

“Iya! Nanging rak ya ‘*sabarakan*’ kuwi jenenge, merga padha-padha urip ing abad rongpuluh! Kae, dheweke bareng karo kanca-kanca stafe, ing ruwang tengen kae. Diutus apa ata, kowe?”

“Pendheke wigati,” ujare Sirtu karo oncat.

“Héé! Sirtu! Jare Pak Bahar arep mantu, ya? Mau bocah-bocah kene padha rerasanan.”

“Mantu? Apa duwe anak wadon?” cengkelak Sirtu mengo.

“Wis genah ngono!”

“O, ora ngreti aku! Srawungku karo Pak Bahar ya mung kawatesan nalika ana ing kantor wae, kok!”

“Jare arep besanan karo *nite-club* NAC!” Danang ngomong karo njegeges. “Hèh! Hèh! *Profisiat*, Sirtu!”

“O, asem ki! Aku ora seneng kokcecenges bab sing ana koran mau, Nang! Kuwi dudu barang gegojegan! Yen sepisan engkas kowe isih ngrembug kuwi, dakjothak! Ora tepungan karo Danang ora papa! Biyen ora kenal, saiki ora kenal!” ucapane Sirtu ngotot, terus keplas maju mara menyang lawang kamar kang dituding Danang mau.

Wiwit mlebune Sirtu mau dheweke wis oleh kawigaten dening para seniman lan seniwati sing ana sakupenge kono. Wong-wong mau padha saya adreng anggone nggatekake bareng Sirtu bengok-bengok ngunek-unekake Danang. Sapa wong wadon ayu kuwi kok wani ngelok-elokake pegawe Pentas Artis? Ayu nanging galak! Danang ya klincutan disemprot kaya mengkono.

Sirtu ora preduli! Sanajan ngambah papan dudu panggonane, lan disekseni wong samono akehe, gek wong liya kabeh. Cekake atine lara tenan yen dijodhok-jodhokake karo Bathara. Saiki ki lagek gawat! Dheweke kudu bisa ngyakinake masyarakat, kudu bisa ngyakinake Ugrasamsi, yen crita ing koran kae ora bener. Yen masyarakat ora diwenehi gambaran kang jelas, yen Ugrasamsi ora dielèkake atine, bisa uga gegayutan atine karo Ugra bisa juga! Mula Sirtu tansah nuduhake sipat kipa-kipa yen dijodhokake karo Bathara!

Sirtu nothok lawang sadurunge mlebu kamar staf. Ati mrinane marang Danang isih digawa muncul ing kamar kono. Sing ana ing njero kamar wong lima apa nem, wadon kabeh. Wonge ayu-ayu, isih ana sing ngadeg, nanging ya ana sing wis mbukak kredhuse rangsum lan njupuk teh ing botol saka kulkas. Ing kamar staf kono jaminan mangane sajak luwih enak.

“Ya!? Mleuba wae!! Sesam wis mbukak lawang amba!” ana sing mangsuli ngono. Suwarane cemengkling, kemayu, sakepenake! Sajak ngadi-adi.

Nanging ya ana sawatara sing merlokake noleh lan nganggep kethokan lawang kuwi serius.

“Sirtu! Kok njanurgunung! Karo sapa kowe?” Julaehaque sing wani alok ngono, kambi gage marani Sirtu!

“Jul! Aku diutus Dhirekturku kon nemoni Bbeb... Miss Normasari!”

“Oo! Dakkira butuh ketemu aku! Hèhèh! Para kanca! Nyuwun kawigaten sedhela! Tepungna iki kancaku Sirtu Mekarndalu! Sekretarise Bapak Baharudin Jarum!”

“Hoo!! Aku wis tepung!”

“Oo, kuwi ta, sing bakale dadi mantune Paradha Nainggolan, sing duwe NAC?”

Sirtu nyabar salam karo esem, mratandhani dheweke nampa piteungan kuwi kanthi semanak. Nanging krungu tembung kang wekasan mau, Sirtu gage nyaut lengene

Julaehaque, semu diprethes, golek kekuwatan, terus mbisiki, “Jul! Miss Norma sing endi? Iki wigati, kesusu, aku ora ana wektune!”

“Iya, iya!” Julaehaque mangsuli karo pringisan kelaran!

“Lan, bab aku lan Bathara, aja digawe ngambra-ambra! Tulung sigegen wae! Aku ora seneng dadi rerasan!”

“Atho-tho! Iya, ya, Sirtu! Aku ngreti! Nanging ora bisa njegah wong-wong kuwi maca koran! Kowe ya kudu maklum!”

“Hèh, *profisiat! Profisiat!*” nonik-nonik ayu kuwi padha aweh salam!

“Cepet, Jul! Sing endi Miss Norma?” Tangane isih mrethes, suwarane adreng. Nanging polatane disumeh-sumehake.

“Anu, ana ing njeron kamar. Kae, kana kae! Kamar riyas pribadi! Ayo dakterake.”

Sirtu nggandheng Julaehaque nyabrang ruwangan, kaya lumrahe kanca raket. Nanging satemene dheweke ya ngiras nyandera Julaehaque.

“Jul, kowe wis mlebu staf, ya! Luwih dhuwur tinimbang Amos sakancane ya? Wis klakon ngenyek dheweke kowe!”

“Aku, kok!” keprungu wangslane Julaehaque mbedhedheg.

Wis tekan ngarep lawang, Julaehaque omong maneh, “Dhodhog wae, lan terus mlebua!”

Sirtu nglakoni apa pakone Julaehaque. Sawise krungu wangslan saka njero kamar, Sirtu mbukak lawang, terus jumangkah mlebu. Ijen. Julaehaque ora katut. Malah sajake wis amblas saka ngarep lawang.

Normasari lagi ngelus pipine nganggo rembug. Sirtu rada nratap, ora merga apa mung ngelingi yen Normasari iki wong kang atine keras. Bisa nyopot Lilis saka penggawéane, sanajan Lilis klebu wong kang trampil lan ora duwe kaluputan ing Pentas Artis. Lan kalungguhane Lilis saiki dienggoni Sirtu. Sirtu dhewe wis nyekseni priye kereng lan mbregudule Normasari nalika ngadhepi Puspita Dewi! Normasari pancen wong kuwasa wektune iki ing Pentas Artis, wong wadon kang bisa idu geni. Saiki Sirtu kudu nemoni wong kuwasa kuwi. Mangka ora ngreti pakulinane ing studio kono. Bisa wae ta Normasari duwe aturan aneh, upamane stafe ora oleh ngrusuhi yen dheweke lagi ana ing kamar riyas pribadine! Mangka Sirtu kebacut digeret Julaehaque mlebu mrono! Julaehaque pancen rada grusa-grusu. Nanging apa ya tega njlomprongake dheweke, yen

mlebu nyang kamar riyas pribadi kuwi klebu larangan? Apa tega Julaehaque njorogake Sirtu menyang cangkem singa?

“Kulanuwun. Aku utusane Pak Bahar. Ngaturi pirsa yen Pak Bahar jam sewelas iki arep rapat karo Dirjen Pariwisata, mula ora bisa rawuh mrene. Marga saka kuwi aku diutus mrene, ngaturake dhokumen iki. Panjenengan diaturi nyinau lan yen wis genah lan mupakat, kersaa paring tapak asta.....!” langsung wae Sirtu mbrondong ujar sadurunge ditakoni. Sirtu eling critane bapake bab kemenangane Napoleon ing palagan-palagan peprangan. Nyerang dhisik, sadurunge mungsuh kober cepak-cepak. Nyerang luwih akeh kelonggarane menang katimbang diserang. Lan serangane Sirtu iki wis diapilake ing batin sadurunge adhep-adhepan kambi Norma: cekak, aos, mantep, nanging ya tetep nglungguhi tata krama kang susila.

Tenan. Norma pancer mandheg anggone ngoserake rembug ing ngarep pangilon, nanging isih panggah ora noleh. Sirtu weruh menawa dipandeng liwat pengilon kono. Ora suwe nginger kursine, noleh, adhep-adhepan kenceng karo Sirtu. Sajake Norma pancer cingak dene ana dhayoh dudu stafe, ujug-ujug banjur ngomong dawa, kaya patrape *sales-girl* nawakake barang dagangane. Durung kober kumucep mangsuli, dheweke kepeksa nampani map kang disodhorake dening Sirtu. Map wis ditampa, nanging pamandenge Norma isih panggah kenceng trusing mriplate Sirtu. Oh, saiki kiyamate Sirtu teka mrepeg! *Mengkene biyen kae Lili tumekane lakon dipecat saka Pentas Artis!*

Sirtu kandheg guneme, mingkem, kentekan omong. Pancereng mriplate Norma kuwi sanggup ngobrak-abrik rembug apalane Sirtu kang wis dientha ing njero mobil mau!

“Hèh?! Kowe rak sing dipacak ing Caraka mau esuk?” ucapane Norma kang sepisanan sawise kaya kami tenggengen sawatara suwene.

Sirtu siyap nangkis omongan apa wae saka Norma, upama tingkah laku utawa pocapane ana klirune lan cacade. Uga siyap upama ditarap prekara dhokumen sing disodhorake kuwi. Nanging apa sing diucapake Norma kang sepisanan kuwi jan beda karo pengarep-arepe Sirtu! Ora klebu siyasat perange! Mula Sirtu nggragap, ketilapan akal. Kepeksa manthuk, tanpa dibumboni omong liya, ngulu idu nganti mak jlegug! Sepisan engkas, Sirtu rumangsa adhep-adhepan karo guru matematika.

“Wah! Kowe bakal sugih brewu! Beja kowe! Uripmu bakal mubra-mubru! Rupamu pance nulis tulis, tingkahmu prasaja, nanging teges! Pantes dipilih dadi mantu dening Paradha Nainggolan!”

Tambah kang ora kanyana-nyana sangkane kuwi nggigrigake kekuwatane Sirtu. Ditambah tangkepe Norma kang ora mencereng utawa mentheleng, nanging mesem mirenani, kaya-kaya melu bungah marga kabegjan kang disandhang dening Sirtu! Ora kanyana dene Norma duwe esem kang ngujiwat mengkono, duwe patrap memitran kang grapyak semu ngadi-adi.

“Kene, tampanana salam tanganku! *Profisiat!*” imbuhe omong karo ngulurake tangane kang lengene nggendhewa pinenthang.

Upama antawecana bab sing kaya mengkono mau dipatrapake dening Atik, Iin apa Danang pisan ngono, oh, aja takon dosa, sida dikruwes tenan dening Sirtu wektu iku. Nanging ucapan kuwi metu saka lambene Norma kang katutan esem ngalembana! Norma kang kuwsa lan merbawani! Sirtu legeg, ora bisa reaksi cepet apa-apa! Ora swala. Malah nampani uluran tangane Norma kanthi driji kang lemes tanpa bayu!

“Priye kabare Paradha? Hem, isih gendut ya padharane? Wong makmur! Hèh, Sirtu! Jenengmu rak Sirtu, bener, ta? Anu, kowe rak bisa ngajak aku sowan Paradha? Mbok aku temokna dheweke! Aku ya wis tepung kira-kira telung taunan kepungkur, nalika pagelaran musik lan jogedku ditanggap nganti seminggu suwene ing *nite-clube*. Nanging saiki mesthine dheweke ora nggatekake aku maneh. Coba aku temokna, dheweke mesthi kemutan. Ya, Sirtu, ya. Mengko ngiras mromosekake pagelaranku kang anyar. Sapa ngreti dheweke gelem mborong maneh sawise kene kliling ing kutha-kutha gedhe Indonesia dipromosekake dening Pentas Artis iki.”

Sirtu ora bisa nyuwak guneme Norma. Marga nrecel lan grapyak. Norma kang ing angen-angene Sirtu digambarake kandidene wong kereng, galak, judhes, jebul marang Sirtu grapyak, semanak lan ngajak memitran. Sirtu eram banget. Kamangka isih durung pegat ing graitané, praptane Sirtu ing studione Norma kuwi diutus Dhirekture, dikon njlentrehake bab thèthèkbengèke nggawe film video, kudu bisa nerangake kang mranani supaya akibate Normasari setuju tari lan nyanyi pagelarane kang anyar digawe video, diproduksi, lan didol. Yen bisa tekane Sirtu aja nganti mindho gawe, mula dhokumen-dhokumen sing wis dicepakake ing map dicangking pisan, supaya bisa ditandhatangani

dening Normasari sanalika iku uga. Saka kantore mau angen-angene Sirtu kenceng ngukir lan ngentha kepriye paekane supaya Ratu Panggung sing kereng lan judhes kuwi bisa klakon nandhatangani dhokumen sing digawa Sirtu.

“Nuwun sewu, Norma! Bab nemokake sliramu karo Bapak Paradha, kuwi prekara kang sepele. Mengko dirembug ing mburi. Sing luwih wigati, tekaku mrene iki diutus dening Pak Bahar, tinanggenah nyuwun tapakastamu ing dhokumen-dhokumen kang dakgawa kuwi. Ing kono diterangake menawa sliramu babar pisan ora kabotan yen pagelaran Normasari Show kuwi digawe video.”

“Sepele? Oh, Sirtu! Ora sepele kanggoku. Sapatemon karo Paradha kuwi luwih dening repot. Prosedure menggak-menggok, ndakik-ndakik. Nanging embuh maneh yen karo calon mantune! Mula aku njaluk tulung kowe, iki mau. Paradha kuwi wong luhur, sugih bandha bandhu, kesuwur. Wong sing srawung cedhak karo dheweke mesthi uga dadi pocapane jagad! Para panjurunge negara, para artis, para olahragawan, sok sapaa wae kang srawung cedhak karo dheweke mesthi uga ketularan kondhang, dadi wong penting! Oh, wis suwiii aku kepengin cedhak dheweke, lan dheweke nyebut-nyebut jenengku ing madyane pasrawungane!”

“Mesthi wae aku bisa nglantarake, wong aku tepung tenan karo panjenengane!” Sirtu bisa muni ngono, marga kelingan tenan yen nalika sapatemon karo ramane Bathara, wong tuwa kuwi kepranan banget migatekake Sirtu. Ah, pancen Paradha Nainggolan kuwi luhur budine, gedhe prebawane! Ajaa ana janji karo Ugra ing dina esuke ngono, bengi dhek wingi kae mesthi dadi malam Minggu kang nyengsemake ati! Kena apa wong tuwa kang bérbudi kaya ngono diéringi banget dening Normasari? Normasari rak ya cukup kondhang, lan yen mung srawung karo Paradha wae rak gampang?

“Ah, iya! Wong kowe bakal mantune! Mesthi wae raket srawungan karo dheweke. Ora mung gandheng wong pribadi utawa bisnis, nanging keluwarga! Mula kuwi, tenan ya, aku pethukna karo calon maratuwamu!”

“Iya, iya, aku janji.”

“Kapan? Kapan kowe kepethuk maneh karo maratuwamu?”

“Liya dina wae ta, diatur. Saiki mangga pirsanana dhokumen kuwi. Dina iki aku rak ditugasi.....!”

“O, bab mupakatan gawe video kuwi ta? Iya, aku setuju wae! Oleh, oleh wae, pagelaran ciptakanku digawe video! Saiki rak jamane video! Endi, endi sing kudu daktandhatangani?”

“Pancen. Saiki wong Indonesia kranjingan video. Nanging sing ditonton video crita gawean manca negara. Critane ana sing horor, perang, drama keluwarga, musik, olahraga, kartun, spionase, nganti sing semiporno, porno, porno banget lan sadhisme, wis ngambra-ambra ing omah gedhongan nganti ing kampung-kampung kang mbleseg! Bangsa kita dijejeli kaya ngono kuwi. Apa ora rusak kabudayan kita? Nanging priye supaya bisa nyaring? Prasaku ya mung sarana melu-melu gawe video kaset dhewe, crita asli Indonesia! Gawe sing akeh, sing critane ya rena-rena, nganti wong wis ora kober milih maneh, endi sing crita manca, endi sing gawean kene. Aku isih percaya yen bangsane dhewe iki isih seneng nonton kabudhayakane dhewe katimbang budhaya manca negara. Ora beda kaset *tape* lagu-lagu! Lagu-lagu Indonesia isih bisa urip subur ing negarane dhewe, sanajan lagu-lagu manca ya wis ngambra-ambra. Mula yen sliramu ngidinake pagelaranmu digawe video, kuwi wis ateges melu merangi mrasuke crita silat saka Hongkong marang anak-anak Indonesia.” Terus gemlindhing ngono wae omonge Sirtu. Apa sing dientha-entha ing mobil mau kawetu kabeh nalika ana selane wektu.

Saperangan gedhe apa kang diucapake mau metu saka pikirane dhewe. Pengalamane nalika ana ing Sragen, nyewa video critane mung ngono-ngono wae. Critane Kwee Ceng, pemudha bento sing klakon methik prawan canthas Oey Yong, crita jaman Jengis Khan! Sirtu biyen meh nyandu nonton kaset video seri silat Sia Tiauw Eng Hiong, kang nganti sangalikur seri! Lan Sirtu ora ketambahan kepinteran apa-apa! Mung melu seneng nalikane lagi nonton, melu getem-getem, melu gregeten, melu surak merga pahlawane menang, nanging Sirtu dhewe ora tambah lantip. Nonton video ora produktif, jarene bapake! Apa-apa sing dikawruhi sarana mung weruh lan krungu kuwi mung konsumtif, ora kreatif lan inovatif. Bubar ditonton lan dirungokake ya terus ilang, lakone cuthel. Ora bisa disinau utawa ditranformasekake marang wong liya, apa maneh nganti alih generasi. Kasenengan kang mung sanalikane lagi kelakon ditonton lan diprungu, mung sawatara dirasakake ing pikirane awake dhewe, ora abadi lan ora bisa ditularake marang liyan sing ora nglakoni weruh dhewe. Kasenengan mung saklametan, kasenengan instan, clap, weruh ~ ngrasakake ~ pet, kedhep, clap, ilang! Ngono ngendikane bapake.

Sirtu ora gumun menawa Normasari cingak ngrungokake ngeciprise Sirtu. Pancen wis diincim Sirtu, kandidene utusane Baharudin dheweke kudu bisa ngomong, kudu ngenani les-lesane, lan kasil karepe.

“Oké! Oké! Aku percaya marang kowe! Ora percuma Paradha Nainggolan ngepek mantu kowe! Ngendi sing kudu daktandhatangani?”

Map dijereng. Sirtu wis dikandhani dening Bahar priye karep lan tegese dhokumen mau, mula ya apal apa-apa sing kudu dicakake dening Normasari.

“Dadi karepe perjanjen iki, Biro Pentas Artis kang duweni hak ciptane mroduksi pagelaran Normasari ngiket janji arep sekuthon gawe video kaset, mengko bathine bathon.”

“Iya, iya, aku paham. Ora sah dakwaca. Wingi-wingi Bahar ya wis ngrimuk aku. Nanging ora patia dakrewes, wong pikiran kuwi metu saka Ugrasamsi! Sing ada-ada ngene kabeh mau rak Ugrasamsi! Mula aku rada wegah! Ugrasamsi kuwi wong lanang sajake lecekan, ya! Ora bisa serius! Nanging saiki, marga sing teka kowe, lan aku ngreti kowe uga dipercaya dening Paradha Nainggolan, jagone wong golek dhuwit, mula aku ya percaya menawa ngidini pagelaranku digawe video iki mesthi nuhoni dalan kang bener lan ngrejekeni! Ngendi sing kudu daktandhatangani?”

Sirtu agahan nliti dhokumene, lan nudingi ngendi-ngendi kang kudu ditandhatangani. Sedhela wae, tandhatangan ping patlikur kuwi wis klakon! Sadurunge bel wiwit bali menyang papan gladhen muni, Sirtu wis ngenthir bali nggawa dhokumen-dhokumen kang wis ditandhatangani Norma!

Nalika metu saka gedhong studio joged lan marani mobil sing disopiri Karman, awake Sirtu rinasa entheng. Jangkahe rikat, prasakane gumbira. Tugas kang disangkani kambi pikiran nggendheyot abot, marga dina kuwi rumangsa awake tansah diincer cilaka, lan kudu ketemu wong wadon Normasari kang kakon-aten, pranyata bisa kabengkas mawa asil kang maremake. Sajake esuk-esuk mau prasakane pancen pedhut, awan-awan ana pepadhang kang minangka bebungahing ati. Normasari kang ing angen-angene bakal rewel lan tansah muring, sidane mak prucut, tandhatangane mbrojol tanpa pethenthengan, tanpa rekasa babar pisan! Saking bungahe, Sirtu kaya mencolot wae mlebu mobile! Embuh, Karman takon apa, Sirtu mangsuli teges, “Balik nyang kantor, Pak Karman!”

Atine krasa entheng! Nalika mencolot mlebu mobil mau entheng. Pikiran enggal-enggal bali menyang kantor, ketemu Pak Bahar, nyiritakake suksese anggone nemoni Normasari, ngarah oleh alembana saka wong tuwa kuwi! Oh, seneng banget atine. Sing paling nyenengake, pranyata dheweke bisa memitran karo Normasari! Sirtu dadi mitrane Normasari! Nyerot hawa kanthi mbedhedhege ati!

Ing ndalan sajrone mobil mlaku, sajrone dheweke kablebeg kasenengan, ana benang rasa nyleneh kang atut alure mobil sing ditumpaki. Dhisike ora rinasa. Saya suwe saya nggaler ing atine, wusanane nyendhal pancing! Yakuwi janjine marang Normasari anggone arep methukake karo Paradha Nainggolan!

Prekara sepele, mau ujare Sirtu!

Kena apa Sirtu mau bisa mucap mengkono?

Nemoni Paradha Nainggolan rak ateges dheweke kudu nyambat Bathara! Kamangka gegandhengane karo Bathara lagek gawat! Sakesuk iki mau kang dadi putheke batine rak ya prekara gegandhengane karo Bathara kang keprungu ngambrabambra ing madyaning masyarakat! Mau esuk nganti awan, Sirtu wis getem-getem, emoh srawung maneh karo Bathara! Marga srawunge karo Bathara bakal nggawa jugare gegandhengane karo Ugrasamsi.

Mau, sadurunge budhal menyang Cempaka Putih, jugrusing ati wis oleh pepadhang. Ugrasamsi wis aweh sasmita yen prekara sing ditulis ing koran kuwi mesthi barang kliru. Saka kono, jugruge ati nggar sithik diurugi. Pekabaran ing koran ditangkis mrana-mrene, dibantah yen srawunge karo Bathara kuwi ora sirsiran ora dhemenan, nanging srawung kekancan biyasa. Dijlentrehake kanthi ati kang rekasa marang Ugrasamsi, marang Baharudin, marang Danang, yen anggone srawung karo Bathara kuwi memitran lumrah, mung padha-padha mangan bareng ing warung. Kuwi wae ya mbayar dhewe-dhewe!

Lan anggone nyebar warta kaya ngono mau wis meh kasil. Ugra wis bisa diyakinake! Kuwi sing paling wigati! Ugrasamsi kudu yakin, kudu percaya marang apa kang dicritakake Sirtu! Kanthi yakine Ugra atine Sirtu wis ketambanan, wis bisa jenjem! Sirtu wis bisa ngudhari ruweting atine, wis bisa mbusak bureke tingkahe saka pandulune Ugrasamsi!

Kahanan wis njingglang nalika Sirtu budhal marani Normasari!

La kok saiki dheweke diemoti watu item! Dudu bab srawung rumakete karo Bathara, nanging wajibe methukake Normasari karo Paradha! Kuwi rak ateges dheweke kudu srawung maneh karo Bathara! Tanpa Bathara mangsa bisa Sirtu kepethuk Paradha. Tanpa ngukuhake anggone tunangan karo Bathara, mangsa gelema Paradha nampa Sirtu!

Oh, cilaka!

Hèh-hèh! Nalika mlebu mobil mau atine krasa entheng. Mencolot ngono wae. Mobil lumaku durung tekan tujuane, atine Sirtu wis malik, dientepi watu item! Ngentepi batin wadon kang ringkih! Oh, Sirtu Mekarndalu!

Kaya dhek mlebune, Sirtu mencolot wae saka mobil nalika tumpakan kuwi mandheg ing Biro Pentas Artis. Dheweke selak kepengin ketemu Baharudin, nglapurake anggone kasil minangkani tugas abot. Ati watu gununge Normasari wis klakon lumer dening Sirtu. Sirtu ora dianggep kandidene mungsuh, ora disengguh kaya Lilis, nanging direngkuh mitra dening Normasari. Pokoke Sirtu arep nuduhake marang Baharudin menawa apa pepenginane Dhirektur Biro Pentas Artis kuwi bisa kaleksanan! Sirtu kepengin pamer yen dheweke bisa mbengkas karya. Normasari gelem nandhatangani dhokumen kang mupakati nomer-nomer pagelaran joged lan nyanyine bakal diprodhuksi dadi video kaset lan didol. Baharudin wis ora kedhangdhangan apa-apa maneh anggone ngrengkuh sekuthon karo Sunar VJW. Bebas!

Sirtu ora kok arep golek elem. Nanging kasenengan batin kang ngrenggani dhadhane nalika kuwi mung janjine Ugrasamsi. Sarana bebase Biro Pentas Artis saka Normasari, Ugrasamsi bisa sawayah-wayah budhal nemoni Sunar VJW ing Surabaya, kaya pakone Baharudin mau esuk. Yen janjine diugemi, mesthine Sirtu diajak, lan mulih saka Surabaya padha mampir Sragen! Iki gagasan kang digejem ing dhadha sisih tengen, nalika mobil mandheg lan dheweke mencolot metu.

Ing dhadha sisihe maneh kakandhut pikiran liya. Dheweke kudu enggal ketemu Ugra. Ora ngrengkuh prekara olehe arep menyang Surabaya lan mampir Sragen, nanging luwih dening wigati, Sirtu arep ngandhakake lelakon kang mentas diadhepi. Dheweke arep wadul bab lilihe Normasari. Ora merga pintere Sirtu ngrimuk, nanging marga dheweke kebacut janji bakal nggathukake Normasari karo Paradha! Iki kudu enggal dicritakake marang Ugra, supaya Ugra melu urun rembug kepriye mungguh kudune langkah kang bakal katindakake Sirtu. Apa kudu netepi janjine? Kuwi ateges Sirtu kudu

methuki lan srawung maneh karo Bathara. Apa janjine marang Normasari kuwi disepelkake wae? Kuwi ateges Sirtu cepak-cepak dibenci dening Normasari. Bisa uga diincim-incim! Digawe prekara supaya dicopot saka Biro Pentas Artis kaya sing dialami dening Lilis!

Lakune menyang kamar Dhirektur nguncug wae. Ora tolah-toleh. Glèg. Dibukak, kothong! Baharudin durung teka! Semangate suda separe. Ambegane angglong. Sirtu bali nutup lawang. Marani mejane, lan nyelehake map lan tas cangklunge. Nyabut jungkat saka tase, terus ngelus rambute. Rampung, dheweke ngulurake gulu nyawang kamare Ugra. Sajane wis katon Ugra ana apa ora. Nanging sisa-sisa methenthenge karep ngububi dheweke ninggalake mejane, terus marani kamare Ugra. Adate ora gampang Sirtu meksa sikile mlangkah mrono. Marang Ugra dheweke tansah sungkan. Nanging awan iki jangkahe entheng. Glèg! Lawang dibukak. Kothong! Mau ya wis ngreti kothong, wong singgete kamar saka kaca transparan setengah badan. Nanging ngonangi kothong sing kari kuwi nyuda maneh semangat karen-karene. Dhuh lemes! Nyang endi ta ya, wong-wong kuwi!? Sirtu lagek dhong ngotot, wong-wong sing arep ditemoni padha ora ana!

“Ora ana kabeh, Sirtu! Budhale dhewe-dhewe!” cumengkling keprungu suwarane ing mburine.

Sirtu kaget. Lawang ditutup bali rapet, lan dheweke noleh. Atik karo Iin ngadhang ing ngarepe. Arep padha ngapa? Kok pancerengan!

“Kok dingaren kowe metu kantor ora pamit kanca-kanca. Teka ora nyapa aruh, lan nranyak wae liwat! Apa kowe wis satru karo kanca-kancamu? Dingaren kowe kumendel nginguk kamare Ugra. Sedina iki mau wis ping pindho. Mangka sadurunge kowe tansah minggrang-minggring yen dikon mrene, nganti kudu kepeksa dikancani Iin utawa aku. Saiki kowe kok wis kendel rembugan karo Ugra ijen tanpa rewang? Ana apa ta, Sirtu? Apa bener, kowe arep metu saka pegawean kene?” Atik narap Sirtu. Atik luwih tuwa, luwih dhisik nyambutgawe ing Biro Pentas Artis, sajak wenang ngurusi karyawati liyane.

Kena apa kanca-kanca kuwi merlokake ngurus dheweke? Kok nyetitekake barang tingkah lakune Sirtu? Apa padha iri marga Sirtu arep dipek mantu Paradha Nainggolan? Lan nganggep Sirtu anggak mlebu-metu kantor ora sapa aruh kanca lawas? Arep padha mungsuh Sirtu?

Toblas! Sirtu iki mau kepanjangan apa? Iya, lali saplengan, lunga metu saka kantor langkahe nglengké wae, mlebu ya ora manthuk ora noleh marang kanca-kancane. Kanca-kanca kuwi dianggep ora ana wae. Sing dipikir mung Ugrasamsi, Baharudin, Normasari lan awake dhewe! Jan anggak banget! Ora lidok yen kanca-kanca saiki narap dheweke!

“Oh! Oh!” Ketiwasan! Semangat kang wis angglong saya nyerot kekuwatan ing awake. Sak kal lemes, kaya wayang kulit tanpa garan.

“Kowe kena apa, ta, Sirtu, kok pucet?” Iin maju karo nyekel tangane Sirtu. Digejem adreng.

“Oh, ora papa! Ora papa!” wangslane Sirtu gugup. Ngakoni kaluputane. Kringet metu gobyo.

Tangane Iin rinasa anget, ndayani pulihe kekuwatane, krasa rada kepenak. Sirtu isih bisa nggraita, é, jebul kanca-kancane sakantor ki ya migatekake dheweke! Lan isih padha setya. Dikira mau anggone ngrubut ngedhang-edhangi Sirtu ing ngarep kamare Ugra mung arep ngece-ece, arep nyenyenges! Sirtu sing gegedhen rumangsan! Ah, ngisin-isini. Sirtu goreh pikirane kaya ngono saawan iki marga mikirake gegandhengane awake karo Ugrasamsi! Ketaman asmara! “*Kowe dijanjeni apa karo Ugra? Angel tamban-tambanane! Kowe kasmaran karo Ugra!*” suwarane Baharudin keprungu maneh. Nanging sing mencereng ing ngarepe saiki Iin karo Atik! Suwarane wong loro kuwi! Ah, ngetarani banget tingkah lakune Sirtu kasmaran dina kuwi.

Nanging ora! Kanca-kanca kuwi ora ngreti! Ora ngreti apa kang tumama ing atine! Rungokna tenan ta, apa sing diucapake kanca-kanca kuwi. Ora nyenyenges!

Kanca-kanca kuwi nggrudug dheweke mung marga dina kuwi Sirtu tumindak aèng. Slenca karo adat sabene! Mula mau dielokake kadingaren! Dene apa sing njalari Sirtu tumindak aèng, kanca-kanca durung padha ngreti. Mula padha nggrudug, merlokake takon! Wong sabene srawunge raket kok ngowah-owahi adat. Sirtu dhewe sing rumangsa! Dina kuwi dheweke pancen kampul-kampul kaya gabus ing lumahe segara, kasempyok mrana, kesempyok mrene. Isih dadi lakon. Oh, yen genep telung dina ketaman lelakon kang kaya mengkono, tratap jantunge bakal onya! Bisa dheweke mati ngadeg! Saiki mbedhedheg atine, dene kanca-kanca kantor jebul kok ya gedhe kawigatene marang dheweke!

“Sirtu! Sirtu! Kok lemes banget kowe! Iki mau Karman kandha, jare kowe.....!”
Iin nerusake omong karo nggegem tangane Sirtu.

“Karman?! Karman kandha apa?!” maneh mak tratap kaya disamber gelap lupiter.
Karman! Karman mesti crita marang kanca-kanca kantor yen mentas ngonangi Sirtu
dikekep-kekep Baharudin Jarum ing kamar Dhirektur! “Oh, matik aku!”

“Sirtu! Sirtu! Kok anyep timen tanganmu! Mbak Atik! Sirtu iki, Mbak!
Tulungana!” penjelihe Iin.

Atik uga trengginas nyandhak lengene Sirtu. Nuwaki awak kang lemes kudu arep
ambruk wae.

Ora, Sirtu ora nganti semaput. Dheweke isih eling sakabehe kang dumadi. Mung
ora bisa ngglawat apa-apa. Isin marga kanca-kancane padha ngreti dheweke didhemeni
Dhirekture. Adhuh isin banget! Dheweke durung bisa mbela dhiri.

“Kowe nggethu banget nyambutgawe dina iki, Sirtu!” Atik mbisiki karo nggegem
lengene Sirtu. Temuwa.

“Bener, kowe nyambutgawe cakrak banget dina iki, Sirtu. Lan lali mangan!
Wektu ngaso mau ora mangan! Karman mau teka-teka terus pamit arep golek sega dhisik.
Lan kandha yen kowe uga durung mangan! Mokal disuguh mangan dening Norma, wong
rangsume kana pas wae!”

Pancen dheweke lali mangan awan iki mau. Marga wektu ngaso mangan,
dheweke isih ana ing Cempaka Putih.

“Karman crita apa?” Sirtu isih kober miterang.

“Ya kuwi mau, aku rak wis kandha. Jare kowe ya mesti ora mangan kaya
dheweke. Ing sajrone numpak mobil mulih, jare Karman, kowe mung ndongong kaya ora
sadhar. Mlebu-metu mobil kaya robot. Tanpa pikiran. Blas ora sapa aruh karo Karman.
Mula Karman pamit budhal golek sega karo meling marang aku bab kuwi. Lan aku
enggal methuki kowe, arep ngelingake. Pranyata tenan, kowe wis lemes ngene! Kaya
robot kentekan pulsa batreine! Dilungguhake kono dhisik, Mbak!” omonge Iin wusanane
marang Atik.

“Mung kuwi? Ora crita liyane?” pitakone Sirtu. Eling capet-capet. Idune rinasa
pait..

“Ya mung kuwi, apa maneh? Nanging rak tenan, kowe kentekan daya! Ora kober crita dawa-dawa marang Karman, wong jarene Karman mesthine prasakane padha, wetenge ya wis luwe banget! Kesusu amblas!”

“Lingga ing kursine Danang kono dhisik! Iin, kongkona wong nyang Depot Maju, pesena sega goreng, dibungkus. Eneka kene dhisik lo, Sirtu. Dakjupuke ngombemu! Bocah kok lali wayah yen lagi gelem nyambutgawe! Mangan aja sok kantu ta!” Atik gumremeng karo nyupukake gelas tehe Sirtu ing mejane.

Sawatara suwene Sirtu dadi layatan. Diupakara dening Iin lan Atik. Iin kongkon wong liya maneh nukokake sega goreng, dene dheweke bali ngupakara Sirtu. Ngetokake minyak angin digosokake ing pilingan, gulu lan githoke Sirtu. Mangkono uga driji tangan lan sikile.

“Wis! Wis! Aku ora papa, kok! Tenan ora papa!” ujare Sirtu. Kandha ora papa, nanging suwarane isih nglemek ora ndayani.

“Iki, Sirtu, ngombemu! Dakjupukake saka mejamu! Ombenen!” Atik melu ngupakara, isih nggremengi Sirtu. “Mula, nyambutgawe ki ya nyambutgawe! Aja ngaya. Aja lali mangan. Aja lali ngaso yen wayahe ngaso!”

Dibancahi dening Iin, “Iya. Iki mau kadereng diutus Pak Bahar nemoni Normassari! Mesthi wae Sirtu ora wani nglirwakake pegawean. Karman iki mau crita ngono. Sirtu katone nggethu banget anggone ngayahi gawe. Ana ing dalan ki Karman nganti ora disapa! Ora dijak ngomong wiwit budhal lan nganti mulihe. Jare Karman Sirtu katon adreng banget! Dilirik liwat kaca spion, sajak mikir nglangut. Ora rumangsa yen numpak mobil.”

Sirtu ambegan dawa. Awake rumangsa kepenak lan tuwuuh kekuwatane. Kira-kira bener, dheweke lemes kaya mengkono kuwi marga wetenge ora kisenan apa-apa. Mula bareng sega sing dipesen Iin teka, dheweke terus nurut wae, dikongkon madhang ya ndang madhang. Segal diemplok ora nganggo isan-isin, ditunggoni lan diawasi kancakancane. Mung, idune rasane pait, ndadekake mangane klemak-klemek.

“Kok kaya wong lara tenan wae,” gemremenge Sirtu sawise wetenge klebon sega lan cahyane wiwit sumringah maneh. Ngomong ngono karo wis bisa mesem. Suwarane wis ora nglemek maneh. Apa maneh bareng wis ngombe ngglontor segane.

“Lo ya panceñ tenan, lemesmu kuwi! Wong kowe ora eling ngaso yen wis nyambutgawe nggethu!” aloke Atik tumuwa.

Kriiing! Kriiing!

“Telpun, Iin! Tampanana dhisik!” pakone Atik.

Sirtu nutugake anggone mamah. Pulukan sega kang pungkasan.

Iin marani telpun ing mejane Sirtu. Ditampa. Diterangake menawa Baharudin Jarum ora ana, lagi metu. O, ora perlu karo Baharudin? Sapa? Sirtu? Sirtu sekretarise Baharudin Jarum!

“Sirtu! Kowe sing digoleki!” pambengoke Iin.

“Saka sapa?” pitakone Sirtu. Apa saka Bathara? Kena apa telpun barang?

“Embuuh.”

“Suwara lanang apa wadon?” tambuhe Sirtu, bali adreng.

Yen lanang genah Bathara. Sapa maneh, wong Sirtu ora duwe tepungan lanang liya. Apa maneh kang ngreti nomer telpune! Mokal yen Ugra apa Bahar. Yen swarane wong kantor kono Iin mesthi ngreti, nengeri.

Perlu apa Bathara nelpun? Gawe mala wae! Ora susah telpun-telpunan!

“Swara lanang apa wadon?” Meh wae ditambahi, “Yen lanang, kandhaa Sirtu ya ora ana! Diutus metu dening Dhirekture.” Nanging durung klakon nambahi ngono wis oleh wangsluan saka Iin.

“Wadon!”

Wadon? Sapa?! Sirtu kepeksa ngadeg. Sajane kekuwatane wis pulih, nanging isih aras-arasen. Menyat karo rada trantanan. Sapa ya wong wadon kang perlu ngomong karo dheweke?

“Wis kuwat, ta, Sirtu?” ujare Atik karo arep nglawani.

“Hallo!?”

“Sirtu?! Aku, Normasari! Priye kabare? Bosmu durung teka, ya? Kowe durung ketemu mulih saka nggonku mau? Lagek apa, kowe?”

“O, Bubb...., Norma! Ora ngira aku! Dakkira sapa! Lagek maem! Mau lali maem! Ora kober! Bener, Pak Bahar durung rawuh, rapat kambi Dirjen Pariwisata. Perlu apa ta, mengko dakaturke yen wis rawuh?”

“Ora butuh karo Bahar! Karo kowe. Priye, wis bisa ngrancang kapan bisa nglantarke aku kepethuk Paradha Nainggolan?”

“O, bab kuwi. Durung bisa mikir aku! Wis ta, gampang-gampang!”

“Nanging tenan lo, Sirtu. Ikhtiyara ing minggu-minggu iki, mupung aku akeh selane. Priye yen suk Rebo wae, Rebo bengi?”

“Ah, ya kosik ta! Aku ya durung ketemu Bathara barang. Durung isa kandha bab iki.”

“Oké, daksrantekake! Pendheke janjine wong ayu kaya kowe mesthi ora blenja! Aku percaya. Yen wis ana ketetapan aku ndang kabarana ya. Rak wis ngreti nomer telpunku, ta?”

“Wis!”

“Aku seneng kekancan karo kowe, Sirtu! Mula yen ana wektu telpuna aku, ya. Utawa njaluka idin marang Mas Bahar, tilik aku menyang Cempaka Putih. Yen kowe suwe ora nelpun aku daktelpun ya! Omahmu ana telpune ora?”

“Ora! Ora ana!”

“Ngendi ta, omahmu?”

“Anu, Lurung Tambak, nggone Bu Harini.”

“Sesuk dak dolan mrana, ya?”

“Aa-iya! Iya! Nanging aku arang ana ngomah, lo!” Sirtu nyoba nginggati.

“Nyang endi wae, ta?”

“Ya ora mesthi menyang endi! Wong isih enom, ana wae acarane!”

“O, iya ya! Karo yangmu, ya? Anu, dakkira nyambi liya!?”

“Nyambi apa?!”

“Arang neng ngomah, dakkira nyambutgawe bengi. Aku lali yen kowe wis duwe tunangan. Dakkira lunga ijen.”

“Nyambutgawe bengi?!” Mak dhev atine Sirtu. Wong wedok sing nyambutgawe bengi rak mung.... Wong wadon palanyahan! Saora-orane nyrempet mrono. Apa Norma ngira Sirtu nyambutgawe kaya ngono kuwi? Oh!

“Sirtu? Kowe isih ngrungokake?”

“Aaa-oh, isih, isih! Apa?”

“Dakkira ketemumu karo arekmu ya ana ing *nite club*-e Paradha Nainggolan, ana NAC, ya? Apa kowe nyambutgawe neng kono? Witing tresna jalaran kerep ketemu!”

“Apa?! Aku nyambutgawe neng *nite club*?!”

“Ora, kowe mau kok kandha arang neng ngomah. Nyang endi ta? Mongsok sirsiran saben dina? Cepet bosen lo, mengko!”

“Ora sirsiran! Ya ana wae sing kudu daklakoni. Nyang perpustakaan. Kursus managemen. Cekake akeh pakaryan! Nanging ora nyambutgawe ing wayah bengi!”

“Terus, ketemumu karo putrane Paradha, priye? Mesthi romantis banget! Critanana gé!”

Romantis? Sirsiran? Dheweke karo Bathara, romantis? Hah! Ora ngretia wingi dhangsah empet-empetan, sikil kepidak-pidak wae ngono jare! Romantis!

Mara-mara Sirtu ngrasa bosen nyekeli gagang telpun. Kembang krungu tembung-tembung lekoh kang metu saka cangkeme Normasari! Kembang ngrungokake ocehane Normasari! Sirtu kentekan omong. Sajane wis wiwit mau dheweke rekasa nemokake tembung kang magepokan karo pribadine Normasari. Kondhange dadi wong ayu seniwati, nanging bareng srawung rada raket kok rinasa kemproh banget pribadine!

“Pirang jam sedina kowe sapatemon karo putrane Paradha? Terus, saiki saben dina kowe ya andher ing *nite club*? ”

Sirtu ngaduheke gagang telpun saka kupinge. Rasane lara tembung-tembung kuwi keprungu ing kupinge. Nanging Sirtu isih ngeman nyuwak gegayutane karo Normasari. Yen ditutup rak dikira tumindak kasar. Nanging arep tetep dipanjer, omonge Normasari kok nylekit temen! Ngono kuwi apa ya ora ngrumangsani yen tembunge ngono kuwi nglarakake atine Sirtu?

“Sirtu? Sirtu!? Kowe isih ngrungokake?”

“Isih.”

Swara saka sisih kana keprungu nyambungi, ngoceh maneh, ngoceh terus. “....la ya kuwi! Enak kowe! Ora sah nggege wayah bisa blusak-blusuk kapan wae mlebu balkon *nite club*-e Wong Sugih Paradha Nainggolan! Ora susah dikawal, ora ana sing kudu ngeterake, ora ana sing mbatin ala! Ah, begja kowe, Sirtu, bisa srawung cedhak karo wong brewu, masyarakat kajen keringan! Yen aku kekancan karo kowe rak bisa kecipratan bejamu ya? Kapan ta ya, kowe bisa methukake aku karo Paradha? Ndang

temtokna ta dinane, gek ndang uwis anggonku ngangen-angen! Kapan Sirtu? Sirtu? Sirtu....?!”

“Apa? Aku isih ngrungoke.” Swarane aras-arasen.

“Ya kuwi mau lo, priye? Wangsulana sing temtu ngono lo, ben lega atiku.”

“Olehe arep nemtokake priye, wong aku durung ketemu karo Bathara. Lan Bathara isih kudu nyuwun palilah ramane arep marak nggawa aku lan aku nggawa kowe!”

“É, lah, kaya arep ngadhep walikota wae, nganggo njaluk palilah barang? Kowe rak bebas ta mlebu metu menyang NAC?”

“Pancen. Angger-anggere ngono ora ana. Nanging wong rak ya ana unggah-ungguhe. Sing diajeni rak tatacarane. Aku kudu ngajeni Bapak Paradha Nainggolan, rak iya ta? Yen aku ora ngajeni tatacara ing kedhatone utawa *nite club*-e Rama Prabu, mesthine aku ya ora kajen ana kana! Mula tatacara kudu daktuhoni!”

“Iya! Iya! Kathik nganggo Rama Prabu barang! Cekake kapan ngono wae! Mengko dakampiri nganggo mobilku yen arep mrana! Kowe nganggo klambi apa ulese? Dakkembari! Kene kudu narik kawigatene sing padha andher ing kana. Becike miliha ules abang mbranang, Sirtu. Ules abang kuwi gage narik pandulu! Aku duwe loro kok! Mengko daksilihi. Blegera awakmu rak padha ukurane karo aku.....!”

Gagang telpun wis diseleh ing meja. Sirtu sangga uwang karo ngrungokake saka kaduhan. Ora tumempel ing kuping. Satemene wis ora arep dirungokake lan arep golek gawean liya. Nanging marga isih ngajeni marang Normasari, dadi ya ditlateni wae ngrungokake.

Nyilih klambi kanggo lungan?! Huh, sirikan kuwi! Sirtu saprana saprene ora nyilih klambi kanggo lelungan metu saka ngomah. Taua nganggo duweke liyan ya mung merga njajal. Ora dienggo dipamerake lan didhaku dadi duweke! Ora sae! Apa maneh sing nyilihi Normasari! Roke kira-kira padha abyore karo klambine Julaehaque sing dienggo malem Minggu wingi kuwi! Padha karo klambine Kuntum Ambarsari nalika nekani rapat ing kantore! Klambi kang sarwa abyor. Dhek isih ana ing Sragen biyen, nonton teve, weruh sandhangane penyanyi-penyanyi kang manggung Sirtu ngira yen sandhangan pating gebyar kaya mengkono mau mung mligi kanggo pameran ing panggung. Upamane dienggo blanja menyang Pasar Jethis ngono kira-kira ya bakal

dietutake bocah-bocah sakampung. Beja yen ora nganggo disawati barang! É, jebul neng Jakarta, sandhangan kaya ngono ya ana sing wani nganggo dipamerake wong akeh! Ah, emoh! Sirtu isih risi menganggo kaya ngono sanajan mlebu menyang *nite club*. Karo dene ramane Bathara rak iya wis ngelem-elem Sirtu merga menganggo lugu lan prasaja? Sirtu duwe klambi lima-enem stel wae cukup. Kuwi wae potongan prasaja, ora srawean kaya klambi panggung! Gelem ora gelem wong nyawang lan naksir dheweke ya kaya ngono kuwi, kaya nalika menganggo klambi kang potongan prasaja. Luwes, dienggo menyang kantor ya kena, dienggo pesta ya ayo! Embuh mengko yen drajat lan masyarakat panggonan srawunge Sirtu owah, mesthine Sirtu ya kudu nyocogake swasanane! Yen saiki, kandidene sekretarise Baharudin Jarum, rasane apa sing disandhang wis saJogja!

“.....Sirtu! Kowe rak isih ana kono?”

“Isih.” Sakecap. Sapada. Terus miwiti mbukaki map. Ora piguna. Nyekel buku telpun arep nelpun sapa? Bathara? Ngandhani yen dheweke kepengin ketemu, lan arep kandha pisan yen kepengin sowan ramane nggawa Sri Panggung Normasari. Ah, ora susah! Mengko Bathara mundhak anggep yen Sirtu nelpun-nelpun barang!

“....Sirtu! Sirtu!? Kok meneng wae kowe?”

“Akeh gaweanku kang kudu dakketik. Ngomonge dipedhot dhisik, ya?”

“O, iya! Iya! Aku ya tandang gawe kok. Gladhen joged mentas wae dakpungkasi. Iki aku nyambi cucul, klambi gladhenku dakkumbrukake ing kranjang. Durung bisa ngranggeh salin. Dadi aku nglegena ing kamar pribadiku! Ketok ora saka kono? Hihihik! Hé, Sirtu, mengko sore kowe rak prei ta? Dakampiri nonton *striptease* menyang Mandaraka. Aku ana undhangane kok. Becike mengko.....!”

“Aku ora ana wektu! Arep nekani diskusi sastra nyang TIM!”

Klik! Saiki Sirtu wis entek tenan sabare. Telpun ditutup krekep! Wong kok olehe criwis, ndremimil tanpa pedhot! Sadurunge srawung biyen, Normasari kuwi diajeni banget dening Sirtu. Diajeni lan diajrihi. Normasari, sawenehe wong wadon kang sukses mredi kariere dadi seniwati panggung! Jenenge kondhang! Kawentar anggone keras ati, kuwasa, semangate makantar-kantar, disiplin, ambisius nglanjak masyarakat kang luwih dhuwur! Sirtu tansah gage ndhingkluk yen kena pancerenge Normasari! Pribadine kang canthas nuduhake panguwasane! Nanging iki mau, bareng dheweke rada suwe omong-

omong karo Normasari, rasane wong kuwi kok mung ampang wae, ora kaya gebyare kang katon. Luntur pangaribawane, ilang pamore, malah dadi wong wadon murahan. Malah semu urakan. Ora beda karo Julaehaque barang kuwi! Yen Julaehaque isih ana papane, marga pancen isih enom, pribadine durung kacithak, isih bisa owah marga isih dawa lelakon uripe, isih akeh kang kudu diambah sajrone urip. Julaehaque mung penyanyi tanggapan sing durung duwe jeneng. Bareng Normasari, rak wis genah papan prenahe ing masyarakat! Dadi pimpinan pagelaran! Nanging omonge kok cethek timen! Ora ana bobote!

Sirtu ambegan dawa. Polahe ngleler marga pikirane isih ruwet rendhet mrana mrene. La iya, iki mau kena apa kok terus bisa njanjeni Normasari arep dipethukake Paradha Nainggolan?! Mangka Sirtu rak wis mutusake ora arep ketemu Paradha Nainggolan maneh nalika esuk mau gemreget arep nemoni Ugra? Oh, la ya priye Ugra? Dheweke kudu kandha Ugra, lapur bab panjaluke Normasari kuwi! Sirtu ora wani ninggalake Ugra maneh yen arep ketemu karo Bathara lan Paradha Nainggolan. Ugra kudu ngreti. Ora kena salah tampa. Yen anggone tetep srawung karo keluwarga Nainggolan kuwi marga panjaluke Normasari. Lan nyenengake Normasari ateges mbiyantu suksese pagelarane Pentas Artis! Ugra kudu ngreti kabeh bab kuwi. Kena apa kudu ngono? Marga.... Marga.... Sirtu wis rumangsa dadi duweke Ugra!

“*Kowe dijanjeni apa dening Ugra?*” keprungu maneh rembuge Bahar mau esuk. Mbapaki.

La iya. Kena apa saiki Sirtu atut emen marang Ugra? Dijanjeni apa dening Ugra? Kok keningaya ngrumaketi Ugra!

“*Ugrasamsi kuwi wong lanang sajake lecekan, ya! Ora isa serius!*” Kuwi tembunge Normasari! Ngrembug bab apa mau kok dheweke nganti muni ngono? Normasari sing mentas dibiji omonge cethek, mau ngelokake Ugra wong lanang kang lecekan!

Hèh! Ana ngendi ta Ugra saiki? Kok ora ndang balik menyang kantor! Selak wayahe mulih. Yen ora ketemu Ugra dina kuwi kepriye? Kepriye yen mengko sore Sirtu dipapag Bathara, mangka durung lapuran marang Ugra. Apa kudu nulak? Yen nulak mengko gayutane karo Normasari priye? Yen gelem diajak mangan barang karo Bathara, mengko gek ketemon karo Ugra! Rak kisruh!

“Sirtu! Ayo mulih! Wis wayahe mulih! Kok sangga uwang! Apa isih krasa mumet? Durung pulih kekuwatanmu?”

“Pokoke aku kudu ketemu Mas Ugra! Ngenteni tekane dheweke!” gegeteme Sirtu karo njenggung meja.

“Hèh? Ngenteni Ugra? Prasasat merangi tatal! Sida nginep kene kowe mengko!”

Sirtu gragapan. Pranyata Atik wis ngadeg ing ngarepe Sirtu karo mbopong tase. Ngajak Sirtu mulih.

“Arep ngenteni ana kene ki banjur karo sapa? Kantore rak ditutup. Kothong! Kari Pak Amin sing njaga bengi. Karo dene Ugra kok dienteni ana kene! Paling dheweke lagi enak-enak ngombe bir ana ing Mandarin. Rak ngrampungake urusane Miss Wui ta!”

Sirtu kaya bubar ngantuk diraupi. Eling kahanan sakiwa tengene. Klincutan, dene wis njenggung meja lan muni apa kuwi mau! Agahan ringkes-ringkes barang, terus nyangklong tase.

“Sik daktelpon omahe!” ujare karo muter-muter nomere telpun. Disrantekake sawatara. Terus diselehh. “Durung teka! Genah durung teka! Wis, ayo! Aku ya wis rampung! Mulih!”

Ing mobil, Atik takon Karman. “Kowe mau ketemu Danang?”

“Mboten.”

“Aku ketemu! Mau neng Cempaka Putih. Kena apa?” Sirtu nyaut.

“Mau bojone rak menyang kantor. Tawan-tawan tangis. Lapur jare Danang malem Minggu ora mulih sewengi! Minggu awan lagi mulih, terus tukaran! Kamangka wetenge gedhe! La wong kantor ya ora bisa ngandhani apa-apa, wong para penggedhene lagek ora ana. Ya saisa-isaku dakbujuk supaya sabar. Danang mau rak njujug Cempaka Putih. Kowe mau kepethuk rak ora apa-apa, ta?”

Danang! Danang malem Minggu ora mulih! Rak karo Julaehaque! Èh, priye ta wong kuwi! Mbelani Julaehaque nganti gesrek karo bojone! Sirtu mau ketemu karo Danang, ketemu karo Julaehaque, omong-omong barang, nanging Sirtu kok ora tanggap babar pisan! Oh, kebangeten Sirtu dina iki mung nonton dhirine dhewe!

“Piye Sirtu?”

“Ora! Ora papa!”

“Kok umak-umik!”

“Aku mesakake karo Nyonya Danang!”

“Iya. Embuh, Danang ki kok kaya ngono!”

*

Dhin! Dhin! Keprungu uni klakson ambal ping pindho. Sasmitane Bathara. Wah, priye iki ya? Ditampik, apa ditampa? Sirtu kandhev lakune sawise ngancing lawang pondhokane. Sanajan uni klakson ambal pindho kuwi dudu klakson sepedha montor, ewa samono Sirtu njegreg. Mandhev karo clilengan noleh menyang sangkane uni. Sepedha montor Yamaha butut tetep ora katon. Sirtu jumangkah nerusake laku.

“Sirtu!”

Sirtu njegreg maneh. Genah swarane Bathara. Atine mara-mara tratapan. Glèk! Mobil kang parkir ing sacedhake Sirtu lawange dibukak. Sing nyopir metu. Tenan! Ketara regemenge Bathara muncul saka njeron mobil, lan marani panggonane.

“Sirtu. Numpak iki wae!” swarane logat Batak kang ngethel kuwi pranyata bisa ditampa akrab ing kupinge Sirtu, angles ing atine. Satemene angel nggoleki cacade Bathara. Wong Batak kok alus solahe, wong sugih kok olehe prasaja.

“O!”

“Ayo, mlebu ing jok ngarep wae, jejer aku.”

“Emoh, ah!”

“Lho, kok emoh?!?”

Iya, kena apa kok mucap ‘emoh’? Mangka nalika samana wandane Normasari mrepegi atine. Mengko gek Normasari nesu yen ora ndang dipethukake Paradha Nainggolan? O, iya! Sing marahi muni ‘emoh’ mau jalanan atine mangro. Sirtu uga kelingan Ugrasamsi! Yen sapatemon karo Bathara iki konangan utawa keprungu Ugra rak priye? Ugra bisa wae krungu yen Sirtu isih tetep srawung akrab karo Bathara. Embuh sapa mata-matane. Mula mumpung durung salah tingkah, Sirtu wis milih tembung ‘emoh’ mau!

Bathara nyaut lengene Sirtu. Ngayomi. Sirtu mau ngatut kena perbawane tangan lanang kang anget sentosa kuwi! Ora! Sirtu kuwawa ngempet gemlewange ati, sikile macet pinaku ing bantala, alot jumangkah kaya tanduran kang ngoyod. Ora bisa diglendheng sanyetan.

“Ora, Bathara! Aku emoh melu kowe, mlebu menyang mobilmu. Aku dudu duwekmu, lan emoh kokpikut karana mobilmu.”

“Sirtu, kowe arep menyang endi, ta?”

“Aku sore iki arep mangan, kaya sabene. Wingenane yen kowe ngancani aku rak iya ora numpak mobil? Kena apa ndadak ngowahi adat?”

“Kowe rak saiki wis ngreti, aku pancen bisa nangani mobil. Kowe rak wis ngreti, wingi-wingi kuwi aku mung memba-memba. Saiki aku ya kepengin ngancani kowe mangan, nanging rak ora perlu memba-memba maneh?”

“Aku gelem mangan bareng karo kowe dhestun ora merga mobilmu, rak iya ta? Saiki aku arep mangan ing Warung Ijo kono wae. Cedhak. Ayo, yen arep kokkancani. Sumangga. Aku ora nampik yen mung memitran karo kowe kaya wingi uni,” ujare Sirtu. Tangane Bathara kang nyengkerem lengene Sirtu, ora diuwalake. Sirtu malah ngepuk-epuk tangan mau, sajak gemati. Ulate sumeh, sanajan napase Bathara krasa kempas-kempus ngembusi pipe. Sirtu ora ngrasa gething pandeng-pandengan cedhak karo nomnoman Batak kuwi.

“Sirtu!” bisike Bathara. Lirih, nanging ngangsa.

“Apa, Bathara! Aku ora ana niyat nginggati kowe, kaya panjalukmu wingi bengi. Mung kowe aja ngrudapeksa aku, ya? Ayo, ngancani aku menyang Warung Ijo.”

Bathara, ora beda karo wong Batak liyane, duwe kekarepan kang atos, adreng, njiyatan. Otot-otot lanange sentosa. Upama gegeman dikencengi lan dheweke ngglendheng Sirtu mlebu menyang mobile, mangsa nggarah ngetog karosan luwar biyasa. Sirtu mesthi teluke. Ewa samono atine lanang ora kuwawa ngetog karosan mengkono. Lumuh dening esem lan swarane Sirtu kang lembut. Suradira jayaningrat lebur dening pangastuti.

Bathara unjal ambegan dawa. Banjur ngetut tarikane Sirtu jumangkah alon marani penere Warung Ijo. Gandhengan rapet kaya wong atut rukun kae. Bathara ora bisa ngreti marang sikepe dhewe, kok ora bisa ndhedhesake kekarepane marang Sirtu. Lan ngambah Lurung Tambak kang repet-repet kuwi atine mongkog merga digandheng utawa dikanthi kenceng dening wodon kang mau ngemohi ajakane!

Satemene atine Sirtu ya noknik-noknik. Dheweke mlebu Warung Ijo kanthi pengarep-arep ketemu Julaehaque, mitrane kang omonge ceplas-ceplos kuwi, merga

selak kepengin krungu critane Danang malem Minggu kepungkur! Mesthi hebate! Julaehaque kasil ngrebut atine Danang, nganti kanca kantor kuwi lali mulih lan lali bojo kang lagi meteng! Sirtu kepengin krungu crita kuwi saka lambene Julaehaque. Nanging pas nalika kuwi, Sirtu mlebu Warung Ijo karo Bathara! Cengkah karo critane dhewe mau esuk! Olehe kipa-kipa ngemohi Bathara ing ngarepe Julaehaque gawe erame Kenya Betawi kuwi. Sirtu nulak wong sugih Nainggolan. Nanging saiki jebul gandheng rerentengan karo Bathara mlebu Warung Ijo! Rak ora pakra ngono kuwi! Rak perlu crita jlentreh kanggo nerangake sikep lan tingkahe kuwi, supaya Julaehaque bisa ngreti tumindake Sirtu. Nanging ora bisa diterangake sauwat kuwi! Priye mengko yen Julaehaque kepethuk Sirtu sarimbit karo Bathara?!

Slamet! Julaehaque bengi kuwi ora methungul ing Warung Ijo! Sirtu seneng! Anggone pasang ulat sumeh marang Bathara bisa klakon nganti acara mangan rampung! Mung ya rada eman, critane Danang kepeksa diundur.

“Aku mau tepungan karo Normasari! Ora ngira, sri panggung kang kawentar kuwi grapyake lan semanake marang aku ora jamak! Biyen dakkira wonge deksiya, wong jare nganti nyopotake sekretarise Pak Bahar sing jeneng Lilis,” omonge Sirtu renyah, nrecel kaya adat saben. Nyritakake kahanan kantore ing saben dinane. Crita-crita cilik ngono kuwi sing marahi kancane utunngrungokake. Asyik.

“Sirtu! Aku isih bingung. Awake dhewe iki priye?”

“Normasari ngajak aku nonton *stripteas* menyang Mandaraka. Apik ta kuwi?”

“Kowe rak janji marang Bapak arep balik sowan Bapak. Kapan?”

“Mesthi! Mesthi aku sowan mrana! Lan ora ngantuk maneh! Bisa mulih nganti parak esuk! Saiki aku wis ngreti tatacarane wong seseneng ing *nite-club*, dadi aku ya siyap mental yen mrana maneh. Kowe apa wis matur Bapak yen aku emoh dadi garwamu? Kowe mung memitran biyasa wae?”

“Priye olehku bisa matur ngono? Aku nyowanake kowe sepisanan, lan matur yen kowe tunanganku. Kok terus matur maneh njugarake pepacangan kuwi, rak bento ta ngono kuwi? Ora wani aku grusa-grusu marang Bapak kaya ngono. Lan, wong nyatane nganti saprene kowe ya ora siwak karo aku. Tangkepmu ya isih grapyak kaya ngene. Mencutake atiku! Apa kaya ngene iki nyuresake pangarep-arepku nggayuh atimu? Kowe rak ora tenan ta kandha emoh dadi sisihanku? Aja ya, Cah Ayu! Aja muni emoh!”

“Ah, gombal kowe, ki! Aku rak ora arep nglarani atimu! Lan ora arep gawe cuwa panggalihe Bapak, wong nyatane tangkepe marang aku kaya ngana apike lan ajine. Aku rumangsa diajeni banget, lo! Nanging aku iki rak isih arep bebas. Ucul saka ndesaku kana ki rak sakjane ya ucul saka gegemane wong lanang. Lagek sesasi kepungkur! Edan apa yen aku kasil oncat saka cangkeme bajul kana, ketangkep singa metropolitan kene! Aku kepengin unjal ambegan bebas dhisik.”

“Aku rak dudu singa metropolitan?”

“Alah, kuwi mung sanepa! Aja kegedhen rumangsa ta! Karepu kowe tanggapa ing sasmita. Priye, Bapak? Rak ora papa ta? Kapan ya aku bisa sowan?”

“Malem Minggu maneh wae, ya?”

“Apa? Malem Minggu? Sik! Malem Minggu aku menyang endi ya? O, iya, la karo Normasari ki! Kuwi mau, dheweke ngajak nonton *striptease* menyang Mandaraka. Tontonan apa ta, kuwi?”

“Ck-ck! Tontonan saru! Timbang mrana angur menyang NAC. Ngiras kowe bali sowan Bapak.”

“Iya, ya! La nanging, Normasari priye? Aku wis kadhung janji lunga karo dheweke ki?”

“La ya diajak pisan!”

“Diajak sowan Bapak?”

“Apa eleke?”

Sirtu nenglengake sirahe, ngangkat alise sajak mikir. Nanging ing batin nggeguyu. Prakarsa nggathukake Normasari karo Paradha Nainggolan pranyata metu dhewe saka karepe Bathara.

“Apa Bapak mengko ora duka, aku dikinthil Normasari?”

“Ya ora, wong sing niyat sowan tenan rak kowe!”

“Nanging prayogane kowe ya matura Bapak dhisik. Upama aku sowan dikancani Normasari apa Bapak kersa nampa, matura ngono!”

“Oké, oké!”

Sirtu mbedhedheg atine. Kok olehe gampang nembus betenge NAC. Nanging Sirtu banjur kelungan ajakane Ugrasamsi. Yen beres urusane karo Normasari, jare gage arep budhal menyang Surabaya nemoni Sunar VJW. Sirtu arep diajak, marga rencanane

mulih saka Surabaya mampir Sragen. Ugra arep sowan ibune! Kapan? Mengko gek budhal minggu iki! Rak rencanane malem Minggu kuwi ora bisa klakon! Wah, priye?!

Nganti bubar mangan lan pisah karo Bathara Sirtu kepikiran! Ajakane Ugra kuwi ngridhuhi atine. Ora ngenakake anggone seseneng. Bola-bali wis muntap tekan lambe, arep kandha blaka marang Bathara, nanging tansah wurung. Akire diputusake yen prekarane Sirtu karo Ugrasamsi kudu pilah karo Bathara! Bathara ora oleh ngreti prekarane Sirtu karo Ugrasamsi, Ugrasamsi ora oleh ngreti prekarane Sirtu karo Bathara. Ben, iki prekara pat-gulipat tingkah polahe Sirtu, nanging Sirtu sadhar tenan anggone mangro polah iki sarana karep kang tumama tumrap becike srawung para mitrane. Edan apa yen banjur blak-blakan! Akire mung sarwa cecongkrahan, ora padha keduman begja.

Hèh, Sirtu saiki jebul wasis dadi wong wedok kang mangro ati lan ngumpet-umpetake wewadine dhiri pribadi!

*

JULAEHAQUE ora ketemu ing dina esuke wayah sarapan. Sirtu ya mung bisa mbatin, mesthine ana sebab kang wigati nganti Bintang Cilik kuwi ora muncul ing Warung Ijo. Muga-muga wae ora ana gepok senggole karo Danang.

Dene ing kantor, awan, serngenge September lagi mencorong, pikiran-pikiran nglangut sing dhek wingi sliweran ing uteke, amblas kaya embun esuk. Dadi nalika Sirtu mlebu menyang kamare Dhirektur, nggawa map kang isi layang-layang kesaguhane Normasari nglilani pagelarane digawe video, sing ana mung Nona Sekretaris karo Kepala Kantor. Lan nalika Ugrasamsi mlebu marga diperlokake Dhirektur, uga ngomong ing swasana kang resik lan garing, tanpa kecampuran asah-asihe jalu-wanita.

“*Bravo!* Sirtu! Kowe luwih kasil ngrimuk Normasari katimbang aku utawa Ugra. Apa japamu?”

“Japa-japane nggih niyat ingsun ngabdi marang Pentas Artis. Mugi keparenga kula terus medamel ing mriki,” wangslane Sirtu nyoba mesem. Lan dheweke wis ngreti yen Baharudin mung nguculake tembung pangalembana, tanpa kawigaten sabanjure. Malah wangslane Sirtu kuwi uga ora digatekake.

Ugra ora komentar apa-apa. Nanging nalika dheweke bisa ngomong ijen karo Sirtu, ya merlokake ngelem kesuksesane Sirtu.

“Jane larang korbanku kanggo mikut Normasari,” ujare Sirtu marang Ugra. Beda karo sing dientha wingi, anggone guneman karo Ugra saiki pranyata adhem wae. Kaya-kaya antarane Sirtu lan Ugra ora ana gayutane tresna asmara.

“Apa? Priye?”

“Aku kudu methukake Norma karo Paradha Nainggolan. Ing *nite club*.”

“O?! Kena apa koksebut korban kang larang? Kowe rak ya bisa nepungake Norma karo Nainggolan? Kanggomu rak gampang wae mlebu menyang NAC?”

Sirtu kudu mbengok wae ngujari wong lanang ing sandhinge kuwi! Kok bisa muni ayem kaya ngono. Tujune kadadean kuwi klakone lagi dina kuwi, wis keledan wengi karo dhek atine isih kemrungsung wingi! Upama dhek wingi, bisa uga Sirtu edan nganggur! Saka rumangsane Sirtu, dheweke kuwi wis dadi melike Ugra, dadi ngrembug apa-apa ngenani dhirine karo keluwarga Nainggolan, kudune njaluk rujukane Ugra. Yen nganti Ugra ora rujuk, srawunge Sirtu karo Nainggolan bisa njugarake gegayutane atine karo Ugra! Kuwi gagasane wingi. Dina iki jebul pihak Ugra ayem wae, ora rumangsa goreh atine marga Sirtu arep srawung karo Paradha Nainggolan maneh! Ora ana prasakan meri apa serik sakipit-ipita! Apa kira-kira Ugra lali karo kesanggupane wingi? Apa lali karo pikniqe Minggu wingi? Ora nabet ora nilas ing atine? Oh!

“Anu, ta! Aku satemene rak ora niyat mlebu *nite club* maneh, luwih-luwih NAC. Dudu pakulinanku mlebu mrana!” wangslane Sirtu lirih, meh ora keprungu. Dheweke nylamur. Arep muni ceplos yen kepengin medhot sesambungane karo keluwarga Nainggolan marga ngarep-arep sih katresnane Ugrasamsi kok kaningaya timen. Padhang hawa sasi September garing kuwi ora mrayogakake rerembungan nganggo dijantoni esem lan lirik. Dadi Sirtu mung bisa ndhingkluk ngulu pocapan kang thokleh mau karo kembeng eluh.

Tujune sak awan Sirtu wis diaktifake maneh dening Bahar, dipleter gawean kaya maune. Banjur keslamur. Pikiran-pikiran nglangut ilang plas!

Sanajan surat-surat bab Normasari wis genah, wong loro Baharudin Jarum lan Ugrasamsi ora ngrembug maneh prekara Sunar VJW. Ngomong prekara rekaman video wae ora! Sirtu dadi kembra. Kekarepane kendho. Ajakan menyang Surabaya ora pajapaja dikatut-katutake ing sesrawungan sabanjure. Sirtu arep nyoba takon, nanging ndeleng glagate Ugra tansah menthentheng lan iwut wae karo penggaweane, Sirtu mengkeret

maneh atine. Gendhulak-gendhulik, sida apa ora? Wasanane wurung. Dadi ya ora ana rerasan apa-apa bab menyang Surabaya mampir Sragen.

*

Sajrone seminggu kebak pengarep-arep adreng nanging tansah nyandhung gela kuwi, keselingan warta ngeget-egeti saka Julaehaque. Nalika ketemu ing Warung Ijo wayah sarapan, tanpa ditambah Julaehaque kojah ngethuprus prekara anggone roman-roman karo Danang. Malem Minggu kae jare nginep ing Hotel Rengganis, lan apa sing dipengini antarane lanang lan wadon padha ditandangi. Sirtu mbrabak abang krungu crita kang mengkono, nanging Julaehaque sing nglakoni ora bisa ngempet mbedhedhege atine.

“Urip iki kudu diububi kanthi lomban kasmaran kaya ngono, Sirtu. Aku ora bisa ndedel nglanjak karierku tanpa acungan sih katresnane wong lanang mengkono,” umuke Julaehaque.

“Nanging, Jul, kowe apa ora ngreti yen Danang kuwi wis duwe keluwarga?” Sirtu nigas ngethupruse Julaehaque kanthi niyat nglaruhi.

“O, iya? Jare wonge gampang butarepan, ya? Lan kesenggol sithik wae meteng! La kuwi kliru! Dheweke ora bisa mikut sing lanang! Neng ngomah mung dipleruki wae. Kamangka Mas Danang butuh esem, butuh katresnan. Dene aku mbuthake Mas Danang kanggo ngububi semangat uripku! Mula yen sing wadon rewel-rewel Mas Danang dakojok-ojoki pisan, minggat saka omahe....!”

“Julaehaque!”

“Lo, rak bener! Timbang dadi bojo nanging ora jodho!”

*

DINA Selasa Rebo Kemis Jumat rasane liwat sakeplasan wae. Banjur tekan Sabtu, dina janjine Sirtu ngajak Normasari lunga menyang NAC. Normasari ngampiri Sirtu ing pondhokane.

Sirtu wis dandan ayu. Nganggo klambi abang kaya kekarepane Normasari, ora disilihi nanging merlokake tuku anyar ing Boutique Langenbusana. Ora mung lambene, uga pipine dipulas abang manda-manda. Sirtu jan macak tenan tilik *nite club* NAC bengi kuwi. Kuwi mau kabeh mung arep nuruti kekarepane Normasari!

“Diamput! Sopirku, Jlantik, dadakan sing wedok lara. Ora bisa ngeterake! Priye iki? Iki mau kepeksa daksopiri dhewe! Ora papa, ya, kene mengko teka menyang NAC dhewe?” ujare Normasari nalika mbrosot mlebu menyang pondhokane Sirtu.

Sirtu mlolo. Ora marga dicritani sopire ora bisa ngeterake, nanging ndeleng sandhangane Normasari kang abyor momyor-momyor! Apa sarana menganggo kaya mengkono kuwi mengko bisa narik kawigatene Paradha Nainggolan, terus mengko pagelarane diborong main nganti semene wengi!? Apa sandhangan kuwi bisa nulungi karepe? Yen ora kliru anggone nggereng-genteng kepengin ketemu Paradha rak arep masarake pagelarane joged lan lagu?

Sabanjure, wong wedok-wedok ayu nganggo klambi abang kuwi gage budhal menyang NAC ing Lurung Blora. Wis bengi, jam sewelas luwih.

“Priye, Sirtu? Mobile iki diparkir dhisik apa?” pitakone Normasari kang nyekel setir.

“Ora. Langsung wae menyang topengan.”

“La mengko, yen kowe wis mudhun, aku priye?”

“Ya mudhun pisan, kok priye!”

Ora ana wektu maneh kanggo genah-genahan bab mobil. Mobil wis terus wae menyang ngarep *nite club* kaya ujare Sirtu. Mobil mandheg, Sirtu lan Norma mudhun. Weruh yen sing mudhun Sirtu lan Norma kang metu saka sopiran, pangarepe portir gage aweh pakurmatan andhap-asor. Sawise ngaturake pangayubagya, portir mau banjur aweh sasmita marang sawenehe wong lanang, dikon nyingkirake mobile Normasari.

“Kunci kontakipun mboten wonten,” wong kang diprentah mau gage marani kepala portir.

“Kunci kontakipun mobil wonten pundi?” ganti kepala portir tambuh marang Normasari.

“O, la iki! Sapa sing arep markir?”

“Menika, wonten tiyang kula!” ujare kepala parkir nampani kunci kontak sing diulungake dening Normasari, diijoli karo nomer kartu parkir.

Sirtu rada ngrasa wagu. Normasari katone kok bingung banget anggone ngukuhi mobile. Apa maneh bareng takon bisik-bisik marang Sirtu, katon anggone kurang percaya

marang Sirtu! "Wonge mau rak ya kena dipercaya, ya? Gek mengko priye yen mulih? Aku rak ora ngreti mobil diparkir ing ngendi?"

"Mengko yen mulih, duduhna wae nomere kartu parkir kuwi marang juru pengatur parkir," wangulané Sirtu karo wiwit mlaku ninggalake topengan papan tekane mobil lan nggone padha mudhun saka kendharakan kono.

Sanajan lagi sepisan mrono, nanging Sirtu rumangsa pomah. Atine jenjem. Apal karo dalan kang tumuju balkon Andrawina. Apa maneh para sing among tamu padha kurmat lan nyasmitani menawa manajere wis meling bakal tekane Sirtu lan kancane. Para among tamu ya sajak grapyak lan ngreti tenan sapa Sirtu.

"Adhuh! Diamput! Sirtu, alon. Aku tuntunen! Dalane peteng ngene!" Normasari kesandhung tlundhakan nalika ngetutake lakune Sirtu kang nrancak sajak kulina.

Sirtu mrecing dhewe ing petengan krungu sambat lan tingkahe kancane. Ngisini-sini! Wis ping pindho Sirtu krungu Normasari misuh! Wong wedok kok misuh! Mrinding nyang kuping.

Bathara lagi mapagake tekane Sirtu nalika lawang ruwang Andrawina diwengakake kanggo dheweke.

"Wah, Sirtu! Kowe jan kaya widadari!" wisike Bathara semanak.

"Ah, gombal! Aku sida nggawa Primadona lho! Ayo, aturna Bapak dhisik!"

Paradha ngadeg mapagake Sirtu nganggongrangkul lan ngaras pipi kiwa-tengen! Eloke Sirtu ora rumangsa ewuh lan nggragap. Malah supeket lan rumangsa anget, kaya-kaya Paradha pancen wis dadi bapake! Sanajan bapake dhewe biyen ora tau mretingkah mengkono! Bapake ngaras pipine kena dietung, nalika dina riyaya bubar ngabekten, karo paring pangestu nalika budhal ujian ebta SMP. Wis biyeee banget! Ing kekepané Paradha, Sirtu dadakan rumangsa butuh katresnane bapa kang diwujudake kaya sikepe Paradha kuwi!

"Kula nyuwun duka, sowan dalu menika dipunsarengi kanca kula pun Normasari! Piyambakipun ugi sripanggung, ingkang sampun nate main wonten panggung mriki."

"Iya, iya, iya! Aku wis dikabari Bathara. Ayo, lungguha. Kuwi ta, Normasari! Iya, aku kelungan! Kira-kira telung taun kepungkur, rak iya ta!"

Sabanjure sapatemon kuwi dadi gayeng lan akrab. Paradha grapyak lan semanak, dene Normasari ora kentekan gunem crita bab pengalamane main ing panggung lan

srawung karo wong-wong kondhang. Sirtu ora susah nyumet sumbune pasrawungan, jejakongan kuwi wis urip lan anget dhewe. Malah kepara ora keduman giliran ngomong. Mula nalika Bathara jawil-jawil nyasmitani supaya Sirtu lungguh misah, gage wae Sirtu nyuwun pamit mundur. Lan Paradha manthuk ngidini. Nalika Bathara ngajak dhangsah, ora nganti diambali ajakan kuwi dituruti sumrinthil. Sirtu wis ora rumangsa sumpeg utawa goreh adhep-adhepan rerangkulan karo Bathara, ora judheg ngadeg pepet-pepetan karo wong akeh ing jogan dhangsahan.

“Ora ngantuk?” Bathara nggodha.

“Rak.”

“Ora kesusu mulih?”

Sirtu gedheg karo nyawang polatane partnere.

Atine Sirtu lega lan seneng bareng kepethuk Paradha dhangsah karo Normasari ing papan kono. Normasari katon nglendheyot ngadi-adi nggandhuli pondhake partnere.

“Sirtu! Maratuwamu iki sanajan wis ngumur, nanging rasa wiramane isih landhep! Kuwi kena dititik yen lagune pinuju *hot*. Langkahe trincing lan ora nggandhul! Seneng dhangsah karo wong kang landhep rasa wiramane!” ujare Normasari karo ngguyu mlengeh, nalika pasangan loro mau dhong pepet-pepetan cedhak.

Lelangen ing papan dhangsahan kono ditutug-tutugake, sinambi leren ngombe lan mangan-mangan. Dene ing panggung musik, kajaba penyanyi, uga disuguhake joged-jogedan lan atraksi akrobat saka Itali. Sanajan kringet wis dleweran kebes, nalika musik dhangsah anyak maneh, Sirtu gage ngadeg diajak dening Bathara. Ambune kringet campur-bawur lanang-wadon wis ora ngganggu irunge maneh, ora bisa mbedakake duweke liyan utawa duweke dhewe! Kerep ngguyune katimbang nyakot lambe, lan ora pijer-pijer takon, “Saiki wis jam pira?” Sikepe Sirtu beda karo malem Minggu kepungkur!

Nyedhaki pungkasane acara, isih ana musik dhangsah sethithik, ndadak Paradha Nainggolan merlokake ngajak Sirtu mudhun menyang papan dhangsahan. Sirtu digandheng kanthi ngati-ati, dilawani tenan nganti tekan panggonane, banjur diayun ing wirama musik kalem. Sanajan lagek ping pindho lero kuwi Sirtu nglakoni dhangsah, nanging marga pancen duwe laras wirama kang tajem, mula diemong dhangsah dening Paradha Nainggolan, Sirtu ya bisa wae ngembani wiramane sing ngemong kanthi

sampurna. Rinasa emate wong dhangsah. Sirtu nduweni rasa ngajeni banget dene Paradha *himself* merlokake ngajak dhangsah dheweke.

“Sirtu! Kowe wis suwe srawung kumpul karo Normasari?” pitakone Bapa kuwi kanthi adreng.

Sirtu arep mangsuli priye? Dora apa blaka? Ah, ora bisa Sirtu dora marang Paradha, sanajan dora sembada. Mula banjur blaka wae, kenale lagi sajrone minggu kuwi.

“Yen ngono kowe durung ngrasakake srawunge kang tenan. Durung ngreti ala becike. Apuranen aku ya Sirtu, kepeksa kandha marang kowe terang-terangan. Nanging pancen mengkene sifatku, kowe aja kaget. Kancamu kuwi wong wedok kampungan. Bisa uga dening Gusti Allah diparingi anugrah gedhe wujud bakat nyanyi lan njoged kang luwar biyasa wasise. Nanging asal muasale lan sifate kang kampungan ora ilang, lan tansah kelet ing pribadine! Sikep jiwane ora katut mateng kaya moncere bakate nyanyi lan njoged. Basane lan pilihan bahan omongane ora mriyayeni, ora pantes nyusup ing pasrawungan masyarakat kita. Kasar, saru, lan mentah! Genah yen biyene dheweke bocah kampung kang ora oleh pangajaran budi luhur! Bisa uga otodhidhak, nanging pendhidhikan tata susilane ketiwal ora diliwati, dilangkahi wae nalika dheweke kudu nglanjak kamisuwrane! Kuwi dakkonangi sajrone dhangsah iki mau. É, jebul kaya ngono pribadine Normasari! Nuwunsewu, Sirtu, ya, aku kepeksa kandha. Nalika dhangsah mau dheweke bola-bali grayang-grayang lan nggegem manukku karo mbisikake tembung-tebung saru! Ngajak turu kelon! Hiiih, kamigilanen aku! Apa ora bisa kowe pisah wae karo dheweke? Eman pribadimu, Sirtu! Aja sandhing kebo gupak!”

Sirtu satemene wis kringeten gobyos marga pancen rada ngaya anggone ngodag-ngadeg dhangsah. Nanging krungu omonge Paradha kaya mengkono mau, kringet banjur kaya disok maneh! Kringet adhem, marakake awak dadi gemeter, lemes! Getih munggah menyang sirah, nyut-nyut, raine kaya dibeset! Oh, isin banget dheweke, isin! Normasari, kancane kang diajak sowan Paradha, kang dikira duwe maksud kang ana sambung sambete karo urusan bisnis kantore, yakuwi masarake pagelarane, pranyata mung dienggo nuruti hawa nafsu pribadine! Ora pakra! Serik atine Sirtu marga dicacad langsung dening Paradha! Serik marang Normasari! Oh!

Satemene Sirtu ya wis krasa, srawung cedhak karo Normasari dheweke mrangguli bab-bab kang kurang pas! Onya utawa nyleweng saka tata cara bangsa kang luhur! Ah, isin Sirtu! Huuisin banget! Normasari ora genah!

“Oh, nuwunsewu sanget Bapaaak, nuwunsewu sanget! Sajatosipun kula sampaun kraos ingkang kados mekaten. Nanging margi wonten lelabuhan ingkang kedah kula sesanggi ing kantor gegandhengan kalihan piyambakipun, pramila kula purun kemawon Normasari dalu menika tumut sowan panjenengan. Oh, nuwunsewu sanget, Bapaaak!” Ora bisa ngempet kuciwane ati, Sirtu mbrebes mili nggresah kaya mengkono adu arep karo Paradha Nainggolan. Marga tangane sesisih digegem Paradha, sing liya nemplek ing pundhake partner, Sirtu repot anggone ngelapi eluhe. Kudu kepriye anggone ndhelikake kawirangane kuwi? Lagi srikutan golek papan singidan, la kok mara-mara Paradha Nainggolan terus ngekep Sirtu, sirahe dirangkul ditarik menyang dhadhane wong lanang kang anget atine kuwi. Wahdhuh, Sirtu rumangsa nampa pangayoman kang tanpa upama werdine. Paradha Nainggolan pranyata bapak kang mbapaki tenan kae. Bapa kang idhuuum kae minangka ngiyubi wong kang lagi kedlarang-dlarang kepanasan ing ngara-ara kang ngenthak-enthak disandhang dening Sirtu kuwi. Dikekep, dipetelake ing dhadha lan pipe Bapa Paradha, Sirtu kaya lagi ngrasakake isin mlayu-mlayu pandirangan kekintrang wuda ing papan bawera, mara-mara diparingi jarik kanggo mbuntel awake kang nglegena. Nutupi isin!

“Wis ora papa, Cah Ayu! Ora papa. Aku ngreti kok, pakewuhmu! Iki kabeh dudu mrenthul saka tindak-tandukmu, nanging pakone jejibahanmu!” mbisiki ngono Paradha nemplekake pipe marang pipe Sirtu, supaya bisik-biske mung bisa rinungu ing kupinge Sirtu thok. Lan patrap kuwi ndadekake rasa idhume atine Sirtu kang lagi kekintrang kicat-kicat kepanasen marga kewirangan kuwi, rasa eyup kang idhum banget.

Nalika bubaran, Sirtu gage pamitan mulih. Kepeksa nggandheng Normasari, langkahe rada dijiyat! Sirtu kaya arep mletik-mletika oncat saka NAC. Rasane raine clerongan kaya wayang wong Sarpakenaka! Ilang kesenengan sasore kuwi, anjlog dadi cuwa lan isin. Diuntabke Bathara wis ora digape. Saka ambegane kancane kuwi Sirtu ngganda alkohol. Tekan topengan, Normasari ngulungake nomer kartu parkir marang portir, portir nahan supaya tamu kinurmat kuwi padha ngenteni sedhela, mobile

Normasari lagi dijupuk saka parkiran. Norma ngadeg sleyat, karo ngomong ngalembana dhangsahe Paradha. Sirtu kepeksa nglawani, aja nganti Norma ambruk.

“Sirtu! Aku seneng banget, kowe bengi iki jan ayu tenan! Ing rupa lan ing atimu! Kowe bisa lo urip bebarengan karo aku! Aku rumangsa cocog tenan!” klesak-klesike Bathara marang Sirtu. Ngomong cilik ing pamrih supaya mung bisa dirungu dening Sirtu.

“Norma! Kowe rak bisa ta nyopiri mobil? Aja mabuk dhisik!” ujare Sirtu ngrerepa kancane wadon. Ora ngrewes babar pisan marang Bathara.

“Lo, yen mabuk ya dakterake wae, Sirtu!” Bathara melu nyawang Normasari.

“Ora! Ora! Aku bisa nyopir dhewe!”

Sirtu ngreti yen sing luput kuwi Norma. Nanging sing ketiban uring Bathara. Dheweke benci banget ngambah ing NAC kono!

Kanthy rada sleyat-sleyot, Sirtu klakon diterake mulih dening Norma. Sirtu ora wedi babar pisan karo sleyat-sleyote mobil. Atine kadhung adreng, kemrungsung kebak angen-angen sumengit. Mobil mandheg ing Lurung Tambak, hawane wis repet-repet parak esuk, gage wae lawange dibukak, lan terus ditutup seru! Tanpa nggatekake Norma kepriye, Sirtu mlayu marani lawang omah pondhokane. Lawang dibukak lan gage dikancing saka njero. Grèg! Sirtu banjur ambruk ing tempat tidur tanpa copot sepatu. Atine kaya rinujit-rujit! Lelakone bengi iki jan ngonclang-ngonclangake dheweke! Kena apa Paradha mau ngajak dhangsah pungkasan mung saperlu mbleseg-mblesegake prasakane? Ngundamana eleke pribadine Normasari? Kenapa Paradha kudu thoklèh marang dheweke? Oh, ngisin-isini banget! Cialat! Mangkel ngono atine! Mangkele marga sing ngajak mrono Normasari kuwi Sirtu! Eleke Normasari ya eleke papan pasrawungane Sirtu! Bolak-balik njedhul bayangan: Sirtu mlayu-mlayu kisinan wuda ing papan bawera, isin banget kae, banjur Paradha Nainggolan ngrukupi dheweke nganggo jarik kanggo ngilangi isine. Nanging sing dadi pikiran saiki, kepriyea wae Paradha Nainggolan bapake Bathara kuwi wis weruh Sirtu wuda nglegena! Kuwi sing saiki dadi mangkele. Kuwi sing mureng dadi pikirane, ngrasa isin banget! Angel dilalekake. Wong tau kepregok ketemon wuda dikonangi dening bapake dhewe wae isine Sirtu nganti saprene ora gelem ilang, kirig-kirig kamigrisenen prasakane saben-saben gumawang ing pikire, kok saiki gambaran kuwi ngegla maneh katon ing angen-angene, kang ngonangi wong lanang liya, wong lanang bapake Bathara. Isiiin banget! Grisenen banget!

Mau nalika dikekep lan diplenetake sirahe ing dhadhane Paradha Sirtu rumangsa oleh pangayoman, ndadak saiki bareng dipikir-pikir dirasakake ijen, rumangsa tenan yen Paradha wis ngonangi banget kahanane Sirtu tanpa sandhangan! Ah! Menyang sapa lan ngendi maneh Sirtu golek pandhelikan?

Oh, Sirtu! Yen ngene iki kowe arep ndhelik menyang endi, arep sesambat marang sapa? Arep wadul marang sapa? Kanca-kancamu kabeh padha ngaduh!

Golek kanca-kanca cedhak ing angen-angene, ketemu Ugra! Sakjane mung wong siji kuwi sing bisa ngentas saka rasa cintraka kuwi! Kudune mrana Sirtu mara! Ugrasamsi jan dibutuhake tenan dening Sirtu. Ugra bisa migunani tumrap Sirtu! Kepengin banget nalika kuwi Sirtu nangis ing dhadhane Ugrasamsi. Lan madulake rasa cilakane ati! Kepengin ngadi-adi. Kepengin dirangkul dening wong lanang kang dadi angen-angen pepundhene atine kuwi. Dirangkul, diambung, ditresnani! “*Lagi apa kowe Ugra? Lagi apa wektu iki? Turu? Turon? Daksusul ya, daksusul! Ayomana ati wadonku kang ringkikh iki, Mas Ugra!*” Bantal guling ing sandhinge dikekep rapet, dientha Ugra. Diurugake ing awake, diprethes, dikon nindhihi, dikempit ing lakange, ~ dipeteg-peteg ing lakange, ing kono prenah punjere ngetog pangarasa! Ndedel, del! Huh! Pantog! Entek kekuwatane. Byor! Kringet metu gumrobyos! Sirtu lempo-lempo ambegane ing peturon, dhewe emple. Nanging rasane lega banget marga saka anggone mentas ngetog kanikmatan. Marem. Tentrem. Lerem. Terus mesem-mesem merem. Eman medhot graitane, eman mungkasi bayangan lelakone. Tetep nggraita saupama kang dibayangake mau lakon sanyatane tenan, ora ana dosa ing kedadean mau. Ugrasamsi seneng, lan Sirtu ya karep ngrasakake pengalaman nggrangsang kang mengkono, ora geseh karo titah kodrate manungsa lanang lan wadon. “*Ah, Mas Ugra! Aku kangen karo kowe!*”

*

WAYAH awan ngarepake jam ngaso, ing kantore ketekan tamu. Wong lanang loro, karo-karone nganggo dhasi kaya Bahar saben dinane yen ana ing kantor. Sing luwih enom, mung nggegem buku agendha, patrape mimpin, dheweke sing luwih dhisik nyedhaki panggonane Sirtu lan uluk salam. Dene sing luwih tuwa, sanajan uga gagah, merbawani lan grapyak, nentheng achtentas, nanging sipate luwih ngemong tinimbang mangarsani.

Satemene lumrah wae kantore Sirtu nampa tamu relasi kang gagah lan ayu, sandhangane apik lan sikepe sopan lan kinurmat kaya mengkono kuwi. Tamu loro awan kuwi ora istimewa upama nalika samono wong-wong gedhe ing kantore ana. Nanging Bahar, Ugra lan Danang dhong metu, Barnawi udreg ngurusi mbayar pajeg, mula sing maju nemoni kepeksa Sirtu. Kang mengkono ya isih lumrah, upama para tamu mau banjur gelem bali merga wong wigati kang wajib nemoni ora ana. Nanging wong loro kuwi dadi cathetan ing atine Sirtu marga dikandhani yen Bahar lan Ugra ora ana, isih kepengin ngenteni tekane wong wigati mau. Kepeksa Sirtu ngacarani tamu mau lungguh ing kursi dhayoh ing kamare Dhirektur. Sirtu dhewe nutugake tiktikane kang mung kari sithik, lan jam wayah ngaso saya cedhak. Sirtu wiwit goreh atine. Priye? Dhayohe arep ditinggal mangan? Apa kudu dipamiti, apa ora? Ngetike dilereni, Sirtu njupuk sisir, ngelus rambute lan tata-tata arep mangan. Iin lan Atik wis nyasmitani ngajak enggal metu saka kantor. Sirtu saya goreh.

“Ayo!”

“Sik ta. Ana tamu.”

“Ya ditinggal wae ngono. Wong wayahe ngaso, mangan.”

“Nanging perlu dipamiti ora, ya? Wis, dhisika wae. Mengko daksusul. Daktemonane tamune, yen bisa keperluane dilimpahake marang aku, dakrampungane.”

“Wani kowe mengko nusul menyang Depot Maju dhewe?”

“Kok ora wani ki, sing diwedeni apa?”

“É, wong ayu kaya kowe ki luwih akeh bebaya kang ngadhang lan ngancam jare! La yen ora dikancani rak rumangsa ringkiah!” ujare Atik guyon.

Saungkure kanca-kancane, kantor dadi sepi. Karyawan liyane ya ninggalake panggonane. Kari Amin, sing kajibah nunggu kantor, jaga ing lawang mlebu-metu kantor. Sirtu isih gojag-gajeg. Arep kandha yen wektu kuwi wayah mangan kok saru timen. Yen ora, gek priye, rak nyiksa dheweke. Kadidene sekretaris dheweke kudu cepet tumindak kanthi wicak. Mula bubar ngelus rambut lan nata gulon klambine, Sirtu kanthi langkah mantep mbukak lawang kamare Dhirektur, terus nemoni dhayoh mau.

“Nuwunsewu, Bapak-bapak. Kiraku Pak Bahar bakal rada suwe balike menyang kantor. Mengkono uga Wakil Dhirektur lan wong penting liyane. Priye prayogane? Apa panjenengan kondur wae dhisik, gek kapan ngono bali maneh? Utawa, apa keperluan

panjenengan bisa kalimpahake marang aku? Tegese apa kersane, dakcathete, mengko dakaturne Pak Bahar. Mesthi wae aku ora bisa nyaosi wangslulan kang nemtokake.”

Dhayoh loro padha nggatekake Sirtu kanthi adreng. Ulate sumeh. Krungu udure Nona Sekretaris wong loro padha inget-ingetan sedhela, musyawarah kilat.

“Ngene, Jeng. Wektuku dhewe ora ana sing sela. Ya dina iki kapinujon bisa dakperlokake menyang Jakarta, mrene. Wong adoh-adoh sangkane, lan pancen wis dakniyati, karepu ya dakrampungake dina iki. Dadi yen bisa ya dakenteni sarawuhe. Saora-orane daktunggu nganti jam loro. La yen aku ninggalake kantor iki, arep menyang endi? Aku ora duwe urusan liya ing Jakarta. Yen terus mulih, kapan maneh bisa mrene? Kapan maneh bisa nyelakake wektu kaya saiki? Mula, yen ora ngrepoti, dakentenane wae Pak Bahar utawa Pak Ugrasamsi nganti sarawuhe. Rak tindakan mung ing njeron kutha wae, ta?” ujare sing tuwa.

Sing omong sing tuwa, nanging Sirtu ora bisa uwal nglirik sing enom. Marga sanajan ora caturan, ese me lan manthere panyawange tansah ngithik-ngithik atine Sirtu. Sirtu ora bisa nyeperekake.

“Yen mengkono sajrone sajam iki panjenengan sakaro bakal ijen lenggah ngenteni Dhirektur ing kene. Marga, nuwunsewu, aku kepeksa matur, wektu iki kantor wayahé ngaso. Kantor ditinggal prung dening karyawan-karyawane. Klebu aku. Apa betah jagongan piyambakan neng kene? Jelas yen sajrone sajam iki kantor kene sepi. Ora ana sing nemoni lan sing ngladeni. Nanging yen ngersakake ngono ya sumangga.”

“O, wayah ngaso? Ya kosik yen ngono. Sliramu yen ngaso tindak ngendi, Jeng? Apa kondur, apa ngaso cedhak-cedhak kene wae?”

“Anu, ngguyubi kanca-kanca kene, kok. Ngiras ing Depot Maju cedhak kene wae,” wangslane Sirtu semu sungkan.

“Ayo, yen ngono! Kene mangan bareng pisan! Wetengku ya wis kluruk jare. Rak kersa ta Jeng, ngancani kene? Karo tetulung dadi cucuk laku, wong kene adoh sangkane. Yen njajan ora dikancani rak bisa diblondroki,” cepetan tamu sing enom melu campur ngomong.

Sirtu cepet tanggap. Pancen lumrah wae dhayoh relasi nraktir mangan karyawan kono. Nanging padatan Sirtu mung pupuk-bawang, mung melu-melu. Sing kenal akrab karo relasi lan diajak mangan tenan satemene Atik karo Iin, sing wis kenal tenan karo

para relasi. Sirtu karyawan anyar, isih clila-clili, ora gampang kenal akrab karo para relasi. Adate mung katut melu-melu wae. Ora kidhung. Bareng saiki, dheweke mung ijen! Mesthine Atik lan Iin wis wiwit mangan, rak ewa yen digambloki. Kepeksa, ora ana cara liya, Sirtu ijen mbarengi relasi anyar iki. Lagek kenalan wis dibayari mangan, apa ora gawe wirang? La yen dicara kaya Bathara, mbayar dhewe-dhewe, apa ora luwih aeng maneh? Repot iki!

Sirtu ora kober mikir lan mutusake, marga wong-wong mau agahan ngadeg lan nggiring Sirtu metu saka kamar Dhirektur. Gelem ora gelem, ya kudu mengkono. Wong telu mlaku sinambi omong-omong metu saka kantor sing wis suwung.

“Kene mau durung padha tepungan! Mangga, Jeng. Bapak iki Kasandanu, pemimpin perusahakan video Sunar VJW ing Surabaya. Dene aku Wasistandya, pembantune,” ujare sing enom. Ngomong ngono karo ngacungake tangan.

Sirtu gage nampani, tanpa mikir dawa. Nggragap nalika tangane digegem adreng dening nomnoman dhasen kuwi. “Sirtu!” kawetu tembunge nyebut jenenge.

“Sapa?”

“Sirtu!”

“Kok cekak? Sekretarise Pak Bahar, ya?”

Sing dituju Depot Maju, depot kang kahanane prasaja. Sajane ya kurang pantes kanggo wong ngiras nyandhang dhasen lan nentheng achtentas. Mung, kepriye maneh, Sirtu ora oleh kalonggaran ditari milih restoran kang pantes kanggo para staf apa para dhirektur. Upama relasi anyar kuwi ngabani njaluk restoran kang luwih pantes, Sirtu ya gupuh milih. Ora duwe bayangan restoran ngendi saliyane Depot Maju.

Ing Depot Maju, wong telu kuwi oleh meja dhewe. Ing kono lagi Sirtu dhong, yen tamune kuwi saka Surabaya, Dhirektur Sunar VJW. Bareng ngreti sangkane, terus wae Sirtu bisa sambung rembug. Sirtu ngreti tenan prekarane, lan bisa aweh pamrayoga menawa nyambutgawe lan dipawiti bebarengan nggawe video kaset kanthi pagelarane Normasari, wis bisa endang ditapakastani. Kebeh layang-layang perjanjen lan akte notaris wis ditiki, kari orek-orek-orek, ngono wae.

Marga kedadean kang kaya mengkono mau, mula tamu saka Surabaya kuwi nabet ing atine. Sirtu ora arep lali.

PAGELARANE Normasari kang sepisanan ing Senayan Jakarta, sukses. Sanajan ing surat-surat kabar ora akeh bab kuwi disebut, nanging nyatane lebone karcis bisa nebus bandha pawitan kang ditokake dening Pentas Artis. Pementasan dianakake ambal kaping telu, telung bengi, lan dina kang kaping pindho lan pungkasan saya akeh sing nonton!

“Sirtu! Ayo mangan bareng aku!” pangajake Ugrasamsi. Anggone ngajak kuwi ora saka kantore, nanging saka mriksa kahanan panggung ing dina kang pungkasan. Sajrone seminggu ngarepake dina pagelaran kuwi, kantor Pentas Artis katut ubyek. Tenaga sing bisa mbiyantu menyang Senayan, dikirim mrana. Kepetung Sirtu. Kerep melu nonton gladhen wayah esuk, sadurunge main temenan ing bengine.

Sing disenengi Sirtu ki Ugra ya tansah ana kana. Cedhak karo Sirtu. Kerep lungguh jejer wong loro karo nyawang sing padha gladhen. Kalonggran kuwi saya ngrapetake srawunge nomnoman loro mau. Kerepe srawung mau mesthi wae uga dikonangi dening kanca liyane, kanca kantor Pentas Artis utawa pihak Normasari. Ora luput saka paclathlon. Nanging sajake loro-lorone ora duwe niyat ngaling, utawa merangi rerasan mau, nyatane pirang-pirang dina ngarepake ewuhe gawe, katon runtang-runtung wae. Kerep metu mangan bareng. Ajakan, “Sirtu, ayo mangan bareng aku!” kuwi satemene wis kulina disebutake Ugra. Mangan awan ing restoran lengganane Ugra, tingkat dhirektur, dudu tingkat Depot Maju maneh. Seminggu nalika tugas ngawasi pementasan ing Senayan adate yen mangan awan menyang Lembur Keuring. Mranane numpak taksi. Awan kuwi mengkono uga. Bubar ngabani Sirtu, wong loro runtang-runtung metu saka papan pagebyagan, ngawe taksi.

“Sirtu! Ora nggabung aku kowe Sirtu?!” panyapane Normasari kang papasan ing lawang metu.

“O, iya! Maturnuwun!” wangsulane Sirtu nanggapi grapyak. Nanging mung lamis-lamis lambe. Mesthine Normasari ya maklum!

Normasari kang isih tabet atine marga dipethukake karo Paradha Nainggolan dening Sirtu, tetep nganggep Sirtu sedulur sinarawedine. Lan Sirtu tetep nampa pasadulurane Norma kanthi akrab, sanajan akrab kang winates. Tembung “*aja sandhing kebo gupak*” sing dibisikake dening Paradha, dicakake tenan. Sirtu ora niyat manjing ajur-ajer mlebu donyane Normasari. Norma wis kerep wae ngajak lungan Sirtu, nanging

tansah ditampik alusan. Ditelpun meh saben dina, malah kerep wae diampiri ing pondhokane utawa kantore. Nanging Sirtu, sanajan migunakake grapyak kang biyen uga, tansah pasif. Ora katut melu ubyang-ubyung karo wong-wonge Norma. “*Wong wedok kampungan!*” tembung kuwi diucapake klesak-klesik, nanging ditampa seru banget dening Sirtu, nganti kaya mecahake kendhangan kupinge!

Bab srawung rapete karo Ugrasamsi, Normasari tau telpun marang Sirtu, “Sirtu! Hallo!? Kowe ijen? Anu, priye ta karepmu, dakwaspadakake anggonmu gegandhengan karo Ugra kok raket timen?”

“Kena apa, ta? Rak pantes wae, ta, wong padha legane?”

“Legan?! Kowe ki rak tunangane ‘*Sapa-kuwi-putrane*’ Paradha Nainggolan?! Aja gendheng kowe, slingkuh ing mburine tunanganmu!”

“Aku ora tunangan karo Bathara! Sapa kandha aku tunangan? Isih legan!”

“Sirtu!! Aku nyekseni dhewe lo, kowe dirangkul lan direngkuh kaya ngono apike kambi Paradha Nainggolan! Kowe ki wong ayu kang seja lo digegadhang dadi mantune wong paling brewu sak Jakarta! Kok ngaku ora tunangan ki priye?!”

“Ora, Norma! Aku mung tepungan biyasa karo Bathara!”

“Tepungan biyasa! Tepungan biyasa kok mlebu menyang *nite club* bledheng ngono wae tanpa ditakoni priye-priye! Lan aku rak ora merem neng *nite club* biyen! Aku nyekseni olehmu ngamplok dhangsah karo ‘*Sapa-mau-jenenge*’! Wong wedok rerangkulon karo wong lanang kaya ngana mau kokanggep kenalan biyasa! Edan, kowe ki! Gek kekepane Paradha ing dhangsah kang pungkasan, jan kekepane calon maratuwa kang ngestoni temenan! Apa kaya ngono kuwi kok anggep salumrah? Edan, kowe ki!”

“Norma! Norma! Aja ngomong sora-sora!”

“Lan gambarmu sing dipacak neng suratkabar biyen..... kowe disebut tunangane, rak iya, ta?!”

“Norma! Wis, aja ngomong bab kuwi, ah! Daktutup ya?!”

“Kosik ta! Terus saiki kowe ngraketi Ugrasamsi! Apa ya kenalan biyasa?! Mokal yen prawan ayu murni legan kaya kowe wani nyedhaki wong lanang ula kaya Ugra ora ngemu pamrih apa-apa! Kowe sing ketarik Ugrasamsi, apa Ugrasamsi sing mikut kowe?”

“Norma! Wis, ah, ya! Aja ngrembug kaya ngono kuwi neng telpun! Wiwit kasus Watergate kae, aku ora percaya karo resiko omong-omong liwat telpun! Bisa disadhap sapa wae, klebu FBI apa BIN. Bisa onya uripku!”

“Mbendholmu ki! Disadhap FBI utawa BIN ki kowe apa pejabat negara? Eh, Sirtu! Aku isih meksa takon! Kowe ki gendheng apa, nulak putrane Paradha kok terus milih Ugrasamsi?!”

“Ah, kuwi urusan pribadiku dhewe, aja melu-melu ngrembug!”

Klik!

Kriiing! Kriiing!!

“Hallo?! Pentas Artis ing kene?”

“Sirtu! Tenan catheten omongku! Aja percaya karo rimukane Ugrasamsi! Ula kuwi! Aku rak wis ngalami.....!”

Klik!

Kriiing! Kriiing!!

“Bah! Gak arep nyauti!” ujare Sirtu karo ninggal telpun kang muni krang-kring kuwi! “Nggo apa dirungokake, wong cangkem rusak ngono!”

“Apa Sirtu?” panambonge Ugra kang lungguh ing sisihe. Lagi numpak taksi menyang Lembur Keuring. Gerenge mesin mobil nyuda sorane suwarane Sirtu.

Sirtu gragapan. “Hèh, anu! Wong lanang ula ki apa, ta?”

“Kowe ki ngalamun apa kok nganti omong mengkono?”

“Normasari kuwi mau, lo! Dheweke sering nyebut wong lanang ula!”

“Ah, wong istilahe Normasari wae lo, kok kokpaelu! Omonge pating slengkrah ora ana tata kramane ngono. Yen nata joged pinter, nanging yen nata omongan pating pecothot! Wong lanang ula dakkira minangka cape wong lanang sing tau ngapusi Normasari. Kuwi saking kerepe gegayutan karo wong lanang lan saking kerepe dibujuki! Kerep ditawani katresnan palsu!”

Restoran Lembur Keuring panggonane kiwa lan sepi. Bisa milih panggonan kang mencil ing cedhak tlaga. Ora mung ping pisan kuwi pasangan Ugra-Sirtu ngumpet ing restoran kono.

“Dadi aku sida melu menyang Jogya lan Surabaya?” pitakone Sirtu marang Ugra kang lungguh ing sandhinge.

“Dakatur ngono. Main neng Jogya telung bengi, nanging awake dhewe kira-kira ya seminggu ngurus uba rampene gedhong lan pementasan. Terus neng Surabaya mung rong bengi. Nanging bisa uga awake dhewe bakal luwih suwe maneh, marga ngrampungke urusan karo Sunar VJW. Main neng gedhong jare ya ditambah sewengi engkas, nanging khusus kanggo *shooting* gambar sisipan keperluane video. Adegeane lan seniwati pemerane dipilih, ora kabeh kudu digebyagake melu main lan di-*shoot*. Ora ditonton kanggo umum, ora dikarcisake. Nanging kabeh rombongan ya kudu tetep cepak ing kana, ora diulihake menyang Jakarta dhisik pating kremla pating prenca. Mulihe rombongan bareng-bareng sedina sawise tambahan *shooting* video kuwi. Tambahan *shooting* sedina kuwi dibandhani khusus dening VJW.”

“Pak Kasandanu terus melu, ya, wiwit neng Senayan wingi?”

“Iya, karo kru kamerane. Gak duwe udel dheweke yen nyambutgawe. Nggethu, tanpa leren!”

“La terus, jare videone nganggo crita? Yen mung nyanyi-nyanyi karo jejogedan thok tanpa crita ora apik? Kurang narik? Critamu wis koktawakake?”

“Ora sida nganggo critaku! Aku durung kober nulis. Kasandanu wis oleh crita dhewe, sawise ndeleng langsung saka gladhen dhek anu kae. Jare crita gaweane anak buwahe dhewe, lan primadhonane ya dijupuk saka grupe Normasari. Sapa wae sing melu wis padha dihubungi. Ora njupuk wong anyar saka njaba,” wangsulane Ugrasamsi.

Lagu-lagu Jaipongan lagi ngumandhang ing sangisore wit-wit gedhe kang adhum, marahi rasa nglangut nglimputi pikirane wong-wong sing lagi madhang awan ing restoran mau. Sirtu sasmita marang Ugra, supaya diidini ngombe es kopyor kang mentas dicucup Ugra. Bathon ngombe, bathon mangan kaya mengkono wis kulina dilakoni wong loro kuwi.

“Bubar pentas ing Jogya, kene budhal misah saka rombongan, mampir lan nginep Sragen,” sabanjure Ugra ngudhari gagasane, medhar rancangane ngetutake pagelarane Normasari ing Jogya lan Surabaya. “Aku mengko sowan ibu lan nglamar kowe.”

Sirtu keselak saka anggone ngombe es kopyor krungu omonge Ugra! Wetune tembung-tembung adi kuwi ora direngga kanthi tingkah laku ngrerimuk ati, nanging dadakan garingan lan cepetan! Swasanane ora ngembani! Ugra tetep lungguh ndhegleg

ing dhingklik dawa sendhen hek kang dadi pagere tlag, tangane nggedhaplang kaya walang kadung.

“Apa?! Priye?!” pitakone Sirtu njenek, karo isih watuk-watuk.

“Hèh?!”

“Balenana omongmu kang pungkasan!” panjaluke saya kenes.

“Aku mengko sowan ibumu nglamar kowe?”

“Tenan kuwi?!” ujare Sirtu karo nyablek. Kenese prawan Jawane metu.

“Aku apa tau cidra?”

“Oh, Mas Ugra!” Sirtu terus pindhah lungguh lan nglendhet ing baune Ugra. Tangane loro pisan ngrangkul bangkekane Ugra.

Isih terus karo ndhaplang ngumbar kelek, tangane Ugra alon ngelus rambute Sirtu.

Rada sawatara wong loro kuwi seseg dhadhane, nganti ora bisa ngomong. Lagu Jaipongan saya nganyut-anyut trutusan ing ndhuwure pang trembesi kang ayom manglung tlag. Bareng lagu wis meh kemput, Sirtu lagi kuwat ngglawat, sirahe kruget-kruget uwal saka kekepane Ugra.

“Sirtu! Mara delengen! Awake dhewe ora ijen!”

“Iya? Sapa? Endi kancane?”

“Waspadakna ing tratag sing kana. Cedhak grumbul. Weruh kowe?”

Rada adoh saka panggonane Sirtu lan Ugra ana tratag kang mlosok menyang tengah tlag. Keledan banyu kimplah-kimplah. Sirtu weruh wong wadon klambi abang lungguh jejer karo gandhengane. Dhisike disawang tanpa mencereng. Nanging gage pendirangan, kaya mentas digugah tangi turu, banjur weruh wong kuwi. Dheweke ndengenek maspadakake.

“Sapa ayo, Sirtu?”

“Ya wong sirsiran sing kokkandhakake mau!”

“La iya, sapa?”

“Kok bisa ya nglakoni!”

“Kok muni ngono ki la kowe mau kepriye? Wong ora isin nglendheti baune liyan ngono. Delengen, bengesmu njlebret ing klambiku.”

“Ora wae! Aku ora bengesan kok! Sing dakkarepke wani kuwi Danang rak wis duwe bojo! Julaehaque ora ngreti aturan tenan kok!”

“Ya ngono kuwi jiwané ledhek jaman biyen kang isih kenceng nggegem atine seniman-seniwati jaman saiki. Jiwané ledhek, waranggana, jaman biyen karo saiki padha wae. Yen ora karo dhemenan mengkono suwara nyanyine ora bebas gumbira, kecandhet-candhet. Ya ing kene ya ing Amerika.”

“Julaehaque wis tau dakblakani lo, yen Danang wis duwe anak lan bojo!”

“Ya ora perlu dipikir dawa! Wong sasuwene sirsiran karo Danang kuwi nyatane semangate Julaehaque main panggung mudal ngambar lan nggethu! Ben wae!”

“Mesakake Nyonya Danang!”

Wondene Sirtu kami prunganen pocapane Julaehaque, “Aku ora bisa ndedel nglanjak karierku tanpa acungan sih katresnaning wong lanang! Aku mbutuhake Mas Danang!” Cocog karo ucapane Ugra!

“Yen kowe wis marem, ayo enggal metu saka kene wae, mupung wong pasangan loro kae durung noleh mrene!” ujare Ugra nggugah Sirtu saka enggone kami tenggengen.

“Kena apa kudu wedi dikonangi? Rak kanca-kanca wis padha ngreti yen awake dhewe kerep srawung, lunga ijen cah loro?”

“Aku ora isin dikonangi wong-wong kenalane dhewe. Nanging Danang mbokmenawa isin yen ketemon awake dhewe!”

Wong loro bedhol saka dhingklik lungguhane. Isih padha katon laras mlaku pepetan, jumangkah alon, ora kesusu. Sirtu sengaja mitontonake anggone ngadi-adi marang Ugrasamsi, ing batin upama Danang utawa Julaehaque weruh klebate, mesthi tingkah laku ngadi-adi kuwi kang dikonangi. Ben kabeh weruh yen Ugrasamsi saiki duweke Sirtu. Nyatane bareng padha ngreti yen Sirtu tenanan anggone ngesiri Ugra, artis-artis ayu kang biyen gawene nggamblok marang Ugra, kaya dene Kuntum Ambarsari, saiki yen ketemu ya banjur menggak patrap bebase.

“Priye, Sirtu? Isih sering ketemu Batharamu?”

“Bathara dudu duwekku,” Sirtu cepet mangsuli sumengit.

“Adhuh, thik galake! Maksudku anggonmu srawung karo dheweke kepriye?”

“Kapok dheweke! Saben-saben mapag aku ngajak mangan bengi nganggo mobile daktampik. Emoh dijak menyang restoran kang luwih mewah. Cekake yen gelem

srawung karo aku ya kaya pakulinan lawas. Yen mapag ya kudu sepedha motor butute, pilihan warunge ya panggah sing biyen, lan sing mbayar ya gentenan alias mbayar dhewe-dhewe! Cegek dheweke suwe-suwe. Saiki arang banget dheweke ngampiri mangan,” kojahe Sirtu cekak.

Apa kang dikojahake kuwi klakon tenan. Wis tau Bathara udreg, “Aku ora bisa, Sirtu, memba-memba utawa nyamar ngene terus! Kowe rak ngreti, aku iki pancen putrane wong sugih, wong kondhang, kanca wartawane akeh. Mongsok tumpakane Yamahaaa wae. Mangane neng Warung Ijooo wae! Yen konangan kanca-kancane Bapak rak sida dadi topik. Apa maneh ketemon wartawan, dadi *head line!* Cilaka!”

Sirtu nanggapi karo mesem. Panggah esem lan sikep ramah prasaja kang biyen. “Srawung kambi aku gelem ya ngene, ora gelem ya wis!”

“Nanging kowe ki bakal dadi sisihanku, Sirtu! Mbesuk yen ngurusi bale omah apa ya tingkate kaya ngeneee wae? Pasrawungan masyarakat kene rak ya kudu owah! Owah munggah!”

“Aku rak wis kandha blaka! Awake dhewe iki mung memitran. Kekancan biyasa. Tepungku kambi kowe biyen kowe daksengguh kolportir utawa makelar. Yen kowe kepengin dadi mitraku lan dakajeni ya kudu panggah urip cara kolportir! Apa aku tau ngomong cidra, ethok-ethok kecintrong karo kowe? Gelem kok-pek bojo merga kowe sugih? Rak ora, ta? Aku blaka ora gelem dadi sisihanmu, lan sesrawungan kita panggah kaya ngene wae! Yen kowe eman medhot, ya panggaha nggawa Yamaha bututmu lan ngebel aku dhin-dhin ping pindho!” Omonge Sirtu luwes, tanpa greget muring babar pisan. Sumeh lan ora guyon, ora ngece. Ora bakal nglarakake atine sing dadi sasaran rembug. Sirtu uga njaga prajane dhewe, ora tau srawung nganti pepet-pepetan awak karo Bathara. Tansah ana lete.

“Kena apa ta, Sirtu, kowe kok terus mogok srawung luwih raket maneh kambi aku?” pitakone Bathara.

Sirtu angglong ing kursine ing Warung Ijo. Ora bisa menehi jalaran kang tenan. Atine mbeguguk ngutha waton ya mengkono kuwi.

Sajane jalarane tenan merga Sirtu wis nemu Ugra. Nanging yen kuwi dijlentrehake marang Bathara, mesthi nomnoman lanang kuwi lara atine. Nanging sing jan marahi Sirtu mogok tenan, banjur emoh dijak menyang NAC maneh, marga omonge

Paradha bab Normasari marang dheweke. Kelandhepen! Atine prawan Jawa kuwi njondhil tenan dicritani thok-lèh dening Paradha. Saben-saben kelingan kedadean kuwi, Sirtu ngrasa isiiin banget! Atine banjur mengkeret, kanji ketemu Paradha. Yen dipikir dawa pancen kang patrape ora pakra kuwi Normasari. Kurangajar! Lan ya pancen kampungan! Nanging saben-saben sing cemanthel ing angen-angen rak anggone Paradha nggethu merlokake ngajak dhangsah karo dheweke, terus ceplos omonge nyunyuk raine Sirtu! Kuwi sing marahi Sirtu ora kuwat nampa kasunyatan, nampa omongan blaka! Jebule wong blaka kuwi deksiya!

“Koran! Koran!”

Nalika mlebu taksi metu saka Lembur Keuring, Ugra tuku Caraka salemba. Terus dijereng ing njero taksi, diwaca kaca pekabaran njroning kutha.

“Tetep ora ana kabare pagelaran Normasari?” pitakone Sirtu.

“Ana sethithik. Iki wacanen! Sing digunem dudu Normasari, nanging muncule sripanggung anyar. Sajak bakal moncer!” Koran diulungake Sirtu.

Ing kono Sirtu maca, sripanggung anyar kuwi jenenge Julaehaque.

*

PAGELARAN ing Jogya uga sukses. Sing nonton tansah kebak. Wengi kang pungkasan Baharudin Jarum mlebu hotele karo rengeng-rengeng lagu sing dinyanyekake ing panggung mau. Yen ing Surabaya minggu ngarep panontone mbludag kaya ngono, wis genah bathine katon mata. Pagelaran ing Makasar, Bandung lan Medan wragate wis balik. Mangka rong sasi engkas, pagelaran kuwi bakal dibaleni maneh ing Jakarta! Durung bathi saka video kaset sing lagi digarap dening Sunar VJW. Wis, untunge bakal maler!

Lawang kamar didhodhog wong. Sapa bengi-bengi ndhodhog kamare? Baharudin isih rengeng-rengeng lagu kang padha, mbukak kamare. Ugrasamsi njegagig ana ngarep lawang. Ing mburine ana Sirtu.

“Mlebua!” pakone agal. Senenge saya muntab marga ana sing dijak ngrasakake.

“Pak Bahar! Iki gawat! Sing nyubya-nyubya pagelaran iki ora mung masyarakat Jogya, nanging uga diwartakake ing korane! Iki, pirsanana ing kaca siji. Aku mau tuku koran ing Malioboro nalika mlaku mulih mrene!” lapore Ugra karo jumangkah mlebu, langsung golek lungguhan.

Sirtu nginthil wae ing mburine Ugra.

“La rak malah apik, ta, koran uga melu ngramekake! Akibate mengko ing kutha-kutha liya kene mesthi uga disubya-subya! *Full house!*”

“Nanging critane ing koran iki wis kebangeten! Jarene upama ora ana sripanggung anyar kang kenes lan ethes, pagelaran iki dudu apa-apa maneh! Jenenge Julaehaque diuluk-ulukake dhuwur salangit! Mencit! Iki nyamari!”

“Nyamari priye, yen pancen maine apik?”

“La yen nganti ketemon Normasari rak dadi mala! Kasus Puspita Dewi bakal kaambalan maneh! Cilaka! Iya, dhek Puspita Dewi biyen dina pagelarane durung klakon. Puspita Dewi dicopot ndadak ora papa. Bareng saiki lagek ramene gawe, yen Julaehaque dicopot rak blaen! Jaganen Normasari! Yen kumat penyakite rak sida brahala!” ujare Ugra.

Sirtu kang wiwit mau ngancani Ugra, ngetutake Ugra wiwit saka gedhong, mlaku liwat Malioboro, uga ngetutake golek lungguhan ing kursi kamar hotel. Satemene dheweke rada gela ngetutake Ugra mlebu ing kamare Bahar bengi kuwi. Geseh karo rancangane sakawit. Mesthine metu saka gedhong pagelaran dheweke karo Ugra mlaku kempitan tangan ing saurute Malioboro. Bengi tengah wengi, langit Desember lagi semilak padhang, ndilalah udane lagek terang, trotoare anyar gilar-gilar. Wong mlaku-mlaku ora perlu kesusu, ora perlu kuwatir bakal ditunjang tetumpakan. Ing kana kene ana wong dodolan trumpet Desemberan, sing dodol padha keturon ing sandhing dagangane, wong saka ndesa sing mung ing sasi Desember lunga menyang kutha dodolan trumpet kertas. Mesakake banget, padha-padha lagi dhong neng Malioboro, nasibe wong-wong kuwi beda karo Sirtu! Tumrap wong ndesa Malioboro kuwi salawase urip kaningaya dianggo njaring rejeki, dene tumrap Sirtu Malioboro kang anyar asri kuwi sajake pancen diyasa kanggo wong-wong mbangun tresna kaya Ugra lan Sirtu. Bengi kuwi kayane Malioboro lan donya sarwa apik lan kepenak. Ugra lan Sirtu miwiti mlaku-mlaku bengi metu saka gedhong pertunjukan kaya kang dirancang. Wiwit ngancik trotoar anyar, Ugra kaya adat saben, tuku koran eceran kang ditawakake marang dheweke. Pranyata kuwi wiwitane onya saka rancangan! Ugra merlokake maca koran saklebatan. Ngreti isine ing kaca siji, gage oncat saka panggonan kono. Ora leha-leha maneh, patrape dadi ronggeh, kedandapan kaya Buta Cakil kepethuk Janaka ing pentas wayang kulit!

“Ayo gelis, Sirtu! Kene kudu cepet-cepet mulih menyang Hotel Garuda. Nututi Pak Bahar, sadurunge dheweke turu kudu wis ngreti pawarta iki! Kudu diomongake saiki! Ayo, kene numpak becak wae, mubeng! Marga sing liwat Malioboro tetumpakan mung saka elor mangidul. Hotel Garuda ing sisih elor kana!”

Mlaku-mlaku sarimbit ngrasakake endahe trotoar anyar Malioboro wurung!

“Kasus Puspita Dewi kepriye, ta?” pitakone Bahar isih durung mudheng.

“Dhek samana rak wis padha ngreti lan ngelem, yen Puspita Dewi jogede apik, swarane becik. Kira-kira bakal ngungkuli Normasari moncere ing pagelaran iki. Krungu rerasan mengkono kontan Normasari nyopot Puspita Dewi! Tanpa sebab kang gumathok! Kelingan ora?”

“Iya, iya! La terus saiki priye?”

“Puspita Dewi diganti Julaehaque. Lan pranyata, manut suratkabar iki, Julaehaque diunggul-unggulake, dianggep sing marahi suksese pagelaran iki!”

“Yen ngono aja nganti Normasari maca resensi kuwi!”

“Iya! Kuwi gampang wae. Normasari sakancane rak wis rampung gawene ing Jogya iki. Prayogane gage wae dikirim menyang Surabaya. Sesuk. Ora susah nginep Jogya maneh. Kanthi mengkono dheweke sakanca ora kober nyemak koran Jogya iki. Kiraku luwih becik Kuntum lan Ratih diblakani wae, karep ben padha melu ngembargo pawarta kang dhapure nyubya-nyubya Julaehaque. Kuwi gampang, bisa diarah klakone! Nanging sing luwih gawat ki rak ing Surabaya mengko. Yen semangate Julaehaque tetep kaya dhek ana ing Jakarta utawa Jogya iki mau, ora wurung ing Surabaya mengko ya disubya-subya maneh! Yen masyarakat Surabaya anggone nguluk-ngulukake Julaehaque demonstratif, mesthi ya dikonangi dening Normasari! Normasari rumangsa disisihake! Iki gawat. Pagelaran iki bisa mung tekan Surabaya thok!” Ugra nlesihake prakarane.

“Ora bisa mandheg mung tekan kono. Kontrake Julaehaque rak nganti tekan Maret taun ngarep!”

“Iya, nanging yen sing ora gelem nganggo Normasari, rak dudu Jaluaehaque sing salah?”

“Wah, iya ya! Priye iki? Priye Ugra?!”

“Aku dhewe kesusu mrene iki ya kepikiran prekara kuwi jare! Kudu enggal digarap wiwit saiki! Yen ora, sida cilaka Pentas Artis iki mengko!”

“Ayo, Sirtu! Melua mikir!” ujare Bahar metu bludrege!

Sirtu wis diprentah kon melu mikir, nanging sing udreg isih tetep wong loro, Bahar karo Ugra. Sirtu isih meneng wae. Isih ngrasakake kuciwane ati wurung mlaku-mlaku kempitan lengen karo Ugra ing Malioboro. Bareng anggone udreg wis sawatara, lagi Sirtu melu-melu takon, priye lapurane payone karcis ing Surabaya.

“Wis pitung puluh lima presen payu.”

“Wis ngungkuli target?”

“Wis. Sik ta, aja ngomong prekara kuwi dhisik. Prekarane Julaehaque karo Normasari iki lo, priye? Marga pagelaran iki isih dawa jadwale, ora mung mandheg ing Surabaya. Durung Bandung, Mekasar, Medan, lan bali maneh ing Senayan!”

“Inggih anu ta, Pak. Benjing-enjing Pak Bahar utusan Danang wang sul dhateng Jakarta. Mboten sisah tumut dhateng Surabaya.”

“Kok ngono kena apa? Pak Bahar kudu ngongkon Danang nyang Jakarta perlu apa?” pitakone Ugra semu srengen marga usule Sirtu ora konteks.

“Ya kon ngurusi kantor, apa apa liyane. Pokok bali menyang Jakarta,” saute Sirtu.

“Ngurusi kantor! Barnawi rak ana kana, tunggu lan nggulawenthah urusan kantor, beres, ora kecicir,” Ugrasamsi ngomong teges.

“Ya utusan apa wae, pokoke Danang pisah karo Julaehaque. Kanthi mengkono semangate Julaehaque main ing Surabaya lumuh. Ora mrenteng. Mentale kendho, onya. Wekasan publik Surabaya ora bakal nyubya-nyubya maneh. Ngono, pagelaran Normasari rak slamet! Dhuwit tetep mlebu, artis tetep kompak!”

Nduwe udur kaya mengkono mau Sirtu kelingan ucapane Julaehaque biyen, “*Aku mbutuhake Mas Danang kanggo ngububi semangat uripku! Aku ora bisa ndedel nglanjak karierku tanpa acungan sih katresnane Mas Danang kang kaya mengkono!*”

Bahar lan Ugra, kang maune udreg, dadi meneng cep krungu pratikele Sirtu. Apa kang diusulake Sirtu kuwi jan pikiran anyar. Pikiran kanggo ngudhari ruwete lelakone wong wedok, dicandra cara wedok! Wong lanang loro kang pengalaman ngurusi *show business* padha njenger ora bisa mbantah.

“Bener! Bagus! Bisa dicoba ta, kuwi?”

“Aku mathuk!” Ugra ugangrujuki.

“Dadi sesuk, sawise ngangkatake Normasari, Ratih lan Kuntum ngetan, dakkongkonan Danang budhal ngulon. Dakkone ngurusi kantor sasuwene kene pentas neng Surabaya. La terus kowe, budhalmu ngetan kapan? Urusan karcis, pajeg lan gedhong ing kene rak bisa diberesake sesuk sedina, ta?”

“Kira-kira mengkono. Kasep-kasepe suk emben esuk. Mung karepku, aku wis tau matur biyen, aku ngampil mobile arep mampir Sragen sawengi. Karo Sirtu, mesthi wae.”

“O, iya! Iya! Iya! Apik! Mobil rak pancer kowe sing nggawa wiwit saka Jakarta wingi!”

“Dadi, wis, ya, rencanane rampung iki! Sesuk kari ngleksanakake!” Ugra muni ngono karo menyat lan ninggalake kamar. Sirtu uga gage ngadeg, nusul solahe Ugrasamsi.

*

UGRASAMSI nyopiri mobile Bahar saka Jogya, mlebu Kutha Sragen ngungkuri serngenge. Sirtu lungguh ing sandhinge, ngabani kudu menyang endi parane mobil. Mlebu plataran omahe Sirtu ing Kampung Krupyak nalika serngenge durung surup. Omah kuwi pekarangane amba, ora beda karo tangga teparone. Mung wangune luwih anyar, wis ora nggekengi modhel omah tradisional maneh.

“Klaksonen, Mas!” ujare Sirtu kenes.

Mobil mandheg, Sirtu mbukak lawang, terus mencolot metu. “Buuu! Ibuuu! Aku teka, Bu! Sirtu! Anakmu sing ayu dhewe! Anakmu sing ilang neng Jakarta wis balik, Bu!”

Saka njero omah keprungu swarane ibune Sirtu, gupuh mapagake anake.

“Sirtu! Sirtu! Oh!” Mak gapyuk, terus ngrangkul anake.

Byen kang kaya mengkono kuwi ora tau dilakoni. Sanajan Sirtu anak ijen, nanging ora tau dikelep-kelep, diambungi. Apa maneh bareng wis selot gedhe, selot arang didemeki. Rasane kok aneh ngono yen arep ngrangkul utawa ngelus sirahe anake. Sing kerep malah disrengeni, digrenengi, diclathu, dilokake, diwaoni, angger ana solah bawane utawa guneme Sirtu kang ora cocog karo karepe. Mbokmenawa pancer ngono kuwi carane ibu Jawa nuduhake katresname marang anake wadon. Anak dhidhik sing ditresnani, katone malah mung dadi obyek uring-uringan terus! Ning ya merga

mengkono, Sirtu tansah kudu disiplin ngecakake prentahe wongtuwa, lan dadine diwasa ya kaya Sirtu kuwi.

Nanging saiki, bareng Sirtu teka ndrojok tanpa taha-taha, Si Ibu ora bisa ngempet pepenginane ngrangkul anake. Rasa aneh-wagu sing tansah manjing ing atine biyen ilang plas. Dadi trenyuh, lan kepengin nyandhak Sirtu sawutuhe, samubarange, arep diemplep ing dhadhane, dicedhakake ing jantunge. Kaya dhek Sirtu isih bayi, isih kudu diemban. Rasa eman kuwi muntap menyang kekarepane! Sirtu sing wis gedhe, wis bisa golek panguripan dhewe, wis wani dikekep wong lanang dudu mukrime, karepe arep digendhong-gendhong, dielus-elus, kaya-kaya yen bisa ngono arep diuntal maneh, dilebokake ing wetenge, ben aman neng kono lan lestari dadi duweke! Mula Sirtu kajaba dirangkul, ya diambungi lan ditangisi.

“Bu, aku karo Mas Ugra!” kandhane Sirtu nyoba ngomong tetep ethes, sanajan eluhe ya mbrebel mili bareng dikekep ibune. “Iki mau saka Ngayoja kok, Bu?”

“Kancamu Sirtu? Sing dipacak neng koran?”

“Dudu, Bu, dudu! Iki Mas Ugra. Kanca sapegawean. Iki dhong padha ditugasi menyang Ngayoja, terus sesuk emben nyang Surabaya. Dakperlokake mampir mulih wong kliwatan.”

“Rak nginep, ta?”

“Nginep! Wong tekane wis yah mene ngono. Tepungke dhisik, ta! Iki ibuku, Mas Ugra. Bulik menyang endi, Bu?”

Sawise padha jagongan sawatara, takon pinakonan asal usul, Bulike barang ya melu nemoni, Sirtu gage mlebu ngomah arep nyepak-nyepakake kamare Ugra lan keperluan ngaso liyane. Ibune uga gage nututi menyang mburi sawise meling Bulike dikon nemoni dhisik. Ibune nututi Sirtu mlebu kamar dhayoh.

“Sirtu, iki kancamu sing priye?” ibune isih kepengin miterang.

“Pambudi priye, Bu?” kaya Raden Permadi marang Buta Cakil, ditakoni durung mangsuli ganti takon.

“Ah, Allah, kowe ki pancer pinter gawe geger kok! Weruh gambarmu dipacak neng koran, gage esuke Kangmasmu mrene. Mencak-mencak! Ngonek-onekake aku saemoh-emohe! Kowe diclathu jare dadi *hostess*, sabamu nyang *nite club*! Dadi wong elek, wong palanyahan! Kowe disebut..... wis ta, nistha banget! Aku dielok-elokake jare

wongtuwa ora bisa ndhidhik, guru nanging ora bisa muruk! Sirtuuu, Sirtu! Ngretia ta, Sirtu! Dadi ibu kuwi abot sanggane! Kae galo, aku dikirimi layang sadhabreg! Daksimpen ing laci meja tengah!"

"Layang? Saka sapa?" pitakone Sirtu karo marani meja tengah, kepengin ngreti layang apa sing ditampa ibune.

"Saka Kangmasmu! Surasane jan manasake ati!"

Sirtu ora ngenteni enteke crita, mbukak laci meja tengah, nemu layang saumbruk. Tulisane ana sing nganggo mangsi abang! Ana sing templekan huruf-huruf koran! Sirtu ora kober mriksa siji-siji. Ditarik sing tulisan abang, diwaca cepetan. Gawe abange kupinge. Ing kono Sirtu disebut "lonthé", "wedokan koklok" lan tembung ala liyane. Kuwi tembung-tembung sing ora kumocap dening ibune mau, ora tega nyebutake!

"Sakmene kabeh iki ya kokwaos, Bu?"

"... dadi prawan kuwi ora gampang, Sirtu!"

"Ya, bodho! Genah kebrangas penggalihmu! Ngene lo, dakwuruki!" Sirtu nggawa klumbrukan layang kuwi menyang pawon, terus diobong! Bel! Ora kewaca sapa-sapa kajaba sing nulis! "Pambudi ambleg!"

"Sirtu!"

"Wis, Bu. Aku dakngatur Mas Ugra siram lan ben ngaso-ngaso dhisik!"

Ugra dituntun menyang kamare, lan dituduhi kamar mandhine.

Sajrone Ugra adus reresik awak, Sirtu diburu ibune mlaku menyang gadri lor. Lungguhan ing kono. Panggonan lan tata rakit prabote ora owah, isih kaya dhek Pradangga Praba isih kerep lungguh ing kursi males karo rokokan. Adate dilakoni sabubare netik karangan sedina ing kamare.

"Sirtu! Saiki ki karepmu terus priye? Pambudi wis genah koktampik. Sing ana ing koran, tunanganmu jenenge Dewa Sapa ngono, kowe ya ora komentar apa-apa! Saiki kowe ngajak wong lanang nginep kene, sapa maneh kuwi? Priye karepmu ki, aku rak ora mudheng! Dadi cah wadon ngono sing ngati-ati.....!"

"Alalala, Ibu! Cik kuwatire! Aku ki wis gedhe lo, Bu. Umurku wis rolikur!"

"Umur pira wae dadi wong wedok ki kudu sing ngati-ati, luwih-luwih bab rawunge karo wong lanang! Aku muni ngene-ngene iki rak marga ngeman karo awakmu! Jaganen prajane wongtuwamu, Ndhuk!"

“Ya wis, yen Ibu eman banget marang aku, aku tukokna kurungan utawa krangkeng emas, daklebonane, terus kuncinen saka njaba! Aku ora bakal lunga, ora bakal kecak kaculikane wong lanang, tetep murni, lan Ibu bisa mirsani utawa ngelus-elus aku kapan wae!”

“Huss! Kowe ki angger dijak ngomong apik mesthi kaya ngono.....!”

“Aku ki angger ana ngomah mesthi dijak udreg! Yen ora ya dijorog-jorogake marang wong lanang Dhokterandhus Tai pilihane Ibu! Aku benciii, Bu! Ngono kok kon krasan ana ngomah! Jeleh aku manggon kene bareng Bapak wis ra ana.....!”

*

UGRASAMSI pranyata pinter srawung karo wong tuwa-tuwa wadon. Omonge ngglenik wae, nganti anggone jagongan lali wayah.

Bengi nalika Ugrasamsi mlebu kamar arep ngaso, Sirtu nututi mlebu nggawa kemul kandel.

“Kemule, Mas! Yen mangsa rendheng ngene iki Sragen bengine ya kekes. Kowe rak ya perlu kemul!” Kemul wis dipasrahake, nanging Sirtu ora enggal metu. Malah lungguh ing tempat tidhure.

“Omahmu ki apik lo, Sirtu!”

“Yasane Bapak dhewe. Digambar-gambar dhewe, dianemerि dhewe. Kamare Bapak ing sisihe iki, saiki dienggo Ibu karo Bulik. Lemarine telu, kabeh kebak buku. Biyen yen Bapak wis mlebu kamar kono, wong saomah ora ana sing wani ngganggu. Anaa dhayoh ya dikandhani yen Bapak tindak.”

“Aku seneng manggon kene! Aku seneng urip mengkono. Mlebu kamar bleng, terus ora mikir liya-liya kajaba ngarang crita ing mesin ketik!”

“Aja nggagas ngono, aku wis bosen urip neng Sragen! Kepengin urip ing liya panggonan, angger aja Sragen alias Sukowati iki!”

“Liwat satleraman mau, aku seneng nonton cengkorongane Kutha Sragen. Reja nanging ora riyel. Gek omah iki prenahe nyidhat saka lurung gedhe Sala-Madiun. Dadi ora kebribenen liwate bis bengi! Sesuk-esuk aku terna mlaku-mlaku nonton kutha, ya.”

Sirtu krungu ibune undang-undang. Sirtu gage menyat lan metu saka kamar. “Lawange kancingen, Mas, mengko mundhak klebon prawan ayu! Digrumut dadi apa kowe engko?” banyolane Sirtu ninggal kamar. Mangka satemene gela. Prawan Sirtu mau

wis gumrumut mlebu kamar kono, nanging Ugra kok ora nanjakake kalodhangan kuwi kanggo ngekep lan ngambungi Sirtu. Sakjane Sirtu wis siyap ngladeni.

“Sirtu! Kok suwii timen kowe neng kamar kana! Ngono kuwi rak ora pantes. Terus neng paran kana, neng Ngayoja barang kuwi, nalika nginep ing hotel, ya campur lanang karo wadon?”

“Alalalah, Ibu ki thik kaya ngono pangenthane!” Ibune pratitis ngendikane, lan Sirtu isih wae cuwa ing batin, marga Ugra kok ora tanggap kaya ibune ngono. Jane ya ora papa lo, saupama klakon. Eman, kasempatan mrucut. “Aja kuwatir, Bu. Ora, ora yen sakamar lanang wadon campur! Terus kedadean ngono-ngono. Ora bakal. Kena dicek neng Hotel Garuda kana!” Upama iki mau ya klakon kaya pangenthane ibune, Sirtu wangslane marang ibune ya mesthi padha kaya sing diucapake iki mau. Nutupi wadi.

“Lunga menyang Jakarta patang sasi iki polah-tingkahmu wis owah banget, Sirtu. Saya suwe saya sembrana. Yen nganti kedrawasan, priye? Upama prawan jaman kuna mono, nalika ana sing Sragen tapihanmu mangisor tekan polok, saiki tapihanmu wis tekan sandhuwure dhengkul! Gek kowe semune kumudu-kudu nyincingake taphi luwih munggah maneh! Brandhalan! Ngono kuwi rak tingkahe prawan kang ora apik!”

“Iya? Alah wong durung semilak kabeh wae lo! Ukurane wong modheren saiki rak limang sentimeter sandhuwure dhengkul!”

“Sirtu! Aku ora gojeg! Jenengmu ki saiki rak wis kucem! Anggonmu srawung bebas kaya ngono kuwi rak nganti diclathu kaya wong palanyahan! Apa wong sing ngarani kowe kaya ngono kuwi pancen bener? Hèh, Sirtu, blakanana ibumu, kowe ki rak ya isih....., anu, karepu kowe rak isih nuhoni paugeron tata susila?”

“Ceplose aku ki isih prawan apa ora, rak ngono ta sing dikersakake Ibu?”

“Astagafirullah! Omongmu saiki wis baut! Baut muni saru! Kuwi pikolehmu neng Jakarta, ya?! Kok becik!”

“Alalalah, Ibu rak teruuse wae mungsuhu aku! Ngarani aku wis ora prawan barang! Aja kuwatir, Bu! Aku isih prawan thing-thing! Aku durung tau turu campur karo wong lanang! Ibu ora sah melu-melu nerka ala ika-iki! Percaya ta nyang Sirtu, Bu! Ora-ora yen wurukane ibu-bapak biyen-biyen kae daklirwakake! Donga pangestune Ibu wae daksuwun bisa dadi dayane lakuku ana ing paran golek panguripan!”

“Ya sokur yen ngono! Ndeleng solah-tingkahmu kang colat-colot, ngrungokake omongmu sing clebang-clebung saru kuwi, rak lumrah angger ibu kuwatir! Apa maneh aku iki *diterror* dening wong ngalor-ngidul! Kaya wadulane layang-layang sing kokobong mau! Apa ngandel yen kowe ora kaya sing diclathu ing kono?!”

*

ESUKE Sirtu nganggo clana cutdoray ireng ngepres, klambine kaos abang, mbrenjul-mbrenjul lan nggak/nggik awake katon jelas, rambute ngrembyak ireng sapundhak. Dene Ugra nganggo clana biru tukon Executive 99, ndhuwurane kaos biru laut, sanajan durung adus rambute disisir licin. Wong loro mau esuk umun-umun wis metu saka ngomah, mlaku-mlaku gegandhengan, ngliwati lurung kang isih sepi lan pedhut. Mung kala-kala ketemu rombongan wong bakulan wedok-wedok, nggawa dagangan kulakan saka Pasar Jethis ing lor kutha, digawa menyang Pasar Kuwungsari ing tengah kutha. Lakune mbakyu-mbakyu bakul padatan gegrombolan, iring-iringan ngarep memburi kaya rentengan gerbung sepur liwat rile. Yen sing ngarep dhewe menggok, golek dalan sing gasek, wong-wong sing mlaku ngetut ing mburine niru menggok. Sanajan nggendhong senik abot kebak dagangan ing gegere, isih padha kober omong-omongan ngethuprus karo kanca-kanca salaku. Yen sing ngarep dhewe ngajak ngomong sing mburi dhewe, mesthi wae suwarane kudu bantas, ngumandhang ing dalan esuk kang isih nyenyet. Kabeh kulina ngomong bantas.

“Omah-omah ing kene katone kok modheren! Aku ora nemoni omah-omah bangunan lawas, kaya ta wangun omah Cina sing pucuk payone mbedhugul kaya sing akeh tinemu ing kampung pecinan kutha-kutha liya. Uga ora tinemu omah modhel Jawa sing ana pendhapa joglo kaya kang lumrah ing Jawa Tengah,” ujare Ugra gumun. “Taun pira kira-kira kutha iki dibangun? Karepu dadine reja ganep karo toko-tokone wong Cina?”

“Aja takon aku! Aku ora diwulang sejarah arsitektur utawa tata kota. Yen kowe mbutuhake data tenan, ayo dakjak mampir omahe Yvonne ing Karangdawa. Nonik Amerika kuwi adreng nglumpukake data babad lan sejarahé Kutha Sragen, jare arep dienggo nguwaiti crita novel sing lagi ditulis. Gelem apa dakjak mrana saiki?” wangsulane Sirtu.

“Ora, ora! Ora susah! Aku mung nyoba sapira lanjakan olahe pikirku sawise ndulu bab omah kutha kene. Ndulu cakrike omah-omah iki, umure Kutha Sragen durung nganti setengah abad.”

“Kowe bener! Bapak lan ibu kerep crita. Jare ing taun pra-seketan, nalika srahsrahan kedaulatan Republik Indonesia dibalekake saka Walanda taun 1949, ing saurute lurung gedhe Kutha Sragen kene ora ana omah sing ngadeg. Kabeh ajur! Ora mung ajur, nanging nganti pondhasine growong-growong!”

“Ajur? Marga perang kang mentas mungkur, perange patriot Republik Indonesia nglawan tentara Walanda?”

“Iya. Iya jaman kuwi. Nanging dhawuhe Bapak, ancure omah-omah mau ora marga kena bom apa peluru mortir kaya omah-omah ing Beirut ing dinane iki (nalika dumadine lakon crita iki ing Libanon lagi rame-ramene negara plesiran sing maune aman sentosa dadi tujuane wisata saka wong saantero donya lagi campuh perang karangabang rame antarane milisi Kristen nglawan pasukan Hisbulah sing disokong dening negara tanggane, Syria, utamane ancur-ancuran ing ibukotane Beirut). Ancure omah-omah gedhong saurute lurung gedhe Solo-Madiun ing tengahé Kutha Sragen merga dijupuki wong culika nggar sithik. Nalika Walanda ngebroki Sragen, para pejuwang padha main kucing-kucingan kambi tentara Walanda. Ngglibet wae ing kutha karo main tembak. Bengi teka, awan lunga, kuwi pihak pejuwang. La wong-wong sing manggon ing kutha padha miris, marga dienggo ajang perang kucing-kucingan. Padha ngungsi, omah dikosongi. La bareng kosong, muncul maling-maling, ngangkuti barang-barang ing omah kosong kuwi. Barang gedhe cilik, wiwit sandhangan, mas-masan, nganti prabot omah, dinayabi maling. Maling wayah awan kuwi jenenge nayab! Prabote entek disebroti, terus wiwit kupingan lawang lan jendhela diangkuti maling, dilimpe nalika pasukan Walanda lagi mungkur patroli saka omah-omah sing dirampog kono. Pendheke para rampog kucing-kucingan karo serdadhu Landa, lan yen bengi para gerilyawan Republik Indonesia nggrayangi kutha, bedhil-bedhilan karo serdadhu Landa.. Entek lawang, kayu liyane ya gelem, kusen didhedhel. Entek kusen, bata-bata ing tembok didhodhos, nganti krowak, ambruk. Sajrone setaun dibroki Walanda, maling-maling mau kober ndhungkeli pondhasi omah-omah saurute lurung gedhe. Sa-Sragen, wiwit saka Kuwungsari sisih

kulon nganti Ngekongan, omah-omah dhines punggawa pakunjaran gedhe sisih wetan, entek gusis ora ana omah ngadeg sapit-pita.”

“Wih! Aku seneng banget krungu riwayate kutha kaya ngene iki! Aneh, khusus! Suk yen aku manggon ana kene, arep dakltiti maneh. Kena dienggo bumbu novelku. Dakentha dadi novel patriotik! Sapa ngreti bisa dadi *masterpiece!*” saute Ugra, mripate murup mratandhani atine mbedhedheg.

“Nanging aku emoh lo ya, yen kudu manggon ing Kutha Sragen!”

“Lo, la priye? Awake dhewe iki arep omah-omah apa ora?”

“Cekake repelita-ku ~ rencana pembangunan limang taun ~ salah sijine ora bakal manggon ing kutha kene!”

Ugrasamsi ora arep dhebat-dhebatan prekara kuwi wektu iku. Dadi meneng.

Anggone mlaku-mlaku sinambi omong-omong gayeng kaya mengkono. Bab-bab sing gawe geseh panemu, disingkirake utawa diselehake, supaya senenge ati ora keganggu. Saya awan saya padhang, anane pasangan anom mlaku-mlaku sarimbit nrabas kutha kuwi saya kasumurupan dening wong akeh. Sirtu krasa dicingaki dening masyarakat kang diliwati. Dheweke ora uwal saka gegandhengane. Malah kepara anja dene duwe wong lanang nggantheng kaya Ugra.

Tekan ngomah terus wae diundang ibune kang wis tata-tata arep mulang.

“Sirtu! Kowe ki jan ora genah tenan! La kok gandheng renteng-renteng kaya ngono pamer ing ndalan! Rak saya dadi bukti, yen kowe, putra putrine Pradangga Praba, saiki gamblok wae karo wong lanang! Alias dadi wong palanyahan tenan! Ngretia ta Sirtu, kene ki kutha cilik! Ndeleng barang aneh sithik wae, kaya dene kowe mlaku kempit-kempitan tangan karo wong lanang ngono kuwi, o, sedhela wae bakal nggebyah critane sumebar sakutha! Crita ala! *Notorious!* Isiin aku Sirtu, isiin! Kowe ngreti, Sirtu, layang nylathu ala kaya sing kokobong mau, dudu aku thok sing dikirimi! Nanging uga Bulikmu, Sukiman sing ngopeni pitike dhewe, Bu Niti sing bakulan wedang ing Pasar Paing kidul kono, Lurah Sragen Wetan, lan embuh sapa maneh! Padha nampa layang kang surasane ngandhakake kowe saiki dadi wong palanyahan! Kuwi sing gelem blaka marang aku. Mbokmenawa wong sakampung Krupyak iki kabeh dikirimi!”

“Hèh, ngono kuwi?! Ambleg tenan Pembudi!”

“Mula kowe sing ngati-ati ta, Sirtu, sing ngati-ati!”

Manti-manti kaya mengkono mau dibaleni maneh nalika sore asyar Sirtu lan Ugra tata-tata arep budhal menyang Surabaya. Budhal sore, mlaku sakepenake, dikira-kira tekan Surabaya jam sanga bengi. Sirtu dicandhet ing kamar tengah, diwanti-wanti maneh, “....kowe kudu bisa ngresikake jenenge wongtuwamu, prajane keluwarga Pradangga Praba!”

“Ya ngomonga karo wong-wong kuwi, nyang tangga teparo lan wong-wong sing nampa layang pitenah, yen Mas Ugrasamsi iki tunanganiku. Calon bojo pilihanku!”

“Rumangsamu gampang ngomong mengkono! Wingenane kowe wis digiyarake ing layangkabar jare tunangan karo..... karo Dewa Sapa ngono, jarene wong sugih brewu ing Jakarta kana.....!”

“Bathara ta, kok Dewa Sapa!”

“La iya! Bathara! Bathara rak dewa! Nanging dakenten-enteni nganti saprene ora ana kabar saka kowe! Saiki kowe teka mrene ujug-ujug nggawa wong lanang arep kokdhaku tunanganmu! Nanging wong nyatane nganti saprene durung kewetu guneme nglamar kowe! Apa maneh nganggo cara kuna sarana nekakake rama-ibune, nembung kanthi resmi wae durung ana tembunge! Apa wani aku ngomong kuwi tunanganmu? Rak ateges aku ngulungake kowe tanpa ditembung! Oh, saru banget kuwi, Sirtu! Asor banget drajate ibu kang wani kumocap ngono. Sedhenge Pembudi sing wis nembung resmi sanajan rama ibune durung mara mrene, kuwi wae bisa juga! Mangka wong-wong Sragen wis padha nyekseni anggonmu renteng-renteng karo Pembudi.....!”

“Renteng-renteng taèk! Mongsok ora ngreti yen satemene aku dilarak saben lunga netok ing masyarakat Sragen!? Aku ki nonton bioskop bareng-bareng karo Pembudi biyen kae rak dipeksa-peksa! Kepksa! Wong aku kelingan tenan, kok, aku ora betah karo ambune kringete kang badheg ledhis yen cedhak karo dheweke. Aku tansah kudu ngadahi sabisa-bisaku. Dadi yen nganti renteng-renteng, mesthi kuwi sarana peksan! Jahat banget! Wis, Bu! Aku arep budhal. Aku janji yen bali mrene nggawa wong lanang maneh mesthi dibarengi wongtuwane, utawa nganggo syarat priye sing maksude arep nglamar aku! *Honest!* Wis ya, Bu! Aku diambah dhisik Bu! Bulik, pipiku, Bulik!”

Bubar diarasi ibu lan Bulike, Sirtu kang nganggo clana, gage nusul Ugra ing sopiran. Mobil brangkat ninggalake Sragen, kaya wingi, isine mung Sirtu karo Ugra, Ugra sing nyetir. Ana ati cuwa sacuwil nalika Sirtu ninggalake kutha kelairane kuwi.

Sing diliwati mobile alas jati ing wayah sore, godhonge ledhung-ledhung kasawab mangsa rendheng, sing kebayang ing batine kadlarang antawacana ing pinggire tlaga.

“Balenana omongmu kang pungkasan.”

“Aku mengko sowan ibumu nglamar kowe!”

“Tenan kuwi?”

“Aku apa tau cidra?”

“Oh, Mas Ugra!”

Penculat menyang papan liya, antawacana liya.

“.. nanging wong nyatane nganti saprene durung kewetu guneme nglamar kowe!”

kuwi ngendikane ibune sing katut digawa ing montor sing nglowiati alas-alas jati dhaerah Ngawi. Sirtu iya gela. Sing nyopir mobil ing sandhinge, dadi kalis ing atine. Sirtu wegah ngajak ngomong, pamit ngantuk, nanging satemene ora bisa ngliyep sapit-pita. Uga wegah nglendhet. Ati anyel ninggalake Sraged digawa seput menyang Surabaya. Saya suwe anyele ati saya ngambra-ambra.

*

UGRASAMSI lan Sirtu dikongkon makili Baharudin Jarum rembugan prekara video kang wiwit diprodhuksi sekuthon antarane Pentas Artis kambi Sunar VJW. Bahar esuk kuwi kudu mabur menyang Jakarta marga nampa tlegrame Danang yen Barnawi kethetheran, ora bisa mrantasi gawe sajrone ditinggal lunga. Danang ora kulina nyekel kantor, uga kwalahan ngayahi tugas kuwi. Undangan rapat jam sepuluh esuk ing kantore Kasandanu ing Tegalsari. Dhaerahe kiwa nanging tetep ing tengahe Kutha Surabaya. Kasandanu wis nyepakake sakabehe, kaya ta ruwangan rapat kang adhem, resik gumrining, kertas-kertas, suguhan dalah sing nyuguhi ya ayu-ayu.

Swasanane rapat enak lan semanak. Saka acara siji lan liyane lancar padha dimupakati. Marga kabeh satemene wis padha dimupakati nalika ing Jakarta. Mung bareng tekan pilihan crita lan pemain sentrale kang kudu narik dlujure crita supaya ora madeg mung adegan joged lan lagu thok, ngalami kerepotan sethithik. Dhisike pihak Sunar VJW milih Kuntum Ambarsari. Kuwi wis digegadhang dening Kasandanu wiwit *shooting* ing Jakarta kae. Wondene lakone nyritakake panguripan sawenehe *choreographer*, cocog karo pakaryane Kuntum Ambarsari. Ethok-ethoke ing wiwitane

gawe ora kasil, nanging wusanane sukses. Dadi perangan gedhe saka isine video mengko pancer njupuki adegan-adegan panggunge Normasari.

“Apa naskah critane wis digawe, Pak?” pitakone Sirtu.

“Durung. Nanging rak gampang, wong Kuntum pancer pangripta joged.”

“Kena apa milih Kuntum, yen naskahe durung ana?”

“Marga Kuntum ayu. Gek naskah bisa disusun karo mlaku, dicocog-cocogake karo kepinterane Kuntum lan adegan-adegan panggunge Normasari. Pokoke sing luwes wae kepriye bisane ndlujure crita mengko ora mboseni. Sing perlu pancer adegan-adegan panggung kuwi kudu dienggo. Wis akeh sing dakrekam wiwit latihan, *full dress rehearsal*, nganti pentas-pentase ing Senayan kae. Nalika ing Jogya pancer ora dakrekam. Nanging ing Surabaya kene, ora mung ing latihan panggung nganti pentas ing panggung, uga dakselipi crita lakon sing paraga-tama *acting* sanjabane panggung, dadi uruting crita.”

“Kena apa kok ora biyen-biyen dicepakake naskah ta? Dadi saiki kari milih pemaine,” ujare Sirtu semu getun.

“Lo, aku wis nyuwun marang Pak Ugra, supaya digawekake naskah crita. Nanging Pak Ugra tansah semaya terus, nganti saprene.”

“Iya Sirtu. Aku kang ora kecunggah nyembadani panjaluke Pak Kasandanu. La witekna priye, wong nyatane aku ya repot banget ngene!” pamugele Ugra.

“Apa pihak Pentas Artis ana gagasan liya, mungguh bab crita lan paragane iki?” pitakone Kasandanu. Sipate isih menehi kelonggaran.

Sirtu gage noleh marang Ugra, “Pak Bahar ora meling apa-apa, ta? La terus manut Mas Ugra, critane priye? Karepku crita kang durung ditulis mau lo. Lan mesthine cocog banget ya yen Kuntum Ambarsari dipilih dadi paraga-tama ing video iki!” Muni Kuntum Ambarsari kuwi Sirtu karo ngiyerake mrilate sesisih. Kelingan tenan menawa *choreographer* ayu sing awake nggitar lan tata rambute sing dawa lan ketel lurus tansah ngrembyak diore dibandholi kang njalari tambah ayune saya peni kuwi biyen srawung lengket karo Ugrasamsi. Biyen Sirtu rada srèi nonton rumakete srawung ngono kuwi, nanging saiki, embuh ya, hawa Surabaya iki kok reresik banget ndayani srawunge Ugra lan Sirtu. Sarwa resik, tanpa kecakan virus kasmaran. Ora rinasa, kapercayane Sirtu marang kaprawirane Ungra anggone arep dadi pengarang crita, uga saya kurang. Tekade

Ugra arep dadi pengarang mung angen-angen, ora duwe kekuwatan semangat kaya bapake Sirtu. Cluluke takon mredi marang Ugra bab crita sing arep digawe lakon ing video thok-lèh ing ngarepe Kasandanu kuwi, satemene uga ana sipate kang nantang kapinterane Ugrasamsi. Wis diwenehi kelonggaran kaya mengkono ~ wis genah sapa sing arep nganggo, kahanane panggung, lan para seniman-seniwatine Ugra ya wis ngreti kabeh, rak kari nggathuk/nggathukake thok, ~ kok ora bisa nyembadani. Sirtu duwe rasa saya ora percaya karo omongane Ugra sing wis diobrolake marang Sirtu. Ora mutu. Lan jenenge Kuntum uga diseret ing kene, minangka pitakonan sepira lelabuhane Ugra marang Kuntum sing biyen keket banget srawunge. Yen pancen isih ana katresnane, mesthine saiki iki kesempatane Ugra ndadekake Kuntum Ambarsari dadi galere lakon ing video iki. Ngiyere mriplate sesisih Sirtu uga sasmita yen dheweke ora butarepan maneh, ikhlas ngeculake Ugra yen saupama Ugra bali kepencut nglabuhi katresnane marang *choreographer* ayu kuwi.

“Babar pisan ora ana angen-angenku mengkono!” ujare Ugra sigrak. “Dudu Kuntum. Pikiranku malah tumuju marang kowe, Sirtu. Sing dadi lakon crita dudu seniwati panggunge, nanging pekerja *event organizer*-é. Priye yen sing disoroti dhestun Nona Sekretaris? Polah tingkahe Sirtu dadi pujere lakon. Paragane sing paling cocog ya Sirtu Mekarndalu, sapa maneh!”

“Bagus! Iya, hebat kuwi! Aku mupakat!” pambengoke Kasandanu kambi nangkepake tangane, digosok-gosokake, tandha girang. “Iya-iya-iya, mupakat banget aku! Jeng Sirtu didadekake Lintang Panjer Sore! Lintang kang lagi sumorot anyaran nalika sunar surya miwiti surup!”

Nanging Sirtu mencep ampang! “Ah, wagu! Emoh! Emoh aku dadi artis! Aku ora ambisi. Kena apa ora sing lagi ambisi wae didadekake lakon?”

“Lo, Sirtu! Kowe ki patut tenan dadi artis kawentar. Rupamu ayu, dedegmu lencir, potongan awakmu.....!” Ugra anggone ngelem ndlujur wae kaya truk anjer reme blong.

“Wis emoh! Emoh! Buwangen pikiran kuwi! Aku ora bakal dadi artis!”

“Wah, eman lo jane! Kena apa ta, Jeng, kok ora gelem dadi artis?”

“Kuwatir yen watege ledhek jaman biyen manjing ing jiwaku!”

“Lo, priye ta tegese?” Kasandanu tetep ngoyak.

“La embuh kuwi, takona Mas Ugra! Kuwi istilahe Mas Ugra kok!”

“Ledhek kuwi jiwané lecekan bab langen asmaraning dhiri. Alah-alah-alah, Sirtu olehe sumelang! Ngono-ngono kuwi rak ya manut budi pekertine dhewe-dhewe! Aku ora ngelokake saben artis utawa seniwati kepanjungan wateg ledhek kaya ngono, kok! Ah, kowe ki gawe udur wae! Priye, manut gagasanmu, yen kowe emoh dadi artis, sapa enake? Pak Kasandau wis ngusulake, aku wis ngusulake, saiki kowe ya kudu ngusulake. Yen kowe ora ambisi, sapa sing jaremu ambisi mau?”

“Julaehaque! Dheweke wong sing ambisisius banget arep nglanjak pucuking karier artis! Lan kuwi disaranani kanthi kebautan lan keahliané! Karo maneh saiki jenenge lagi ndedel. Koran ing Ngayoja wis nyenyubya. Bakal payune kaset video iki bisa ditohi, marga Julaehaque slenthing-slenthing wis dadi pepujane wong akeh, pepujane para nom-noman. Katimbang ditubruk prusahakan video liya minangka nomer perdhahanane, rak luwih becik didekek kene dhisik!”

“Julaehaque! Dhek main neng Senayan wingi kae, gagasanku pancen nyanthol mrana. Bocah kuwi daya senine ngedap-edapi. Kru kameraku wis padha nyalonake dheweke dadi *a star is born*, lintang kang lagi lair! Karo ngrekam video iki wis padha dicoba ngengreng-ngengreng galer-galere lakon nganggo dheweke. Ngono rerasane kru kameraku, nalika padha nggarap Normasari Show iki ing Senayan kae. Nanging nonton pagebyagan kang mau bengi, semangate sajak nglokro! Sajake ora bisa ngranggeh atine nom-noman Surabaya! Maine ora matis. Penonton Surabaya mau bengi rak katon adhem wae tanggapane. Malah katon kuciwa, kok beda karo sing ditulis dening koran Jakarta. Apa artis sing kaya ngene iki bisa ditohi kridhane? Kena dicantheli bejane? Kuwi sing marahi aku mau mikir-mikir, apa ya bener yen aku milih Julaehaque?” omonge Kasandau makantar-kantar.

Sirtu ora kuwat ngempet guyune. Seneng marga siyasate bab ngendhaleni mbedhal moncere Julaehaque kasil. “O, kuwi pancen wis diatur dening Pak Bahar, Pak. Digawe ngono supaya pagelaran Normasari bisa langgeng nganti rong mingguan engkas ing Makasar, persis malem *Old and New*. Panjenengan ora susah nguwatirake bab potensine Julaehaque! Daktanggung hebat!”

“Nanging, Sirtu, mengko yen Normasari ngreti yen Julaehaque didadekake paraga tama ing video kaset rak terus rame!” pamunggele Ugrasamsi serak. Semune gugup, ngulu idu mak clegug. Gorokane rinasa garing.

“Normasari ora sah ngreti. Lan ora campur karo urusan lakon crita iki. Pokok apa kahanane ing panggung Normasari Show wis direkam apik sempurna kaya akte kontrake. Dene lelakone Julaehaque ing video rak mung sisipan, supaya video panggung Normasari Show ora garing njelehi, ora mung show-show panggung ngono terus tanpa lakon. Mengko yen wayahe kaset diedharake, pagelaran Normasari rak wis rampung kontrake, tugase Normasari lan Julaehaque ya paripurna! Lan ora ana sing nyalahi akte kontrake.”

Wasanane kabeh mupakat Julaehaque didadekake lakon, minangka paraga tama ing crita video kaset sing diprodhuksi bebarengan. Critane dikarang grambyangan dening Sirtu. Nyritakake lelakone Julaehaque, prawan cilik ing kampung, wis kudu nyambutgawe luru sandhang pangan, terus nyoba ing babagan joged lan lagu, pranyata kasil. Crita ngethuprus kaya ngono mau direkam dening wong Sunar VJW, arep disinau lan didadekake naskah kang bakal diugemi dening sutradhara. Sabanjure kanthi alus mengko Julaehaque dikandhani karepe Pentas Artis lan Sunar VJW, diarah supaya gelem. Tugas ngajak kuwi dipasrahake marang Sirtu lan Ugra.

“Mengko bengi, bubar nomere daktemonane ing kamar riyase,” ujare Sirtu nyanggupi.

Sadurunge metu saka kantor Sunar VJW, Sirtu lan Ugra dijak kliling bengkel Sunar VJW dening Kasandanu. Lakune diiringi uga dening asisten-asistene. Papane prenah samburine kantor, amba bawera. Ing kono ana sing ewuh ngrumat kamera, ana sing nyusun naskah, editing film sing mentas diproses, ngisi swara, malah ana studione kanggo ngrekam musik lan panggung mini. Sunar VJW klebu *production house* video kang mumpuni.

“..... kerep wae studio kuwi disilih dienggo siyaran TV,” katrangane asisten.

Metu saka bengkel, nalika arep pamit, Sirtu bisik-bisik marang Kasandanu, “Mas! Mas Wasis endi, kok ora ana? Jare biyen asisten kene?” Yen ngomong ing rapat dhines Sirtu lan Ugra tansah nyebut *Pak* marang Kasandanu minangka pangurmatan, nanging ing bisikan privat ngono kuwi, Sirtu ora bisa ngempet gardhaning ati, ngundang *Mas*.

“O, kelingan ta, karo Wasis?”

Mesthi wae Sirtu kelingan karo Wasistandy. Sirtu ora bisa nyepelakake eseme lan manthere panyawange nomnoman kuwi nalika padha merdhayoh ing kantor Pentas Artis biyen. Sirtu tansah eling. Mula semune ya rada nggoleki.

“Anu. Satemene dheweke ya kepengin ketemu sliramu. Nanging tansah iwut ing pabrike. Wis dakrancang, kene sesuk anjangsana mrana. Anu, pabrik barang-barang elektronik ing kawasan Industri Rungkut kana. Gelem ta sesuk tindak mrana?”

“Yen aku bisa wae! Nanging Mas Ugra embuh! Satemene aku kepengin ketemu Mas Wasis. Eseme ngangeni!”

“Hèh, tenan kuwi? Yen ngono mengko dakkandhakne wonge!”

“É, é, é! Aja! His! Sembrana!” Sirtu abang ireng guwayane, ngrasa anggone sembranan kebacut. Tujune sing krungu mung Kasandanu thok, marga Ugra isih ewuh dhewe karo asisten ing sisih adoh kana.

“Ya ora papa, ta, wong dheweke ya sok rasan-rasan kok! Ngrasani sekretarise Pak Bahar! Jare tangkepe nyengsemake....!”

“Ora ngono, Mas. Jare biyen asisten kene. La kok saiki jare iwut karo pabrik elektronik?”

“O, pabrik barang-barang elektronik kuwi pancen ngadeg dhewe, nanging uga ngembani prabot elektronik kang dienggo ing kene. Sesuk ta wis, anjangsana mrana!”

Ugra lan Sirtu numpak mobile Sunar VJW. Ugra ora wani nyopir ing Surabaya. Mobil saka Jakarta mangkrak ing latar parkir hotel.

*

NGUGEMI rembug kang wis dimupakati, bengine bubar pentas Sirtu merlokake nemoni Julaehaque ing kamar riyas. Julaehaque lungguh ing ngarep pengilon gedhe, ulate njabrut.

“Kok sajak peteng ulatmu, Jul? Ana sing ora mranani ati?” panyapane Sirtu nyoba mratingkah ora dosa.

“Gara-gara Normasari! Genah dheweke babonane!”

“Lo, priye ta, aku kok ora mudheng?”

“Kowe ora niteni, publik Surabaya alot banget keploke? Rong bengi iki aku kumba tenan! Wegah main! Luwung mati wae yen ngene iki! Iki mesthi pokale

Normasari! Ora ana liya maneh! Huh, kowe!” Julaehaque muni ngono karo nendhang pajangan kembang ing pot cilik cedhak kono, runtuh mawut!

“Apa sing diakali Normasari?”

“Mas Danang! Dheweke dipisahake saka aku, dibalekake nyang Jakarta!”

“Kena apa Normasari duwe pokal kaya ngono?”

“Dhasar wong wedok malak! Brahala! Dheweke emoh diungguli! Nalika pentas ana Jakarta, Jogja, dheweke wis ora oleh keplok! Sing entuk aku! Julaehaque, lintang kang arep sumorot taun ngarep iki! Ngreti glagat-glagate ngono kuwi, gage wae Mas Danang dipisah saka aku! Edan! Ngreti dheweke, tanpa wong lanang sing ndhemeni aku, aku ora bisa mrenteng ing panggung! Trukbyangane!”

“Ah, ora ta, yen nganti kaya ngono akal-akalane Normasari!”

“Wis genah, Sirtu! Kowe ki durung ngreti pa pincange seni panggung, mangsa ngretia politik kaya ngono kuwi! Akal bajul!”

“Nanging Danang dikirim nyang Jakarta kuwi pancen diperlokake tenan tenagane. Minangka sulihe Pak Bahar ing Festival Desember Artis Asean.”

“Ah, embel! Kena apa Mas Danang? Kena apa dudu Ugrasamsi?!”

“Mas Ugra duwe gayutan karo Sunar VJW! Ora bisa ninggalake kene. La saiki ora mung Danang, nanging uga Pak Bahar kudu mabur menyang Jakarta! Festival Desember Artis Asean pancen perlu ditangani!”

“Nanging coba gagasan! Normasari rak duwe maksud ngendhiih aku! Sarana nyingkirake Mas Danang saka cedhakku! Oh, aku ngreti kok atine sundel siji kuwi! Yen ngene iki atiku kudu anyel ngono! Coba cedhaka neng ngarepku kene sida dakprethes tenan Biyang Konyil kuwi.....!”

“Nanging pangrasamu kuwi ora bener, Jul.....!” pamangkase Sirtu.

Durung rampung rembugane Julaehaque lan Sirtu, mara-mara lawang kamar dibukak, Normasari kang isih menganggo klambi panggung mlebu! Dheweke pancen isih kudu main telung nomer rambahan joged maneh, dene Julaehaque wis entek. Weruh mlebune Normasari kang tanpa larapan kuwi, atine Julaehaque kang kemropok kaya ditantang wae.

“Julaehaque! Kowe bengi iki main becik! Maturnuwun kowe wis nyumbang joged kang mirunggan.....!”

Julaehaque wis ora ngrewes. Kumlawene tangane Normasari dirasa kaya tingkah pangenyek. Julaehaque muntab. Ngadeg nyat terus ngrawus Normasari.

“Jul! Jul! Eling, Jul, eling!” panjerite Sirtu kang ora kilap ing semu. “Oh, priye ta kowe ki! Tulung!”

Antuk serangan dadakan kuwi, Normasari uga enggal mbudidaya uwal saka pangrawuse Julaehaque. Wong wedok loro dadi uleng-ulengan ing ngarep pengilon gedhe. Sijine tangane srawean arep ngrawus raine mungsuhe, sing liyane nangkis karo nyoba ngringkus satrune. Sirtu jerit-jerit nyekseni pancakara keket kaya ngono kuwi. Lawange kamar minep, dadi rasane uleng kuwi ora dikonangi liyan. Mung dingreteni wong telu kuwi! Sirtu dhewe ora ana gagasan arep mbukak lawang golek kanca kanggo tetulung misah.

“Kowe ki kepanjungan apa ta, Setan Cilik!” pambengoke Normasari.

Sirtu kasil ngekep Julaehaque saka mburi, lan Normasari uwal saka ranggehane wong ngamuk kuwi. Nanging tangan nggladhig kuwi ngranggeh apa wae sakecekele, kena rambute Normasari terus dijambak, disendhal. Ora ngretia kuwi rambut palsu, wig. Keglendheng katut ing tangane Julaehaque, Normasari katon gundhule! Rambute sing asli mung njepnis-njepnis!

Ngonangi kang kaya mengkono kuwi, Julaehaque lan Sirtu mbengok sakala! Jan ora ngira bakal nemoni kadadean kang kaya mengkono! Normasari, ratu panggung kang wis kawentar luwese lan ayune, pranyata saprana-saprene kuwi nganggo rambut palsu!

“Oh, bajingan tengik! Bangsat! Kowe wani nggrangsang aku kaya ngene! Kurangajar! Aja takon dosa kowe! Entenana piwalesku!” pambengoke Normasari karo gugup ngrebut rambut palsune! Kena direbut, terus dicekethem.

Julaehaque pancek angglong nggregeli anggone njambak rambut, ora kenceng dicekethem, mula gampang direbut, marga dheweke ya njomblak kaget, dene sing dijambak kok mung wig, rambut palsu. Lan cingak weruh gundhule Normasari jebul rambut asline njeprik-njeprik. Julaehaque mbengok karo mrilate mondolo mekar amba! “Sirtu! Sirtu! Delengen, Sirtu! Delengen Ratu Ayu Panggung kuwi! Jebule gundhul! Ha-ha-ha! Weruh kowe Sirtu? Seksanana! Gundhul!”

Normasari ora bisa nyawang dhirine ing kaca gedhe kang tansah nirokake obah mosike kadadean ing ngarepe. Ora kuwat ngempet isin! Terus gagean wae mlayu metu karo uwet nyoba ngetrapake wige bali ing sirahe!

“Ha-ha-ha! Gundhul, Sirtu! Gundhul!” guyune Julaehaque saya histeris.

“Jul! Hèh, Jul! Meneng! Kowe salah, Jul! Salah!” Sirtu ngotot ngelikake Julaehaque. Sanajan sing digawe wirang Normasari, nanging Sirtu katut isin ngonangi kuwi! “Kowe ki salah, Jul! Salah!”

Julaehaque kang wis dibebasake dening Sirtu terus ngrangkul mitrane kanthi mongkoking ati! “Oh, Sirtu! Aku ora perduli salah apa bener! Cekake aku wis kasil ngesolke krajané Biyang Konyil! Wong Brahala! Sombong! Dheweke kudu seleh keprabon, Sirtu! Wong pinter njoged, wong pinter nyanyi dudu mung dheweke thok. Sing enom-enom padha mratak thukul arep nggenteni dheweke, arep padha muncul! Ora oleh wong kok adigang adigung adiguna kaya ngono ing donyane panggung! Hah, Sirtu! Aku seneng banget, seneng banget bisa weruh dheweke kawirangan! Oho! Jebule gundhul!! Layak aneng studione ing Cempaka Putih dheweke duwe kamar riyas pribadi sing ora oleh diambah wong liya! Mesthine ing kono dheweke nyimpen wig-wig-wig....!”

Ing swasana kaya ngono mesthi wae Sirtu ora bisa ngrembug bab dipilihe Julaehaque dadi paraga tama ing video kasete produksi Pentas Artis lan Sunar VJW. Sirtu kepeksa ngendhog karepe. Metu saka kamare Julaehaque isih kanthi rasa getun. Getun dene dheweke kok dadi seksi kedadean kuwi!

Sajrone golek tumpakan mulih menyang hotel bebarengan karo kanca-kancane, Sirtu kelingan Lilis. Kelingan Puspita Dewi. Wong-wong kuwi rasane ora padha duwe dosa, nanging dibabat wae dening Normasari kang brahala. Brahala jare Julaehaque. Saiki wong-wong kuwi oleh rewang! Ora mung rewang, nanging bala kang bisa mbales mrantasi gawe! Julaehaque panceñ canthas, wani brandhalan lan ugal-ugalan! Biyen upama Puspita Dewi ora dicopot sawenang-wenang, bisa uga lakune crita ora mengkono. Uwit kratone Normasari isih ngadeg jejeg lan durung sol. Puspita Dewi mesthi ora wani alaku kasar lan brangasan kaya Julaehaque. Dhestun Julaehaque sing kudu ngganteni Puspita Dewi, wani ngrawus Normasari kaya ngono kasare. Julaehaque padha jenise karo Normasari. Julaehaque bocah enom sing wis suwe berjuwang kanggo nguripi awake

dhewe! Bocah kampung Betawi ngono kuwi dadine! Nanging ya traju timbang bobote klawan brahalane Normasari!

Sirtu mara-mara duwe rasa jijik kumpul-kumpul karo wong-wong kaya ngono! Aja sandhing kebo gupak, jare Paradha Nainggolan. Pancen Sirtu dhewe wis wiwit biyen krasa kepeksa srawung karo Julaehaque, karo Normasari. Nanging wong manungsa ki sok ora wenang milih masyarakat panggonane srawung. Dadi ya meksa srawung kanthi sipat ngati-ati lan waspada. Embuh, bengi iki sing direncana Sirtu ora klakon. Durung bisa ngomong bab paraga tamane video kang bakal dipasrahake marang Julaehaque. Sirtu mara-mara wegah nari nawakake peran kuwi marang Julaehaque! Bengkerengan Julaehaque ngrebut lan ngonangi rambut palsune Normasari kuwi mesthi buntute ora ngenakake prekara produksine video kuwi yen lakon paraga tamane dipasrahake marang Julaehaque. Sirtu nalurine mengkono. Dadi emoh cawe-cawe dhisik. Embuh kono sesuk ben diurus Ugrasamsi Saora-orane Sirtu kudu nglapurake dhisik kedadean iki marang para kang wenang mutusake mproduksi video iki dhisik. Para eksekutif. Dudu Sirtu ngijeni!.

Sirtu malah ora wani nggamarake kepriye kahanane panggung sesuk bengi. Rancangane sesuk isih kudu padha main, khusus disewa dening Sunar VJW.

*

NALIKA esuke ketemu Ugra, Sirtu isih njitnjiten lelakon mau bengi, nduwени rasa wegah banget ketemu Julaehaque. Dheweke rumangsa melu dosa, marga mothahé Julaehaque nganti wani nglawan Normasari jalanan anggone dipisah karo Danang. Kamangka pisahe Danang kuwi Sirtu sing ngajani!

“Wis dandan ayu kok sajak aras-arasen! Priye asile sapatemon karo Julaehaque mau bengi?”

“Embu! Aku durung bisa omong penak karo Julaehaque. Bocahe isih nggetunake lungane Danang. Kiraku prayoga Danang diceluk mrene, kanggo mulihake semangate Julaehaque,” ujare Sirtu.

“Yen kepeksa ya bisa mengkono. Nanging ayo mengko padha dirembug dhisik karo Julaehaque.”

“Kowe dhewe wae, ya, Mas, nemoni Julaehaque. Aja karo aku.”

“Lo, kena apa ta?”

Sirtu meh wae kemocap nyritakake lelakon mau bengi ing kamar riyase Julaehaque. Nanging kecandhet. "Aku semayan arep ndeleng pabrik barang-barang elektronik karo Mas Kasandanu," mara-mara kuwi sing diomongake. Pas! Tepak didadekake jalaran! Mangka maune mung janji ala nganggur.

Marga wis diucapake ngono marang Ugra, mula bareng Kasandanu teka nggawa Mercyne, embuh niyate arep apa, terus ditubruk wae karo Sirtu. "Mengko sida nonton pabrik, Mas? Dinaku kothong saiki!"

"O, iya, bisa! La Pak Ugra kepriye? Melu pisan?"

"Mas Ugra isih kudu tugas ngrimuk Julaehaque, tugas sing wingi kae," disaut wae karo Sirtu, ora menehi sela marang Ugra.

Rindhik asu digitik Sirtu gage mlebu Mercyne Kasandanu, lan ngajak ndang budhal. Kepengin enggal oncat saka hotel, saka sesuker, saka pikiran kang ridhu. Embuh, rasa jijik srawung karo artis-artis kuwi kok tansah lengket ing atine esuk kuwi! Bisa uga marga ngreti donyane artis lethek kaya ngono, Sirtu kipa-kipa nulak nalika ditari dadi artis!

Ing marga Kasandanu uga takon prekara rembugane karo Julaehaque, diwangsuli cekak yen sing ngurus Ugrasamsi. Mau bengi ora kober nemoni sripanggung cilik kuwi. Ing batin Sirtu dhegdhegan kepriye baya pentase mengko sore. Pagelarane Normasari wis ambrug bengi wingi, manut pangudarasane Sirtu. Eloke kabar bab jugare dandanane Normasari kok ora ana sing martakake. Pagelaran mau bengi rampung slamet nganti purna?

"Iki wilayah industri," Kasandanu karo nyopir Mercyne crita. Ora akeh kalodhangan nyawang Sirtu, dadi ora ngreti yen menenge Sirtu digeluti kedadean mau bengi.

Wilayah industri, Sirtu iya weruh sing diambah wilayah bangunan gedhe-gedhe, pekarangane amba, nanging sepi uwong, mung ana penjagan satpam, mesthine kuwi gedhong-gedhong pabrik utawa gudhang bahan mentah barang industri kang pating njeganggrah. Nanging apa sing kumata, kalah nunjem ing atine. Sing isih nunjem tumrawang ing pikiran yakuwi paseksene bentroke para artis, lan kepikiran kisruhe lelakon sing bakal dumadi. Nganti mobil sing nggawa dheweke mandheg ing pekarangan sawenehe pabrik gedhong gedhe kaya para tetanggane, sawenehe bangunan gedhong

gedhe njeganggrang, Sirtu ora akeh guneme. Oncate saka hotel pancen angger budhal wae, nanging pikirane isih kagubel prekara artis sing kudu dibengkas! Nanging nalika mudhun saka mobil dheweke kober maca jenenge pabrik mau: *Sunar EJW*. Logone memper karo Sunar VJW. Kasandanu ngajak Sirtu terus mlebu nyabrang pekarangan menyang bangunan pabrik, dikurmati dening para satpam sing njaga bangunan pabrik kono. Mlebu ing bangunan gedhong gedhe, pranyata njerone bangunan disingget dipantha-pantha ora ngoblah-oblah sagedhe lan jembare bangunan kuwi. Ruwangan singgetan panthan kang jujugan dhewe dadi sawenehe kantoran cilik cekli, sing ditunggu dening sawenehe wong wadon isih enom, ayu. Wong ayu kuwi lagi ngomong ing telepun. Kaya dene wong-wong sing mau mapagake tekane Kasandanu nalika mlebu pekarangan pabrik, karo isih ngomong ing telepon wong ayu mau ngacarani dhayohe kanthi grapyak lan andhap asor sanajan mung sarana ulat manis lan sasmita sarana tangane sing ora nyekeli gagang telepun. Sajak wis tepung lawas karo Kasandanu kadi tamu kinurmate.

Sanajan wis mudhun saka mobil, terus digiring mlebu ing ruwangan kantor kono lan mrangguli kahanan kang ora ing saben dinane kawruhan, Sirtu ora nyadhari karo apa sing disawang. Pikirane kabuncang ing panggonan liya. Yakuwi kira-kira wektu kuwi Ugrasamsi ketemu Julaehaque ing kamar hotele. Yen wayah mono mesthine Julaehaque isih turu, karipan mau bengi. Artis rak wegah tangi esuk, kulina diuja. Artis rak bangsawan, bangsa sing tangine awan. Mbokmenawa Julaehaque molet dhisik sadawa-dawane awake, kaya kucing tangi turu, sadurunge mbukak lawang kamar sing didhodhog Ugra. Mengkono pikirane Sirtu. Kahanane ruwangan kantor singgetan njero bangunan pabrik kang cilik cekli lagi diprangguli kuwi ora keplawur! Kawruhan nalika dheweke diajak mlebu, nanging kurang disetitekake. Marga mikir liya, mikir sapatemone Ugrasamsi karo Julaehaque sing isih molat-molet kaya kucing mentas tangi turu. Wong wedok sing katon ayu disawang wong lanang rak yen lagek kaya ngono kuwi. Ah!

“Bapak taksih nganglang, Pak. Pun aturi lenggah rumiyin,” ujare wong ayu sing tunggu kantor cekli mau sawise nguwisi anggone ngomong ing telepun.

Sirtu kegugah saka anggone ngalamun, sanalika jantunge nratap ndadak bareng priya sing duwe pabrik muncul ing ruwangan kantor kono metu saka lawang mbutulane kantor, lawang sing ngubungake kantor karo ruwangan pabrik. Nratape ati marga nalika weruh saklerapan Sirtu banjur rumangsa yen wong kuwi sing paling diangen-angen

kepengin ditemoni ing wektu kari-kari iki. Ora keplawur, jebule Sirtu nduwe rasa kangen karo priya iki. Wiwit kapan, embuh, nanging wiwit Sirtu ketemu lan ngladeni tamu-tamune Biro Pentas Artis dhahar awan ing Depot Maju, ana sada lanang teja manther langgeng ing maya graitane Sirtu samadyane nglakoni pasrawungane urip ing donya nyata. Priya kuwi sada lanang teja manther ing atine. Priya kuwi sing gawe gragape atine nggugah lamunane nalika muncule maneh ing donya nyata pasrawungane saiki!

“Jeng Sirtu! Wah, wah, anglese atiku, ketekan widadari saka Jakarta!”

“Ah, Mas Wasis!” Sirtu klincutan. Embuh apa sebabe kok atine ngrasa klincutan. Saka rumangsane Sirtu, wong lanang kang duwe panggonan kuwi katon sigrak lan nggantheng, sanajan penganggone ora nganggo dhasi kaya dhek mertamu neng Jakarta biyen. Apa maneh bareng tangane digegem kenceng dening Wasistandy. Krenyenge strum ing tangan ngedherake jantung.

Sawise omong-omong suba sita sawatara, Sirtu diajak nganglang ing pabrik kuwi dening Wasistandy, diwiwiti liwat lawang butulan ruwang kantoran papan tilase Wasistandy muncul sepisanan mau. Sirtu ya semrinthil wae melu, ora ngrewes maneh lan ora taren dhisik karo Kasandanu, apa Kasandanu iya melu, lan apa kang kaya mengkono mau pantes dilakoni wong loro gelo wae karo Wasistandy. Tongkat estafet tanggung jawab pangayomane Sirtu ngalih saka Kasandanu marang Wasistandy. Sirtu rumangsa luwih eyup-idhum.

Sirtu saya ngreti menawa pabrik barang-barang elektronik kuwi Dhirektur Pratamane Wasistandy. Mula nganglang menyang jerohane pabrik ing endi wae tansah dikurmati banget dening pegawene.

“Jenenge kok Sunar EJW ki, apa ta, Mas?”

“Ben padha karo Sunar VJW, ben ketara yen sing duwe isih sedulur.”

“Sedulur? É, dadi sedulur ta, Mas Wasis karo Mas Kasan ki? La terus, EJW lan VJW kuwi cekakan saka apa?”

“Ya mung ben memper. Elektronik karo Video Jawi Wetan,” katrangane Sang Dhirektur.

“Mung....? Mung ngono? Prasaja banget! Dakkira ana tembung-tembung manca apa sandi! Apa maneh migunakake huruf V sing ora lumrah dienggo ing basa Jawa.”

“Pancen prasaja. Huruf-huruf kuwi sajane mung tenger wae. Padha wae awake dhewe kudu apal lan bisa mbedakake merk DX, LX, SL, GL. Apa ta karepe? Rak mung tandha utawa tenger, supaya ora jumbuh karo liyane. Rak ya ora dadi ngapa ta, duwe ciri dhewe wong Jawa iki? Sing perlu kwalitase uripe sing nganggo jeneng-jeneng kuwi, aja omong kosong.”

Omong-omongan kuwi mung mampir saklerapan. Sanajan wong-wong sing ngiringake Sirtu grapyak lan crita akeh bab sing gumelar ing pabrik, ing selane pikir Sirtu kerep ngilang ngancani Ugrasamsi. Mesthine Ugra nalika kuwi sapatemon karo Julaehaque. Ulate Julaehaque isih njabrut kaya wingi, lan Ugra ingah-ingih ngandhakake maksude ketemu Julaehaque esuk iku. Mesthi wae ingah-ingih wong Ugra kulina srawung ing masyarakat luhur, dene Julaehaque dianggеп artis ajiwa ledhek jaman biyen! Bab donya brana pancen Julaehaque wis moncer, ora klebu jembel. Nanging jiwane isih katutan sipate lawas, ‘*kampungan*’ manut istilahe Paradha Nainggolan. La yen Ugrasamsi srawung karo wong kaya ngono, ya ingah-ingih tenan, kaya yen wong resikan nyabrang banyu peceren!

Rampung nganglangi pabrik wis jam rolas awan. Pegawe Sunar EJW padha wayahe ngaso. Sirtu dadi dhayoh, ora melu duwe acara. Diajak Kasandanu metu marani mobile ya semrinthil wae. Apa maneh Wasis tetep melu. Wasis melu lunga nganggo mobil mau. Marga mobile mung siji, sing numpak telu, Sirtu karo Wasistandy lungguh ing bak mburi, sing nyopir Kasandanu. Mobil budhal metu ninggalake kawasan industri, Sirtu isih durung ngreti arep digawa menyang endi.

“Aku diculik menyang endi iki?” Sirtu nyoba guyon. Satemene atine ya wiwit polah, mengko gek dheweke dipaeka ala dening sedulur loro kuwi? Ah, nanging ndulu apike wong-wong mau, mangsa gek wania nglakoni culika kaya pikirane Sirtu kuwi! “Aku mau wis rujukan karo Mas Ugra kok, dheweke ngrimuk Julaehaque, lan aku anjangsana menyang pabrike Mas Wasistandy karo Mas Kasandanu.”

“Dadi yen diplayokake kene, alamate Mas Kasandanu wis kecekel Pak Ugrasamsi! Hiih, wedi aku yen arep nyulik wong ayu iki! Ha-ha-ha! Aja kuwatir ilang, Jeng! Iki mung arep dakjak mangan awan kok. Kene rak tansah eling, nyang Jakarta digawa Jeng Sirtu menyang Depot Maju. Saiki arep dakwales golek warung sing padha ajine!” Kasandanu kang nyopiri tanggap karo omonge Sirtu.

“Cilaka awak mami! La Depot Maju kae tingkate mung sak Warteg, jare. Iki mengko aku dijak warung apa, minangka piwalese anggonku ngenyek kae?”

“Mas. Yen wong ayune kaya ngene dijak ngiras neng warung rujak cingur ya ora pantes, Mas! Aja, ah! Eman ayune!” Wasistandyang nglaruhi kangmase.

Wah, alus prasakane! Sirtu krasa lucune omong-omongan ngono kuwi. Sirtu kepeksa mlengeh lan nyawang Wasis sing lungguh ing jejere!

Dheg! Mriplate benturan karo mripat lanang kang nyawang manther marang dheweke. Mandeng kaet mau!

Kantri jantung dheg-dhegan kuwi Sirtu tangane kumlawe njiwit lempenge Wasis. Krasa tenan ing atine, kajaba pandeng sing nduwensi sawang kepencut, anggone ngarani Sirtu “*wong ayune kaya ngene*” lan “*eman ayune*” kuwi sawenehe kajujuran blaka suta kang kawedhar! Sirtu olehe njiwit ya nanggapi kepencute pangerame kuwi. Wong Sirtu ya rumangsa katrem ngono. Ing sanalika kono uga gegojegan jiwit-lan-pandeng ing mobil bak mburi kuwi dadi *prejanjen tukar asmara* kang premati, kang ngentekake pirang-pirang kaca buku yen ditulis, lan pirang-pirang suluk yen didhalangake ing pakeliran wayang. Ing kene mung sakeplasan jiwit lan pandeng. Cukup.

Sidane ora menyang warung utawa dhepot, nanging menyang sawenehe omah ing kompleks *cluster real-estate* omah becik. Mlebu ngliwati kaping loro telu portal penjagan satpam sing nganggo ditiliti priksa identitase sing liwat kono. Mobil langsung mlebu plataran sawenehe omah magrong sing wangune jlentrek-jlentrek racak padha karo omah-omah sakblok tangga teparone, kabeh wangune padha, antarane lurung karo bangunan omah ana plataran pasuketan utawa taman, nanging tanpa pager watese pekarangan. Tinarbuka kabeh. Wangune omah sakblok padha kabeh, yakuwi gedhong modhel anyar, akeh kacane lan temrawang padhang, panorama antarane blok siji lan liyane jembar ngoblah-oblah srinawang bawera..

“Kedhatone sapa iki?” pitakone Sirtu isih katutan swara gegojegan. Nanging ora wani sembranan.

Priya loro pangiringe ora kober mangsuli. Kasandanu mbukakake lawang mobil lan terus manggakake Sirtu supaya mlebu ngomah, dene Wasistandyang ngadeg rada nyingkir, nyekel *handy talky* lan ngomong liwat pesawat kuwi. Sajake njaluk sesambungan ngomong karo pabrike, kandha yen dheweke nalika iku ana ing panggonan

kono, adoh saka pabrik. Sanajan mung saklerapan Sirtu maspadakake. Olehe ngomong Wasis lagune lucu, nganggo, “*Brik! Brik! Dikopi! Korèk!*”

Ana priyayi tuwa loro, lanang lan wadon, mapagake tekane wong telu mau.

“Jeng Sirtu, iki wongtuwaku sakloron, ya wongtuwane Dhimas Wasis. Dene sing nata dhaharan ing njero kae, nyai ratuku. Awan iki sengaja dakboyong mrene kanggo mbiyantu ibu mahargya rawuhe Jeng Sirtu, marga Dhimas Wasis sing manggon kene ngumpuli ibu statuse isih jaka....!” Mengkono ujare Kasandanu.

Omonge Kasandanu rada kedawan. Sirtu wis ora krungu maneh apa sing digunem tutuge. Dheweke selak kalah perbawa, sing padha mapagake tekane wis cedhak, lan Sirtu terus wae mundhuk-mundhuk marani wong tuwa-tuwa kuwi, nyadhong astane terus diambung lan disembah. Embuh saka ngendi piwulang tata krama mengkono kuwi, Sirtu ngetut wae apa jare nalurine.

Sabanjure wong-wong kuwi mlebu omah cekli kuwi, lan terus bujana dhahar awan bebarengan! Sirtu dhewe sing rumangsa ngijeni dadi dhayoh, dudu keluwarga, rumangsa diajeni banget! Wis genah yen suguhan dhahar awan kuwi pancen kanggo nyubya-nyubya dhayoh sing mung ijen! Sirtu! Dadi Sirtu rumangsa diagung-agungake tenan! Wih, sungkan rasane! Ning “*perjanjen tukar asmara*” ing mobil mau, sarana sesubyan iki, rasane diresmekake. Tanpa tembung kang kocap. Durung. Ngenteni dikukuhake nganggo tembung sakecap wae, beres!

“Wong kaya ngene kok dipadhakake karo Depot Maju!” bisike Sirtu sawise nyidhuk sega. Anggone mbisiki miring nengen, tatapan maneh karo pandeng mripat manther duweke Wasis. Nanging Sirtu wis ora rumangsa liya maneh, lan nutugake gunem kanthi akrab, “Iki sing nyetel sapa, lungguhe kok terus bisa sajodho-sajodho?”

“La sing isih legan pancen mung awake dhewe. Upama ditutugake sateruse dadi sajodho tenan rak ora papa ta?” wangslane Wasis.

Wah! Ing kene Sirtu kaya dikontak strum listrik. Ngukuhi perjanjen! Mripate pandirangan gagap-gagap nanggapi pamandenge priya ing sisihe kuwi! Ora bisa mangsuli sakala kuwi!

*

BENGINE Sirtu ora gelem teka ing gedhong pagelaran. Kuwatir yen nemahi pagelaran kang bubrah, marga cungkrahe Normasari karo Julaehaque. Pawadane sirahe

ngelu. Arep leren wae neng hotel. Pancen dheweke ora metu saka kamare, nanging ya mumet tenan. Marga pikirane ora leren. Mikiri bubrahe pementasan bengi kuwi! Dicoba golek wacan, tuku koran eceran sing ditawakake kacung-kacung liwat gang kamare. Koran dicekel ing pangkone, mung ora disemak. Diwaca sedhela, angen-angene wis amblas nglayang mikirake *shooting* pagelarane Normasari ing gedhong Surabaya Indah. Diwaca warta korupsi ing Jawa Tengah, nanging sing katon tukarane Normasari karo Julaehaque. Pejabat-pejabat ing Kotamadya Semarang akeh kang diinterogasi dening Irwilda marga konangan jlentrehe blanja kantore ora beres. Malah ana sing ditahan. Pawarta ing koran kaya ngono, nanging sing mlebu ing wawangenane Sirtu Normasari jambak-jambakan karo Julaehaque. Kahanan panggung geger. Ora sida *shooting*, dadi arena gulat! Wih, ngeri! Kuwi sing dikuwatirake Sirtu, mula dheweke diluwung ora nonton wae.

Saiki Sirtu wis ngarep-arep wae sedhela engkas lawange kamar dithothok kanca artis, perlu dilapuri prekara dahuru ing pagelarane Normasari. Tujune pagelaran kuwi ora ditonton umum. Tanpa penonton! Mung dienggo keperluan *shooting* video. Sing duwe kajat Kasandanu, kanggo nyeseli urutan adegan kang ora sambung. Dienteni sajam, rong jam, lawang kamar tetep durung ana sing nothok. Sirtu wis abot banget sirahe. Banjur les keturon.

Nglilir embuh jam pira. Ora marga lawange dithothok uwong. Tangi karepe dhewe. Sawise mbenerake rambut, dheweke metu menyang lobbi. Takon apa seniman-seniwati Normasari Show wis padha bali? Durung! Durung ana sing bali! Durung ana sing arep lapur marang Sirtu! Yen ngono pagelaran ora nemahi alangan sawiji kapa! Kok elok! Sirtu ndadak kepengin selak ngreti kabare pagelaran bengi kuwi! Bobrok apa elok! Kepengin niliki menyang Surabaya Indah. Nanging dheweke ora kenal Kutha Surabaya, Kota Buaya! Dadi ya dilumuhake atine. Disarehake pepinginane. Digawa mlaku alon-alon bali mlebu kamare.

Kabar sing tenan lagi keprungu esuke! Sirtu jan gumune kepati! Pranyata pagelaran mau bengi lakune mulus! Ora ana dahuru apa-apa. Normasari njoged kaya lumrahe, kaya yen panggunge kebak ditonton. Julaehaque katon luwih semangat anggone njoged tinimbang wengi sadurunge. Ora ana grenjel bundhele bengkerengane Normasari karo Julaehaque wingi kae! Jan nggumunake banget! Bener Julaehaque, Sirtu ora ngreti

pa pincange donya panggung! Wah! Ngretia kaya ngono, mau bengi dheweke nonton wae! Getun dheweke! Sirtu ngrasa dheweke ki jirih banget, rasa pangrasane ringkiah.

*

WIS diputus. Rombongan bali menyang Jakarta numpak montor mabur. Sirtu melu mulih. Mung Ugrasamsi kang isih duwe urusan karo Sunar VJW, kepeksa kari. Uga Julaehaque dicandhet Kasandanu, perlu direkam maine saben adegan kang diperlokake. Wis dirancang esuk kuwi jam sanga Ugra lan Julaehaque teka ing studione Sunar VJW ing Tegalsari. Budhale nunggal jam karo *check-out-e* rombongan seniwati saka hotel.

Sirtu nguntapake Julaehaque karo Ugrasamsi, kang budhal *shooting* nganggo sedhan Corolla DX sewan warna abang bata. Mobil Jakarta tetep mangkrak ing parkiran.

“Dadi iki sapatemon kang pungkasan ing Surabaya ya! Nganti ketemu maneh ing Warung Ijo, ya, Sirtu!” Julaehaque ngrangkul lan ngambung pipine Sirtu. Saiki bocah iki wis katon diwasa tenan, sandhangane sarwa gebyar-gebyar, ambune amrik wangi. Wis beda banget karo dhek sepisanan pitepungan karo Sirtu. Julaehaque jan wis ketekan citacitane! Dadi wong moncer lan kondhang!

Ugrasamsi uga salaman karo Sirtu. Mung tabikan tangan. Upama diambung kaya patrape Julaehaque ngono Sirtu ya gelem. Nanging Ugrasamsi pacent licik. Ora wani tumindak gemreget kaya mengkono. Sanajan srawunge karo Sirtu wis kaya ngono rakete, ewasamana carane tetep resik, ngukuhi suba sitane srawung Jawa. Nafsune grangsangan nggrayangi barang wadine Sirtu ora diobral kaya Drs. Pembudi. Kepara kosokbaline. Yen Pembudi biyen nggrangsange nemen, dupeh lanang wis digadhang dadi jodhone Sirtu terus kumawani nggrumut-nggrumut, nganti Sirtu keri kabeh, jijik lan jinja, girap-girap ora kuwat; terus keplayu nginggati menyang Jakarta. Ugrasamsi rasane malah tansah mekak nafsune kang mengkono kuwi, sajak eman banget karo Sirtu. Anggone ngatonake kasmarane diencrit-encrit. Nganti Sirtu sok gemes, kepengin ndhisiki ngesok adrenge kanepson. Nanging wong dheweke ki tinitah dadi wadon, dadi ya ora wani grusa-grusu!

Pisahan iki Sirtu rada gela, kok kedadean ing regol hotel kang akeh wong pating sliwer, gek wayah awan padhang jingglang. Ora cocog kanggo lumban asmara. Upama Ugrasamsi gelem mlebu kamar hotele ngono Sirtu kepengin ninggali cucupan lambe sing gandem kae!

Saungkure Ugra lan Julaehaque numpak Corolla abang bata, Sirtu bali menyang lobbi, nggabung karo para artis sing wis padha ngringkesi barang, siyaga budhal, ngenteni bis pethukan.

“Sirtu! Iki tiketmu. Digawa dhewe-dhewe, marga manut Amos ora bisa oleh *flight* sing padha. Nanging kowe tetep bareng aku, Kuntum lan Ratih. Mula mengko wong papat iki tansah bareng wae, ya!” ujare Normasari. Tangkepe marang Sirtu pancet kaya wingi uni, sanajan saiki Sirtu wis ngreti wewadi rambute.

Sirtu ora duwe rancangan apa-apa. Mung manut lan ela-elu wae. Dadi ya ora kabotan apa-apa bebarengan grombolan karo artis-artis mau.

Nalika semono ana mobil Volvo biru mlebu regole hotel. Sawise parkir, sing numpak mlebu lobbi hotel, priya nganggo sandhangan sarwa cereng, sepatune gilap, rambute jungkatan klemis. Langkahe nrancak ora mandheg mangu, mratandhani yen mlebu hotel gedhe kang ngono kuwi wis kulina. Ora mung kuwi, bareng weruh ing lobbi akeh wong ayu-ayu gegrombolan, priya mau banjur cilengan sedhela, terus marani penere Normasari sakanca.

“Normasari! Kuwi *fans-mu!*” ujare Ratih kang ngonangi yen priya mau marani panggonane. Wis lumrah ing ngendi-endi panggonan para kang eram marang sawenehe seniwati terus wae nemoni lan ngajak wawanrembug. Yen para nomnoman adate banjur njaluk tandhatangane utawa souvenir liyane. Foto sesandhingan paling seneng. Nanging yen priya sing numpak Volvo kuwi mesthine ora bakal njaluk tandhatangan. Sing dijaluk lan sing diwenehake mesthine barang kang luwih aji kanggone wong diwasa. Lan sing patut nampa mesthine Normasari, sripanggung kang kaloka!

“Wah, nggantheng yen sing siji iki! Gek sajake kanthonge kandel! Bisa uga gelem nyukongi pementasane kene! Muga-muga sing arep ditemoni aku, wong Normasari wis akeh sing eram!” omonge Kuntum numpangi ujare Ratih. Diarah mung cukup keprungu dening Ratih utawa Sirtu.

“O, yen sing iki genah ora dakbalekake!” wisike Normasari sing jebul ya krungu pangudarasane Kuntum. Banjur swarane dibantasake, “Kepengin ketemu sapa Panjenengan, Mas?”

Priya mau ora kumucap, mung mangsuli nganggo sasmita esem lan nudingi Sirtu. Sing ditudingi isih iwut nyetitekake tase, apa sing kedadean lan digunem kanca-kancane ora dimangerten. Ora kawruhan.

“Sirtu, ana tepunganmu!” ujare Ratih njawil kancane rada seru.

“Hèèh?!”

“Jeng Sirtu!” swarane priya mau alus.

“Oh! Mas Wasis!” Sirtu ndlongop, eram, seneng, tumplak blak dadi siji, kacetha ing tingkahe lan cahyane ulate. Blaka puta, ora pulasan kaya kanca-kancane kuwi. Tangkepe dudu rekadayane pikir, nanging wateg kejoting ati. Kejot marga pancen dheweke ora sendheya bakal diparani tamu! Gek tamune teja manther sasada lanang sing sumunar ing njero batine Sirtu!

“Iki sida jengkar saka Surabaya, ya?”

“Iya ngene,” wangslane Sirtu isih gumun, kena apa kok ditekani Wasis kaya mengkono.

“Dadi tega tenan ta, ninggal aku?”

“Priye? Apa, Mas?” pitakone bodho.

“É, Sirtu! Sirtu! Aku tepungna!” Kuntum gage njejeri Sirtu karo pasang aksi, nggedheg-nggedhege rambute sing diore lan dibandho, terus jawil-jawil Sirtu. “Kowe wis duwe Ugra ngono! Aku tepungna karo sedulurmu, ~ kangmasmu kuwi! Rak isih legan, ta?”

“É, aku iya! Aku iya, Sirtu! Aku mau sing nuduhi dhisik. Yen kuwi sedulurmu aku gelem dadi ipemu kok! Kandhaa aku isih prawan thing-thing!” Ratih uga ora isin-isin gage nyedhaki mepet Sirtu, terus durung-durung wis ngacungake tangane marang priya nggantheng kuwi.

“Oh, oh! Iki kanca-kancaku, Mas! Ratih! Iki Kuntum. Isih legan kabeh, gek artis-artis kondhang! La iki pangarsane pagelaran, Normasari! Kanca-kanca, iki Ir. Wasistandy, adhike Mas Kasandanu!”

“Ooo! Layak! Ngganthenge padha!” ujare Normasari.

“O, ya nggantheng iki sithik!” Ratih numpangi.

“Aja kaget, Mas, yen kumpul-kumpul karo seniwati pentas! Kenes-kenes bocahe! Mangga, Mas, lenggah kursi kana. Diutus Mas Kasandanu mapag Mas Ugra lan

Julaehaque? Wis budhal, ki, mau,” ujare Sirtu miwiti eling kahanane, lan metu humore kanggo ngluwesake pasrawungan.

“Aku oleh melu, Sirtu?” Kuntum ngaya takon, arep melu nggrudug golek lungguhan sing ditawakake Sirtu marang priya tamu mau.

“Aja dhisik! Mas Wasis sajak ana perlune gegayutan karo Sunar VJW,” pamenggake Sirtu alus, diarah ora nglarani atine sing dipenggak.

“É, Sirtu, dakwelingi! Renea dhisik!” ujare Ratih merlokake narik-narik lengene Nona Sekretaris. “Sstt, kowe aja malak-malak lo ya! Yen urusan bisnis rampung, gek endang relasimu kuwi uncalna marang aku! Tenan iki!”

Sirtu mung ngguyu mlengeh wae digojegi kaya ngono kuwi, banjur ngancani Wasistandya kanthi renane ati, kekaron nutugake golek lungguhan sing kepara ngaduhan karo grombolan artis kancane Sirtu kuwi.

“Tindake jam pira?” pitakone Wasis sawise lungguh.

“Ya saiki, sedhela engkas. Apa perlu wigati ta, Mas, kok dingaren kersa nilar pabrik terus muncul ing hotel kene nggoleki Mas Ugra karo Julaehaque? Apa perlu seniwati-seniwati tambahan kanggo supply adegane Julaehaque? Kae, pupung durung padha budhal. Dakpilihake apa priye?” Nrecel rembuge Sirtu, karo mlaku jejer pepetan awak karo sarimbite. Pepetan awak apa malah kempitan lengen ngono karo priya tamu anyar katon kuwi Sirtu ya pandak wae, dilakoni kanthi senenge ati. Diarani sedulur dening Kuntum ya wis lumrah yen anggone omong-omongan karo pepetan awak, nanging tumrape Sirtu dhewe, pepetan awak kuwi ditegesi luwih saka sedulur, ‘*kangmas*’ ketemu gedhe, ngganda asmara, mula tingkahe ya rada demonstratif. Sirtu ya wong wadon sing ora kalis kambon priya.

“Ora! Ora wigati. Anu, kok, malah ora ana gegayutane karo seniman-seniwati kae. Aku mung kepengin nguntabake budhale sliramu. Marga kira-kira bakale suwe maneh awake dhewe iki ora srawung. Bakal suwe aku ora bisa nyawang sliramu. Yen aku kangen priye, hara?”

“Alah-alah kuwi! Saru!” wangslane Sirtu sakecandhake. Klincutan campur kemayu! Elok! Angger cedhak wong iki atine Sirtu kok mesthi trataban! Ora merga wedi, nanging mbedhedheg. Priya iki pinter banget golek selane atine kang ringkih. Wangsulan sakecandhake kuwi karo polah saya keket anggone nggandheng lengene Wasistandya,

nyontlengake pundhake barang. Ayu kang kemayu tenan, kaya sata manggih krama, pitik dhara memeti. Nona Sekretaris ilang jejibahan sekretarise, kari wateg nona kodrat jawane.

“Bapak, Ibu, priye, Mas? Rak padha kasugengan ta?”

“Iki mau nakokake sliramu, kapan mrana maneh? Ya dakwangsuli, mengko yen urusane wis genah, mesthi marak maneh.”

“Genah? Urusan apa?”

“Yen genah Jeng Sirtu dadi calon mantune!”

Maneh mriplate tatapan karo manthere mripat lanang madhep ing cedhake. Ora betah! Sirtu ndhingkluk, guwayane mangar-mangar.

“Aja sembranan ngono, ah! Ana setan liwat, klakon kepothokan kene mengko. Ora ngono, apa Mas Wasis diutus Mas Kasan mapag Ugra lan Julaehaque?” Ilang kawaskithane ati, Sirtu bali-bamban takon maneh wigatine apa satemene muncule Wasistandya ing hotel kono. Mesthine gegayutan karo bisnise Sunar VJW karo Pentas Artis.

Nalika kuwi mlebu ing regole hotel bis sing mapag para seniman lan seniwati sing arep ngangkut menyang bandhara. Ing lobbi, wong-wong sing mau padha ngenteni wiwit ibut nyepak-nyepakake barange. Kira-kira rong bis bakal kebak kabeh!

“Lo, iki mengko tindak Juanda nitih apa?” pitakone Wasis gugup. Anggone wawanrembug karo Sirtu rumangsa durung taneg.

“Sirtuuu! Bise teka! Ayo budhal, Sirtuuu! Kangmasmu jaken wae nunut numpak bise kene. Isih ana nggon kok, dhesek-dhesekan karo aku!” Kuntum ngabani nggodha!

“Timbang dhesekan angur pangkon wae karo aku, hi-hi-hik! Nas! Jembelit!” Si Ratih kebacut alok ngucap, terus meletake ilate, lan banjur narik ilate mau balik menyang tutuke, mingkem, lan terus lambene kuwi didekep pisan karo epek-epeke, mratandhani yen aloke mau kebacut, ning ya ben keprungu ing liyan. Yen klakon kaya sing diucapake, dheweke ya rumangsa begja. Yen ora lan diclathu ala, diarani ndhugal, rak dheweke wis narik ucapane minangka njaluk pangapura!

“O, trondholo, ki!” Si Normasari Sang Komandhan, katut melu-melu ndhugal.

“Yen ngono, ayo numpak mobilku wae!” Wasis nawakake jasane.

“La nanging, aku sakanca wong papat wis padha brejanji ora gelem pisah ki?” wangsulane Sirtu melu gugup nyedhaki kancane, ngiras ngemu nampik tarene Wasis.

“Ya ora papa! Telu pisan ben melu. Kopere wae sing dititipake ing bis!”

“Iki kopermu, Sirtu! Ayo, budhal!” Ratih nyedhaki Sirtu, mriplate ndilat wong lanang ing cedhake Sirtu.

“Aku numpak mobile Mas Wasis! Kene koperku.”

“Aku melu, Sirtu! Awake dhewe aja pisah!” Normasari kandha. “Isa ya, Mas?” Normasari kandha, tegese komandhan prentah, wadyabalane manut miturut.

“Mangga!” Wasistandy ngacarani.

Enggal padha diatur. Barang-barange Norma, Kuntum lan Ratih, koper gedhe-gedhe, katut digawa bis dititipake Amos lan kanca-kanca liyane. Dene kopere Sirtu sing mung siji, cilik, digawa menyang mobile Wasis. Lan ora gatalan suwe Volvo biru kuwi oncat saka plataran hotel, ngangkut wong wadon papat, siji lungguh ngarep cedhak sakiwane sopir, mesthi wae Sirtu.

Sedhela mobil slinthat-slinthut, menggak-menggok ing telenge kutha kang rame, nanging akhire banjur oncat saka karuwetan kuwi, mlayu ngidul bablas menyang njaban kutha! Sanajan lalu-lintas wis ora pati ruwet, nanging sing mlayu saener karo Volvo biru kuwi ya isih akeh. Lancang-lancangan. Wondene sajake Wasis ora gelem kesusu enggal tekan papan tujuane, mobile lakune dialonake.

“Sakjane apa kesusu tenan ta, Jeng Sirtu kudu bali ngulon?”

“Ya ora kesusu. Nanging wong neng kene wis ora ana tugas maneh. Gek mupung ana barengane.”

“Jane aku ya arep lunga ngulon, karo bapak lan ibu. Suk emben.”

“Iya? Ngulon nyang Jakarta?”

“Lo yen perlu ngeterke Jeng Sirtu nyang Jakarta ya bisa. Mengko dakterake yen gelem bareng aku.”

“Ora. Bapak Ibu barang mau lo. Ngulon menyang endi?”

“Menyang Sala. Wong Sala kok, kene!” ujare Wasis. “Gelem apa, kondure nyang Jakarta diulur, mengko bareng aku barang. Liwat Sala, mengko dakterake dhewe menyang Jakarta.”

“Ah, mengko ndadak Mas Wasis repot! Gek iki wis oleh tiket barang kok!”

Ing bak mburi, artis-artis telu rame. Sing ngarep kepeksa migatekake.

“Sirtu! Kae lo, mobile Ugra mau! Corolla DX warna abang bata! Menyang endi kok saener karo kene?!” ujare Normasari semangat.

“Tenan, aku weruh! Sing numpak mung wong loro, Ugra karo Julaehaque!” ujare Kuntum tandhes.

“Menyang endi kok ngener njaban kutha? Apa arep melu nguntabake kene?” Normasari nyengonglong ing sendhenane Sirtu, ing antarane Sirtu lan Wasis.

Sirtu dhewe njola! Dheweke ya banjur yakin yen Corolla kuwi tumpakane Ugra lan Julaehaque. Dheweke isih kober maspadakake sing padha ana ing lungguhan mburi! Kok mrana menyang endi?!

“Mokal yen arep nguntabake kene! Wong wis ora ana apa-apa maneh sing kudu dirembug! Upama anaa rak wis dhek mau. Lan priye janjine karo studio Sunar VJW! Mas Kasan rak mesthi ngenteni!” gumremenge Sirtu kebuncang ing rerasan, katut ombyaking wong ing mobil.

“Mas, dikunthit, Mas!” pakone Normasari. Normasari kandha, tegese komandhan prentah. Sing diprentah kudu manut miturut.

“Arep dikapakake?” Sirtu gojag-gajeg. Dheweke ora wani ngadhepi kasunyatan kang atos kumranyas ngono kuwi!

“Manut firasatku kok nyalawadi timen tingkahe wong loro kuwi! Ugra lan Julaehaque, arep padha ngajak rusak-rusakan! Sing wedok wis genah manungsa bejat! Sing lanang ~ ah, Sirtu, wiwit biyen aku rak kandha, Ugra kuwi wong lanang lecekan! Thukmis! Hidhung belang! Saiki ayo padha dikunthit! Ala-ala wong elek kaya Normasari ngene iki eman karo wong suci kaya kowe kuwi, Sirtu!”

Mak prepet panone Sirtu peteng! Suwarane Normasari kang kasar kuwi ora bisa ditampa ing kupinge. Jantunge nratab, sirahe panas marga iline getih kang santer. Enyut-enyut sirahe! Apa maneh diucapake ing ngarepe kupinge Wasistandy, wong lanang anyar katon kang mlebu ing pasrawungan kono. Jan ngisin-isini banget! Normasari wis mbukak borok pribadine! Kaya sundelbolong kang nguculi klambine, wuda, lan nuduhake gegere sing bolong! Wah, badheg banget!

Nanging Sirtu ora bisa nyegah! Wis ketrucut! Lan ora bisa mbantah! Wong nyatane lakune Corolla abang bata kuwi nyalawadi tenan! Dadi Sirtu mung bisa mangap ngempet bengoke cangkem lan jerite ati!

“Oh, Mas Ugra! Kowe ki kepriye ta?!” tangise ing batin. Nanging ya kewetu ing gresahe ambegan napase. Nggresah ambegan abot, disokake metu.

“Ugra nglakoni ngono kok gumun! Takona Kuntum kuwi sing wis tau didadekake kethiplake!” Normasari saya ndadra anggone ngundhat-undhat wewadine manungsa ing Corolla. “Saiki sing dimangsa Balon Cilik! Balon tembung Surabaya, kowe rak wis ngreti? Wis padha dene bacine, tumbu oleh tutup! Layak, pirang-pirang dina iki daksetitekake kowe kerep ilang, adoh saka Ugrasamsi! Genahe kowe ki disenthong ta, lan kelonggaran kuwi dienggo Ugra ngumbar asmara karo Julaehaque! Wis genah dadi wae, wong Julaehaque ya lagi oglangan diinggati Danang! Bisa uga sing nyingkirake Danang saka sandhinge Julaehaque ora melu menyang Surabaya ya pokal gawene Ugra! Jan ula kok wong lanang siji kuwi!” Abab lan ambegane Normasari krasa nyebuli kupinge Sirtu. “Sing dak gumuni rak kowe, Sirtu! Disengker lan ditilapake areke sirsiran karo Kothokonggrop kae kok ya meneng wae. Polatanmu tansah sumeh, tindak-tandukmu isih resik suci wae!”

“Oh, Normasari! Menenga kowe!” panjerite Sirtu.

“Meneng?! Ora, Sirtu! Aku moh meneng! Iki kudu dibrastha! Mas! Kunthiten Corolla abang bata kae, Mas! Kunthiten terus wae menyang endi parane. Arep daktuduhake marang Sirtu, yen Julaehaque lan Ugra kuwi padha bosoke! Manungsa murangssarak kaya ngono kok dipasang ing pagelaranku! Lan dadi wakile Baharudin Jarum! O, aja takon dosa! Sarana kebongkare bosoke lelakon iki loro-lorone bakal dakkon ngusir saka Biro Pentas Artis! Yen ora, bisa dadi ulere awake dhewe! Pentas Artis bisa ambruk marga pokale pegawene sing kotor kaya ngana! Takona Kuntum iki, sapa Ugrasamsi kuwi?! Lonthe lanang, gigolo! Aja adoh-adoh lete karo Corolla kae, Mas! Mengko ilang!”

“Aku wis ngreti menyang endi kae! Mesthi menyang Pandaan utawa Tretes! Ugra senengane rak nyewa bungalow ing tanah pegunungan ngana! Nggawa wong wedok, dipangan neng kana!” ujare Kuntum Ambarsari mbumboni badhege lelakon!

“Kowe wis tau nglakoni apa?” pitakone Ratih sengak.

“Hiss! Rahasia!”

Nanging Sirtu sing kebrangas atine, kaya dheweke sing ngakoni wis nglakoni dikayangonokake dening Ugra. Rasane kaya kabeh padha ngreti yen Sirtu wis tau diajak Ugra nginep ing bungalow ing Puncak, saperlu *dipangan!* manut istilahe Kuntum Ambarsari mau. Sirtu isin banget!

“Kosik ta, aku isih durung mudheng. Sing ana ing Corolla kae sapa?” pitakone sopir nggantheng.

“Ugra kambi Julaehaque, wis genah!”

“Ugra ki sapa lan kepriye, Julaehaque ki ya sapa lan kepriye?”

“Wis ta, kunthiten! Kok malah dialonake!” omonge Normasari sentak.

“Priye Jeng Sirtu? Kowe sing paling dakistimewakake ing kene!”

“Sakersamu! Ugra lan Julaehaque kuwi sing diwanti-wanti dening Mas Kasandanu kudu teka esuk iki ing studione. Arep direkam adegan-adegan seselan kanggo videone! La kok kae mrana!” wangslane Sirtu.

“Kangmas ora ngendika apa-apa, ki. Kosik, daktakon kangmas. Mbokmenawa ing studio ana owah-owahan acara, mula wong loro kuwi bisa ngencer menyang endi-endi.”

Muni ngono Wasis ngetokake HT, terus ngomong, “*Brik! Brik! Oké, ing kene handelneem Ego Juliet Wiski kawaca..... nyilih jalur sedhilut karo Victor Juliet Wiski gitu.....*” mengkono sateruse, tetep karo nyopir ngunthit Corolla abang bata kang ora pati banter playune. Bareng wis rampung, dheweke kandha marang Sirtu, “Jare Mas Kasan wong loro esuk mau mruput telpun pamit ora bisa teka, marga repot nguntabake rombongan sing mulih menyang Jakarta. Njaluk *shooting* disemaya sesuk wae, kahanane bisa luwih jenjem! Mula dina iki Mas Kasan ya ora cepak-cepak kamera *shooting* apa-apa ing studione. Lagek sesuk, jare, ana acara *shooting*.”

“Gombal! Kuwi pawadan thok! Tegese sedina iki lan mengko bengi duwe kalodhangan wektu kanggo kelon....!” ucapan Normasari nrambul.

“Normasari! Omonga sing apik, ta, aja lekoh kaya ngono! Kupingku keri kabeh....!” Sirtu ora bisa ngempet maneh murinane ati. Nanging omonge tetep klesik-klesik, ora sora nganti keprungu liyan.

“O, aku yen karo bajingan kaya ngana kae ora bisa ngomong apik kok! Gage, Mas, diucit wae. Ayo mengko digropyok bebarengan yen lagi dhong padha wuda! Aku ora trima yen Sirtu kang suci murni digawe slingkuhan kaya ngono!”

“La anggone arep tindak Jakarta priye? *Flight* jam pira, apa ora kasep yen dienggo ngetutake Corolla kuwi?”

“Wis ben, wurung mabur jam sepuluh ya mengko sore, yen pakaryan iki wis dihudhahi rampung! Sikat wae!” ujare Normasari getem-getem.

Tangane nggegem, untune nggeget. Ketara pangigit-igite marang makhluk ing Corolla abang bata! Saiki ules atine Normasari ketara. Dhek wingi, dhek mau, gesenge ati mau ora ngetarani. Sirtu wis nyoba nitik, nanging tilas-tilas anggone kerengan karo Julaehaque ora katon babar pisan. Jan pinter banget nyimpen maronge ati benci! Pinter nyamudana! Nganti Sirtu gojag-gajeg apa jambak-jambakan sing disekseni wingenane kae ing alam kasunyatan, apa mung impen? Lagi saiki sengite ati kuwi pecah! Sajake sesanti *the show must go on* wis digegem lan ngrembaka ing dhadhane seniman lan seniwati panggung. Embuh priye bobroke pasrawungan ing njero organisasi kang beda karo ing njaban panggung, nanging ing pentas penonton tetep oleh pasuguhan kang apik!

“Lo, kok malah mandheg? Priye, Mas?” pitakone Normasari bareng Volvo minggir nengen mlebu Restoran Aloha.

“Corolla kae genah nyleweng saka pamite marang Mas Kasan, nyatane ora menggok menyang Juanda. Genah ora arep nguntabake sing padha arep menyang Jakarta! Saiki aku arep telpun Juanda dhisik, ngandhani yen penumpang-penumpang iki bisa uga kari. Koper-koper dikon nerusake, ben diurus pemimpin rombongan. Sapa Jeng sing dipasrahi? Lan nyilih tikete siji....”

“Amos! Kok ndadak ngono barang! Kesuwen!”

Nanging Wasistandy wis jumangkah cepetan nyilih telepun ing restoran. Sing ana ing mobil padha getem-getem, kesusu kudu mlayu nututi Corolla wae! Nanging ya mung bisa ngono, marga sing duwe mobil katone duwe karep lan cara dhewe. Sinambi ngenteni sing duwe mobil, padha ngomongake kenapa kok bisa metune mobil Corolla DX nyang luwar kota mau bareng-bareng karo mobile kene sing metune saka plataran hotel cukup suwe lete. “Mesthi padha sarapan dhisik ing warung apa restoran sadurunge nutugake laku,” pambadhene Kuntum Ambarsari, sarana ora krasa aweh conto yen

dheweke ya wis nglakoni kaya mengkono. Ora gatalan wektu Wasis bali menyang mobil, agahan mlebu ing sopiran, nyetarter mobil karo menehake dhuwit parkir.

“Ayo, saiki ucit-ucitan ya bisa! Aku wis lapur marang kancaku ing Juanda bab kethethere kanca-kanca iki, lan mesthi beres! Enak kok yen duwe kanca akeh....!”

Volvo biru trengginas oncat saka plataran parkir Restoran Aloha, lan kaya oleh kekuwatan anyar, playune mlencing kaya disawatake wae, ndadekake legane Normasari sakancane. Lan ora nganti Sidoarjo, Corolla abang bata kang lakune sakepenake wis dikunthit ing mburine.

“Dikunthit wae, Mas! Mengko digropyok nalika lagi....!”

“Normasari! Iki apa ora wis kebanjur-banjur?” pitakone Sirtu waswas. Ngomong karo nggeget lambe, ngempet emosi.

“Ora! Aku arep etung-etungan karo Lonthe Julaehaque lan Bergajul Ugrasamsi! Apa apamu, cekake Lé!”

Ora lidok batangane Kuntum. Corolla DX dikunthit terus ngener menyang Trebes. Wiwit Pandaan, Volvo anggone ngetutake alon-alon, lete dadi adoh. Nanging diangkah Corolla ora bakal ilang. Lan nalika Corolla menggok ing plataran sawenehe villa, saka kaduhan Volvo wis bisa ngatur lakune, saya rindhik, lan wasana mandheg ing pinggir lurung. Saka papan kono apa saparipolahe wong sing ana ing plataran villa bisa diawasi.

“Sik, Mas! Aja kesusu mregoki mrana. Disrantekake dhisik. Ben padha mlebu kamar. Ben padha leren lan terus langen asmara. Yen wis lagi ngono awake dhewe mengko nggropyok bebarengan mrana! Huh, aku kepengin weruh wedoke kedandapan nggoleki kotange, sing lanang ndlusup ing ngisor dhipan nggeret sprei! Ohoo! Bagus iki mengko!” Normasari terus ngabani lan sesumbar!

“Nanging Normasari, iki wis nerak hak asasi!” pamenggake Sirtu.

“Wis ta, kowe menenga, Sirtu! Aja melu-melu! Kowe mengko mung arep nyekseni asile! Saiki kuwi hakku males ukum! Males gawe wirang, lan matrapi paukuman!” suwarane Normasari kethus.

Corolla sidane metu saka plataran villa, nanging kothong. Mung ditumpaki sopire. Penumpange ditinggal. Ora watara suwe katon ana wong wadon metu saka villa, nyabrang dalan marani warung. Baline nggawa botol bir limang iji karo gelas kothong.

Kahanan ing jero Volvo ora panas, marga sing maune nganggo AC, bareng mesine dipateni cendhelane dibukaki. Adheme AC isih nglimputi. Nanging atine penumpange padha getem-getem. Ndingkik wong-wong sing ana ing villa kuwi wis lumaku nganti setengah jam, nanging Normasari tetep ora ngabani apa-apa. Njalari rasa sumuke swasana. Apa maneh diobongi ngrasani eleke Ugra lan Julaehaque. Saka kono Sirtu ngreti yen telu-patang taun kepungkur, Normasari ya tau kepencut marang Ugra, nanging sajake ora dipaelu sabaene. Malah kaya dicolok atine, marga Ugra sirsiran keket karo anak buahe, yakuwi Kuntum Ambarsari. Nanging ora ngumur suwe, marga Kuntum rumangsa mung dienggo dolanan. Kuntum gage nggondhok, lan srawunge karo Ugra mung asipat memitran. Sambungan ati kang kuciwa, ora bakal wutuh maneh, nanging gampang kambuh lan mureng dadi pangincim-incim! Nalika Ugra bali saka dadi wartawan, bali dadi pegawene Baharudin Jarum, pancen setengahe ditampa kanthi becik dening grupe Normasari, marga kepriyea wae Ugra pancen pinter dadi kolportir, pinter masarake gebyagan pentas artis. Baline Ugra nggemregahake payune tontonan pentas artis. Nanging wis padha waskitha ora bakal kapusan kasmaran marang wong lanang thukmisan kuwi. Mung Kuntum sajake sing meh ketriwal arep lengket maneh karo Ugra. Normasari wis ora kurang-kurang anggone ngelikake, nganti Kuntum sidane ya eling karo ketatone ati lawas. Apa maneh bareng Sirtu katon muncul ing lelakone crita katresnane Ugrasamsi kuwi. Kuntum gage narik dhiri. Normasari ganti elik-elik marang Sirtu, ngandhani yen Ugrasamsi kuwi ula, lanang licik, lècèkan. Aja dolanan katresnan karo wong lanang ula kuwi!

Sirtu dadi dhamang, lelakon nguber-uber lan saiki ndingkik Ugra lan Julaehaque ing ngarep villa iki satemene mung kanggo melèhake Sirtu, ngelingake sarana nyekseni thoklèh dhewe yen Ugrasamsi kuwi wong lanang ula, licik, lècèk, lecek. Malah Normasari bolak-balik ngarani “gigolo”, tembung sing saru banget trumrap kupinge Sirtu, ndadekake raine Sirtu abang mangar-mangar. Apa maneh omong rerasanan kaya mengkono kuwi dijlentreh umyek ing ngarepe Wasistandy, wong lanang sing dianggep *gentleman* anyar katon ing atine Sirtu. Sirtu jan mbrabak isin banget. Mangka satemene, tanpa anane lelakon iki, tanpa anane crita kang ngecuprus kuwi, Sirtu wis kanthi sareh lan legawaning ati, bakal nyingkir saka sandhinge Ugrasamsi. Sirtu wis rumangsa dikothoki dening Ugra, wong wis ditemokake gathuk thuk karo ibune, Ugra ora ngucapake

tembung panglamar marang Sirtu! Sirtu wis ketaton ati. Tanpa lelakon iki, tanpa crita sing keprungu ngudhal-udhal alane Ugra kanggo nuduhake thoklèh marang Sirtu, Sirtu wis tanggap dhewe bakal mundur. Apa maneh bareng ngambu gandane *gentleman* Wasistandy iki. Crita umyek kuwi sakjane ora perlu keprungu dening Wasistandy, mung gawe wirange Sirtu anggone salah pathak kebimbang marang Ugrasamsi wae. Lelakon gropyokan iki sakjane ora perlu! Iki mung arep gawe wirange Ugrasamsi karo Julaehaque. Sirtu ora tega. Sirtu wis ngreti Ugrasamsi kuwi sapa, lan Julaehaque kuwi sapa lan kepriye. Sirtu wis ngreti tenan, tanpa ngindhik-indhik lan gropyokan kaya mengkono kuwi!

Lelakon ngindhik-indhik Ugra lan Julaehaque lan omongan umyek iki dadi saya ngisin-isinake Sirtu marga kabeh diprungu, disekseni, dilibatake karo Wasistandy. Ah, kuwi sing banget gawe isine Sirtu ing mobil Volvo kuwi! Kudune satriya anyar katon Wasistandy ora sah ngreti thek-kliwer lelethek lan congkrehe para seniwati Normasari Show kuwi, apa maneh malah nganti melu nglakoni cawe-cawe ngala-ala kaya ngono kuwi. Sirtu kudu nyegah! Sirtu kudu gage nutupi lelethek kawirangane kang wis kacincing kuwi, aja nganti kebacut-bacut wuda kawirangan! Kepriye carane?

Sirtu dadi legeg ngenteni komandhone Normasari. Komandho sing mung gawe wirange wong liya. Kuwi ora perlu. Tanpa gawe wirange Ugra lan Julaehaque, Sirtu wis mundur kok saka palagan cintrong asmara karo Ugra iki! Saka legeg, Sirtu dadi greget. Jengkel ngenteni komandhone Normasari. Dudu Normasari, kudune Sirtu sing dadi komandhan ing mobil Volvo kuwi. Saya suwe Sirtu saya mantep gregete ati.

“Saiki iki wayahe kene ngantem dheweke!” ujare Kuntum.

Sirtu ora setuju. Mung nggeget untu, dibatin wae.

“Dheweke bakal ancur atine yen mengko weruh Sirtu, kekasihe, melu ngonangi anggone padha nyleweng!” Normasari ngububi mengangahe ati.

Sirtu saya rumangsa isin banget, dadi jalarane ancure atine wong liya. Emoh!

“Wis meh sak jam! Saiki wayahe tumindak!” ujare Kuntum semangat.

“*Adhuuh! Aja, Mas!*” pamenggake Sirtu. Nanging mung ing batin. Mung tangane nggrayahi tangane Wasis sing arep mindhah presneling mobil. Aweh sasmita wadi.

“Iya, Mas! Ayo, lakokna mobile! Langsung mlebu ing plataran, lan kene mengko bebarengan nggedhori lawang kamare! Gage!” komandhone Normasari.

Wasistandya sing lanang ijen lan nyekeli setir mobile, gage nyetarter Volvone, mindhah presneling, mancal gas, mobil banjur oncat ndadak! Mencolot cakrak, kaya kewan galak nubruk mangsane. Kaya angkatan perang nggrebeg mungsuhan kang lagi lena! Kekuatan lan kawaspadaane ana ing pihake Wasis! Volvo obah rerikatan, menggok ngeget mlebu pekarangan villa.

“Stop! Stop! Stop, Mas Wasis!” Sirtu ora kuwat nahan batine. Tangan kiwane Wasis kang nyekel gagang presneling dikruwes kenceng.

Ciiitt!! Rem dipancal!

“Sirtu! Maju maneh! Aja kesuwen!” Wedok-wedok mburi padha omong seru.

“Stop! Samene wae, Mas Wasis! Puteren mobile! Ayo oncat saka kene! Bali menyang Juanda! Operasi iki cukup samene wae!” pambengoke Sirtu. Ganti ngomandho.

“Lo! Sirtu! Priye ta karepmu?!” swara-swara wadon pating cruwet ing bak mburi.

“Aku sing ngomandho, Mas! Bali menyang Juanda!”

Bener! Sirtu sing ngomandho. Muncule Wasistandya ing grumbolan kuwi rak marga niyate Wasis nemoni Sirtu. Sirtu sing ditemoni, Sirtu sing arep dipapag nganggo Volvo. Wong wadon liyane mung nunut! Sirtu sing paling wigati! Sing diarah disesubya. Saiki Sirtu ngomandho, ya Sirtu sing diturut!

Wasis diuji ketramplane nyopir. Plataran villa sing ora patia amba, diubengi seser, lan kaya dhek mlebune, Volvo mlencing ninggalake villa kaya kucing diuber asu. Sirtu sing wis rada suwe meneng wae, mara-mara nyuwara bantas lan atos. Wasis kang wiwit mau nyaguhi arep ngladeni prentahe Sirtu, gage ngestokake dhawuhe.

“Kowe ki priye ta, Sirtu!? Cilaka ngene iki!”

“Wis! Cukup! Awake dhewe enggal balik wae menyang Juanda, mabur menyang Jakarta! Banterna wae Mas Wasis, yen ora kasep rak lumayan, ora ndedawa gawe kerepotan kanca sing ngatur tiket ing Juanda!”

“Wah, Sirtu! Nggelakake tenan kowe ki! Dibela ngaya-aya jebul.....!” Normasari lan Kuntum ribut nyuntak rasa gelane marang tumindake Sirtu!

Nanging Sirtu meneng wae! Gemremeng kuwi ora digape! Dheweke saiki kwasa. Dheweke kudu tumindak teges. Saiki borok-borok wis bedhah lan dipamerake ing ngarepe! Dheweke kudu wani ngadhepi bebaya! Sirtu ora tega mulasara Ugra kaya sing dirancang dening Normasari lan Kuntum. Marga, embuh apa sebabé, sanajan Ugra

pancen bisa uga wong lanang ula, nanging sikepe lan tumindake marang Sirtu ora nganti nujes jero sendhal pancing natoni ati. Ora nganti nisthani! Marang Kuntum, marang Julaehaque, marang wong wadon liya maneh, bisa uga Ugra kontal nisthani kewanitaane, nganti “mangan” istilahe Kuntum. Nanging, sanajan Sirtu ya wis tau disewakake bungalow ing Puncak, ajine dhiri isih tetep wutuh, ora kacakan rereget. Sirtu tetep prawan. Lan wis makaping-kaping Sirtu ngarep-arep “dipangan” Ugra, tansah digawe gela, Ugra ora ngalap dheweke. Dhek samana Sirtu pancen gela banget. Nanging saiki rumangsa begja, marga sanajan pranyata Ugra pancen lanang hidhung belang, lècèkan, “gigolo”, ula, nanging ora nganti nisthani Sirtu. Ora ngrayu lan mrawasa Sirtu. Lan saiki Sirtu rumangsa yen dheweke dieman dening Ugra. Ugra emoh ngarubiru aji kawanitane Sirtu, emoh gawe cascade Sirtu! “Kowe isih murni banget, Sirtu!” Sirtu kelingan tenan ucapane Ugra nalika ing Puncak biyen. Ugra mundur saka anggone arepngruket dheweke, sanajan kala samana Sirtu wis rila saupama digarap! Ngelingi kuwi kabeh, apa pantas saiki dheweke melu-melu nggropyok Ugra, melu-melu males ukum, melu-melu gawe wirang Ugra? Ora! Ora sapantese mengkono!

Sirtu pancen tansah rumangsa aneh ngadhepi Ugrasamsi. Marang dheweke Ugra tansah ngajeni. Srawunge resik, nganti ngrasa kalis, kaya godhong lompong karo banyu, Sirtu godhong lomponge, sanajan cedhak-caket pasrawungane karo si banyu Ugrasamsi, tetep Sirtu ora teles. Dikira Ugra pancen wong resikan ing bab langen asmara. Mula ngelokake Julaehaque ajiwa lèdhèk, jiwa kang clutchak lan lethek ing babagan srawunge jalu wanita, Sirtu saya sengsem lan percaya yen srawunge dheweke karo Ugra kuwi diarah tetep resik nganti tekan titi mangsa dhaupe pengantene Sirtu-Ugrasamsi. Mesthine Ugrasamsi jijik srawung karo Julaehaque! Jebul ora! Iki mau genah yen wong loro kuwi padha gelem nylewenge! Kanthi ngaya nyewa mobil Surabaya-Pandaan lan nginep ing villa mung minangka ngrasakake anggone karonsih karo Julaehaque! Njijiki tenan!

Tekan Juanda, grudug-grudug wong wadon papat dieterake wong lanang siji mlaku kesusu ngener papan kebrangkatan. Wasistandya kanthi cekat-ceket merlokake nggoleki kancane sing dititipi weling telpun mau, lan bisa oleh ijolan tiket *flight* sing jam loro. Setengah jam maneh! Isih tempo, padha mupakatan mampir menyang *cafe* dhisik. Sadurunge menyang *cafe*, padha grudug-grudug digiring menyang loket urusan *check-in*

lan *boarding pas*. Wasistandya karo kancane gage ngurus *boarding pas-e* sing padha arep mabur. Kabeh cacah papat, klebu *boarding pas-e* Sirtu.

Tiket tempelan tandha *boarding pas* wis diedum ing tangane sing wenang dhewe-dhewe, terus padha mampir menyang *cafe*. Barang-barang gawane dhewe-dhewe ya wis padha digawa, sarwa entheng, ora ana sing dilebokake ing bagasi. Normasari lan Kuntum isih rame ngrembug anggone padha wurung nggropyok Ugra lan Julaehaque. Sirtu mung mesem-mesem karo njinem wae. Ora melu nyuwara. Nggagas bab liya. Sirtu ora melu kecak rerasan mau babar pisan. Lan, umyeke para kanca mau ora ngganggu pangenthantha-entha pikirane Sirtu.

Nalika anggone mangan-mangan cukup, lan wis wektune para penumpang pesawat kudu mlebu *gate*, wong ayu papat mau padha ngadeg. Enteke panganan dibayari dening Wasistandya. Banjur padha budhalan tumuju *gate*. Nalika kabeh padha nglebokake gawane menyang mesin detektor, Sirtu ora melu mengkono. Sirtu ngendheg grombolane, lan sesorah cekak.

“Normasari, Kuntum lan Ratih! Dakkira cukup tekan kene wae anggonku nguntabake lakumu kabeh. Sugeng tindak! Aku kari neng Surabaya!”

“Lo! Priye ta, karepmu?!”

“Apa Ugra lan Julaehaque arep koktandangi dhewe? Ah, aku melu cancut, arep melu melèhake Ugra! Dakewangi Sirtu!”

“Ora! Bab Ugra lan Julaehaque dakpasrahake kowe kabeh! Embuh kono sakarepmu anggonmu arep matrapi paukuman! Aku ora arep melu-melu nggawe prekara!”

“La kenang apa kowe saiki ngari?”

“Aku wis nampa lamarane Mas Wasistandya! Aturna Pak Baharudin Jarum ya, sekretarise dilamar wong Surabaya, lan wis payu. Pamitanku marang Pak Baharudin nusul sesuk-sesuk!”

“Hèh?! Lo! Oh, Sirtu!!” Pating brengok suwarane wong wedok-wedok. Lan banjur pating gapyuk wong wadon telu kuwi ganti-ganti nyikep lan ngambungi wong ayu Sirtu Mekarndalu. “Aku! Aku! Pipimu! Sijine! Lembemu pisan wis!”

“Mas Wasis ya dakabunge ya, Sirtu?” pitakone Ratih nakal.

“Ééé, aja!”

“Wah, kowe ki urik ngono, Sirtu! Tiwas dakenteni! Tiwas aku pasang aksi, ethok-ethok anteng! Jare mau sedulurmu, mula aku nglamar dadi ipemu! Jebul saiki kokemlep dhewe! Genah kapiran maneh aku saiki! Impenku kawus! Nanging rak isih duwe adhik lanang maneh, ya, Mas Wasismu? Calonna kanggo aku!” ujare Ratih klesak-klesik nalika kekep-kekepan karo Sirtu.

Sirtu rumangsa lucu. Pancen manut cathetane Sirtu Ratih klebu prawan alim.

Bubar Sirtu, wong ayu-ayu lan kenes-kenes kuwi ganti ngrubuti Wasistandy. Rame cekikikan, ndadekake kawigatene para penumpang pesawat liyane.

Wasistandy dhewe ora ngira bakal oleh kanugrahan samono gedhene. Nalika dikepung putri ayu-ayu, dheweke rada bingung, klincutan, nanging ya seneng banget. Tangane dikruwesi driji tangan-tangan alus, lemes nanging anggone nggandholi kenceng, diulungake wae. Ngalah! Pasrah! Normasari olehe nggegem-nggegem karo lunjak-lunjak. Kuntum sing rumangsa ora ndang keduman ngranggeh tangane Si Bagus Wasis, terus nyrondhhol wae mengarep, bablas nabrak awak sing dadi rebutan, irunge meh nyenggol pipe Wasis. Dene Ratih sing sabar ngenteni kanca-kancane, ora melu yelyelan, bareng nampa giliran cekel-cekelan tangan karo Wasis, mriplate manther ngematake nyawang baguse wong lanang ing ngarepe. Kaya Miss Piggy nyawang Kermit, tokoh kartun Amerika sing lagi sengsem disiyarake ing TVRI! “Sirtu urik, Mas!” ngresulane setengah mbanyol. Guyon parikena! “Pareng ngesun pipi, Mas?” Lan kasil apa sing dijangka, ngluwihi kanca-kanca sing rebutan luwih dhisik.

Bareng wong ayu-ayu kuwi wis padha mlebu ruwangan pembangkatan, Wasis gage ngranggeh bangkekane Sirtu. Sirtu wis meh ora kuwat ngglawat, terus niba nglendheti Wasis! Oh, wis suwiii banget rasane dheweke ngulandara kepanasan, ngarep-arep olehe nemokake wit pangayoman! Lan saiki ketemu! Ya iki wit lanang sing digoleki saparan-paran ing ara-ara kang panase ngenthak-enthak.

Lorone padha gathuk, mlaku gegandhengan, akeh karep sing padha arep diomongake, nanging nyatane mung padha kuwawa mlaku alon-alon ninggalake lobi terminal montor mabur, mbisu wae. Meneng-menengan wae. Lan ing kono critane luwih akeh katimbang upama diucapake.

“BUUU! Sibuuu! Aku teka, Bu! Sirtu! Anakmu sing ayu dhewe! Anakmu sing mbelinge setengah mati nganti gawe ngenese ibu! Aku teka maneh, Bu!”

Kedadean sepuluh dina kepungkur dibaleni maneh. Sirtu bali menyang Sragen. Saiki ora saka kulon, nanging saka wetan. Isih esuk, ngarepake bedhug. Ibune lagi dhong ana ngarepan, dadi ora perlu disusul mlebu omah barang.

“Karo sapa maneh kowe saiki, Sirtu?”

“Anu, Bu! Karo Mas Wasis! Yen iki pancen tunanganku, calon mantune ibu! Kae lagi padha mudhun saka mobil! Ayo, Mas! Pinarak! Ya iki gubugku. Asile bapak nggawe buku Inpres! Gawe buku crita bocah, sing banjur dituku dening pemrentah kanthi Instruksi Presiden.”

“Sirtu! Kowe ki jan murang tata tenan kok! Angger wong lanang bregas, kok jak mrene, kok dhaku tunanganmu! Ora genah tenan kok!”

“Lo, saiki tenan kok, Bu! Aku arep mbayar janjiku! Saiki mrene ora mung karo Mas Wasis, nanging uga karo rama-ibune! Kae! Kanthi maksud arep nglamar aku! Diwenehake ya Bu, yen dilamar mengko?! Aku gelem kok, yen Mas Wasis iki!”

“His! His! Bocah kok.....!”

Muni mengkono karo maju kecipuhan, dirangkul lan dikanthi dening Sirtu, dijak methukake dhayohe. Sanajan omonge sentak, nanging ora bisa nutupi kabungahane. Anggone mapagake dhayoh-dhayoh beda karo nalika methukake Ugrasamsi. Bisa uga marga saiki pancen kasunyatan ana sing dikandhakake Sirtu. Metu saka mobil Volvo kajaba nomnoman bregas, uga ana priyayi sepuh sekalihan. Sanajan wis sepuh isih katon gagah lan kiyeng, sandhangane apik-apik. Kuwi sing marahi ibune Sirtu mara kacipuhan.

“Iki Bapak lan Ibu Sunarmaladi, Ibu. Bapak biyen ya ngasta guru, ing Surabaya. Dene sing nggantheng dhewe sadonya kuwi, Mas Wasistandy, putrane priyayi loro iki,” ujare Sirtu nepungake ibune karo dhayoh-dhayoh.

“.... ah, inggih menika! Lare namung satunggal, ngadi-adinipun eram!” lamis-lamis lambe ibune Sirtu nyacad anake.

Sawise tetepungan, bage-binage lan padha lungguhan jenak, ibune Sirtu merlokake menyang mburi sedhela, tamune diaturi nyekacakake anggone padha lenggahan. Gage menyang mburi nusul Sirtu kang wis bablas menyang pawon, uthek-uthek gawe unjukan.

“Sirtu! Priye iki mau critane? Aku gupuh kabeh! Sik dakngelus rambutku. Bulikmu lagi penataran. Saiki guru rak bolak-balik kudu ditatar. Sakjane saiki sekolahe libur kaya aku.”

“Wong kok penataran wae! Mbesuk rupane rak kaya Candhi Penataran!”

“Hiss! La endi arekmu sing dhisik wingi kae?”

“Sapa? Mas Ugra? Ketriwal ing Surabaya! Ngurusi bisnise! Iki mau ya saka Surabaya kok! Bagus sing iki ta ya tinimbang karo sing wingi?”

“Kowe aja edan lo, Sirtu! Nggandheng wong lanang kok kaya nganggo klambi wae, saben byar ganti!”

“Saiki tetep abadi kok, Bu! Jan dilamar resmi aku iki mengko. Ibu rak njaluk ngono ta?”

“La ya kudu samesthine ngono. Wong Jawa iku rak isih duwe tatakrama. Sing dhisik-dhisik kuwi rak tanpa ditembung dening wongtuwane. Aku ya nganggеп sepι wae!”

Iya, Sirtu uga krasa! Saiki dheweke ngreti kena apa nalika ninggal ibune budhal menyang Surabaya karo Ugra, ana rasa ati kang gempil, nguciwani. Yakuwi nganti ninggalake Sragen Ugra ora kawetu tembunge marang ibune menawa dheweke kepengin jejodhoan karo Sirtu! Sirtu ora dilamar!

“Nanging biyen Pembudi nembung aku ya Bu?”

“Iya. Nanging wongtuwane durung! Tujune durung! Lan mesthi wae ora. Marga nyatane Drs. Pembudi kuwi ya kaya ngana kae!” ujare ibune Sirtu sajak sengit.

Sirtu gumun. “Kaya ngana priye ta, Bu?”

“Lo, apa kowe ora krungu?”

“Kabar ala bab Pembudi? Ora. Priye ta?”

“Lurah Sragen Wetan wingenane rak mrene, setengahe ya nyuwun pangapura dene sikepe rada kebandhang obong-obongane Pembudi. Nggugu wae karo apa surasane layange Pembudi, melu sengit marang keluwargane kene. Biyen layang-layange Pembudi marang Pak Lurah rak dituduhake kene.....!”

“Iya, iya, iya! Saiki kepriye? Pembudi, dudu Lurah Sragen Wetan!”

“La ya kuwi! Dhek wingi rak dipacak neng koran. Pejabat-pejabat Kotamadya Semarang kesangkut nylewengake dhuwit. Ya Si Pembudi kuwi benggole. Saiki mlebu tahanan!”

“Éé, ngono ta! Andekna anggone methakil cik eram. Ibu diteror karo layang-layange. Aku difitnah samoh-mohe. Saiki rasakna.....!”

“O, kowe pancen isih dislametake saka goragudha kok, Sirtu?”

“Wong apik ki mesthi ditresnani Allah!”

“Jebule Drs. Pembudi ki wis omah-omah. Malah wis duwe anak!”

“Astaghfirullah!”

“La kae, Lurah Sragen Wetan sing nyilihi korane. Koran kasus sing gawene macak crita-crita slingkuhan lan kriminal ngono kuwi! Mulane aku mau kandha, ora bakal wongtuwane nglamar mrene! Éé, iki priye ta, dhayohe kok dianggurake omong-omong dhewe. Iki mengko rak ya nginep, ta?”

“Ora, Bu. Sawise acara resmi nglamar aku, mengko sore-sore ngono terus nerusake laku menyang Sala. Anu, ngestreni upacara mbongkar makam, saka Kabangan menyang Gunung Kunci. Saiki kutha Sala rak lagek direnovasi. Tanah-tanah pesarean ing tengah kutha, klebu pasarean Kabangan, padha dipindhahi menyang njaban kutha.....”

“O, priyayi Sala, ta?”

“Dharah Sumabratan, ngono apa priye! Hara ta, kana ditemoni ta, Bu!”

Ibune Sirtu bali menyang pendhapa, siyaga nemoni dhayohe kang jare arep nglamar Sirtu kanthi resmi.

CUTHEL

Digarap ing Rangkah Surabaya,
15 Desember 1983 – 29 Mei 1984.

BIOGRAFI CEKAK PENGARANG

Suparto Brata miturut keng ibune lair ing dina Legi 19 Sawal taun Jé 1862 Saka = 1350 Hijriyah = 27 Februari 1932, ing Rumah Sakit Umum (Centrale Burgere Ziekenhuis) Simpang Surabaya. Gedhong Rumah Sakit kuwi saiki dadi Surabaya Plaza. Lair saka Raden Suratman Bratatenaya (bapak) lan Raden Ajeng Jembawati (ibu). Marga nalika lair bapake lagi ora duwe penggawean lan papan panggonan, mula wiwit umur 6 sasi digawa ibune ndherek keng pamane ibune, Pangeran Jayadiningrat sing kagungan istana ing Gajahan, Surakarta Hadiningrat. Sabanjure Suparto ora tau kumpul karo bapake. Ibune sanajan bangsawan ora duwe warisan apa-apa, lan uga ora duwe ketrampilan apa-apa. Panguripane mlembar-mlembar ndherek nyuwita para sanak kadange sing sugih, pindhah-pindhah sing didhereki lan pindhah-pindhah kuthane, yakuwi Surakarta (1932-1937), Sragen (1938-1942), Surabaya (1942-1945), Probolinggo (1945-1949), Surabaya maneh (1950). Menyang Probolinggo kuwi ngungsi, urip mbangun wisma wong telu karo putrane dhewe (Raden Mas Soewondo, kangmase Suparto Brata). Bali saka ngungsi menyang Surabaya, Raden Mas Soewondo dening penggaweané dikirim study menyang Negara Walanda, Suparto karo ibune ora ana sing ngopeni. Ibune balik ngabdi sanak kadange menyang Surakarta, Suparto ora gelem ndherek ibune maneh, tetep ing Surabaya nutugake sekolah ing SMPN II Jl. Kepanjen Surabaya, ceker-ceker urip dhewe. Dhisike niyat golek dhuwit kanthi ngengarang, nanging karangane tansah ditampik dening redhaktur, sidane uripe sarana ngloper koran. Lulus SMPN 1950, Suparto urip ing Surabaya kanthi penggawean pindhah-pindhah: Operator teleprinter ing Kantor Telegrap Surabaya (1952-1960), PDN Jaya Bhakti (1960-1967), dagang kapuk sambi ngarang crita silat diterbitke Kho Ping Hoo (1967-1971), dadi Pegawai Pemkot Surabaya (1971-1988/pensiyun). Pindhah-pindhah pegawean Suparto ora tau lirwa anggone ngengarang crita. Dhisike nganggo basa Indonesia dipacak ing majalah lan koran, lan wiwit taun 1959 wiwit ngarang nganggo basa Jawa. Nganti taun 2008 gunggunge karangan buku watara 130. Tau oleh bebana Rancagé 2000, 2001, 2005. Oleh The SEA Write Awards 2007 ing Thailand. Asmane wis kecathet ing Five Thousand Personalities of the World, Sixth Edition, 1998, terbitan The American Biographical Institute, Inc, 5126 Bur Oak Circle. P.O.Box 31226, Raleigh, North Carolina 27622 USA.

Teks kanggo samak buku njaba mburi:

Peradhabane manungsa miturut futuristik kondhang Alfin Toffler, diperang dadi 3 gelombang prahara: Abad Tetanen, Abad Industri, Abad Informasi. Minurut pepanthan kuwi, crita iki kelakon ing akhire Abad Industri. Abad Informasi lagek anyak. Siaran TV sing ana mung TVRI, HP durung ana, telpun omah isih winates. Mung suratkabar Jakarta sing bisa nembus tekan dhaerah, kuwi wae beredhar telat sedina saka dina terbite.

Sirtu prawan saka Sragen, lunga menyang Jakarta golek urip sarana kapinteran anggone kursus-kursus ketrampilan ngetik, steno, tata buku, lan basa Inggris. Entuk penggawean ing Biro Pentas Artis, sawenehe kantor *impresario* sing ngatur pagebyagan-pagebyagan tontonan musik lan joged. Ing kono Sirtu srawung karo para seniwati musik lan joged, lan uga karo punggawa *event-organisatore*, yakuwi wong-wong kang mecaki uripe ora sarana ijazahe, nanging sarana kadibyane bakat olah senine, lan kelantipan nalurine berjuwang ngranggeh pucuke panguripane. Kabeh para paraga kanthi ciri wancine dhewe-dhewe melu urun alure crita, kang njalari roman iki dadi muyek lan ngresepake, dibumboni aspek kasmaran kang ngelam-elami ati. Akeh semangat geganthane ngaurip kang bisa tinuladha ing wacan iki.

Pengarange, Suparto Brata, wis kawentar banget kandidene penulis crita kang ngedap-edapi. Wis tau oleh pahargyan Hadhiyah Rancagé ambal ping telu, asmane wis kacathet ing buku ***Five Thousand Personalities of the World Sixth Edition***, 1998, terbitan The American Biographical Institute, Inc. 5126 Bur Oak Circle, P.O.Box 31226, Raleigh, North Carolina 27622 USA. Taun 2007 nampa The SEA Write Awards ing Bangkok.